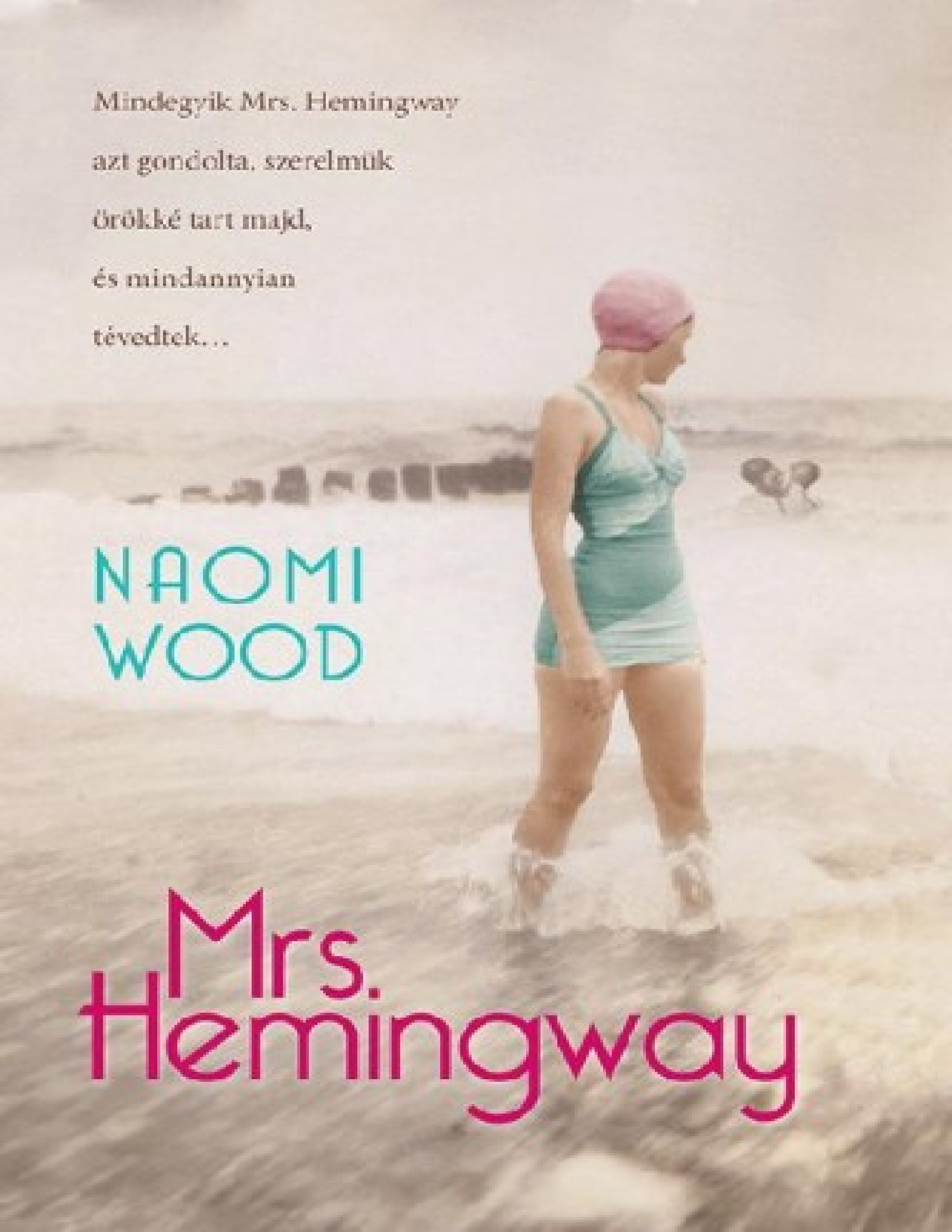

Mindegyik Mrs. Hemingway
azt gondolta, szerelmük
örökké tart majd,
és mindannyian
tévedtek…
NAOMI
WOOD
Mrs.
Hemingway

Mrs. Hemingway
Naomi Wood
Alexandra (2015)

Címke: Romantikus, regény, Életrajz

A párizsi feleség csupán a történet kezdete volt… Hadley, Pauline, Martha és Mary. Ernest Hemingway feleségeként mind a négyen tudták, milyen generációjuk leghíresebb, legvonzóbb íróját szeretni, és általa szeretve lenni. Mindannyian azt gondolták, hogy szerelmük örökké tart majd, és mindannyian tévedtek: egyik nõ sem volt képes megtartani õt. A négy részben elmesélt, valódi szerelmes leveleket és táviratokat a történetbe szövõ Mrs. Hemingway feltárja a drámai szerelmi háromszögeket, amelyek tönkretették Hemingway házasságait. Az 1920-as évek bohém Párizsától az 1960-as évek hidegháborús Amerikájáig ívelõ, a híres "elveszett nemzedék" alakjaival teli regény a szenvedély, szerelem és szívfájdalom lebilincselõ története. Naomi Wood alapdiplomáját Cambridge-ben, mesterdiplomáját és doktorátusát a Kelet-angliai Egyetemen szerezte. A Mrs. Hemingwayt megalapozó kutatása során eljutott a londoni British Librarytõl a washingtoni Kongresszusi Könyvtárig, valamint felkereste Ernest Hemingway otthonait és törzshelyeit Chicagóban, Párizsban, Antibes-ban, Key Westben és Havannában. A Mrs. Hemingwayt jelölték Dylan Thomas Díjra, amely az egyik legrangosabb, fiatal íróknak járó elismerés. "A maguk módján és a maguk idejében Hadley, Pauline, Martha és Mary mind szerették Ernest Hemingwayt. Mindannyian megtapasztalták az udvarlás szenvedélyes napjait, a nyarak letargiáját, a jeges daiquiriket, amelyek a nap egyre koraibb szakaszában kerültek a pohárba. Mindannyian ismerték az árulás fullánkját, ahogy Hemingway közismerten ábrándozó tekintete egy másik nõ felé fordult, és mindannyian ismerték az ölelése nyújtotta biztonságot. Tudták, hogyan viseljék el kreativitásának árapályszerû hullámzását, hogyan támogassák, gondozzák, gyógyítsák és segítsék õt. () A Mrs. Hemingway finoman szövi össze a tényeket és a fikciót, s magával

ragadó, gyengéd bepillantást enged a Hemingwayhez legközelebb állók életébe.” (Sephanie Turza) “Rendkívüli szakértelmet igényel, hogy bárkit rávegyünk egy történet elolvasására úgy, hogy az illetõ azt gondolja, ismeri a végkifejletet. Ám a Mrs. Hemingway olyan szépen megírt és hatásos, hogy egyszerûen képtelen voltam letenni.” (Jojo Moyes) “Naomi Wood lebilincselõ és megvilágító erejû regénye négy különleges nõ és az õket szeretõ, meggyötört irodalmi zseni portréját rajzolja meg. Tévedtek, ha azt gondolták, hogy mindent tudtak Ernest Hemingway feleségeirõl, szenvedélyükrõl és szívet tépõ fájdalmukról.” (Jennifer Chiaverini) Olvasson bele: Részlet a könyvbõl A Könyvjelzõ magazin 2014. decemberi számában megjelent cikk: Egy különös kvartett titka

NAOMI WOOD

Mrs. Hemingway

Katherine-nek

HADLEY

1. ANTIBES (FRANCIAORSZÁG), 1926. JÚNIUS

Manapság minden hármasban zajlik. Reggeli, utána úszás; ebéd, utána bridzs; vacsora, utána esti italozás. Mindig három reggelizőtálca, három nedves fürdőruha, az asztalon hagyott három kártyalegyező, miután a játék hirtelen, magyarázat nélkül véget ér. Bárhová is mennek, Hadley-t és Ernestet mindenhová elkíséri egy harmadik személy: a nő oly könnyedén siklik kettejük közé, akár egy penge. Ő Fife: Hadley férjének szeretője.

Hadley és Ernest együtt alszanak a villa nagy fehér hálószobájában, Fife pedig a földszinten egyszemélyes szobában. A villa csendes és feszült, míg valamelyik barátjuk meg nem érkezik: szappant és élelmiszert hoz. A kerítés mellett téblábol, habozik; talán jobb volna magukra hagyni őket.

Hadley, Ernest és Fife csak henyélnek a házban, s bár mindhárman boldogtalanok, egyikük sem hajlandó visszavonulót fújni; sem a feleség, sem a férj, sem a szerető. Hetek óta így élnek a villában, akár a táncosok, nyughatatlanul mozgásban: megpróbálják kimeríteni a többieket, hogy valaki végre elessen.

Már reggel meleg van, a fény szinte kékre színezi a fehér pamut ágyneműt. Ernest alszik. A haja még mindig ugyanúgy el van választva, mint napközben, felhevült bőre igencsak testszagú, amiért Hadley incselkedne is vele, ha olyan kedvében volna. Napbarnított arca ráncos a szeme körül; az asszony szinte látja maga előtt, amint hunyorogva kinéz a hajóból, a legalkalmasabb helyet keresve a lehorgonyzáshoz és a horgászáshoz.

Ernest szépsége hírhedtté vált Párizsban; döbbenetes, hogy mi mindent megengedhet magának. Vonzereje még férfi barátaikat is lenyűgözi; lekörözik a pincérnőket az iránta való rajongásban. Mások átlátnak a fess külsőn, tisztában vannak Ernest szeszélyességével: hol jámbor, hol heves – többször megesett már, hogy leverte egy férfi szemüvegét, ha az megsértette valamivel az adott szórakozóhelyen. Még néhány közeli barátjuk – köztük Scott – is tart tőle, annak ellenére, hogy mindannyian idősebbek és sikeresebbek Ernestnél. Milyen ellentétes érzelmeket ébreszt a férfiakban! A nőkkel könnyebb a dolga: utánakapják a fejüket, hogy figyeljék, amint távolodik, és le sem veszik róla a szemüket, amíg el nem tűnik. Hadley csupán egy nőről tud, akit Ernest nem vesz le a lábáról.

Hadley fekszik, a mennyezetet bámulja. A gerendákat megrágta a szú; a kártevő nyoma szemmel látható a fában. A lámpaernyők meginognak, mintha komoly súlyuk volna, pedig nem állnak másból, csak papírból meg fapeckekből. Valaki más parfümös üvegcséi csillognak a fésülködőasztalon. Fény tűz az ablaktáblára. Ma is meleg lesz.

Hadley legjobban azt szeretné, hogy visszatérjenek a hideg, vén Párizsba, hogy újra a lakásukban legyenek, érezzék a sparhelten sülő galambhús illatát és a lépcsőházban lévő *pissoir* szagát. Visszavágyik az apró konyhába, meg a fürdőszobába, ahol penészes a fal a párától. A főtt tojásból álló szokásos ebédjükre áhítozik az asztaluknál, ami olyan kicsi, hogy folyton összekoccan a térdük. Furcsa, hogy pontosan annál az asztalnál bizonyosodott be Hadley gyanúja a viszonyukról. *Szerintem Ernest és Fife nagyon kedvelik egymást* – mondta Fife húga. Hadley-nek bőven elég volt ennyit hallania.

Igen, szívesebben volna most Párizsban, vagy akár St. Louisban; olyan városokban, amelyekre mindig hamuszürke ég és ólmos esővel fenyegető felhőréteg borul – bárhol máshol, csak itt, a csodálatos Antibes lila fényében nem. A gyümölcsök éjjelente halk puffanással hullanak a fűre, így reggelente csak felhasadt narancsokat találni, amiket megrohamoznak a hangyák. A villa körül egyre erősebb a gyümölcsillat. És máris, ilyen korán, rákezdtek a rovarok.

Hadley felkel, és az ablakhoz lép. Homlokát az üveghez nyomja; látja innen Ernest szeretőjének szobáját. Fife-nál le van engedve a roló. A kisfiuk, Bumby, szintén a földszinten alszik, szamárköhögéssel – *coqueluche*-sel – küzd, ezért jöttek ide, ebbe a villába. Barátjuk, Sara Murphy nem akarta, hogy Bumby a gyermekei közelében legyen, félt a fertőzéstől. Rendes volt Fitzgeraldéktól, hogy felajánlották a villájukat karanténnak – semmi sem kötelezte őket erre. Ám valahányszor Hadley a házban járkál, meg-megérintve a csodás holmijaikat, rémesen érzi magát, hogy a házassága kölcsönkapott kvártélyban, egy másik család otthonában ér véget.

Ma este azonban megszűnik a karantén. Murphyék meghívták őket a Villa America nevű házukba, így a boldogtalan trió az ideutazásuk óta most először lesz baráti társaságban. Hadley izgatottan várja a partit, ugyanakkor retteg is tőle: történt valami ebben a házban, amit senki sem látott. Mintha egyikük bevizelt volna az éjjel, de nem vállalná magára az ágynemű közepén éktelenkedő, gyorsan hűlő foltot.

Visszabújik az ágyba. Ernest magához rántotta a takarót; Hadley megpróbálja visszahúzni, hogy úgy tűnjön, mintha fel sem kelt volna, ám a férfi a markában szorongatja a pamutot. Az asszony puszit nyom Ernest fülére, és azt suttogja:

– Elloptad az ágyneműt.

A férfi nem felel, de magához húzza Hadley-t. Párizsban Ernest szeret korán kelni, hogy kilencre már a dolgozószobájában lehessen. Ám Antibes-ban naponta sokszor ölelkeznek így, mintha ismét hatalmába kerítette volna őket románcuk korai izgalma, holott mindketten tudják, hogy ezen a nyáron talán minden véget ér. Ernest mellett fekve Hadley azon tűnődik, hogyan veszíthette el a férjét, bár talán nem ez a megfelelő kifejezés, hiszen igazából nem is veszítette el; még nem. Inkább olyan, mintha Fife meg Hadley sorban állva várakoznának, hogy kiderüljön, melyiküké lesz az utolsó szabad hely a buszon.

– Menjünk úszni!

– Korán van még, Hash. – Ernest még nem nyitotta ki a szemét, bár megremegett a szemhéja. Hadley kíváncsi, vajon kettőjüket méregeti-e magában most, hogy felébredt. A feleség legyen? Vagy inkább a szerető? A szerető vagy a feleség? Megindul az agy suttogása.

Hadley felül, a padlóra teszi a lábát. Félő, hogy amint meghúzza a zsinórt, elárasztja a szobát a napfény. Az asszony túl testesnek érzi magát ekkora hőséghez. A terhesség alatt felszedett súly mintha mind a csípőjére rakódott volna le; rém nehéz megszabadulnia tőle. Még vörösesbarna haját is nehéznek érzi.

– Elegem van ebből a helyből – mondja, végighúzva kezét izzadt nyakán. – Neked nem hiányzik az eső vagy a szürke égbolt? A zöld fű? Akármi?

– Mennyi az idő?

– Nyolc óra.

Ernest az asszony vállát markolássza.

– Ezt ne!

– Miért ne?

– Nem bírom. – Hadley hangja elcsuklik az utolsó szónál. Odamegy a fésülködőasztalhoz, és érzi, hogy férje bánatos szemmel figyeli. A tükörben kidagad a melle a hálóing alól. Csontsárga fény önti el a szobát, ahogy Hadley felhúzza a rolót. Ernest a fejére húzza a takarót, aprónak tűnik az ágynemű alatt. Az asszony gyakran nem tudja, hogyan kezelje;

gyermekként vagy férfiként. Nem ismer nála intelligensebb embert, ösztöne mégis gyakran azt súgja, hogy a fiaként bánjon vele.

A fürdőszobában hűvösebb van. A karmos lábú kád hívogató: Hadley legszívesebben beleülne, és hideg fürdőt venne. Vizet locsol a tarkójára, és megmossa az arcát. Bőre szeplős a napfénytől, haja vörösebb lett. Megtörülközik, közben visszaemlékezik a tavalyi, spanyolországi nyaralásra. Megnézték a bikafuttatást, és pancsoltak a medencében. Ernest utána végigdörgölte a törülközővel: a bokájánál kezdte, majd a lába között folytatta, aztán a mellén. Hadley édesanyja gyűlölte volna az ilyen nyilvános érintkezést. *Csakis a hálószobában szabad egymáshoz nyúlni* – mondta volna, de éppen ettől volt izgalmas, ahogy Ernest gyengéden megtörölgette felesége minden négyzetcentiméterét.

Mire visszatértek Párizsba azon a nyáron, Fife már várt rájuk. Semmi sem történt közte és Ernest között – Hadley ebben szinte biztos volt –, egészen az év végéig. Tavaly télig. Talán idén tavaszig. Jinny nem volt hajlandó elárulni a részleteket. Bár több esze lett volna a férjének, semhogy mindent eldobjon magától! Hadley mosolyog; pont úgy hangzik, mint a sóhajtozó háziasszonyok a magazinok történeteiben, amiket úgy kedvel, bár ezt sosem vallaná be Ernestnek.

A hálószobában odadobja a férfinak a fürdőruháját, ami megkeményedett az éjszaka.

– Gyerünk, Ernest! – Kéz nyúl ki a takaró alól a holmiért. – Menjünk, mielőtt túl meleg lesz!

A férfi végre felkel, és szótlanul felhúzza a fürdőruhát. Egyedül a feneke nem barnult még le; Hadley szíve belesajdul, hogy milyen vonzó a férje. Az asszony egy strandtáskába dugja a törülközőket, a könyvét (egy e. e. cummings-regényt, amit rendületlenül próbál elolvasni, de hiába) és a napszemüvegét. Figyeli, ahogy Ernest felveszi a tegnapi ruháit.

A férfi magához vesz egy almát a spájzból, a tenyerén tartja.

A villa előtt, a terrakotta cserépedényben növő levendula közelében, Fife fürdőruhája a kifeszített kötélen szárad. Lengedezik, várja a nő lábát, karját, enyhén bólogató fejét. Az egyforma szerelést – csíkos felsőt, halászsapkát és fehér rövidnadrágot – viselő Hemingwayék óvatosan mennek el Fife szobája előtt, halkan lépkednek a kavicson, igyekeznek nem fölébreszteni a nőt. Mr. és Mrs. Hemingway úgy érzik magukat, mintha ők ketten követnének el házasságtörést.

2. PÁRIZS (FRANCIAORSZÁG), 1925–26

Végül is egy levél árulta el őket.

Hadley és Fife kezdettől fogva sokat leveleztek. Kedves becenevekkel illették egymást, és elpanaszolták a Párizsban élő amerikai nők kis bosszúságait. *Jól láttad, mon enfant, előző levelem valóban lehangoltságról árulkodott* – írta Fife, aki a Picot utcai lakásában álló rövid zongorán lévő írógépet püfölve elmesélte, hogy túl sokat dolgoztatják a *Vogue*-nál, hogy melyik férfival folytatott flört untatja, vagy hogy milyen részeg volt, illetve még mindig az. *Kapatosnak hangzik ez a levél? Tudom, hogy maga a szó tényleg annak tűnik, hiszen ha józan vagyok, akkor a „részeg" is bőven megfelel nekem.* Fife levelei mindig csodásan viccesek voltak. Hadley-nek néha nehezére esett megfogalmaznia a jó választ. Ő mindig úgy írt, ahogy beszélt.

Az is nyilvánvaló volt, hogy Fife milyen körülmények között fogalmazta meg a leveleit. Ginfoltok éktelenkedtek a lapokon, szemfesték maszatolta el a keltezést, és oda nem illő betűk keveredtek egy-egy szóba, mert – ahogy Fife az utóiratban magyarázta – leült valami férfi a zongorához, ő pedig melléütött miatta Royal Portable-jén. Hadley a leveleket olvasva elképzelte, amint karcsú és szépséges barátnője vermutot iszik az előszeretettel viselt kimonójában, ami óriásinak tűnt vékony alakján.

Fife csincsillaprémet viselt, amikor Hadley megismerkedett vele egy partin. A barna szőrmekabát elsuhant Hadley előtt, csiklandozva az orrát, miközben a drága holmit viselő lány megtöltötte a martinispoharát.

– Hoppá! – szólt Fife, lesimítva a szőrmét, és széles mosollyal nézett Hadley-re. – Bocsánat. *Folyton* útban van.

Csincsillaprémet viselt; Jinny, a húga pedig nercet.

Nyilvánvalóan módos hölgyek voltak, bár Hadley látta a kezükön, hogy egyikük sem férjezett. Amikor bemutatkoztak, Ernest pajkosan valami olyasmit mondott, hogy szeretné mulatni vinni az egyik testvért a másik kabátjában. Senki sem tudta, melyik prém nyerte el a tetszését.

A parti után Hadley megkérdezte a férjét, mi a véleménye erről a Pauline nevű nőről, akit mindenki csak Fife-nak hívott.

– Hát – jelentette ki Ernest –, nem egy déli szépség.

Igaza volt. Rövid fekete hajú és sovány, alacsony termetű nő, ám a szeme igazán rendkívüli. A sötét, gyönyörű szempárban egész vakmerő tekintet

ült, mint aki cseppet sem kételkedik önmagában. Hadley ezt kedvelte meg rögtön Fife-ban: hogy milyen magabiztos, szinte, mint egy férfi.

Fife azon az őszön kezdte el látogatni Hemingwayéket, miután még néhányszor találkoztak a Dôme-ban és a Sélectben. Amikor a házaspár egyik este összefutott vele a klubban, őt is meghívták a lakásukba, hogy ott folytassák a partit. Később Fife gyakran felugrott hozzájuk, mintha megtetszett volna neki a bohém nélkülözésük. Azt mondta, hogy a lakásuk a szegényessége ellenére *egyszerűen isteni*. Hadley nem egészen értette, mire gondol, és hogy mennyire kell ironikusan vennie a kijelentését.

Eleinte jó móka volt: estéként hármasban beszélgettek könyvekről, ételekről meg a szerzőkről, akiket a személyiségükért kedveltek, nem pedig a szövegeikért. Fife mindig hamar távozott, mondván, hogy „kettesben is kell lennetek, fiúk”. Nagyon modern dolognak tűnt, hogy fiúként, pasasként vagy hapsiként utalt kettőjükre. Hadley-nek nem tetszett.

Miután Fife elment, a lakás mindig üresnek tűnt. Hadley nem tartotta magát képesnek arra, hogy szellemes kis megjegyzéseket fűzzön a baráti körükhöz, Ernest pedig kedveszegettnek tűnt. Addig az volt a szokásuk, hogy kettesben beszélgettek, ezután viszont Hadley rászokott a korai lefekvésre. Ernest gyakran későig ébren volt, a kéziratán dolgozott, egyedül ivott.

Fife később leszokott arról, hogy hamar távozzon. Egyik este egészen sokáig maradt („Jaj, csak ha nem zavarlak titeket, hapsikáim!”), aztán a következő este még később ment el. A lakás folyton visszhangzott a kacagásától; olyan zengő volt a nevetése, hogy Hadley a sajátját szinte soha nem hallotta meg mellette.

Néha, ha nagyon sokáig fennmaradtak beszélgetni, Ernest lekísérte Fife-ot az utcára, hogy segítsen neki taxit fogni. Hadley kíváncsi volt, miről beszélgethetnek ilyenkor, a sarkon álldogálva, kabátba burkolózva, a hideg miatt olyan közel hajolva egymáshoz, hogy a csincsillaprém Ernest nyakát csiklandozza.

Hirtelenjében, valahányszor Hadley belépett egy helyiségbe, mindig ott találta Fife-ot. Ráadásul gyakran valami rém segítőkész tevékenység közepette: ruhákat csíptetett a szárítókötélre, Bumbyval játszott, egy nap pedig – az asszonyt felbőszítve – épp az ágyneműt húzta le kérdezés nélkül, mintha joga volna Hemingwayék nászágyához nyúlni. És amikor Hadley-t az év novemberében megfázás döntötte le a lábáról, Fife akkor is ott volt: levest etetett vele, borogatást készített neki, és gondosan ügyelt rá, hogy

Hadley betakargatva feküdjön a jó meleg ágyban, míg ő a szomszéd szobában szórakoztatta Ernestet.

Amikor ugyanazon év decemberében síelni mentek, Fife követte őket. Gond nélkül elszállásolták, mintha üres hely tátongott volna az ágyukban a nőre várva. Ernest délelőttönként dolgozott, addig Hadley meg Fife a kandalló előtt üldögéltek, vagy Bumbyval játszottak. Esténként a trió háromszemélyes bridzset játszott. Hadley mindig veszített, bár általában olyankorra már oly sok sherryt megivott, hogy hidegen hagyta a dolog. Amikor Ernest januárban üzleti ügyben visszatért Párizsba, mielőtt New Yorkba utazott volna, Hadley már tudta, hogy Fife kettesben is találkozgat vele. „Úgy érzem, figyelmeztetnünk kellene a férjedet, hogy kolonc leszek a nyakán. Úgy fogok rátapadni, mint a vén moha vagy a repkény" – írta Hadley-nek. *Babusgatnivaló*-ként szólította meg. Hadley igyekezett a síelésre és a hóra összpontosítani.

Akkor tért vissza Párizsba, amikor már tavaszi virágporral teli víz folyt le a csatornán, és a levegő úgy tele volt pollennel, hogy csípte a szemét. Hadley azt hitte, minden visszatér majd a rendes kerékvágásba. Elvégre nem volt semmi bizonyíték: nem kapta őket csókolózáson, nem érezte Fife parfümjének illatát Ernest kabátján, nem fedezett fel szerelmes leveleket. Még pletykákat sem hallott. Csupán flörtöltek; ráadásul Fife olyan állhatatosan magyarázott az udvarlóiról, hogy Hadley azt hajtogatta magának, csak üldözési mániája van.

Talán többet kellett volna kiolvasnia barátnője leveleiből. Gazdag nőként Fife úgy vélte, minden az övé: bármit megérdemel, csak azért, mert vágyik rá, legyen szó kerékpárról, egy Schiaparelli ruháról vagy egy másik nő férjéről. Milyen könnyedén elbájolt mindenkit – és milyen bájtalannak érezte magát ettől Hadley! Az asszony egyre többször felejtett el válaszolni neki. *Hadley, édesem!* – írta Fife azon a tavaszon. – *Mintha megritkultak volna a leveleid. Nem tudnál tenni valamit ez ügyben, és ha lehet, minél hamarabb?*

Tartsd távol magad a férjemtől! – ezt szerette volna közölni vele Hadley, írásban vagy szóban; de nem tette.

A levél, ami elárulta őket, nem volt hosszabb egy emlékeztetőnél.

Ernest az egyik füzetébe tette bele, a többi levelezésével együtt. A bőröndös eset óta tudta, hogy Hadley nem nézne bele abba a fiókba, ahol a papírjait tartotta. Hadley eleinte fel sem ismerte a barátnője kézírását: Fife örökké a *Vogue*-tól kölcsönvett írógépet használta. Ezt az üzenetet viszont

nagy, sietős, vakmerő betűkkel firkantotta a levélíró. Hadley azonnal tudta, mit jelent, még mielőtt elolvasta volna: ugyanis csak a férje neve állt rajta. Fife mindig Hadley-nek vagy a házaspárnak címezte a leveleit; soha nem írt csakis a férfinak.

Drága Ernest!
Ez nem rendes levél, csak azért írok, hogy tudassam, szerintem a barátod, Robert C. Blenchley remek pofa – és én nagyon, de NAGYON odavagyok érte.

Pauline

Mennyire imádhatta Ernest, hogy Fife ilyen nyíltan felszította a féltékenységét! Mindig azt akarta érezni, hogy vágynak rá. Ez bizonyította volna, hogy viszonyt folytatnak egymással? Vagy Hadley olyasmit olvasott ki a sorok közül, ami nem is volt odaírva?

Ernest odaszólt neki a nappaliból.

– Hash!

Remegő kézzel csúsztatta vissza Fife levelét a füzetbe, majd becsukta a fiókot. A nappaliban Ernest a gázlámpa fényénél üldögélt, a homlokát ráncolta, ami azt jelezte, hogy nagyon összpontosít. Ujjatlan kesztyűben írt: nem engedhették meg maguknak a fűtést, amíg a férfi cikkeit ki nem fizetik. Hadley leült vele szemben, ez volt az egyetlen szék a lakásban az Ernest által elfoglalton kívül. Kérdőre vonhatta volna. Egyszerűen megkérdezhette volna tőle őszintén, hogy nem folytat-e viszonyt Fife-fal.

Eközben odakint beesteledett. Ernest dolgozott, időnként felpillantott a feleségére, mosolyt villantott rá, elmerült a szavai világában. Hadley nem értette, hogyan süllyedhettek idáig: boldogtalan szülőkké váltak, és talán még egy szerető is közéjük állt.

3. ANTIBES (FRANCIAORSZÁG), 1926. JÚNIUS

Már reggel kilenckor is perzsel a homok, a talpukat égeti az agyagpala, ha túl sokáig állnak rajta. Teljesen egyedül vannak: közel s távol nem látni se napernyőt, se piknikezőket, se egy gyöngysort.

Ernest és Hadley begázolnak a tengerbe, és a parttól úgy kilencven méterre lebegő tutaj felé tartanak.

– Versenyezzünk! – szól Ernest, előbb ér oda, mint az asszony, és a tutajra felhúzódzkodva a kezét nyújtja neki. Ám amikor Hadley már épp belekapaszkodna, a férfi gyorsan elrántja a karját. Felesége visszacsobban a tengerbe. Sós vizet nyelve elmerül. Lábával fröcsköli a férjét, aki nevet, és a habokba veti magát. A víz alatt a bokájánál fogva húzza le a feleségét. Miközben Hadley küzd ellene, mindkettőjüket buborékok veszik körül. Lábuk egymás ellen kapálózik. Végül a nő Ernest fejére támaszkodik, lenyomja, hogy fellökhesse magát a felszínre.

A férfi is felbukkan, levegő után kapkod, és úgy mosolyog, hogy ráncok szántják végig az arcát. Hadley felkínálja neki sós száját, a férfi vizes bajsza szúrja az ajkát. A vízben egyforma magasak.

Kiúsznak a partra, ahol a fák árnyéka a tengerre borul. Ernest kihúzza magát a sziklákra, Hadley pedig tovább pancsol a meleg, zöld vízben. Az elmúlt héten tökélyre fejlesztették az itteni fejesugrást.

– Itt jó lesz?

– Gyere közelebb!

Hadley a horizontra szegezi a tekintetét. Antibes mintha kettétört volna, akár egy tojás: egyik fele az ég, a másik a tenger. Nem igazán szereti ezt az ugrós játékot, de mindig belemegy. Hallja Ernest készülődését, ahogy a sziklákon toporog. A férfi idegességétől ő még idegesebb lesz.

– Mehet?

– Igen.

Ernest határozottan megismétli:

– Mehet! – Így tudatja Hadley-vel, hogy ugrik.

A vízbe veti magát, és az asszony érzi, ahogy elsuhan fölötte a férfi; kis híján a fejéhez ér, majd a tengerbe csobban mellette.

– Nagyon ügyes! – mondja, miután Ernest diadalittasan feljön a felszínre. Hadley imádja, ahogy néz, valahányszor dicséri. Van valami macskaszerű az örömében – mintha a gazdi vakargatná a cica füle tövét.

– Nem értem hozzád, ugye?
– Nem. Egy-két centire voltál tőlem.
– Most te jössz – mondja dévajul.
Hadley elmosolyodik.
– Mindig megpróbálsz rávenni, igaz?
Ernest nem erőlteti a dolgot.
– Vissza a tutajhoz?
Az asszony előtte ér oda, és ahogy a tutaj alá lendíti a lábát, a fa alatti puha kacsakagylókhoz ér a lábfeje. Lelapítja a lágy, kiálló részeket a lábujjaival. A nap még forróbban tűz a fejére.
A tutaj lesüllyed valamicskét a kettőjük súlya alatt, ahogy csöpögve felállnak rá. Hadley-t magához húzza a férje, egy újabb jellegzetesen antibes-i ölelésre.
– Ernest!
A férfi nem szól semmit.
Párizsban mindig játékosabbak voltak, hogy Ernest megfigyelhesse a könyökök, térdek és nyakak szögét, ami az írásaihoz kellett. Tökéletesen az elképzeléseinek megfelelően helyezkedtek el, hogy szavakba önthesse az adott jelenetet. Az első piszkozatot követően felvették a megfogalmazott pozíciót, hogy aztán nevetve rogyjanak egymásra a férfi által leírtak lehetetlensége nyomán: megnyomott és elgémberedett végtagok, szerencsétlen rúgások tették tönkre a megálmodott sorokat. Hadley néha butaságnak tartotta, hogy a férje ilyen messzire elmegy egy-egy jelenet megírásának kedvéért, aztán mégis kihagyja az egészet. Ám a férfi erősködött, hogy ez a módszere.
Ernest nem ír Antibes-ban; ez már önmagában is veszélyes. Nem tesz jót a képzelőerejének, ha nem a munkájára összpontosít; ilyenkor hajlamos elkalandozni, hajlamos ott keresni az izgalmat, ahol nem kellene. Hadley azt kívánja, bár egy új regény vagy novella ejtené révületbe a férjét, hogy ne foglalkozzon Fife-fal – akár a saját feleségével sem, az isten szerelmére! –, hátha az írás immúnissá tenné a másik nő iránt.
Hadley végigheveredik a tutajon, fejét ráhajtja Ernest combjának legpuhább részére, ahol nadrágjának durva anyaga kikoptatta a szőrt. A jobb lábikráját felrobbanó tűzijátékként heg borítja: aknavető sebesítette meg a világháborúban. Ernest magáról a pillanatról nem hajlandó beszélni, csak az azt követő történésekről: hogy az orvosok tálat tartottak a kórházi ágya mellett, abba gyűjtötték a lábából kiszedett csavarokat, peckeket,

szegecseket és szögeket; hogy a férfi kedvenc látogatóinak repeszdarabokat adott ajándékba, hadd vigyék haza szerencsehozó talizmánként. Ernest azt állította, nem is az volt a legfőbb sikere, hogy túltette magát az ápolónőn, akibe beleszeretett, hanem az, hogy meggyőzte az orvosokat: ne amputálják a lábát.

A férfi néha még most is felriad éjjel félelmében: attól rettegve, hogy épp maga alá temeti a sár, és menten elvérzik egy olasz lövészárokban. Ilyenkor dideregve és izzadva ébred: eszét veszti a félelemtől. Hadley vizet hoz neki, amit Ernest remegő kézzel iszik meg. Az asszony gyűlöli, hogy képtelen segíteni rajta. Gyűlöli, hogy a rettegéssel teli éjszakák után a férje napokra magába zuhan.

Gondolataiba merülve, önkéntelenül követi ujjával a sebhely vonalát, ám a férje eltolja a kezét.

– Egek, jól berúgtam tegnap este – szól a férfi, és elfordítja a fejét. A partra hunyorog. Az ujja köré csavarja felesége egyik hajtincsét.

– Én csak most kezdem megérezni – mondja Hadley. Fürdőruhája félig már meg is száradt a hőségben. A tegnap esti italozás még mindig eltompítja, az úszás pedig kimerítette.

Ernest a nő szemöldökétől az álláig húzza végig az ujját; ásít. Olyan fürdőruhát visel, amelynek mellkasát két fehér csík keresztezi; talán Fife buzdítására vette meg. Hadley kissé csiricsárénak tartja, de a *Vogue* tetszését nyilván elnyerné.

A férfi lehúzza válláról a pántot, és a derekáig letolja a csíkos fürdőruhát.

– Ernest! – szól rá Hadley. – Még meglát valaki!

Férje kineveti, és megpaskolja az állát.

– Nincs itt senki, cicám – mondja. – Példát vehetnél rólam.

Az asszony oldalba böki, de nem erősen; végül is tényleg hallott olyan nőkről, akik félmeztelenül napoznak nyáron a párizsi háztetőkön. Ám azoknak a nőknek költői karrierjük és azonos nemű szeretőjük van, egyikük sem takarékos középnyugati asszony, aki a háztartást vezeti, mint Hadley.

A tutajon ringatózva, arcán a nap melegét érezve hirtelen elönti a düh: csak magának akarja a férfit. Elvégre Ernest a férje; ő pedig Ernest felesége. Átkarolja a férfi nyakát, és felhúzza magát, hogy szájon csókolhassa.

– Szeretlek – mondja erélyesen. Igen, bármit megtenne azért, hogy megmentse a házasságát: még a férje szeretőjét is meghívná a családi nyaralásukra. – Ugye tudod?

– Tudom. – Furcsán mondja, mintha épp az egyik története szereplőjének tettetné magát, nem pedig önmaga volna, Hadley férje, Ernest Hemingway.

A semmitmondó válasz elbizonytalanítja az asszonyt. Felmerül benne a gondolat, hogy talán nem is most veszíti el a férjét, hogy már el is veszítette.

Fájdalom nyilall a koponyájába, valószínűleg a tegnap esti alkohol miatt. A tutaj zavaros álomba ringatja.

4. PÁRIZS (FRANCIAORSZÁG), 1926. ÁPRILIS

Beengedte a lakásba Fife húgát. Figyelte, ahogy ott lépked Bumby padlón szétszórt játékai között, jó darabig keresgélve magának ülőhelyet. Jinny láthatóan sokkal kevésbé érezte otthon magát ebben az *isteni* környezetben, mint a nővére. Végül az ablak mellett foglalt helyet, válla mögött a Montparnasse egyik templomtornya emelkedett.

Hadley szégyellte a konyhából beáradó szárnyaspecsenye illatát. Ernest gyakran járt a Luxembourg-kertbe, és ha a csendőr épp nem figyelt oda, rávetette magát a legkövérebb galambra, megfojtotta, majd Bumby babakocsijában csempészte ki a parkból. Egyszer egy még élő madarat hozott haza. A sparheltről most is érződött a vacsora szaga. Hadley-nek azon a télen elege lett a sült galambból.

A szobában nem volt elég hely egy kanapénak, csak a két kopott széknek: az egyik Ernesté volt, a másik Hadley-é. Nem volt harmadik.

Klos kalapját Jinny olyan mélyen a szemébe húzta, hogy a karima árnyékában alig egy villanás látszott a tekintetéből. Az a nercbunda volt rajta, amit Ernest szóvá tett, amikor a partin megismerkedett a két nővérrel. Jinny egyre csak az ajkát harapdálta. Valószínűleg tudta, miért hívta be az asszony.

Fife, Jinny és Hadley épp visszatértek a chartres-i autós kirándulásukról. Az asszony senkinek sem szólt arról, hogy az előző hónapban felfedezte Fife Ernestnek írott titkos levelét. Most, hogy kettesben voltak Jinnyvel, ki akarta szedni belőle az igazat.

– Hol van Ernest? – kérdezte Jinny. Hadley felé húzódott, így térde előrébb került a lyukakkal díszített bőrcipőjénél. Kezét kecsesen az ölében nyugtatta.

– Gondolom, még mindig a dolgozószobájában van. Úgy egy órán belül itt lesz.

Lemenőben volt a nap, így a lakás még gyászosabban festett a szokásosnál.

– Ne haragudj, hogy ilyen hideg van idebent, Ernest nyilván spórolt a fűtéssel. – Hadley begyújtotta a sparheltet, és a lángok mellett melengette az ujjait. – Igazán csodás, hogy megismerhettünk az idén téged és a nővéredet – kezdte, felmondva azt a szöveget, amit még akkor gyakorolt be magában, amikor Jinny bádogkaszni Citroënjében visszafelé tartottak

Párizsba. – Furcsa belegondolni, hogy volt idő, amikor még nem ismertük egymást. Azelőtt évekig csak kettesben voltunk Ernesttel… Aztán megszületett Bumby. Most pedig már el sem tudom képzelni az életet kettőtök nélkül.

Jinny úgy tűnt, mondani akar valamit, ám Hadley folytatta: – Jó barátok lettünk, a nővéred meg én. Ahogy Ernest és Fife is.

Az ablakból, ameddig a szem ellátott, Párizs ferde tetői látszottak. Galambok – leendő vacsorák – gubbasztottak az ereszen. Talán jobb volna nem bolygatni az igazságot. Továbbra is tudatlanságban élni. Ám Hadley azon kapta magát, hogy a titkos levél, Fife emlékeztetőjének felfedezése, élesebbé tette az érzékeit. Azóta már látta a piacon váltott titkos pillantásokat, és meghallotta a könyvespolcok mögötti pletykát, ahogy a partikon Hemingwayékről sutyorogtak. Ez volt a leggyűlöletesebb az egészben: úgy érezte magát, mintha egyedül ő nem tudott volna a saját házassága válságáról.

Jinny még nem vette le a nercbundáját. Hadley teát töltött két csészébe, és az asztalra tette őket. Leült, térde Jinnyének koccant.

– Fife furcsa volt az autóban, amikor eljöttünk Chartres-ból.

– Hogy érted?

– Szinte egy szót sem szólt.

– Valóban nem. – Jinny le sem vette a szemét a teáról.

– Az egész úton ilyen volt. Hol csak beszélt és beszélt, hol meg órákig hallgatott.

– A nővérem igen szeszélyes, gyakran elhatalmasodik rajta a rosszkedv.

– Nem rosszkedvű volt.

Hadley nem is annyira a levél miatt szánta el magát Jinny kifaggatására, mint amiatt, ahogy Fife a chartres-i katedrálisban viselkedett. A templomban imádkozáson kapta a nőt. Már messziről látta a feje fölé emelt, görcsösen összekulcsolt, fehér labdának tűnő kezét. Fife kétségbeesetten vágyott valamire; ez nyilvánvaló volt, hiszen a keze egyszer sem ernyedt el a hosszú percek alatt, amíg ott ült. Mégis mi más szerepelhetett Fife imájában, mi más hiányozhatott egyáltalán ennek a nőnek, mint egy férj? Nem imádkozhatott más szavakkal, mint *Könyörgök, Uram, hadd legyen az enyém!* Aztán Fife leengedte a kezét, és egyenesen Hadley-re nézett. Tekintetében nem volt sok szentség.

A katedrálisból kilépve vakító volt a fény. Fife valahogy megelőzte őket: mire Jinny és Hadley kijöttek a templomból, ő már a bejárat mellett ülve

cigarettázott, ormótlan férfikabátjában, agresszívan euforikus tekintettel.

– Nézd, mennem kell – mondta Jinny, és olyan sietve kelt fel, hogy felborította a teáját. – Jaj, istenem, bocsánat! Hadd hozzak egy rongyot!

– Majd én.

– Köszönöm!

De mire Hadley visszatért a ronggyal, Jinny a saját, egyre barnuló zsebkendőjével itatta fel a teát a padlóról.

– Ami Fife szeszélyességét illeti… – kezdte Hadley, miközben négykézláb törölgette a tócsát, akár egy szobalány. – Köze van bármi módon Ernesthez?

A karcsú Jinny hátradőlt. Szája keserű mosolyra húzódott.

– Igen, szerintem nagyon kedvelik egymást.

Lassan és halkan szólt, mintha ismét a katedrálisban lennének.

Hadley felállt, és a mosogatóhoz lépve kifacsarta a teát Jinny zsebkendőjéből. Miközben a kendőt csavarta, észrevette, hogy jegygyűrűje forog síkossá vált ujján.

– Tudom, hogy érthetetlen – mondta Jinny, csatlakozva hozzá a konyhában –, de Fife nagyon kedvel téged. Ahogy én is. Ami történt… – Körülnézett a helyiségben, mintha a szavakat keresné, hogy mindez ne hangozzon annyira képtelenül. – Nem volt szándékos. Fife nem akarta, hogy megtörténjen. Szerintem Ernest ilyen hatással van a nőkre. Fife egyszerűen… nem bírt ellenállni.

Hadley aznap este vacsorával és egy üveg muscadet fehérborral várta a hazatérő Ernestet. Evés közben a férfi nagyon kedvesen viselkedett, érdeklődött a kirándulásukról, kíváncsi volt, hogy érezte magát a felesége a Pfeiffer nővérekkel Chartres-ban. Bumby a lábuknál játszott, lelkesnek tűnt, hogy *maman* és *papa* végre megint itthon vannak. A vacsora végeztével, miután Hadley lefektette a kisfiút, közölte a férjével, mit tudott meg.

Ernest láthatóan szégyenkezett, majd dühbe gurult, amiért az asszony szóba hozta a dolgot. Hadley előre tudta, hogy így fog reagálni; tudta, Ernest valahogyan megpróbálja majd az ő nyakába varrni a felelősséget: mintha a viszony szavakba öntésével ő maga vált volna az okozójává.

– Mégis mit vársz tőlem? – kérdezte Hadley. – Tegyek lakatot a számra? – Fogta a tányérokat, leöblítette a konyhában, majd visszatért a szobába. – Hát jó! – szólt dühösen, egyúttal élvezve is az érzést. – Azzal a feltétellel, hogy megoldod ezt a problémát, többé meg sem fogom említeni. De meg kell ígérned, hogy megoldod!

Ernest megígérte. Csönd támadt köztük.

5. ANTIBES (FRANCIAORSZÁG), 1926. JÚNIUS

A nap lassan a zenitre hág. A tutaj olyan messzire sodródik, amilyen messzire csak bír, mielőtt a lánca visszarántaná a strandhoz. A rovarok egyre zajosabbak a parton, egyre magasabb hangon szólnak, mintha lassan összenyomnák őket. A fák árnyéka úgy terül el a vízen, akár ecet az olajon.

Hadley a tutajon napozik, Ernest pedig a fejest gyakorolja, amikor hosszú füttyszó hallatszik a partról. Egy úszó közeledik feléjük. Bár messze van, és nem látni az arcát, az asszony tudja, hogy Fife az. Hullámok csipkéje követi az úszót és erőteljes karcsapásait. Hemingwayék figyelik egyenletes előrehaladását.

Fife felkapaszkodik a tutajra, és elmosolyodik. Kilihegi magát, aztán enyhén angol akcentust utánozva rájuk köszön:

– Helló, fiúk! Jó korán ébredtetek. – Lerázza a vizet rövid hajáról. Éles, eleven a tekintete. – A juani eladó azt mondta, nincs még szezonja az ilyen hőségnek. Nincs még szezonja, azt mondta: *ce n’est pas de saison.* Vagy ez azt jelenti, hogy „nem szezonális”? Nem tudom. Azt mondta, júniusban nem szokott ilyen meleg lenni.

Hadley már épp elment volna – fakó a bőre, és könnyen leég –, de most kénytelen maradni, a férje gardedámjaként. Ülnek hárman a tutajon, a vízbe lógatva a lábukat. Ernest olyan bosszús képet vág, amit az asszony sosem látott rajta, mielőtt Antibes-ba jöttek. Rajtakapja a szeretőt, amint gyötrődő pillantást vet Ernest mellkasára. A férfi gyönyörűen lebarnult ezen a veszélyes nyáron.

– Kissé gyűrötten ébredtem ma reggel – mondja Fife, és megint Hadley-re néz. Tegnap késő estig ittak és beszélgettek. Rosszindulatúan pletykálták ki közös barátaikat, miközben tudták, hogy az egész valójában egymás ellen irányul. Zelda, Scott, Sara, Gerald: bárkin köszörülhették a nyelvüket.

– Mindhárman túl sokat ittunk – mondja Hadley. – Nem tudom, én miért ébredtem ilyen korán.

– A feleségem elhatározta, hogy megfoszt az alvástól.

Az asszony figyeli fakó lábát a tengerben.

– A reggel nyolc óra azért nem éppen hajnalhasadás.

– Én sosem voltam korán kelő – mondja Fife, és a fürdőruhája vállán lévő szalagokat babrálja. – Jinny viszont mindig is az volt.

A fény meghajlik a hullámokon; kellemes, tompa hanggal ütődnek a tutaj aljához. Ernest felkel mellőlük, aztán lefekszik a tutaj hátsó felén. Hadley szemmel tartja – perceken belül látja rajta, hogy rögtön elalszik. Milyen könnyedén otthagyja a férje ezt a saját maga alkotta, furcsa világot! Bár az asszony kénytelen elismerni, hogy részben önmagának köszönheti ezt a kínos helyzetet. Elvégre ő hívta meg ide Fife-ot.

Vogue-tudósítóhoz híven Fife épp egy fehér bőrkesztyűről cseveg, amit tegnap fedezett fel Juan-les-Pins-ben.

– Végül is nem kerül többe egy kiló kenyérnél, úgyhogy azt hiszem, meg fogom venni. Majd felhívom az eladót, hogy tegye félre. Utálok bármit is elveszíteni.

A két nő gyakran pillant Ernestre, olyan hosszan, amennyire csak lehetséges, mielőtt a másik rajtakapná. A férfi úgy fest, mintha egyenesen le lehetne nyalni róla a sót.

Fife feláll, a feje fölött összeérinti az ujjai hegyét – Hadley látja mögötte az idomok nélküli árnyékot –, majd fejest ugrik a vízbe. Alig veri fel a vizet, ahogy belecsobban.

– Tudod, lefogadom, hogy te is tudnál fejest ugrani, Hash – mondja, miután visszahúzza magát a tutajra. Magára vonja az ember tekintetét, ahogy a tengervíz lecsorog a lába belső felén. – Tényleg meg kellene próbálnod.

Olyan közel ül le Hadley-hez, hogy az asszony érzi a bőrén a fürdőruháját, amelynek kissé durva az anyaga. A hőség ellenére Fife libabőrös. Hadley észreveszi, hogy amikor előregörnyed, mintha egyáltalán nem is volna melle. Hogy szeretheti Ernest ezt a gyerekes, kisfiús teremtést?

– Nem szeretném megpróbálni. Félek.

– Mitől?

– Hogy eltöröm valamimet. A hátamat. Vagy a nyakamat.

– Nem fogod. Ígérem.

Hadley-nek eszébe jut a zuhanása. Emlékszik, ahogy az ezermester felnézett rá St. Louis-i kertjükből, és integetett neki; emlékszik a zajra, ahogy a szék a padlóra esett, miután ő ledőlt róla; emlékszik, hogy nem sikerült elkapnia az ablak zárját, és az ezt követő rémületre, ahogy zuhan a levegőben, állát a téglafalnak veri, becsukódik a szája, érzi a vér ízét. Hétéves volt. Hónapokon át kocsiban tologatták, hogy ne mozgassa a gerincét, és úgy érezte, mintha világéletében abban a nagy babakocsiban ült

volna. Egy egész élet St. Louis kínzó szelídségében eltöltve! Aztán megjelent Ernest; egy este betoppant egy partira Chicagóban, váratlanul és hívatlanul, és Hadley előtt kitárult a világ, minden kincsével együtt.

– Nem tudom, hogyan kell.

– Fejest ugrani mindenki tud, te butus.

– A hátam a gond. Mindig aggódom miatta.

– Nincs más dolgod, mint felemelni a kezed, behajlítani a térded, megcélozni egy pontot, és fejjel előre levetni magad. – Fife tökéletes szögben csobban a tengerbe, majd felbukkan, csuromvizesen és bájosan. Hadley örül, hogy Ernest szeme csukva van. – Próbáld ki!

Az asszonynak semmi kedve fejest ugrani. Érzi, mennyire nehéz a teste Fife-éhoz képest, aki vékony, akár egy szíj. Érzi a zuhanást: összetörik az állkapcsa, felhasadt nyelve rozsdaízű. Őrült módon elképzeli, hogy az ugrástól a hátát töri, és Ernest meg Fife babakocsiban tologatják Antibes-ban.

– Rajta, Hash! – mondja Ernest. A két nő hirtelen feléje fordul, hiszen azt hitték, alszik. Beárnyékolja arcát a kezével, így nem látják, milyen képet vág. – Próbáld meg!

Bármennyire nem akar fejest ugrani, Hadley azt még kevésbé akarja, hogy Fife lekörözze. A ma esti partin talán felül fogja múlni Fife, így legalább ebben nem szabadna hagynia magát. Csillog előtte a tengerpart. Fife odaáll mellé. Az asszony begörbített lábujjakkal kapaszkodik a tutaj szélébe. Nem bír másra gondolni, csak a gerincében lévő szegekre, amint egyesével kipattannak a helyükről, akár a Sara nyakláncáról leszakadó gyöngyszemek. A tutaj újra és újra megrándul, ahogy a lánc megfeszül. Hadley fél, hogy a jármű leveti magáról, mielőtt még készen állna az ugrásra.

Fife felemeli az asszony kezét a feje fölé.

– Tartsd fel a karodat, Hash! Magasabbra, igen, így. Most pedig képzeld el magad – Fife keze követi a szavait –, ahogy a fejed, a hasad, a csípőd és a lábad mind követi a fejed vonalát. – Finom érintése borzalmas, Hadley fel nem tudja fogni, hogyan viseli el Ernest. Ha másért nem, hát a Fife-tól való menekülés érdekében, leugrik a tutajról.

Fejes helyett jó nagy hasassal ér a vízbe, de legalább nem érzi úgy, hogy bármije is eltört volna. Elmerül a tengerben, ahol csönd és melegség van, ahol Ernest és Fife megszűnnek létezni. Szétterül körülötte a haja, mintha megint hosszú volna, nem ez az előnytelen flapper frizura, ami a férjének

tetszik, ő maga viszont ki nem állhatja. Egy darabig mozdulatlanul lent marad a felszín alatt: lebegve, kinyújtózva, üres fejjel.

Amikor feljön levegőt venni, a só csípi a szemét, így a páros vonásai elhomályosulnak. Hadley pislog, mire tisztán kivehetővé válnak: mindketten mosolyogva néznek le rá, lelkesen és biztatóan. Megint eszébe jut a babakocsi, Ernest és Fife elérzékenyülten vigyorognak, akár két büszke szülő.

Hadley felmászik a tutajra, és megáll Ernest fölött, rácsöpög róla a víz. Megcsókolja a férfit, és meglepi a nyelvével. A férje valószínűleg mindig is azt akarta, hogy kicsit vakmerőbb legyen.

– Nem rossz – szól Ernest.

– Mármint az ugrás? – kérdi az asszony. – Vagy a csók?

– Is-is. – A férfi elmosolyodik, felnéz rá. Hadley a szeme sarkából látja, hogy Fife megrezzen, és a part felé fordul.

– Éhes vagyok – szól az asszony.

– Nem reggeliztél? – kérdezi Fife, még mindig elfordulva tőlük.

– Majd később harapsz valamit – mondja Ernest, és végigsimítja a kezét Hadley gerincén, mintha ő is emlékezne a sérülésére. – Hamarosan visszamegyek veled.

Egy darabig nem szólnak. Csak ülnek ott, mind a hárman, mintha arra várnának, hogy történjen valami. A tengerparti fák mintha megfakulnának a távolban, akár a festék egy régi képen. Aztán Fife feláll, és fejest ugrik a vízbe. Ismét tökéletesen. Amint visszamászik a tutajra, hosszú lábát ismét a tengerbe veti.

Újra meg újra ugrik, élvezi az ügyességét, ám Hadley tudja, hogy a mutatvány nem a kívánt hatást éri el. Fife nem hallja, vagy nem veszi észre, hogy valahányszor meginog a tutaj, Ernest egyre hangosabban sóhajt. Az asszony úgy véli, férje szeretné kialudni a másnaposságát, és egyre idegesítőbbnek tartja ezt az aranyos bemutatót.

Gonoszul – tudva, hogy Ernest nem akar magára maradni Fife-fal – Hadley azt mondja, hogy megfájdult a feje, és ki fog úszni a partra. Néha hamis mosolyt lát a férfi arcán, mintha nem volna egészen biztos a szeretőjében, hogy tulajdonképpen élvezi-e a vele való egyedüllétet.

– Mi legyen az ebéddel? – kérdi Fife, miközben kilakkozott körmű lábujjai körül tócsába gyűlik a róla csöpögő víz. – Nem a faluba akartunk menni?

– Menjetek csak nélkülem. – Hadley a férjére mosolyog. – Otthon találkozunk.

Az asszony lemászik a létrán, és tempózni kezd a part felé.

– Jössz az esti partira? – kiáltja utána Fife a tutajról.

Hadley megfordul, a vizet taposva válaszol:

– Hát persze! Vége a karanténnak! Hurrá! – Integet nekik, és a legszebb mosolyát villantja rájuk.

A partra érve elindul a kaptatón, ami visszavezet a villához. Immár három hete élnek a házban vagy a parton, elvágva a barátaiktól, Bumby szamárköhögése miatt. Kíváncsi, hogy a Villa America klikkje vajon észreveszi-e rajtuk a változást.

Az úton állva Hadley lebámul a tengerre: a tutaj mozdulatlan, barna folt. Hunyorog, próbálja kivenni a rajta lévő két alakot. Talán úsznak. Talán kimásztak a partra, hogy szeretkezzenek, és érezzék egymás bőrén a nap óriási hevét. Hadley olyan erősen érzi Fife Ernest iránti vágyódását, mintha a saját testét járná át.

Amikor írt Fife-nak, hogy meghívja a nyaralásra, arra számított, hogy a párizsi feszültség Antibes-ot is áthatja majd. Azt hitte, ez a vakáció véget vet Ernest és Fife kapcsolatának. Ám unalmas módon egyre csak tapossák itt a vizet. Lábuk eszeveszetten jár a felszín alatt, míg a vízből kiemelkedő fejük bólogat és mosolyog. Hadley azt sem vette számításba, milyen gyakran visel majd fürdőruhát Fife. Ó nem, erre egyáltalán nem gondolt.

6. ANTIBES (FRANCIAORSZÁG), 1926. MÁJUS

Hadley egy szép napon higgadtan elküldte Fife meghívóját. Mintha a férje szeretőjét a nyaralásukra meghívni nem volna nagyobb ügy, mint ruhát rendelni katalógusból.

Ez az elszigeteltség bárkit megőrjített volna. A karantént csak időnként törte meg a Villa America csapatának látogatása: Scott és Zelda, Gerald és Sara ilyenkor tojást, vajat, süteményt és Provençal szappant hoztak. Scott néha virággal is kedveskedett Hadley-nek, ami mindig megmosolyogtatta az asszonyt, és a kerítés két oldalán állva elbeszélgettek Bumby lábadozásáról.

Sara mindig a többiek mögött ácsorgott. Rettegett a baktériumoktól; tekintete folyton úgy suhant át Hadley-n, mintha attól tartana, hogy a *coqueluche* bolhaként szökkenhet le a ruhájáról. Amint tudomást szerzett Bumby szamárköhögéséről, ellentmondást nem tűrően száműzte őket a Villa Americából. Hadley számkivetettsége csak megerősítette abban, hogy ha Mrs. Murphy nem is vetette meg őt, mindenesetre közömbös volt iránta. Bár fizette az orvost, és rendszeresen élelmiszert hozatott nekik a sofőrjével, Hadley mindig is úgy gondolta, hogy Sara kissé hűvösen viszonyul hozzá. Biztos volt benne, hogy ha Fife-nak lett volna gyereke, vele nem így bántak volna. Őt nem büntették volna ilyen száműzetéssel.

A látogatás végeztével a csapat átnyújtotta az élelmiszerrel teli kosarat, aztán – a tó túlsó felébe kíváncsiságból átúszó halrajként – visszaindultak a Villa Americába: bőrük ezüstpikkelyként csillogott, morcos halképükön megvillant a tűző déli napfény. Mindig Scott volt köztük a legvidámabb; örömteli búcsút kiabált, ahogy végigment a kavicsos ösvényen, részegen, már ebéd előtt. Hadley figyelte őket, amíg el nem tűntek szem elől: elképzelte a remek társalgást hazafelé, a Villa America felé, ahol az ember mindig kiöltözött a vacsorához, utána pedig nem mindig a saját ágyában vetkőzött le.

A csapat pár naponta eljött enyhíteni a karantén miatti egyedüllétét, ám ettől függetlenül általában nem volt kihez szólnia. Az idő nagy részében Hadley magára maradt. Gondját viselte a beteg Bumbynak, és eukaliptuszt füstölt, ami jót tett a kisfiú mellkasának. Meglocsolta a rózsákat a kertben, és várta a Villa lakóinak következő látogatását. Komolyan igyekezett elolvasni a cummings-regényt, de sehogy sem értette. Ernestnek is írt, és

várta a válaszait. A férfit nagyon lefoglalta az írás Madridban, így Hadley nem akarta zavarni. Ha jól ment a munka, akkor Ernestnek muszáj volt belevetnie magát, amíg csak bírta, hiszen ki tudja, mikor megy jól legközelebb? Írnia kellett, mert kellett a pénz. Napközben az asszony gondolatai mindig ugyanazon dolog körül forogtak: a barátnőjén, a férje szeretőjén.

A meghívás mögött zavaros érvelés állt. Hadley Párizsban látta, hogy a hármasuk feszélyezte a férjét, akinek fogalma sem volt, hogy mihez kezdjen ezzel. A neje és a szeretője társaságában eltöltött hosszú áprilisi napok után a férfi esténként mindig sietett haza Hadley-vel, mintha Fife üres csillogásával összehasonlítva végre az asszony érdemeit is értékelte volna. Fife gazdag, könnyed és nagyvárosi nő volt, ám Ernest feleséget akart magának, nem pedig revütáncosnőt. Hadley megkérte, hogy oldja meg a problémát, miután megtudta az igazat Jinnytől – ez viszont csak annyit jelentett, hogy nem beszéltek többet az ügyről, és az asszony egészen biztos volt benne, hogy Fife és a férje ugyanott folytatták, ahol abbahagyták.

Végül arra jutott, hogy talán véget vethet a viszonyuknak, ha olyan helyzetet teremt, melynek feszültsége szétrobbantja Fife és Ernest kapcsolatát. Antibes-ban a férje nem indulhat izgalmas kis kalandokra Fife-fal a Pont Neufön át. A feleségével sem sétálhat kettesben a Szajna mentén, hogy az uszályokat és halászhajókat figyeljék. Nem: ismét hármasban lesznek, egyfolytában, és Hadley arra számított, hogy Fife itteni jelenlétébe beleroppan a szerelmi háromszögük.

A *coqueluche* miatti karantén második hetében Hadley rideg levelet írt férje szeretőjének, és meghívta Antibes-ba. Ernestnek azt írta: *Remekül megtréfálnánk az egész világot, ha te, Fife és én együtt töltenénk a nyarat Juan-les-Pins-ben.*

Hadley egészen diadalittasan tette le a tollat. Ráírta Fife címét a borítékra, aztán megnyalta rajta a keserű ragasztót. Aznap délután átadta a levelet Scottnak a kerítés fölött, amikor a férfi eljött, ezúttal egyedül, hogy élelmiszert és táviratokat hozzon neki. Átnyújtotta a borítékot, rajta Fife előkelő párizsi lakcímével. Scott furcsa pillantást vetett rá, mintha azt kérdezte volna: vajon jó ötlet ez?

Fife végül eljött. Magával hozta a divatos csíkos ruháit, a halászsapkáját, a glaszékesztyűjét meg az örökös *fiú*-zását és *isteni*-zését. A két nő igyekezett nem beszélni sem Ernestről, sem Párizsról, sem Jinnyről, sem Chartres-ról. Inkább csak napoztak, jó sokat ettek, Bumbyval játszottak, és

vártak, miközben a május júniusba fordult. Várták, hogy Ernest megérkezzen.

7. ANTIBES (FRANCIAORSZÁG), 1926. JÚNIUS

Déli napfény önti el Antibes-ot. Ma sehol nincs árnyék, minden felmelegedett, még a falak és a fürdőszoba csempéje is. A legszürkébb olajfaágak is csillognak, ahogy rájuk vetül a nap fénye.

A szobalány becsukta az ablaktáblákat, így délidőben is sötétség borul a villára. Az emeletről, a hálószobából Hadley hallja a rovarok zúgását, kint a rózsák között és a gyümölcsfákon, mintha folyamatosan pörögnének a fogaskerekeik.

A székre ejti a strandtáskát, és leveszi a fürdőruháját. Leégett odakint a tutajon, és ostobának érzi magát, amiért hagyta, hogy a féltékenysége ott tartsa. Köntöst vesz, kimossa a fürdődresszt, és eltűnődik, vajon mit csinálhatnak azok ott ketten.

Kimegy a ház elé, felcsípteti a fürdőruhát a szárítókötélre. Amikor visszalép a villába, úgy látja, mintha mindent tinta borítana be. Csak lassan kezd kirajzolódni a tárgyak alakja. Marie, a szobalány után kiált, de nem kap választ. Talán Bumbyval van a hátsó udvarban, vagy Juanban ünnepli a karantén végét. A házban béke honol; mintha évszázadok óta benne volna minden. Hadley ismét Marie-t szólítja. Hiába.

Az asszony maga készíti el az ebédjét a konyhában: salátát csinál leveles zöldségekből, paradicsomból, hideg sonkából és olajbogyóból. A francia konyhaszekrény nagyon szép, ahogy a hosszú tölgyfa pultok is, amelyeken kosárkákban áll a lila hagyma és a papírszerű fokhagyma. Hadley mindig is csodálta a drága holmikat, ám Ernesttel ellentétben sohasem sóvárgott utánuk. Tisztában van vele, hogy a többi emigráns nő mind rajta nevet párizsi lakásuk szegényessége miatt, ám Hadley-t egészen idén tavaszig nem érdekelte, mit gondolnak róla. Egy ideje valóban nagyon szűkölködnek Ernesttel, de reménykedhetnek abban, hogy jobbra fordulnak a dolgok. Hadley-nek ennél többre soha nem volt szüksége. Ami azt illeti, mindig is szerencsésnek tartotta magát, hiszen ő volt az a nő, akiből Mrs. Hemingway lett.

Egyedül eszik a kerek asztalnál, a könyveik a fölötte lévő polcon sorakoznak. Ernest első novelláskötete – *A mi időnkben* – Scott új regénye, *A nagy Gatsby* mellett áll. Hadley-nek eszébe jut a férje egyik elbeszélése. Az ott leírtak még mindig frissen és élénken élnek az emlékezetében, így képes egészen világosan felidézni őket, mintha a saját emlékeit gondolná

végig: halak törnek fel egy tó felszínére, aztán olyan hanggal ugranak szét, mintha valaki sörétet dobott volna a vízbe. Hadley a novella minden részletét tisztán látja maga előtt: a csónakot az öbölben, a pisztrángot horgászó fiatal párt, a vén fűrészmalmot, amiből már csak rom maradt. Aztán a pillanat, amikor a fiú közli a barátnőjével, hogy unja a dolgot – unja az egészet, mondja kétségbeesetten a lánynak; mindent megevett a fene. Hadley kíváncsi, vajon mennyiben szól a történet a házasságukról. Végtére is ez a novella címe: „Valami véget ér”.[1]

Mostanra Ernest befejezte első regényét, amelyet *Fiesta* címen egyelőre csak a belső körnek mutatott meg. Minden barátjuk megjelenik a könyvben: még a pamplonai angol turisták és a házuk előtt alvó huligánok is. Az idei év folyamán Hadley tanúja volt, ahogy az átdolgozás során az ő neve lassan eltűnik az oldalakról – nem maradt neki hely a részeges ringyók, a gazdagok, a melegek és a bonvivánok között. A *Fiesta* szereplői gyanúsan úgy beszélnek, mint Fife: bármely pillanatban készen állnak egy csípős válasszal, és bármikor kaphatóak még egy pohár pezsgőre. Hogyhogy ebben a könyvben soha senki nem másnapos?

Azzal, hogy megtagadta tőle a helyet a regényében, Ernest Hadley-t büntette: azért a napért, amikor bepakolta a férje három-négy meglévő novelláját és az első regényét egy kis bőr utazótáskába. Gondosan berakta a bőröndbe az indigómásolatokat is, hogy Ernest átvezethessen rájuk minden módosítást. A férje beleőrült, ha nem akadt semmi tennivalója.

A Gare de Lyon pályaudvaron a vonat egyik első osztályú fülkéjében hagyta a bőröndöt, majd leszállt venni egy üveg vizet. Később, amikor kénytelen volt újra elmesélni a történetet, bevallotta, hogy igazából egy csomag cigarettát vett, de csak egyetlen szálat szívott el, mire visszaszállt a vonatra. A vagonba visszaérve kiengedte feltűzött haját, és érezte, hogy enyhül a tarkóját kínzó feszültség. Elképzelte, ahogy a vonat beér a lausanne-i peronra, a rá váró Ernest egyre nagyobbnak tűnik, ő pedig kirohan a fülkéjéből, hogy ott helyben megcsókolhassa. Már előre dédelgette magában a viszontlátásuk emlékét.

Félig-meddig még mindig álmodozva Hadley felnyúlt a kis bőröndért a poggyásztartóba, ám keze csak a levegőt tapintotta. Gondolta, a táska nyilván félrecsúszott, ám oldalt sem volt semmi. Hadley felállt a szemközti ágyra, hogy egy szintbe kerüljön a poggyásztartóval. Csak sötét, üres helyet látott. Elfogta a rettegés. Ernest regénye. A novellái. Minden, amit *valaha*

írt. Csakis valami keveredés történhetett az utasok között; nyilván egy másik fülkébe tették át a bőröndjét.

A többi vagonban fehér, kerek arcok néztek fel rá. Senki sem ajánlotta fel a segítségét. Hadley bement a szomszédos fülkékbe. Mindegyik arc egy újabb üres érme volt. *Je ne l'ai pas vue.* „Nem láttam." Hadley azt sem tudta, angolul vagy franciául beszél-e. Furcsa módon arra gondolt, hogy mindenki parasztnak tűnik – egyáltalán nem hasonlítottak Hemingwayék okos, művelt párizsi barátaira –, egyikükön sem látszott, hogy megérthetné, mit jelent egy regény elveszítése olyasvalakinek, mint Ernest.

Az aggodalom görcsbe rántotta a gyomrát. A vonat nagyjából öt percen belül indult. Hadley angolul szólt a kalauzhoz:

– Eltűnt a férjem irattáskája! Minden benne volt! Kérem, segítsen!

A kalauz megkérte a hordárt, hogy nézze át a vagonokat. A pályaudvaron takarókat és konyakosflaskákat áruló nő is felszállt a vonatra, hogy segítsen. Az állomás nagy órája azt mutatta, hogy a vonat pár perc múlva indul. A kalauz elszaladt a jegypénztárhoz. Hadley egyedül maradt a fülkéjében, félelemtől elgyötörten járkált fel-alá.

Bemondták, hogy a lausanne-i vonat máris indul, és az asszony még egy utolsó kiáltást hallott:

– Felszállás!

A konyakot áruló nő egy másik árushoz beszélt, és Hadley fülkéjére mutogatott. Egy férfi haladt el a fülke előtt, zsúrkocsit tolt maga előtt, émelyítő fánkillatot árasztva. Egy kalauz lépett oda Hadley ablakához, és megcsóválta a fejét.

– Nem találtuk meg, madame.

Hadley leült, nem kapott levegőt.

– Itt akar maradni? – Felhangzott a vonatfütty. – Madame, most kell eldöntenie, hogy elmegy, vagy itt marad. A vonat máris indul.

A fiatalember nem vette le róla kék szemét.

– Nem. Elmegyek – felelte Hadley.

Felhangzott az utolsó fütty. Regény. Novellák. Másolatok. Minden. Nem volt mit tenni.

Ernest másnap reggel pontosan úgy várta, ahogy az asszony elképzelte: ott állt a hideg, fehér fényben, a télire a peronon felhalmozott hasábfa előtt. A vonat egyre közelebb ért, és Hadley látta, hogy a férfi a kocsikat szemléli; őt kereste. A szerelvényről leszállva Hadley mozdulatlanul, üres

kézzel állt. Ernest elsápadt, amikor meglátta a feleségét, aki egy helyben dermedten állt.

Hadley azt kívánta, bár mérges lett volna a férje! Azt kívánta, hogy kiabáljon vele. Ehelyett a férfi összecsomagolta a holmiját, és a következő vonattal Párizsba ment. Amikor a bőrönd nélkül tért vissza Lausanne-ba, azt mondta, nem akar beszélni az ügyről. Vége volt. Nem volt mit tenni. Minden elveszett.

Hadley lecsippent egy elszáradt levelet a vázában lévő virágról. A rózsák lassan elhervadnak. A levél porrá hullik a kezében. Megeszi a még a tányérján maradt salátát, és elöblíti a porcelánt a nagy kőmosogatóban.

Felmegy a márványlépcsőn. A villa közepén lévő lépcsőnél semmi sem fedi a kőfalat; mindig ez a ház leghűvösebb része. A fügefák pontosan egy vonalban vannak a legfelső ablakkal. Ernest azt mesélte neki, hogy a pillangók nyáron megrészegülnek a fák tejnedvétől, és őrülten repkednek összevissza. Nem is nagyon különböznek az itt lakó furcsa családtól.

A hálószobában Hadley leveti a köntöst, hogy csupaszon fekhessen rá az ágyneműre. Felmerül benne a gondolat, hogy Ernest regénye talán nem arat átütő sikert. Talán nem fogja meghozni a férfinak a hőn áhított hírnevet és gazdagságot. Ám az asszony akkor sem tudja elképzelni, hogy kevésbé legyen híres, mint Scott.

A szellőben megremeg az ágy feletti lámpaernyő. Ma először tudja úgy lehunyni a szemét, hogy nem tűz forró fény a szemhéjára. Sötét van idebent és csönd. Hadley a saját légzését hallgatva várja, hogy álomba merüljön.

A legmelegebb napszakban lefekszenek aludni: Ernest ezt az időszakot a gyilkos óráknak nevezi. Pár nappal ezelőtt egyszerre szunyókáltak el, miközben hallgatták, ahogy Bumby odalent, a rózsakertben játszik. Egy órával később Hadley arra riadt fel, hogy úgy érzi, valaki nézi.

Elsőre nem látott senkit a szobájukban, ám a fejét felemelve megpillantotta Fife-ot, aki mindössze pár lépésre állt tőlük, sötét szemét rájuk szegezve. A nő elvigyorodott, pont ugyanúgy, mint Chartres-ban, és Hadley arra gondolt, talán be akar bújni melléjük az ágyba. *Hárman párban, hárman egy ágyban…* Másodpercek teltek el, aztán Fife kisurrant a szobából.

Nem vert zajt a lába, ahogy kiment, de Hadley hallotta a brokátfüggöny suhogását, ahogy elment mellette, és igyekezett eszébe vésni a hangot: ezzel akarta később emlékeztetni magát, hogy nem pusztán álomképet látott.

Aznap este egyik nő sem említette a dolgot. Zsályás sertéssültet ettek. Fife fontoskodott: Hadley főztjét dicsérte, de igazából ezzel is csak sértegette.

– Én aztán semmit sem tudok a főzésről – jelentette ki Fife, sokatmondó pillantást vetve Ernestre, aki már szépen becsiccsentett a harmadik gin-vermutjától. – Te meg annyira értesz az ilyesmihez, Hadley – mondta a takarosan megterített asztal felé intve.

Aznap este háromszemélyes bridzset játszottak, és Hadley veszített. Ám amikor aznap éjjel Mr. és Mrs. Hemingway szeretkeztek, az asszony ügyelt arra, hogy a lehető leghangosabban sikongasson. Másnap pedig, a sherryből és pirítósból álló reggeli fölött, Ernest szeretője csöndesebb volt a szokásosnál.

8. ANTIBES (FRANCIAORSZÁG), 1926. JÚNIUS

Ernest ébreszti fel, úgy egy órával később. Fürdőruhája az ágy mellett hever egy tócsa közepén; a férfi bőre nyirkos és hűvös.

– Ernest, olyan szagod van, mintha egy kagylóhéjból bújtál volna elő.

– Tényleg kagyló vagyok. Látogatóba jöttem hozzád.

Az asszony felkacag.

– A kagyló a létező legbutább élőlény az univerzumban! Úgyhogy te nem lehetsz az, Ernest, a nagy agyaddal.

A férje megcsókolja; keze a mellére simul.

Fény redőzi a lámpaernyőt. Egy kimonó öve lóg az ágy végében, csillogó és zöld, az éjjeliszekrényeken könyvek állnak halomban. Egy nagy szekrényen kínai sárkányok díszelegnek. Hadley néha nem érti, miért is akarna bárhol máshol lenni, mint itt, ebben a hálószobában, ezen a délutánon, távol az alattuk elnyúló tengerpart vakító fényétől. Tiszta ágyneműn fekszik; itt van vele Ernest.

A férfi a nyakát csókolgatja, pontosan ott, ahol tudja, hogy megőrjíti vele a feleségét.

– Hagyd abba, Ernest! Nem bírom… Kérlek!

– Mi az, Hash? Cicus? Mit mondasz? Azt akarod, hogy folytassam, igaz?

– Kérlek, hagyd abba! – könyörög Hadley, de alig bír megszólalni a nevetéstől.

Ernest tovább csókolgatja a nyakát.

– Mesélj nekem a kagylókról, és akkor nem csókolgatlak így – mondja –, és nem lehelek rád így – folytatja –, és nem nyalogatlak így.

– Kéthéjúak! – kiáltja Hadley. Próbálja megragadni a férfi csuklóját, hogy ellökje magától.

– Kéthéjúak? Az miért jó? Megkétszerezi a potenciát?

Ernest a matracra szorítja az asszony kezét.

– Hagyjál már!

– Kicsi kagyló vagyok, a nyakadra tapadtam. Mi bajod a kagylókkal?

– Még tudatuk sincs!

Hadley megpróbálja a férfi ágyékához dugni a térdét, hogy Ernest érzékelje, milyen veszélyes terepre tévedt. Ám a férje elhúzódik.

– És hogyan esznek?

– A vízből szívnak föl tápanyagot.

Ernest csücsörít, és az asszony bőrén cuppog.
– Így?
Hadley kezd kifulladni.
– Tölcséren át.
– És mit isznak?
– Nem isznak.
– Pezsgőt se?
– Pezsgőt se.
– Az élet pezsgő nélkül elképzelhetetlen!
– Nincs *agyuk,* amivel elképzelhetnék az életet pezsgő nélkül.
– Se képzelet, se pezsgő. Azok nélkül nem is érdekelne az élet. – Ernest legördül róla, fél karjára támaszkodik. Furcsa, hogy Hadley mindig csalódott, ha a férje azt teszi, amire kéri.
– Akkor te lennél a világ első öngyilkos kagylója. Amerika minden laboratóriumában téged vizsgálgatnának, hogy megfejtsék a bonyolult személyiségedet, amihez foghatót még soha nem láttak a kéthéjúak között.
– Lefogadom, hogy pompás érzés lehet állandóan a tengerben lenni. Lubickolnék a hűvös, frissítő habokban, nem gondolnék másra, csak a vízre meg a következő fogásra, keresnék magamnak egy kedves kagylóhölgyet, akire jól rácuppanhatok. Nagyjából ennyi.
Hadley zihálása enyhül, ahogy egymás mellett fekszenek. Ernest az arcát nézi.
– Ha tükröt tennék az orrodra, *így,* pontosan ugyanúgy néznél ki, mint nélküle, Hash. Teljesen szimmetrikus az arcod. Tudományos csoda.
– Széles a képem, mint egy tál; anyám mindig ezt mondta.
– Ezek szerint anyád jó nagy szemét volt.
– Nem volt díjnyertes édesanya, az biztos.
– Ezért halnak meg az anyák. Hogy mi élhessünk – mondja Ernest, igencsak titokzatosan, mivel az ő édesanyja él és virul. – Te viszont nagyon, de nagyon kipirultál – folytatja, félresöpörve az asszony haját az arcából.
– Te is kipirulnál, ha így *kínoznának.*
– Úgy értem, a naptól – mondja Ernest.
– Hamarabb be kellett volna jönnöm. Sokáig maradtatok még odakint?
– Nem sokáig – felelte a férfi.
– Látom a válladon a pánt nyomát. Nagyon szép színed lett.
– Neked is.

– Úgy festek, mint egy rothadó paradicsom. Bár ne volna ilyen fakó bőröm! Én is szeretnék lebarnulni, Nesto, mint te.

– Rég nem szólítottál így.

Hadley a karjára szorítja az egyik ujját, és figyeli, ahogy a nyoma elfehéredik, majd bepirosodik. Eszébe jut a pillanat, ahogy felnézett Fife-re és Ernestre, akik szinte szülői tekintéllyel, kissé fenyegetően figyelték őt a tutajról. Annyira éles ez a kép, hogy Hadley azonnal elkomorul.

Ernest ismét ráhemperedik, kiszorítja belőle a szuszt. Megcsókolja az asszonyt, ám ő nem képes elfelejteni a képet kettejükről a tutajon. Hogy a nádszálkarcsú Fife kikezdett a férjével. Hogy a férje beadta a derekát. Hogy csókolóztak a tutajon, vagy dugtak a fák között, miközben ő egyedül ebédelt, még mindig azon a táskán gyötrődve, meg az egész rohadt ügy miatt érzett bűntudaton. Nem!

Hadley félrehúzódik a férfi alól.

– Na, gyere ide, Hash!

Ernest egy nappal sem tűnik idősebbnek huszonhét événél.

– Nem, Nesto. Nem kaphatod meg mindkettőnket.

Mintha pisztolylövés dördült volna a szobában. Párizsi vitájuk óta most először említette meg bármelyikük nyíltan a dolgot.

Hadley a tükörhöz megy, és a köntösébe burkolózik. Határozott simításokkal keféli a haját. Bár ne volna néha ilyen gyerekes; bár felfogná, mit tesz! Férje a tükörben hitetlenkedve és kissé szemrehányóan néz rá: mintha obszcének és fárasztóak volnának az ellene felhozott vádak.

– Úgy látom, semmit sem tettél ebben az… ügyben. Sajnálom, hogy megemlítem. De muszáj.

– Miért?

– Mert ez nem mehet így tovább.

– Nem *én* hívtam meg őt ide.

– Jaj, ne is emlékeztess!

Újra a haját szántja a kefe, a sörték a fejbőrét dörzsölik.

– Nem értem, miért kellett idehívnod. Én igazán…

Becsukódik odalent egy ajtó. Fife könnyed, dallamos hangja felzeng a márványlépcsőn:

– Fiúk!

Hadley leteszi a hajkefét. Érzi, hogy a bal szemhéja enyhén lüktetni kezd, aztán a jobb is. Te jó isten – gondolja –, rám férne már egy kis vakáció.

– Itthon vagytok? – száll fel az emeletre a férfi szeretőjének hangja.

Hadley kinyitja az ajtót, és azt kiabálja a függöny mögül:
– Idefent vagyunk!
– Nem bridzsezünk?
Maga sem tudja, miért, de ezt feleli:
– Öt perc, és lemegyünk!
– Mit művelsz? – kérdi Ernest hitetlenkedve.
– Most pedig – szól Hadley, miközben felvesz egy ruhát – szépen bridzsezünk egy kicsit. Ezt az ügyet majd később megbeszéljük.

***

Fife máris keveri a kártyát, csinos kis feje mögött a rózsakert a háttér. Cigaretta lóg a szájából; Hadley-nek fogalma sincs, hogyan tud dohányozni ebben a hőségben. Matrózblúzt visel, fehér rövidnadrággal. Antibes-ban ez szinte egyenruhának számít. Vékony lába szépen lebarnult. Látszik a haján, hogy az imént kefélte ki.
– Jót úsztál? – kérdi az asszony.
– Isteni volt. De borzasztó meleg van.
Hadley arra gondol, hogy ez a nő talán épp most feküdt le a férjével.
Fife oszt, gondosan három halomba rakja a paklit.
Amikor Ernest csatlakozik hozzájuk, csak rövidnadrág van rajta; csupasz mellkasa mindkét nőt megmosolyogtatja. Önkéntelenül is egymásra pillantanak. Fife nagy szemét forgatja, Hadley pedig a fejét csóválja, mintha a férfi hiúsága a kettejük titka volna.
– Üdv, hölgyeim! Ne álljanak fel!
– Nem jutott eszedbe, hogy inget vegyél, Ernest? – kérdi Fife.
– Miért fosszalak meg titeket a csodás látványtól? – vág vissza a férfi. Hadley-re pillant, kihívó a tekintete, mintha azt mondaná: *ha neked van merszed szóba hozni, akkor nekem is.*
Bumby előbukkan a házból, dundi kis lábán odarohan hozzájuk, sarkában a szabadkozó, őt szólongató szobalánnyal:
– *Excusez-moi, Madame ’emingway. Viens, Bumby!*
A kisfiú nemrég a kertben játszott, térde sötét a földtől.
– *Ça va aller.* – Marie visszamegy a házba, Bumby pedig felmászik az édesapja térdére, átkarolja a nyakát. Ernest az orrával dörgöli, az arcát puszilgatja. Amikor kiderült, hogy Hadley terhes, a férfi huszonhárom éves volt; túl fiatal még, mondta; túl fiatal az apasághoz. A hír hosszú hetekre komor hangulatba kergette: hogyan lesz ideje írni, meg kerékpárversenyt nézni, meg egész éjjel mulatni, ha kisbabájuk lesz?

Most viszont mélyen beszívja a gyermeke illatát, és megfordítja Bumbyt, hogy a többiek felé nézzen. Kissé kicsi a pólója, így kilóg belőle a hasa, ahogy az apja térdén ül. Felnéz a felnőttekre, akik a tudtán kívül csúnyán összekutyulják a világát. Hadley sajnálja a fiát; még ha Bumby nem is érti, mi történik, akkor is a tanúja.

– Édes kicsikém! – szól az asszony, és megborzolja a gyerek haját. – Hogy érzed magad?

A gyerek orra kicsit még piros a szamárköhögéssel járó megfázástól.

– *Bien* – feleli.

Hadley megdörgöli a mellkasát.

– Túl vagy a nehezén, igaz?

Bumby bólint, és szájába dugja a hüvelykujját.

– Gyerekként én is szoptam az ujjam – szól Fife, mire mindketten rámerednek, mintha el is felejtették volna, hogy Pauline Pfeiffer is ott ül velük az asztalnál.

– Megnyered nekem a játékot, amíg én kihozok valamit a házból? – Ernest az anyja ölébe ülteti Bumbyt. Pár perccel később visszatér a villából, kezében tálca, rajta három pohár. – Gin-tonik! – mondja. – Hogy is felejthettem el?

Egyre korábban kezdődik a napi ivászat. Amint az óra hármat üt, Ernestnek már jöhet is egy fröccs vagy gin fizz. Hadley meglepően gyorsan lehajtja a gin-tonikját. Észreveszi, hogy Ernest meghökkenten, ugyanakkor örömmel nézi. Az asszony visszaküldi Bumbyt a házba, hogy ne legyen útban a játéknál. Egyszeriben elönti a vágy, hogy győzzön, hogy teljesen kiüsse a nyeregből Fife-ot.

9. ANTIBES (FRANCIAORSZÁG), 1926. JÚNIUS

A bridzs úgy ért véget, ahogy mostanában mindig: egyikük hátralökte a székét, és alig visszafojtott haraggal bevonult a házba. Ezúttal Hadley hagyta faképnél a többieket, mivel amikor Ernest és Fife alkotott párt a játékban, nem bírta nézni, milyen magabiztosan vállalták a licitnél egymás ütéseit, milyen könnyedén számíthattak arra, hogy ő fog veszíteni az asztalon lévő kártyákkal szemben. Ernest követte őt a házba, hogy megpróbálja kiengesztelni. Ám a düh – a heves, erős, oly ritkán érzett düh – egyre jobban forr Hadley-ben, miközben a szobájuk felé tart a lépcsőn.

– Te hívtad őt ide! – csattan fel Ernest.

– És átkozom a napot, amikor megtettem!

– Most viszont itt van. Nem küldhetjük el.

– Nem, nem küldhetjük el, és úgy látom, nem is bírsz leszállni róla! – Hadley becsapja a hálószoba ajtaját. – *Meddig* kellett kint maradnod vele a tutajon? És *meddig* teniszeztél vele tegnap? *Én* vagyok a feleséged! Nem ő. Talán elfelejtetted?

– Én azt sem akartam, hogy itt legyen.

– Azért hívtam meg, mert magányos voltam. Mert egyik barátod sem volt hajlandó betenni a lábát a házba! Fife az egyetlen, aki már átesett a szamárköhögésen.

– Fenéket! Fogalmam sincs, miért hívtad meg, Hash. Nincs semmi értelme.

Hadley-vel forog a világ, mert Ernestnek igaza van: nincs értelme. Miért hívta meg ide a férje szeretőjét; ide, ahol kettesben elkezdhették volna rendbe tenni a kapcsolatukat? Milyen ostoba cselfogás: úgy akarta összehozni kettejüket, hogy ismét hármast csinált belőlük!

Ernest a párnák mellett ül, ujjait a szemhéjára szorítja, fél lábát behajlítva a mellkasához húzza.

– *Te* fuseráltad el ezt a nyaralást – mondja továbbra is lehunyt szemmel. – Megpróbáltam távol tartani tőle magam, erre te meghívtad Antibes-ba!

– Ó, hogy te milyen *jó* vagy, Ernest! Milyen *bátor* férfi! Óriási bátorságra vall, hogy ezt tetted, ahelyett hogy megszabadultál volna a nőcskédtől! – Hadley legszívesebben a férfi fejéhez vágná a hajkefét. – Azért nem akartad, hogy itt legyen, mert szereted őt. Mert ez így már túl bonyolult. – Ernest egy szót sem szól. – Ismerd be férfiasan, az ég szerelmére! Talán

pontosan ezért hívtam meg Fife-ot: így végre bevallhatod nekem, hogy beleszerettél. Akkor aztán elhagyhatsz engem, összeállhatsz vele, és mindannyian továbbléphetünk a nyomorúságos kis életünkkel! *Szerelmes vagy belé?*

Most, hogy Hadley kimondta ezeket a rémes szavakat, és megtörte a kettejük közti feszült csendet, valamelyest visszanyerték a méltóságukat. Elszántan merednek egymásra, de egyikük sem szól. Az asszony még mindig a hajkefét szorongatja. A délutáni napfény a rolót simogatja. Ablaktábla csattan odalent gyászosan.

Ernest a plafonra mered.

– Úristen. Tudod, egészen nyomorultul érzem magam – közli, mintha ez válasz volna a felesége kérdésére.

– Hát, én is. Az a különbség kettőnk között, hogy te élvezed a nyomorúságot.

– Gyűlölöm – jelenti ki Ernest, és gyengéden az asszony szemébe néz. – Gyűlölöm.

– Hazudsz. Imádod. Ez számodra semmi más, csak nyersanyag az íráshoz. Megteremtetted magadnak a poklot, most pedig benne akarsz élni, és engem is belekényszerítesz. Haza akarok menni. – Megenyhül a hangja. – Veled. Meg Bumbyval. Párizsba. Tavelt akarok inni, a kávézónkban akarok enni, sétálni akarok a folyóparton. – Leteszi a hajkefét a fésülködőasztalra. Nem szokása holmikat vagdosni másokhoz. Soha nem tenne ilyesmit. Nem vágna hozzá semmit Ernesthez, az ő drága urához. – Az az igazság, hogy nem tudom, te is ezt akarod-e. Legalábbis nem tudom, hogy akarod-e mindezt *velem.*

– Hát persze hogy akarom.

– De őt is akarod.

Hadley leül a fésülködőasztalhoz, amelyen parfümös kristályüvegcsék díszelegnek. Réginek érződik a szaguk. Megvillannak a fényben.

– Gyalázatosan viselkedünk – mondja. – Borzalmasan elszúrtuk ezt a nyarat. – Szeretné álomra hajtani a fejét, hogy elfeledje, milyen könnyen hagyta, hogy az a nő elorozza a férjét. Tavaly hagyta, hogy kamaszos mohósággal udvaroljanak egymásnak. Miért nem volt több tartása? Miért nem lépett közbe korábban? – Nem bírom tovább.

– Nem maradhatna minden így, ahogy van? – Ám Ernest tompa hangján hallatszik, hogy a férfi is tudja, és Hadley is tudja, hogy nem gondolja komolyan.

– Döntened kell. – Az asszony hallja a saját hangját, ahogy kimondja ezeket a szavakat, és figyeli magát a tükörben: úgy néz ki, mint egy filmbéli eldobott feleség, pityókás és sírós. – Ha Fife-fal akarsz élni, felőlem csináld. Megértem, hogy nagyon is szerelmes beléd. Nem tudom, hogy te is szereted-e őt, vagy csak hízeleg neked a szerelme. De holnapra tudni akarom, hogy én vagy ő. Egyikünk sem bírja már ezt tovább, és ezt őrá is értem.

Ernest bólint. Hadley odamegy hozzá, leül mellé az ágyra. Hallja a sóhaját. A férfi hevesen magához szorítja. Újabb antibes-i ölelés. Ernest illata és melegsége: mindkettő csodálatos. Hadley úgy érzi, megszakad a szíve.

– Nem – mondja. Kivonja magát az ölelésből, és sikerül otthagynia a férjét. Így Ernest nem láthatja a könnyeit.

A tornácon levendula ring a tengeri fuvallatban. Méhek gyülekeznek a hajtások körül: hangosan zümmögnek, és alig mozognak, mintha nem is repülnének. Hatalmas darázs bukkan elő a terrakotta virágcserépből – Hadley eszébe vési, hogy figyelmeztesse Bumbyt, soha ne nyúljon hozzá. A győzelem istennőjének fejetlen mása lóg az asztal mögött. A kártyáik még mindig ott vannak az asztalon, három külön pakliban. Egyikük leosztása felfordítva, a másik kettő az asztal felé néz. Hadley megnézi, milyen lapjai voltak Fife-nak. Volt egy ásza. Tehát nem blöffölt.

Kiakasztja Ernest fürdőruháját a szárítókötélre. Fife-é is ott lóg, fekete, hosszú és durva. A kötélre tűzve mind a három fürdőruha obszcén módon megereszkedik az ágyékrésznél, a víz a francia csempére csöpög. Hallja, hogy Fife énekel odafent, miközben a Villa America ma esti partijára készülődik.

10. CHICAGO (ILLINOIS), 1920. OKTÓBER

Hadley átfurakodott egy csapat férfi között, és a zongorához tartott. A kék selyemszövet ruha igencsak feszült rajta, és elpirult, mert érezte, hogy a hátsóját bámulják. De miután hónapokig ápolta az anyját – figyelte, amint elsorvad, ahogy a Bright-kórtól egyre beesettebbé vált az arca –, most úgy érezte, megérdemli, hogy legalább egy estére őrá irányuljon a figyelem. Már nem az anyja ápolónője volt. Itt bőven akadt ital és férfi, és ma este Hadley nagyon le akart részegedni. De persze továbbra is elpirult egy kicsit, amikor ránéztek; ruhája szegélye alig ért a térdéig.

Nem találta a barátnőjét, akivel idejött. A koktél kicsit erős volt, de muszáj volt iszogatnia, amíg valaki fel nem kéri táncolni. Talán kukoricából főzték; igazi bundapálinka volt, Hadley el sem tudta képzelni, honnan szerezték. A szesztilalom mintha semmit sem jelentett volna ennek a társaságnak.

Hadley igyekezett nem arra koncentrálni, hogyan ropják a párok a kanapék között kialakított, hevenyészett táncparketten. Fogalma sem volt, minek nevezik ezeket a tánclépéseket, és anélkül is elég öregnek érezte magát, hogy a bámulással még fel is hívja magára a figyelmet. A zongora mögül megszólította egy férfi, de nem hallotta, mit mondott.

– Tessék? – fordult feléje.

– Azt kérdeztem, nem hozhatnék-e magának egy italt?

Hadley megemelte a koktélospoharát.

– Már el vagyok látva, köszönöm.

– Még nem ismerjük egymást.

A férfi megkerülte a zongorát. A nő kezet nyújtott neki.

– Hadley.

– Ez a keresztneve?

– Igen. A nagymamám vezetékneve.

– Ernest vagyok.

– Magát is a nagymamájáról nevezték el?

A férfi fintorgott. Hadley érezte, jó nagy ostobaság volt ezzel viccelődnie.

– Utálom a nevemet.

– Nem kellene. Mi a vezetékneve?

– Hemingway.

– Ernest Hemingway. Ez aztán a férfias név.

A táncosok otthagyták a parkettet; egy frakkos fiatalember új lemezt keresett. Már majdnem éjfél volt, ám Hadley cseppet sem érezte magát fáradtnak, pedig hosszú volt a vonatút St. Louisból. A helyiségben olyan meleg volt, hogy bepárásodtak az ablakok, és néhány férfi meglazította a csokornyakkendőjét. Még a nők közül is dohányoztak páran. Lassabb szám szólalt meg, és egy pár táncolni kezdett. Ahogy átfogták egymást, gyöngéden, de nem hevesen, inkább barátoknak tűntek, mint szeretőknek.

– Az a férfi – szólt Hadley – nem visel cipőt.

– Mezítlábas tánc. Középnyugati szokás. – Néhány pillanatig figyelték a párt. – Egy férfiban a cipője alapján mindig meg lehet bízni – jelentette ki Ernest.

– De hát nincs rajta cipő.

– Pontosan.

Átmentek a bárszekrényhez. Hadley megbotlott, Ernest a csípőjét fogva tartotta meg.

– Talán nem kellene többet innia – mondta vigyorogva.

Hadley hallott róla, hogy az ilyen partikon a párok fel szoktak menni a tetőre. Kíváncsi volt, vajon Ernest Hemingway felhívná-e oda: olyan erősnek tűnt, akár egy hentes. Eltűnődött, vajon miért áll szóba egy ilyen férfi egy olyan nővel, mint ő.

– Hány éves? – kérdezte.

– Maga aztán merész.

– Csak arra gondoltam, hogy talán fiatalabb nálam. Kíváncsi voltam, mennyivel.

– Huszonegy vagyok.

– Ó! – hökkent meg Hadley. – Idősebbnek tűnik.

– Mindenki ezt mondja.

– Na de *huszonegy?* A huszonöt is kiábrándító lett volna. A huszonegy felháborító. Nyilván csak most diplomázott.

Ernest vállat vont, és gint töltött a nőnek; citromot akasztott a pohár peremére. Egy zöld olajbogyót is belepottyantott.

– Nem kever bele valamit? – kérdezte Hadley.

– A gin jobb tisztán.

– Princetonban végzett?

– Nem. Olaszországban szolgáltam.

– Részt vett a harcokban?

– Meglőtték a lábam, mielőtt igazán részt vehettem volna benne.

– Borzasztó.

– Nem volt vészes. Milánóban beleszerettem egy ápolónőbe. Agnesnek hívták. Az rosszabb volt.

Hadley nevetett, és igyekezett nem túl nagy érdeklődést mutatni. A vonzó férfi mintha csak megerősítette volna, mennyire dermedtnek érezte magát az elmúlt években. Ám ma este úrrá lett rajta a merészség, a meggondolatlanság. Nem akart többé kijózanodni, ha a részegség ilyen jó.

– És még mindig visszahúzza a szíve Milánóba, Mr. Hemingway?

– Hála istennek, többé már nem. Kérem – mondta –, hívjon Ernestnek!

– Most mivel foglalkozik, Ernest?

– Író vagyok. – Tekintete egy csinos lányt követett, ahogy végigment a folyosón, majd visszatért Hadley-re. – Legalábbis az próbálok lenni.

– Miféle dolgokat ír?

– Novellákat, karcolatokat. Főként cikkeket. Újságíróként dolgozom.

– Élvezi? Hogy ezzel keresi a kenyerét?

– Csak meggátolja, hogy azt írjam, amit igazán szeretnék.

– És mi volna az?

– Egy regény. Valami erős. Amin nincs fölösleges zsír.

Hadley nevet.

– Szívesen elolvasnám valamelyik írását.

– Maga is ír? Azért érdekli?

– Nem, dehogy. – Hadley még soha senkinek sem vallotta be, amit mondani készült, ám úgy döntött, hogy ez az idegen lesz hozzá a tökéletes első közönség. – Hosszú ideig zongoraművész akartam lenni. Nagyon keményen próbálkoztam. Mindennap gyakoroltam. Néha óránként tizenöt percre le kellett feküdnöm a szőnyegre, annyira elfáradtam a gyakorlásban. Megvan az ára annak, ha az ember írni, énekelni vagy zenélni akar. Nem hiszem, hogy elég erős voltam ahhoz, hogy megfizessem azt az árat.

Ernest rámosolygott.

– Azt soha senki nem árulja el, hogy nincs biztos módszer. Az írásban nincsenek törvények. – Valaki a nő nevét kiáltotta, ám Hadley nem akarta otthagyni a férfit. – Valaki magát keresi. – Ernest egészen közel húzódott hozzá. Lehetetlennek tűnt, hogy érdeklődést mutasson Hadley iránt, mégis úgy tűnt, hogy ez a helyzet.

– Anyám három héttel ezelőtt halt meg. – Hadley-nek fogalma sem volt, miért kellett ezt mondania.

– Ó! – Ernest mosolya lehervadt. – Nagyon sajnálom.

– Nem, én sajnálom, hogy szóba hoztam. Csak hát… az elmúlt hónapokban én ápoltam. És emiatt nem sokat mozdultam ki hazulról. – A sírás környékezte, de nem hagyta magát. – Kissé kívülállónak érzem magam a társaságban. Talán le kellene porolnia.

– A legnagyobb örömmel.

Hadley belemosolygott az italába. Átjárta az elégedettség, tetőtől talpig.

– Jól kijöttek egymással?

– Nem. Anyámnak a politika meg a választójog volt a mániája. Nem sok ideje maradt rám.

– Szóval maga nem az a modern nő.

– Modern vagyok, de talán hagyományos módon. Van ennek így értelme? – Ernest bólintott. Hadley megköszörülte a torkát, és megitta a ginjét. – Egészen elkomorult a beszélgetésünk. Az én hibám. Mindössze annyit akartam mondani, hogy jó barátok között lenni. Anyám halála megkönnyebbülést jelentett. Tudom, ez rémesen hangzik. A ház… a mindennapos bezártság… kis híján végzett velem.

– Hadley! – A lemez megállt. Egyik barátja a zongorához intette a nőt. – Gyere, játssz valamit!

– Jaj, ne!

– Gyerünk, Hash! Szólíthatom így? – Ernest a könyökénél fogva visszakísérte a zongorához. – Az egész parti azt követeli, hogy zenéljen! – Lerakta Hadley ginjét a zongora tetejére, a többi félig teli, rúzsfoltos pohár mellé. A nő füléhez hajolt. – Édesanyám zenész. Szívesen megismerné magát. – Elmosolyodott. – Játsszon bármit, ami az eszébe jut!

– Csak klasszikus darabokat tudok – mondta Hadley, igencsak döbbenten. Sietve lehúzta kék selyemszövet ruhája szegélyét, és leült a zongorához. Gondolkodott, mit játszhatna, ami nem tenné tönkre a parti hangulatát. Végül egy Bach-szonátára esett a választása. Láthatóan elszomorította az embereket, de úgy tűnt, inkább romantikus, semmint gyászos módon.

Játék közben Hadley arra gondolt, hogy életének legboldogabb pillanatai mind a zenéhez kötődnek. Délutánonként, amikor az anyja elszunyókált, és elsárgult szájával tátogva kapkodott levegő után, Hadley gyakran sétált St. Louisban. A járdára szegezte a szemét, hallgatta, ahogy a vele egykorú nők a férfiakról csevegtek, a házimunkáról vagy egy új kesztyűről. Miután hazament, törülközőt tömött a szájába, hogy az anyja ne hallja meg

magányos zokogását a fürdőszobában. A délután hátralévő részében zongorázott, és átmenetileg elillant minden szomorúsága.

Talán sokkal nagyobb, szinte morbid élvezettel ápolónősködött az édesanyja mellett, mint gondolta. Nem csupán édesanyja miatt zárkózott be abba a házba – esténként könnyen eljárhatott volna. Valami más miatt adta fel – tulajdonképpen már évekkel azelőtt. Lemondott a barátokról és a táncról. Azóta nem beszélt más férfiakkal, csak a sógorával meg a sarki fűszeressel, aki a narancsok sápadt halma mögül szánakozva nézte őt. Elgondolkodott annak a bizonyos szónak a jelentésén. *Vénlány*. És azon, hogy vajon most, huszonnyolc évesen már annak számít-e.

Hadley a szonáta végéhez ért. Ernest nem bámulta a billentyűkön táncoló kezét, nem igézte meg a játéka, semmi ilyesmi. Egyszerűen csak meglepettnek tűnt, amikor a nő lecsukta a hangszer fedelét.

– Valaki rakjon fel egy új lemezt! – szólt Hadley. – Nem partihoz való az ilyen szomorú hangulat.

Hirtelen az egész helyiség tapsviharban tört ki, és a nő nagyon örült. Jól szerepelt.

Amikor a parti véget ért, Ernest kikísérte az épületből. Az esőtől csúszóssá váltak az utak, a csizmás lábak sárga leveleket tapostak a járdára. Ernest szégyenlősen, kezét zsebre dugva álldogált.

– Nagyon fess a köpenye – szólt Hadley, meghúzkodva a férfi gallérját.

Ernest igen feszélyezettnek tűnt.

– Minden nő ezt mondja.

– Sikert aratott, mi? Úgy néz ki, mint… – Elneveti magát, ahogy eszébe jut a megfelelő szó: – Mint egy herceg.

– Hazakísérhetem?

– Örülnék neki, de máris megtette. Itt töltöm az éjszakát.

Ernest átkarolta és megcsókolta. Szemérmesebb volt, mint Hadley gondolta; csupán az ajkához érintette a száját.

– Meddig marad Chicagóban?

– Három hétig.

– Akkor van három hetünk.

Ígéretet tettek egymásnak, hogy azután is találkoznak, miután Hadley hazatér. A nő levelet írt Ernestnek, elárulta neki, hogy a vele való megismerkedés olyan volt számára, akár a felszabadulás; akár a börtönből való menekülés. Elszánta magát, hogy kiszabadul a Középnyugatról. El

akart szabadulni – el St. Louisból, el az anyja szellemétől –, akár Ernest Hemingwayjel, akár nélküle.

11. ANTIBES (FRANCIAORSZÁG), 1926. JÚNIUS

Hála istennek, estére lehűl az idő. Az utolsó fénysugarak a fák mögé lebukó nap felől érkeznek, és az ablakon át megvilágítják a terrakotta csempéket.

– Emlékszem erre – mondja Ernest, amint meglátja Hadley-t a ruhában, amit a chicagói partin viselt. Az anyag megfeszül az asszony csípőjén, de még mindig jó rá. – El is felejtettem, milyen csinos.

A Hadley által kitűzött ultimátum tudatában hirtelenjében nagyon kedvesek egymáshoz.

– Életemben először viseltem ilyen rövid ruhát. A hajam viszont hosszú volt, emlékszel?

Ernest az ablaknál állva begombolja a mandzsettáját.

– Emlékszem.

– Utáltam, amikor New Yorkban levágattam. Túlságosan fiúsnak éreztem magam. De neked tetszett. És tudtam, hogy apád ki nem állhatná, aminek örültem. – A fésülködőasztalhoz megy. – Utálta a bubifrizurát. – Hadley a füle mögé simítja a haját, mindkét oldalon három-három határozott mozdulattal kikeféli. – Anyád soha egy szót sem szólt miatta. Mindig is tapintatosabb volt, mint gondoltuk – jelenti ki. – Megválogatta a csatákat, ahogy te is.

Ernest kérdőn néz rá, de nem szól semmit.

Hadley a fülére csípteti a klipszet, majd meglazítja, hogy ne szorítsa úgy. Feltesz egy kis arcpírt, és finoman kihúzza a szemét, ahogy egy párizsi barátnője tanította. A tükörképe jól néz ki, de Hadley így sem bír szabadulni a gondolattól, hogy ő csak egy csinos kis parasztlány, akinek hálásnak kellene lennie azért, hogy néhány csodás évig a falu arisztokratáival mulathatott. Ernestben még mindig sok a jó, ám ez a nyár mindent elrontott; mindent és mindenkit elrontott. Hadley ezt érzi magán és Fife-on is: hogy milyen hirtelen önti el őket az ingerültség, vagy épp a jókedv. A szempillájára is festék kerül. Talán most először festi ki magát a nyaralás alatt.

Szemügyre veszi a tükörképét. Örülne, ha kissé kiállna a kulcscsontja vagy az arccsontja. Elképzeli, hogy egy válás után talán nem enne eleget, mire párizsi barátai a fejüket csóválnák, és arról sutyorognának egymás

között, hogy *szegényke, aggasztóan sovány.* Milyen boldog volna, ha így aggódnának érte!

– Hogy érted, hogy megválogatom a csatákat? – kérdi Ernest a fürdőszobából.

– Miért nem kiabáltál velem, amikor elvesztettem a bőröndöt?

A férfi visszajön a hálószobába.

– Erről akarsz beszélni? Most?

– Igen.

Ernest felsóhajt.

– Azt hittem, megtörtént a legrosszabb. Azt hittem, talán beleszerettél valaki másba, hogy már nem szeretsz, hogy elveszítelek. Aztán elsírtad magad, és nem voltál hajlandó elárulni, mi a baj. – Megáll az ablaknál, ahol Hadley állt aznap reggel, lenézve Fife szobájára, arra gondolva, hogy a mai nap is ugyanolyan lesz, mint a többi.

– Szóval megkönnyebbültél. Mert csak az első regényed veszett el.

– Ami közel sem olyan, mint egy feleség elvesztése.

– Sajnálom, hogy elveszítettem – Hadley képtelen úgy beszélni erről, hogy ne szöknének könnyek a szemébe.

– Túl vagyunk rajta, Hash. Már nem számít.

– Úgy érzem, mintha ott és akkor véget ért volna minden.

– Azután is voltak jó időszakok. Nagyon is jók.

Hadley-re mosolyog, és ő viszonozza a mosolyát: régi jó barátok, mint mindig.

Az asszony az anyja gyűrűjét keresi; kinyitja az utolsó dobozt, és meglátja a bikafület, amit tartósíttatott, így már nem véres. Tavaly kapta egy matadortól, aki a küzdőtérről észrevette és csodálta Hadley vörös haját. A bika füle most már olyan kemény, akár a cipőtalp. Végighúzza az ujját a fül szőrös tetején – szerencsehozó talizmánként kapta, egy ideig be is vált. Mielőtt Fife megjelent volna, minden nőt távol tartott Ernesttől. Hadley lecsukja a dobozt, és érzi, hogy kattan a zárja.

– Írt a kiadó – meséli Ernest; leül a nádszékre, és felhajtja gin-tonikját.

– A *Fiesta* ügyében?

– Nem igényel további szerkesztést.

– Ez csodás! – Ám a férfi nem tűnik elégedettnek. – Mi a baj?

– Ideges vagyok.

– Hogyhogy?

– Muszáj, hogy sikeres legyen – mondja.

– Miért?

– Azért, hogy ne csak egyetlen rendes öltönyt meg cipőt engedhessek meg magamnak.

– Még szép, hogy sikeres lesz. Nem ismerek olyat, aki jobban kiérdemelte volna a sikert, mint te. Egyébként is, van mit ennünk, tudjuk fizetni a lakbért, és a csodás kisfiunk is felépült: most már teljesen egészséges.

– A barátaink pedig elég gazdagok ahhoz, hogy kihúzzanak minket a csávából, ha kell.

Hadley elvégzi az utolsó simítást a frizuráján, majd odalép a férjéhez.

– Ne mondj ilyet! – Letérdel elé, így szemmagasságba kerül vele. – Ez csak esti búskomorság, semmi több. Egy szép napon olyan gazdag leszel, mint Sara és Gerald, és csak akkor fogsz rádöbbenni, hogy nincs is szükséged annyi pénzre.

Ernest megfogja a kezét, és csókot nyom a tenyerére.

– Túl jó vagy hozzám.

Nem javította ki, amikor az asszony azt mondta, hogy „gazdag leszel”, ahelyett hogy „gazdagok leszünk”. Hadley újra elszomorodik, pedig a férje máris csókolja, mint akkor, azon a hideg chicagói járdán. Egyszeriben rádöbben, hogyan fog dönteni Ernest, mielőtt maga a férfi tudná. Fife lesz a nyertes. Hadley megdermed.

– Kettesben megyünk?

– Igen – feleli Ernest az ajtó közelében állva, olyan halkan, hogy az asszony alig hallja az esti csöndben. – Ott találkozunk Fife-fal.

– Apa! – Bumby lábdobogása hallatszik a lépcsőn. Először kis kezecskéjét látják meg, ahogy félrehúzza a brokátfüggönyt, aztán a szandálját, a még mindig sötét térdét, majd végül az aranyos, lebarnult arcocskája is felbukkan az ajtóban. Szeme álmos, de kíváncsi: nem szabad belépnie a szülei hálószobájába. – Apa, ezt neked hoztam! – Átnyújt az apjának egy szál vörös rózsát a kertből.

Ernest felkapja gyermekét, és az arcához simítja az arcát. Bumby elhúzódik szúrós szakállától.

– *Merci, mon amour.* Na, odaadjam anyának?

– *Oui* – feleli a kisfiú egészen határozottan, ám a szeme gyanakodva húzódik össze. – Hová mentek?

– Egy partira.

– Jöhetek én is?

– Szerintem te fáradt vagy már ahhoz.

Hadley figyeli a férjét és a fiát: megrémül, hogy talán itt a vége.

Ernest leteszi a gyereket a földre.

– Mondd meg Marie-nak, hogy fürdés után kaphatsz egy bögre *chocolate chaud*-t! – Végighúzza az ujját a fia térdén, és látja, hogy fehér csíkot hagy rajta. – Hogy te milyen piszkos vagy! Na, nézd csak meg anyádat! Ugye milyen szép?

– Nagyon szép – helyesel Bumby.

– Adj neki jó éjt puszit!

Hadley előrehajol, érzi fia ajkát a bőrén.

– Jó éjt, édesem!

Bumby odaadja neki a vörös rózsát, az asszony a tükörnél álló parfümös üveg mellé teszi. Fogja a kendőjét, és a vállára kanyarítja.

– Kész vagy? – kérdezi Ernest az ajtó mellett állva, a feleségét nézve.

– Igen. – Hadley követi őt az éjszakába.

12. ANTIBES (FRANCIAORSZÁG), 1926. JÚNIUS

Később érkeznek a partira, mint szerettek volna; Scott máris részeg, Zelda szintúgy. Mindenkit megnyugtató frázisokkal köszöntenek: hangoztatják, mennyire örülnek, hogy Bumby felépült a szamárköhögésből, hogy túl van a *coqueluche*-on, hogy ilyen erős kisfiú, és így tovább. A barátaik azt mondják, hogy rémes volt nélkülük, de le vannak barnulva és remekül festenek, így Hadley gyanítja, hogy talán nem egészen igaz, amit mondanak. Már elfogyasztották a vacsorát: a bouillabaisse-ből csupán rákollók és kagylóhéjak maradtak. Sara és Gerald nyilván még mindig óvják tőlük a gyerekeiket; attól tartanak, hogy talán magukkal hozták a fertőzést.

Hadley sehol sem látja Fife-ot.

– Megvacsoráztunk a gyerekekkel, mielőtt lefeküdtek volna – mondja Sara. – Ti már ettetek, ugye?

Ernest igennel válaszol, pedig nem vacsoráztak. Hadley a férjére néz, tekintetével ezt üzeni: *ha te nem is vagy éhes, én éhen halok.* Nem volna szabad üres gyomorral belevágniuk az esti előadásba.

Sara annyi gyöngyöt visel, hogy úgy néz ki, mint akinek bepólyálták a nyakát. A legtöbben – és az itt lévők közül is a legtöbben – jobban kedvelik Sarát a férjénél, ám Hadley mindig is Geraldot kedvelte jobban. Ernest szerint megjátssza magát, ám az asszonynak pontosan ezért szimpatikus. Úgy érzi, rá és Geraldra egyaránt rossz szerepet osztottak, míg a többiek tökéletes alakítást nyújtanak, remekül adják elő a szövegüket. Gerald is halandó az istenek között, akárcsak Hadley.

Gerald volt az, aki kedvesen nevetett, amikor Hadley egy párizsi kávéházi beszélgetés során vígan kijelentette, hogy Ernest volt az első amerikai, aki meghalt az olasz fronton.

– Bámulatos, hogy ez a hősi halott most mégis itt él és virul az oldaladon, nem igaz, Hash?

Az asszony rádöbbent a tévedésére, és elpirult.

– Megsebesült – helyesbített halkan. – Azt akartam mondani, hogy megsebesült.

Látta, hogy Sara milyen pillantást vált Fife-fal. Hadley nagyon örült, hogy kéznél volt Gerald, aki ilyen kedvesen igazította helyre.

Mindenki leül a hársfa alatti asztalhoz; a társaság nyugodt és bűbájos.

– *Annyira* jó látni titeket – mondja Sara. – Rémes volt a bezártság?

– Jó végre kiszabadulni – feleli Hadley a tőle telhető legsemlegesebb hangon.

– És Bumby teljesen felépült?

– Teljesen túl van rajta, hála istennek. Csak túl fáradt volt ahhoz, hogy velünk jöjjön. – Hadley nem érti, miért kellett Ernestnek hazudnia a vacsoráról. Tekintete az üres tálakra vándorol; Scott tányérján még maradt egy zsömle.

– Hát ez csodás. *Alig* várom, hogy megint mind együtt lehessünk. – Sara megszorítja Hadley kezét, és úgy néz rá, mint anya az anyára. Átható tekintetét jól kiemeli a szemöldökéig érő frufruja. Csinos nő, bár nem úgy, mint Zelda vagy Fife. Nem karcsú; nem bír csak úgy besiklani az apró ruhácskákba és fürdődresszekbe, mint az angolna.

– Csodás hírek, ugye, Hash? – Gerald előbukkan a házból egy tálcányi koktéllal. A fekete szaténnal húzott kanapékkal, fehér falakkal és Sara bazsarózsáival teli hatalmas vázákkal körülvéve a férfi akár hollywoodi díszletben is lehetne. A főhőst is alakíthatná, ha nem kopaszodna. – Koktélok! – jelenti be, és mintegy végszóra, kis híján leesik a ház előtti lépcsőn.

– Jaj, vigyázz már! – inti Sara, de kuncog. Soha nem gonoszkodik a férjével.

A szél feléjük sodorja a citromliget illatát a kert végéből. A kavicsos kerti ösvényt napraforgó és mimóza szegélyezi. Gerald lendületes mozdulattal teszi le az asztalra az italokkal és süteményekkel teli tálcát. Ernest feszélyezettnek tűnik, elbarikádozza magát Hadley és Sara között. Gerald puszit nyom Hadley szája sarkára, Scott pedig iszik még egy pohárral.

– Ez hányadik is? – kérdi Sara.

– Egy kortyot sem ittam egész este.

– Leszámítva a vacsora előtti aperitifet.

– Meg a vacsora alatti egész üveg bort – mondja Gerald, miközben italokat osztogat az asztal körül.

– Na, mondd csak, édes Hadernem – fordul Hadley felé Scott, azt a becenevet használva, amin csakis ő szólítja az asszonyt –, mi mindennel foglalkoztál mostanában?

Az egész asztal feléje fordul.

– Ó, hát, tudjátok. Olvastam. Végtelen sok táviratot küldtem a férjemnek. Alapvetően Bumbyval foglalkoztam.

– Gondoskodó anya – mondja Ernest, büszkén nézve a feleségére, majd tekintete a ház felé vándorol, mintha egy pillanatra megigézte volna valami.

Fife lép ki a házból, cigarettázva. Ruhája felső része ujjatlan. A szoknyarészt fekete tollak alkotják, rétegesen simulnak egymásra deréktól lefelé, egy hattyú behúzott szárnyára emlékeztetve. A tollgerincek összekoccannak, ahogy Fife mozog, a léptei viszont nem hallatszanak, mintha tényleg ragadozó madárként közeledne a ház fényében. Amikor Hadley visszafordul, észreveszi, hogy a férjét megbabonázta a látvány, mintha egyedül ő vette volna észre ezt a vadlibát, akire senki másnak nem jutott eszébe rálőni.

– Tündéri ruha, nem igaz? – kérdezi Sara, erőltetetten kacsintva Hadley-re, aki döbbent áldozatnak érzi magát. Mégis hogy rúghatna labdába egy régi selyemszövet ruha e madárka tollazatával szemben? Scott cigarettával kínálja, mintegy vigasztalásképpen. Hadley igyekszik uralkodni az arckifejezésén. Elvégre ez csak egy ruha. Egyszerűen csak egy ruha. És Ernest mindig is utálta az olyan nőket, akik túl sokat adnak a megjelenésükre.

Fife széles mosollyal foglal helyet.

– Helló, fiúk! – mondja. Ondolált haja mozdíthatatlannak tűnik. A félbehagyott bridzs után nyilván az egész délutánt a készülődéssel töltötte. – Lemaradtam valamiről?

Hadley úgy érzi, elég egyetlen pislogás, és kicsordul a könnye. Hát hogy nem veszi észre senki, milyen ócska és közönséges ez a tollas-bőrös parádé?

Próbál csatlakozni az asztalnál folyó társalgáshoz. Sara még mindig Scottot korholja, bár ezúttal nem az iszászata, hanem a tékozlása miatt.

– Mostanra már nyilván gazdag vagy, ugye, édesem?

– Nem olyan gazdag, mint te. Nem hiszem, hogy közülünk bárki képes volna azokba a szédítő magasságokba emelkedni.

– Úgy hallottam, a legutóbbi könyvedre olyan nagy előleget kaptál, hogy dézsaszám kellett vedelned a pezsgőt, csak hogy elverhesd. – Sara hosszú gyöngysorával játszik, és egy pillanatra a szájába kapja. – Jaj, kedvesem, csak ugratlak! Egyébként is, a jó öreg Hemingstein az, akinek hamarosan ilyesmi miatt kell majd aggódnia. – Átkarolja Ernest nyakát, és puszit nyom az arcára.

Scott képe elkomorul. Ugrassák nyugodtan, csak vele foglalkozzanak.

– Tényleg úgy gondolod, Sara? – kérdi Ernest, akár egy naiva.

– Amint megjelenik a könyved, tele lesz Párizs lányokkal, akik mind Brett Ashley-t utánozzák majd.

– Miről beszélsz?

– Beszélni? Mi értelme beszélni? Nem azt mondja Brett, hogy az csak *szalmacséplés*?[2]

– Ezt tőlem loptad?

– Szó sincs róla.

– A *Fiesta* pillanatok alatt sztárt csinál belőled.

– Még szép – mondja Hadley a férjére nézve. – Ez az eddigi legjobb műve. Rengeteget dolgozott rajta.

Senki sem szólal meg. Ó, igen, Hadley elfelejtette, hogy a sikert csakis erőfeszítés nélkül szabad elérni, különben nem ér semmit. Mindig játékosnak kell lenni. Állandóan koktélozgatni. Mintha az élet örökké a szeszélyes kamaszkor volna, vagy véget nem érő káprázatos móka és kacagás.

– Úgy értem, végre learatja a jól megérdemelt sikert. – *Tessék*, gondolja magában Hadley, *ez helyesbíti a dolgot.*

Fife tollait időnként meglebbenti a szellő.

– Remek címet választottál – mondja Sara Ernestnek.

– Gondolkodom, nem valami bibliai utalás kellene-e inkább. Anyám azt szokta mondani, hogy a Biblia mindig ad valami újat az embernek.

– És mégis *mit* ad a Biblia, ha szabad kérdeznem, mármint a nyilvánvalón kívül? – Egy férfi jön feléjük a kavicsos ösvényen, a tenger felől. Egy kosár gyümölcsöt és egy üveg hideg bort hoz, mintha egy görög mítoszból lépett volna elő. – Szellemi táplálékot, a szokásos lelki fröccsöt, esetleg papírt, hogy cigarettát sodorhasson az ember?

A férfi a húszas évei végén jár, rövid barna haja van, takaros kis bajusza ügyesen takarja nagy száját. Hadley aranyosnak találja telt ajkát, bár talán nem igazán férfias.

– Harry, édesem! – mondja Sara felkelve a helyéről. – Azt hittük, ma Juanban éjszakázol.

– Ó, dehogy! Nem fehér embernek való az ottani hőség. Ugye nem baj, hogy csak így hívatlanul beállítok? – Harry jóképű, bár a szeme a déli fényben napozó gekkók üres tekintetére emlékezteti Hadley-t.

– Drágám, már mindent megettünk! Egy morzsa sem maradt! A fiúk farkaséhesek voltak, miután egész nap hajókáztak.

Ahogy a férfi az asztalhoz jön, Hadley észreveszi, hogy léptei kecsesen, lányosan könnyedek. Látja, hogy Ernest grimaszt vág: ki nem állhatja a melegeket.

Harry az asztalra helyezi a kosarat, és Hadley kinéz magának pár almát vacsoraként. Észreveszi, hogy a férfi körmei gondosan ápoltak. Harry puszit ad Scottnak és Zeldának, Geralddal viszont kezet fog.

– Ismered Hemingwayéket, ugye, drága?

– Nem – feleli Harry. – Még nem volt szerencsénk.

– Harry Cuzzemano, Ernest és Hadley Hemingway. Ernest és Hadley, Harry Cuzzemano, a könyvgyűjtők gyöngye.

– Örvendek a szerencsének, Harry! – mondja Ernest, kezet fog a férfival, és azt kérdezi: – Miféle könyveket gyűjt?

A szempár életre kel.

– Ó, bármit, amit a kezem közé tudok kaparintani. Könyvritkaságokat. Első kiadásokat. Kéziratokat. Bármit, aminek meghatározható… – A pontos szót keresgéli. – …értéke van. Bármi érdekel, ami néhány éven belül komoly hasznot hozhat.

Hadley-re vigyorog, mintha ezt a megjegyzést külön neki szánta volna.

– Irodalmi értéke is kell, hogy legyen?

Harry nevet.

– Csakis anyagi, uram, csakis anyagi. De meg kell mondjam, Mr. Hemingway, olvastam *A mi időnkben*t. Sikerült megkaparintanom a Three Mountains-féle párizsi kiadást. Ha így folytatja az írást, akkor jó sokat fog fialni nekem az a kis kötet. Ha jól tudom, kevesebb, mint kétszáz darabot nyomtak belőle, igaz?

Ernestnek úgy hízeleg a dolog, hogy elpirul.

– Nekem magamnak is csak egy példányom van belőle.

– Nos, csak így tovább, barátom. Tudom, milyen drága manapság az iskoláztatás. – Hadley kíváncsi, vajon honnan tudta, hogy Ernest apa. – Csak remélhetem, hogy a következő könyve is hasonlóan kis példányszámban jelenik meg.

– Gondolom, nem lepi meg, hogy én ennek az ellenkezőjét kívánom.

– Máshol is jelent meg írása?

– A *Little Review* nemrég közölte egy sztorimat.

– Az majd ismertté teszi.

– Nem hinném. Csak értelmiségiek meg leszbikusok olvassák.

– Drága uram, az a legtöbbet lopott folyóirat az országban! Mármint Amerikában.

– Nekem megfelel – válaszolja Ernest. – Inkább olvassák a művemet tolvajok, mint kritikusok.

– Milyen igaz. Milyen igaz. – Cuzzemano letelepszik Ernest és Sara közé. Tölt magának egy pohár fehérbort.

– Mr. Cuzzemano, nem bánja, ha elcsenek egy kis gyümölcsöt?

– Nem, dehogy. Csak nyugodtan.

Hadley megeszi az almát, és próbálja hallgatni Zelda Sarával folytatott beszélgetését, de folyton azon kapja magát, hogy Harryt figyeli. A férfi szeme mindig rászegeződik, valahányszor feléje pillant.

Az este folyamán többen táncra perdülnek a teraszon. Murphyék fiai, Patrick és Baoth egyszer csak megjelennek odakint: a szemüket dörgölve kérdik, hogy mi történik, ám Sara, szemét a dögvészt terjesztő Hemingwayékre meresztve, gyorsan visszatereli őket a házba. Ernest és Scott olyan lelkesen fújják a „Tea két személyre” refrénjét, hogy senki sem veszi észre a gyerekek bezavarását.

Cuzzemano egész este Hadley férjének hízeleg. Ernest kellő udvariassággal válaszol a kérdéseire. Jó látni, hogy illedelmesen viselkedik olyasvalakivel, akit nem kedvel. Néha olyan döbbenetesen gonosz dolgokat tud mondani, hogy Hadley nem is ismer rá. Tisztában van vele, hogy Ernest gyakran viaskodik sötét gondolatokkal és komor hangulattal, ám ez nem kifogás arra, hogy csúnyán bánjon másokkal. Általában este a legrosszabb a kedve: ilyenkor belép egy olyan világba, ahol mintha már semminek sem volna értelme számára. Aztán nappal megint jól van, vidám, és végtelenül érdekli a szó, a művészet, meg hogy miként alkothat új szövegeket a nyelv csontjaiból. Ez a két személyiség mintha két különböző emberhez tartozna.

Bár Ernest nyilvánvalóan nincs oda a könyvgyűjtőért, aláír neki egy darab papírt. Cuzzemano beteszi az autogramot egy borítékba, amit egy nyalással lezár, majd ráírja: E. Hemingway, 1926. június.

Cuzzemano később közelebb húzza a székét Hadley-hez. Az asszony felkészül a hízelgésére.

– Mrs. Hemingway!

– Kérem, szólítson Hadley-nek!

– Milyen helyes név! Van egy Dél-Hadley ott, ahonnan származom.

– És honnan származik?

– Massachusettsből.

– Most hol él? Gondolom, már nem Massachusettsben.

– Jaj, dehogy. Párizs és New York között ingázom. Egyedül abban a két városban érdemes élni. London olyan unalmas! Túl sok benne az angol ahhoz, hogy megérje ott időzni.

Hadley kíváncsi, hogy a férfi vajon homokos, házas vagy agglegény-e. Párizs tele van mindhárommal, sokan élvezik ki mindhármat egyszerre. Cuzzemano kérdő pillantást vet rá, mintha meg akarna győződni arról, hogy kellően kiudvariaskodták-e magukat. Fogsora ragadozó haléra emlékeztet.

– Lehetek őszinte, Mrs. Hemingway? Hadley! – Halkabbra fogja a hangját. – Sara mesélt nekem egy bizonyos útitáskáról, egy papírokkal teli irattáskáról, ami eltűnt, benne Mr. Hemingway első regényével és néhány novellájával. Félreértés ne essék, nem azért érdeklődöm, hogy felzaklassam, hanem mert a férje művei maradandó irodalmi értéket képviselnek… És bármi is volt abban a bőröndben, az egy nap rengeteg pénzt fog érni. – Cuzzemano grimaszt vág, mintha fájna belegondolnia a papírok anyagi értékébe. – Nos, úgy értesültem, hogy a Gare de Lyon pályaudvaron veszett el a bőrönd. Négy évvel ezelőtt, egy lausanne-i vonaton, igaz?

Hadley teljesen meg van döbbenve.

– Erről nem szeretek beszélni.

Cuzzemano feléje húzódik. Keze szinte az asszony térdén nyugszik.

– Mrs. Hemingway, tud róla bárki, hogy mi volt abban a táskában? Ernest nyilván borzasztóan örülne, ha visszakapná a műveit…

– Mr. Cuzzemano, köszönöm, hogy ilyen érdeklődést mutat a férjem munkája iránt, de szerintem igencsak túlértékeli a négy évvel ezelőtti helyét az irodalmi életben. – Nem emeli fel a hangját, dühösen suttog. – Mr. Hemingwaynek akkor még egy művét sem adták ki. Alig egy éve laktunk Párizsban! A táska elveszett. Véletlenül vette el valaki. Minden odalett: a novellák, a másolatok, a regény; az egész. És én soha nem fogom elfelejteni azt a borzalmat. – Visszanyeri az önuralmát. – És magamnak sem fogom soha megbocsátani. Most pedig legyen szíves, hagyja ezt a témát! Nem óhajtom azzal tölteni az estét, hogy a vagyonát gyarapítsam.

Gerald leállítja a dzsesszt, és keringőt tesz fel helyette. Ernest felkéri Hadley-t, ám az asszony inkább a zongorajátékot hallgatja. Beletelik pár percbe, mire magához tér Cuzzemano faggatózásából, és most nem vágyik másra, csak hogy csöndben lehessen, miközben az őt körülvevő társaságnak

megállás nélkül jár a szája. Brett Ashley-nek igaza van; a beszédük tényleg csak *szalmacséplés.*

Ernest Zeldát hívja táncba. Biztonságos választás. Mindenki tisztában van a kölcsönös ellenszenvükkel; nehézkesen egymásba kapaszkodva keringnek. Zelda merev és visszafogott, Ernest pedig a rossz testrészeit mozgatja, azokat is a rossz ütemre. A férfi csámpás és komolytalan, Zelda viszont egyáltalán nem találja viccesnek. Láthatóan nincs ínyére, hogy olyan ostoba, érzelgős táncba rángassák, mint a keringő.

Véget ér a szám, Zelda az asztalhoz lép, hogy felhajtsa a sherryjét, ám Ernest nem ereszti el a csuklóját. Ahogy felcsendül egy gyorsabb dallam, megpróbálja magához perdíteni a nőt. Zelda dühösnek tűnik, kilöttyen az itala, ám a férfi továbbra sem engedi el. Murphyék, Cuzzemano és Fife jót kacagnak rajtuk, ám Hadley úgy látja, hogy könnyen megkeseredhet minden; tudja, milyen Ernest, amikor úrrá lesz rajta ez a hangulat.

– Gyerünk, Mrs. Fitzgerald! Vagy kegyed csak nézni tudja a táncot, ropni nem?

Zelda elrántja a kezét, ám Ernest részeg elméje valamiért azt látja megfelelőnek, hogy a vállára kapja a nőt, akár egy tűzoltó.

– Tegyél le! – Ernest azonban nem hallgat rá. Hadley hitetlenkedve nézi a jelenetet. – Ernest Hemingway, te VADEMBER!

Scott lép ki a kétszárnyú ajtón, sápadt kezében egy tál gyümölcs.

– Te meg mit művelsz? – kérdi, majd megragadja a halom tetején lévő fügéket. – Ereszd el a feleségemet! – kiáltja, bár elnyeli a szavak végét. – Azt mondtam: TEDD LE!

Elhajít egy fügét, ami átszeli a kertet, és Ernest zakóján landol. A férfi lerakja Zeldát, és még épp van ideje lebukni, mielőtt a következő füge is feléje süvít. Fife a védelmére siet, de Scott tovább dobálja őket, míg az egyik fügéje a nő feszes, fehér bőrének nem csapódik.

– Jaj, Scott! – mondja Fife. – Ezt most miért kellett?

Ernest dühösen mered a férfira, Zelda pedig visszacsoszog a székéhez. Gúnyosan elhúzza a száját. Ernest leveti a zakóját, és szemügyre veszi a kárt: a fügék két kerek, lila foltot hagytak rajta.

– Ezt nem kellett volna – mondja.

– Az isten szerelmére, Scott – korholja Sara. – *Muszáj* ilyen gyerekesen viselkedned?

Fife bevonul a konyhába, Ernest pedig követi a tollak hangját.

Hadley úgy érzi, legszívesebben megcsókolná Scottot. Milyen csodásan kinyilvánította a sértettségét és a féltékenységét! Milyen gyakran szerette volna Hadley kitekerni Fife nyakát, valahányszor a kecses kis cipőcskéje lecsusszant a lábikójáról a párizsi lakásukban, magára vonva a csalfa férj figyelmét! A villában, a bridzs és a sherry fölött az asszony sohasem érezte úgy, hogy patáliát csaphatna – nemhogy gyümölcsöt hajigáljon.

Zelda emeli poharát Scott lovagiasságának tiszteletére, Sara pedig úgy néz ki, mint aki menten szétdurran a haragtól. A férfi olyan részeg, hogy semmit sem vesz észre a saját lábán és elragadtatott felesége csókjain kívül. Aztán Sara nem bírja tovább, és Scott fejéhez vágja mindazt, ami nyilván egész este kikívánkozott belőle. Önző kisgyereknek nevezi, akinek óvodában a helye. Hadley azt gondolja magában, hogy a gyerekek sokkal civilizáltabbak, mint ez a bepiált bagázs.

Mire ismét a konyha felé néz, Fife meg Ernest már eltűntek onnan. A helyiség furcsamód alaktalan nélkülük.

– Nos – szól Hadley, most, hogy Sara elmondta a magáét, Scott pedig a sarokban duzzog (Mr. Cuzzemano duruzsol a fülébe, nyilván a *Gatsby* értéke miatt hízeleg neki). – Hosszú hetek bezártsága után azt hiszem, ennyi móka elég is nekem. – Hátratolja a székét. – Bocsássatok meg! – Bemegy a házba a holmijáért.

Gerald a két kisfiú hálószobájában akasztotta fel Hadley kendőjét. Ha Sara tudomást szerezne róla, megütné a guta. Patrick és Baoth egymáshoz kucorodva alszanak. Gyönyörűek, akárcsak a szüleik. Hadley kíváncsi, mivé fognak cseperedni. Abban biztos, hogy csodálatosak lesznek: Új-Anglia végtelenül jó és okos krémjétől származnak. Hadley szeretne jó éjt puszit adni nekik, ám ha Sara rajtakapná, végleg kiátkozná a csapatból. Főleg a fügés botrány után. Bár Hadley nem vallásos, eszébe jut egy ima, amit az édesanyja mondott el fölötte minden este, hogy óvja az álmát. A két kisgyerek tündérien aranyos. Eláll tőlük a lélegzete.

Épp lemenne a lépcsőn, ám a legfelső fok előtt megállva zajra lesz figyelmes. Kinyílt az egyik hálószoba ajtaja, odabentről hangok szűrődnek ki. Az ajtó és a keret között Hadley egy párt pillant meg a szoba közepén. Szinte semmi fény nincs, a két ember arca kivehetetlen. Megpillantja a nő ruháját, deréktól lefelé csupa szúrós toll borítja. Hadley hallja saját magát, ahogy levegő után kap. Ernest becsúsztatja a kezét a tollak közé; a ruha úgy tárul ki előtte, akár egy repülő hattyú szárnya. Csókot nyom Fife

homlokára, szemöldökére, aztán a szemhéjára. A nő bőrén még mindig ott a füge foltja. A tollak megremegnek. Fife így szól:

– Két hete hozzám sem érsz, Nesto. Olyan nehéz!

Hadley érzi, mennyire akarja a nő Ernestet. Látja, ahogy nekidől. Aztán a padlóra rogynak, a tollas szoknya szétnyílik. Hadley becsapja az ajtót, olyan erősen, ahogy csak tudja.

***

Hadley a fekete-fehér kockás csempéjű terasz szélén üldögél. Sara és Gerald a konyhában takarítanak, közben Scott viselkedéséről beszélgetnek, és arról, hogy mit tegyenek vele kapcsolatban. Az asszony sehol sem látja sem Fitzgeraldékat, sem Cuzzemanót. Kamélia és oleander illata száll a kertből. Öklömnyi cserepekben nyílik a bazsarózsa. Ez a kert egészen különleges.

Szóval ezek ketten semmit sem csináltak az elmúlt pár héten. Hadley rádöbben, hogy Ernest és Fife is karanténba kerültek; nem csupán ő és Bumby. Az még lesújtóbb, hogy a két hetük szex nélkül telt el. Aztán arra gondol, hogy talán csak testi kapcsolat van köztük. Hadley sosem volt kimondottan merész az ágyban. Ha egy időre távol tarthatná őket egymástól, talán elterelhetné Ernest figyelmét Fife-ról, és észhez téríthetné a férfit. Olyan volna, mint Tiberius császár: száz napra elválasztaná őket egymástól, és azután Ernest biztosan visszatérne hozzá. A férfi utál egyedül lenni egyetlen napra vagy csupán egy órára is, ha éppen elönti a rettegés; a száznapos karantént semmiképpen sem bírná ki.

Miközben Sara felrámolja az edényeket a polcra, Gerald leül Hadley mellé.

– Nem lesz semmi baj – mondja az asszonynak. – Te meg Ernest… Ti összetartoztok az idők végezetéig. Senki sem választhat el titeket egymástól.

Nem – gondolja Hadley –, *csak addig tartozunk össze, amíg meg nem gondoljuk magunkat.* De ő talán el tudja választani egymástól Ernestet és Fife-ot.

Férje zavart képpel lép ki az üvegajtón. Hadley vállára helyezi meleg kezét.

– Kijött a füge? – kérdi az asszony.

– Igen. Minden kijött. Menjünk? – Óvatos a hangja.

Hadley azt feleli, hogy igen, ideje menniük, és alig köszönnek el Murphyéktől, máris szinte sugárzik a megértés az arcukról: együttérzően

lágyulnak el a vonásaik, mintha mostanáig nem fogták volna fel, milyen komoly a helyzet.

Hemingwayék elindulnak a Villa Americából a tengerpart felé. Fife Murphyéknél tölti az éjszakát. Hadley úgy véli, ma éjjel mindkét házban könnyeket fognak ontani. Hamarosan elérik a part végét, átkelnek a városon, aztán megérkeznek a villájukhoz, továbbra is együtt… vagy már külön.

Ettől a gondolattól az asszony lassabban lépked a homokon. Rémesen elszomorodik, mert tudja, hogy a benne lévő üresség ugyanaz, mint az Ernestben lévő; mert ők ketten összeillenek, összhangban vannak. A férfi nem illik Fife-hoz; legalábbis nem így.

– Hínár egy szál se – szól Ernest, és nevetnek, mert vicces, hogy Gerald megtisztította a partot a tengeri algától: hogy ilyen nagy és pedáns erőfeszítést tett a barátai kényelme kedvéért. Az egész áprilist ezzel töltötte, összeszedegette a partról a kígyózó zöld szálakat. Talán más-más okból nevetnek: Ernest szerint ez ostobaság, Hadley viszont édesnek tartja.

A hullámok habot vetnek a partra. Nyirkos kötél és hal szaga hatja át a levegőt. A partra húzott halászhajókra hálókat terítettek, a holdfény megvilágítja a szálak közé tapadt pikkelyeket és kagylóhéjakat. Az árbocok megdőlnek szélirányban. Az éj elrejti a dombokat, a távoli fákat és a tutajt, ahol ma délelőtt fejeseket ugrottak. Semmi sem látszik menet közben, csakis a saját hosszú, barna végtagjaik.

– Ne haragudj, hogy buta módon viselkedtem. Nem lett volna szabad úgy felkapnom Zeldát.

– Semmi baj – feleli Hadley.

Megállnak. Ha továbbmennének, attól valahogy gondtalannak tűnne a beszélgetés.

Hadley a tengerhez szól, nem a férje felé fordulva:

– Amikor megláttalak azon a chicagói partin, azt hittem, csak szédítesz. Hogy csak egy estére érdekellek. Azt hittem, hogy örök életemben vénlány maradok St. Louisban. Te megváltoztattad az egész életemet.

– Az az este az én életemet is megváltoztatta. Nagyon is.

A hullámok a lábukat nyaldossák.

– Ha menni akarsz, elfogadom. Semmit sem bánok. Sem azt, amit megmutattál nekem, sem pedig azt, amit az együtt töltött öt évben tettünk. Kimondhatatlanul csodálatos volt.

Ernest nem szól egy szót sem.

Hadley megköszörüli a torkát.
– Szerelmes vagy belé?
– Még mindig ugyanúgy érzek irántad. – A férfi arckifejezése teljesen megváltozik. Hadley nem bírja megfejteni. Nem tudja, nem szerelem-e. Talán tényleg az. – De a Fife iránti vonzalmat sem tagadhatom.
– Nagyon erős?
Rövid hallgatás, majd:
– Igen.
– Elég erős ahhoz, hogy véget vessen a házasságunknak?
Ernest nem felel. Hadley továbbmegy, és a férfi követi. Egy élénkre pingált kenuhoz érkeznek, ez áll rajta nagy, piros betűkkel: DAME DE LA FRANCE. A meleg hullámok elborítják Hadley lábfejét, ahogy a csónaknak támaszkodik. Tehát eldőlt; ő maga az, aki megszabja a feltételeket.
– A következőt fogjuk tenni. Visszamegyünk Párizsba. Te kiköltözöl a lakásból. Elveheted Pauline-t, ha ezt szeretnéd. – Ernest egyszerre tűnik rémültnek és megkönnyebbültnek. – Ám csakis akkor, ha te meg ő száz napig nem találkoztok egymással. Száz nap, se több, se kevesebb. Ha azután is vele akarsz lenni, akkor áldásom rátok. Hajlandó leszek elválni tőled. De be kell bizonyítanod nekem és magadnak is, hogy ez nem holmi futó kaland.
– Hash… – A víz elér a férfi lábáig, majd visszahúzódik.
Hadley otthagyja a kenut, és elmegy a part végéig. Férje követi, lassan sétál mögötte a homokon.
A fák susognak az éjszakában, ők pedig visszamennek a villába, ugyanazon az úton, amit ma korán reggel már megjártak, amikor idejöttek úszni a tutajhoz, játszani a szikláknál, és reménykedni… Miközben mélyen hallgattak, hátha minden folytatódhat ugyanúgy, ahogy eddig.
A villa tornácán növő levendulához közeledve Hadley azt mondja:
– Kettőnkért teszem ezt. Száz nap, Ernest. Nem tart sokáig. Azalatt kitalálhatod, mire van szükséged.
A férfi háta mögött három fürdőruha szárad a szélben. A fejük felett nyitott ablak, Fife szobájáé. Halkan, külön mennek be a házba.

FIFE

13. KEY WEST (FLORIDA), 1938. JÚNIUS

Fife háza egyszerűen elragadó. Kitömött állatfejek sorakoznak a falon: impala, kudu, nyársas antilop; hosszú szarvuk fenséges, és kemény, akár a fa kérge. Ha nyitva vannak az ablaktáblák, szellő áramlik a házba a Mexikói-öböl felől, tamarindusz, frangipáni és banán illatát hozva magával.

A nő néha úgy érzi, mintha az egész ház csupán a szellőből állna.

A díványok és fésülködőasztalok mellett tökéletes szimmetriában helyezkednek el a tüskés cserepes növények és a lámpaernyők. Egyik perzsaszőnyeg sem túl rojtos, és ahol nincs leterítve szőnyeg, ott a hajópadló hűsíti a talpat. Ernest könyvei – oly sokat írt itt – vitrinekben díszelegnek a hasítottüveg-csillárok alatt. A szekreteren a *Vogue* régi számai állnak halomban.

A házat rabszolgák építették, közel kilencven évvel ezelőtt. Hét évvel ezelőtt pedig beköltöztek Hemingwayék: kéziratokkal teli dobozokkal töltötték meg az előszobát; a porló vakolat lehullott Gregory bölcsőjére és a bátyjára, a folyosókon rohangászó, bajkeverő Patrickre; ablaktáblák estek le az erkélyről; és amikor Fife és Ernest először megcsókolták egymást idebent, két madár nézett le rájuk az étkező megereszkedett plafonjára épített fészkükből. Fife legelső dolga az volt, hogy rendbe hozatta a kertész szerszámoskamráját, hogy Ernest munkához láthasson. Tudta, hogy az írás a helyes úton tartja majd a férjét.

Fife kiül a kertbe az újsággal meg egy gin-vermuttal. Az újság címoldalán Európa térképét pontozott vonalak és nyilak borítják: a befolyási övezeteket, a megszállt területeket, az eltörölt szuverenitást jelzik. Európa úgy csócsálja önmagát, akár egy kisgyerek a szájába kapott öklét.

Az asszony az Ernest által írt spanyolországi cikkeket keresi. Átnézi az újság összes oldalát. Semmi; egyetlen árva cikke sem szerepel benne.

A kert kész állatkert, Fife a fiúk kedvéért őrzi meg ilyennek: a felbukkanó tollfelhő lehet páva vagy flamingó, és mindenhol macskák nyújtózkodnak vagy mászkálnak. Az elmúlt évben, mióta a férje külföldi tudósítóként dolgozik, a kert felvirágzott. Valahányszor Ernest elmegy Spanyolországba – és ez már a harmadik megbízatása –, Fife nagy energiával támadja le a gyomokat, gyökerestül tépi ki a nem szívesen látott növényeket. Mostanra a kert szinte aggasztóan túlburjánzott. Fife hagyná elrohadni az egészet, ha Ernest kicsit több időt töltene itt vele.

A személyzetet szólítja. Ernest holnap jön haza, és az asszony tökéletesen friss ételeket akar feltálalni a megérkezése alkalmából: langusztával és avokádósalátával szeretne kedveskedni neki, hozzá jeges daiquiri. Valahányszor Ernest hazajön, Fife elhiteti magával, hogy a férje ezúttal végleg visszatér hozzá. Ám a hazaérkezés után néhány hónappal vagy akár csak héttel, a férfi mindig közli, hogy máris visszamegy Spanyolországba, a polgárháborúról tudósítani. Narancsok és cipőfűzők világáról mesél Fife-nak; egy olyan városról, ahol nincs semmi – az asszony pedig körülnéz ebben a fényűző házban, és nem érti, miért vágyik Ernest Madridba. De jól tudja, hogy a férje nem Madrid miatt megy vissza Spanyolországba.

Fife-nak mégis teljesen értelmetlennek tűnik Ernest nélkül Key Westben lenni, hiszen éppen azért költöztek ide, hogy a férfi az íróasztalnál töltött délelőttöt követően horgászhasson. Fife nem akar mást, csak kihajózni a *Pilar*ral, ahogy a házasságuk elején megszokták: tonhalsültet akar enni, és úszkálni valamelyik kis öbölben, miközben a nap megcsillan a víz felszínén, s mindketten félrészegek a gin-vermuttól. Visszasírja régi, friss házasokként eltöltött becses életüket.

A személyzeti lakrészhez érve Fife megpillant egy alakot az ablakban, bár senki sem jelenik meg, hiába szólongatja a cselédeket. Arra gondol, hogy talán nem kedvelik az alkalmazottai. Mintha pontosan tudnák, hogy csupán társaságra vágyik, ezért szólítja őket; holott nem tesz mást, csak felolvassa nekik a heti menüt. Azt el tudja viselni, ha a fűszeres szánakozva néz rá a banánok fölött, ám a saját személyzetétől nem hajlandó elviselni a sajnálkozó pillantásokat.

Antibes-ban legalább hárman voltak. Ő volt Hadley társasága. Neki itt most nincs senkije. Ezen az isten háta mögötti szigeten, az egész ország területének legalsóbb csücskén, még a férje szeretője sem volt vele. Ma reggel is csak azért ment el fodrászhoz, hogy érezze egy emberi kéz érintését.

– Isobel! – kiáltja.

A fény átszűrődik a kimonón, ugyanazon, amit még Párizsban viselt, az első lopott reggelükön Ernesttel, miközben Hadley Bumbyval síelt. Mennyivel egyszerűbb idők voltak azok, amikor még Hadley volt Ernest felesége, Fife pedig a szeretője!

Rózsaszín szívvirágok hajolnak a terrakotta járólapok fölé, leveleik bepöndörödtek a hőségtől. Fife összemorzsolja az elszáradt leveleket az

ujjai között. Egy kiscica homorítja hátát simogató tenyerének. Aprócska jószág: semmi egyéb, mint csontok, szőr és nyirkos, rózsaszínű orr. Nyávog, az asszony bokája körül sündörög. Ám amikor Fife feléje rúg, lába csak a levegőt éri; a cicus elsompolygott biztonságosabb helyre.

Gin-vermutjával a kezében Fife felmegy a lépcsőn a hálószobájába. Most már csak az ő hálószobája; férje azt mondja, jobban alszik egyedül, főleg, ha éppen ír. Az ágy fölött Miró *A farm* című festménye lóg, Ernest megkaparintotta Hadley-től a válás során, ez az egyik legtisztességtelenebbül megszerzett zsákmánya. Vagy talán hosszú távú kölcsönben van nála – Fife azóta sem igazán értette meg a kettőjük közötti egyezséget.

Az erkélyen füstölt tarponhal illata terjeng. A Whitehead Streeten lévő világítótorony az Atlanti-óceánra és a Mexikói-öbölre néz. Száznegyvenöt kilométerre van Kuba, néha átruccannak oda inni és táncolni; Ernest néha ott keresi a csendet és a békességet, mintha nem jutna neki elég ezen a hat kilométeres szigeten, ahol nem igazán történik semmi.

Az ő házuk a legnagyobb az utcában: tulajdonképpen az övék az egyetlen rendes otthon egy olyan városban, amit Fife még mindig viskótelepnek tart. Az épület a leszakadt erkélyű és bedeszkázott kalyibák fölé tornyosul, vázukat faszegek és peckek tartják össze. Az asszony tanúja volt, hogy a munkások egyetlen nap alatt felhúztak egy ilyen házat: hajótörést szenvedett szkúnerek tengerből kihalászott roncsaiból tákolták össze. Ha egy hurrikán lecsapna rájuk, a szomszédaikat mind egy szálig elsöpörné a szél; ezen a zátonyon csak Hemingwayék háza maradna épen.

A magas téglafal mögött egy nő tolja kerekes jégládáját, többet kér a jégdarabokért, mint amennyit érnek. Tengerészek követik. Fife hallja a lármájukat, mielőtt ráfordulnak a Duval Streetre, nyilván a Sloppy Joe’s bárba tartva. Egy kölyök nagy hangon kínálja a portékáját: két cent egy tejeskannáért, amit valószínűleg a szemétben talált. Az asszony orrát megcsapja a kanális bűze. Key West: Ernest úgy hívja ezt a helyet, hogy „a szegények Saint-Tropez-ja”. Fife úgy nevezi: a Zátony.

A hálószobába visszalépve becsukja az ablaktáblákat, hogy kizárja a kinti bűzt.

A gardróbja még mindig tele van a csodálatos szőrméivel. Fife nagyon szeretné új életre kelteni ezeket a kabátokat, és bebugyolálni magát a nagyvárosi hideg ellen. A baráti körében akar lenni; *mozogni* és *beszélni* és *nevetni;* szeretné, ha a többiek *nyaggatnák*, hogy legyen velük. A

csincsillaprém a gardrób leghátuljában van. Jól emlékszik arra az estére, amikor ezt viselte: akkor ismerkedett meg Hemingwayékkel. Emlékszik rá, hogy Mrs. Hemingway végig szinte áhítattal nézte a férjét; mintha Ernest még a házasságukban is valamiféle hírességnek számított volna.

Fife nem azon a partin szeretett bele Ernestbe. Ó, nem. Fokozatosan történt, egy egész párizsi év leforgása alatt, miközben a férfi felesége lassan ugyanúgy visszavonult, ahogy a bridzsben is szokott.

Meghallja a gardrób hátuljában lógó ruha tollainak surlódását. A ruhára gondolva még mindig boldogság és izgalom önti el, mintha ismét a Villa Americában volna. Nem ez a legdrágább holmija – ennél sokkal értékesebb mintadarabokat lopott el a *Vogue* gardróbjából –, viszont ez a legbecsesebb.

Röpke habozás után úgy dönt, hogy felpróbálja. Két gyermek után és több mint egy évtizeddel később az antibes-i ruha még mindig tökéletesen illik rá: ez már önmagában is felér egy kisebb diadallal. A tollak zizegnek a szellőben. Fife úgy érzi, madárszárnyak borítják.

Ha megvolna még a sütővasa, ondolálná a haját, ahogy azon az antibes-i estén is tette; ehelyett most csak vörösre festi az ajkát. A tükörképén látja, mennyire megpuhult a szemhéja a korral: kissé szétfut a bőrén a tus, ahogy vonalat húz vele. Emlékszik, hogy azon az estén is így szépítkezett, miközben hallgatta, amint Hadley szerencsétlenül könyörgött Ernestnek, hogy döntsön kettőjük között.

Mrs. Hemingway sohasem illett igazán a társaságukba: alapvetően nem volt se szellemes, se nagyvilági. Sara ugyanezt mondta: Hadley csodás anya és feleség volt, de nem feltétlenül tökéletes társ egy vad partihoz vagy egy vad szerző számára. Fife remélte, hogy Ernest benne megtalálta a tökéletes párt. A játszótársat. A partik lelkét. Annak idején úgy tűnt, a vagyona is igen vonzó a férfi számára. Fife-ot nem érdekelte, mit jelent ez rá nézve. Vagy Ernestre nézve. Amikor összeházasodtak – Párizsban, 1928 májusának egy meleg napján –, Sara azt mondta, hogy a baráti körük végre olyanná vált, amilyennek mindig is lennie kellett volna.

Fife emlékszik, hogy ez a ruha volt rajta azon az estén, amikor végleg elhódította Ernestet, amikor kilépett a teraszra, ahol Hadley elegáns, kék selyemszövet ruhában üldögélt – Mrs. Pfeiffer helyeselte volna az öltözékét –, ami tökéletes lett volna, mondjuk, egy keresztelőre. Ahogy kiment a teraszra, Hadley-t figyelte. Hadley pedig figyelte, amint a férje Fife-ot figyeli.

Micsoda erővel hajította el Scott a fügét akkor este! Fife úgy érezte, mintha teniszlabdát ütöttek volna neki a teniszpálya túlsó feléről. És milyen vicces volt Zelda kilógó hátsója, amikor Ernest a vállára kapta, akár egy tűzoltó!

Később, miközben megtisztálkodtak a konyhában, Ernest letérdelt, hogy letörölje a fügét a cipőjéről. Miután Fife meggyőződött róla, hogy odakintről senki sem látja Ernestet, bedugta az ujjait a férfi szájába; a gyümölcs szétolvadt a nyelvén. Érezte, hogy Ernest egész testében megfeszül, bár nem volt hajlandó ránézni. Két hete hozzá sem nyúlt. Még aznap délután sem, a tutajon, amikor kettesben maradtak. Most viszont, hogy az ujjait szopogatta, hirtelen megragadta a csuklóját: ugyanúgy, ahogy annak idején, Párizsban először megérintette. Ezúttal azonban nem eresztette el.

Az üvegajtó túloldalán Sara nagyban szapulta Scottot, Hadley udvariasan hallgatta Cuzzemanót, a konyhában pedig Fife bedugta az ujjait Ernest Hemingway szájába.

A férfi elengedte a csuklóját, és megérintette Fife csupasz bokáját. Ujjai felfelé siklottak, fel egészen a térdéig. Fife hallotta, ahogy kezét egyre feljebb csúsztatva levegő után kap. Sara sugárzó mosollyal nézett rá a kertből.

– Itt nem lehet – suttogta.

Ernest azonban nem hagyta abba. Fife a mosogatónak dőlt, a férfi feleségét nézte.

– Nesto! Fel az emeletre! Most! – Helyénvalónak érezte, hogy Sara és Gerald otthonában törjenek ki a karanténból.

Végtére is a Villa America valamennyi lakóját a kicsapongásra csábította.

Meg kellett volna köszönnie Scottnak, hogy megdobálta őket fügével; Zeldának, hogy a leghisztérikusabb formáját hozta; a keringő zeneszerzőjének, hogy rávette Ernestet, táncoljon olyasvalakivel, akit ki nem állhat. Mert azon az estén minden megváltozott. Semmi esély sem volt arra, hogy a dolgok visszatérjenek az Antibes előtti kerékvágásba. Egyikük számára sem.

***

Fife a madártollakat piszkálja; milyen fényűzőnek tűnt valaha ezt a ruha! Most vén tyúknak érzi magát benne. 1895-ös születésével kész matuzsálem Ernest mellett, aki mintha egyre fiatalabbnak tűnne, ahogy múlnak az évek.

Milyen könnyen vonzza a nőket! Körülrajzzák, mint a lepkék; szabadulni se lehet tőlük.

Tollakat pillant meg a lábánál a csempén, ugyanis szórakozottan kitépkedte őket a ruhából. A ruha úgy fest, mintha egy macska áldozatául esett volna. Kitépett tollakat söpör a földön a huzat. A földszinten megcsörren a telefon.

Fife mindig is utálta a telefont; a húszas évek gyermekeként csak a levelek és táviratok menedékében érzi magát nyeregben, s nem boldogul ezzel a figyelmet követelő, rikácsoló masinával. Nincs ideje kibújni a ruhából, így ebben szalad le a lépcsőn, ám sikerül nem kilötykölnie az italát.

– Halló! – veszi fel a telefont kissé kifulladva.

– Fife? Én vagyok az, Hash.

Távol Párizstól, távol Antibes-tól – Hadley nagylelkűségének köszönhetően ismét barátnők. Néhány percig pletykálkodnak. Először Saráról és Geraldról, akik jövő héten érkeznek látogatóba, aztán Harry Cuzzemanóról, aki újabban megint hívogatja Hadley-t Ernest elveszett regényének ügyében.

– Hiába magyarázom neki, hogy az egész tizennégy évvel ezelőtt történt. Azt a bőröndöt már rég máglyára vetették, vagy egy padláson lapul valahol. Butaság – mondja Hadley –, de még mindig felzaklat.

– Ártatlan hibáról van szó, semmi többről.

– Tudod, Ernest nem volt hajlandó százötven frankot kifizetni egy hirdetésért, mert minimálisnak tartotta az esélyt, hogy valaki a jutalom fejében jelentkezzen. Nem volt semmi pénzünk, bár egy *síbérletre* bezzeg elköltöttünk volna ugyanennyit. Pedig megtalálhattuk volna. És akkor talán továbbléphettünk volna.

Pontosan az a ruha van rajta, amiben ellopta a férfit Hadley-től. Fife elmosolyodik a dolog iróniáján. Akkor most vajon ki Mrs. Hemingway?

– Mostanában csak úgy tudom lerázni, ha hamis nyomra terelem – magyarázza Hadley-nek. – Mondtam neki, hogy Eve Williams talán meg tudja magyarázni, mi lett a táskával.

– De hát Eve nem sokkal azután meghalt, hogy elhagytuk Párizst.

– Tudom – feleli Fife rosszmájúan –, de jó sokáig tartott, mire Cuzzemano rájött.

Röviden elbeszélgetnek Csehszlovákiáról és Spanyolországról meg – ahogy Hadley fogalmaz – az egész „európai őrületről”. Csevegnek a

fiúkról: milyen helyes fiatalemberré cseperedik Bumby, hogy boldogul a suliban a kilencéves Patrick és a hétéves Gregory. Pletykálnak Scottról meg Zeldáról, mert róluk a legkönnyebb, és mert bármilyen hihetetlen, valahogy az ő gondjaik a legkevésbé szívszorítóak az egész baráti körükből. Murphyéket legjobb volna szóba sem hozni. Ahogy Hemingwayéket sem.

Fife megkérdi, hogy csupán baráti érdeklődésnek köszönheti-e a hívást. Hallja a hezitálást barátnője hangjában.

– Tudom, hogy Ernest sokat van távol – mondja végül Hadley.

Fife habozik: megkockáztassa, hogy segítséget kér? Nevetségesen érzi magát, hogy Ernest volt feleségéhez fordul ezzel. Az pedig még nevetségesebb, hogy úgy áll itt, mint egy bepiált első bálozó. De szeretné elmondani az igazat valakinek, aki ugyanolyan jól ismeri a férjét, mint ő.

– Ernest nagyon… megkedvelt egy nőt.

Hadley nem szól. Talán máris tud erről. Talán Ernest elárulta neki. Még mindig jó barátok, odaadóan írogatnak egymásnak.

– Martha Gellhornnak hívják. Hallottál róla?

– Igen, bár nem találkoztam még vele.

– Ő is St. Louis-i – mondja Fife. – Ernest biztosan el van átkozva.

– Hogy érted?

– Folyton középnyugati nőkbe szeret bele. Ez neki sem lehet jó móka. – Fife igyekszik vicces lenni, ám a hangja kissé tompán szól.

– Szerinted Ernest szerelmes belé? – Hadley kérdése valószínűleg a komoly *szerelemre* vonatkozik, nem csupán a *fellángolásra;* az utóbbiakból is kijutott bőven az évek során.

– Szerintem már jó ideje tart.

– Mennyi ideje?

– Tavaly óta. Illetve a tavalyelőtti karácsony óta. Elhozta a nőt egy vacsorára, mindketten teljesen le voltak részegedve. Egész este nézhettem, ahogy a Sloppy Joe'sban felszedett nőcskéjével csevegett. Sara meg Gerald szörnyen feszengtek miatta. Aztán, micsoda véletlen, mindketten Spanyolországban kötöttek ki, haditudósítóként.

– Beszéltél erről Ernesttel?

– Nagyjából egy évvel ezelőtt, Párizsban, iszonyatosan összevesztünk a dolgon. Ernest megígérte, hogy megoldja, miután közöltem vele, kész vagyok levetni magam az erkélyről, csak hogy valamiképpen lezárjam az ügyet. Azt hittem, ez azt jelenti, hogy véget vet a viszonyuknak.

– És véget vetett neki?

– Szerintem csak azt értem el, hogy Spanyolországra korlátozódott a kapcsolatuk.
– Európa minden amerikainak elveszi az eszét.
– Ez úgy hangzik, mintha Scott mondta volna.
– Ne haragudj, nem akartam szellemeskedni. Csak úgy gondolom, hogy odahaza mindenki kicsit felelősségteljesebben viselkedik. Az biztos, hogy Franciaországban egyikünk sem viselkedett megfelelően.
Fife hallgatásával jelzi, hogy ez az igazság.
– Valahányszor Ernestet Spanyolországba küldik, együtt vannak. Jinny mesélte, hogy már azzal sem vacakolnak, hogy külön hotelszobában szálljanak meg. Azzal gyötröm magam, hogy elképzelem őket, amint Madridban élik a világukat, mintha házasok volnának.
– Honnan tud erről Jinny?
– Jinny? Jinny valahogy mindenről tud. Jaj, Hash, nem tudom, mit tegyek! – Összeszedi magát, de továbbra is ugyanolyan erősen szorítja a telefonkagylót. – Félek, hogy elveszítem Ernestet.
A háttérben egy férfi hangja hallatszik. Paul, Hadley férje, remek ember: kedves és higgadt, és úgy tűnik, irigylésre méltóan megváltoztathatatlan. A házasságuk óta Hadley egészen kivirult, mintha csak egy szelíd társra lett volna szüksége, hogy feltáruljon a merészebb énje. Amikor megismerkedtek, Paul még nős volt; Párizsban hármasban mentek mindenhova: Hadley, Paul és a férfi felesége. Már egyikük sem ártatlan – Hadley sem az.
Hadley felsóhajt.
– Nem hinném, hogy tőlem kellene tanácsot kérned. Elvégre is én elvesztettem Ernestet. – Ezzel csak elismeri a tényt: mintha ifjúsága egy rossz üzleti döntését magyarázná. – Az egyetlen dolog, amit mondhatok, hogy Ernest túljut majd ezen is. A száz nap alatt láttam, mennyire szeretitek egymást. Ezért vetettem véget neki. Mert láttam, milyen sokat jelentesz Ernestnek: majdnem belehalt, hogy nem lehet veled. Ez a Martha-ügy csak fellángolásnak tűnik. Ha vége lesz a polgárháborúnak, azzal Marthának is vége lesz. Csak arra kell Ernestnek, hogy segítsen kibírni a háborút. Ernest nem fog többször megnősülni.
– Én már a második felesége vagyok.
– Vannak, akik nem találják meg elsőre az igazit, csak másodszorra.
Fife mély levegőt vesz.

– Te egy szent vagy, Hadley. És igaz barát. Mindkettőnk igaz barátja. – Már épp elköszönne, amikor rádöbben, hogy Hadley a nevetéssel küszködik. – Mi az?

– Nem is tudom, szabad-e mondanom. Nem valami ízléses.

– Muszáj elmondanod!

– Egy dolgot tudok Miss Gellhornról: az apja nőgyógyász volt St. Louisban. Igazság szerint dr. Gellhorn az *én* nőgyógyászom volt.

– Ugye csak viccelsz?

– Elég freudi az egész, nem gondolod? Most képzeld el: Martha apja egészen intim rálátást nyert Ernest első feleségére!

– Ez vajon jó jel számukra, vagy rossz?

– Természetesen nagyon rossz! A kapcsolatuk kezdettől fogva el van átkozva.

Fife elneveti magát, most már igazán, szívből.

– Mérhetetlenül feldobtál, Hash. Bár fogalmam sincs, hogyan.

– Nekem sincs. Szervusz, Fife édes. Vigyázz magadra! És igyekezz nem aggódni! Minden megoldódik, hidd el nekem!

Fife leteszi a telefont, és megissza a maradék gin-vermutot. A keserű olajbogyót szopogatja, visszaköpi a pohárba a magot. Ilyennek érzi az Ernest iránti szenvedélyét: mindenestül akarja a férfit, egészen a velejéig.

14. PÁRIZS (FRANCIAORSZÁG), 1925–26

Fife egész ősszel békén akarta hagyni Ernestet. Nem akarta elvenni őt a feleségétől, a saját barátnőjétől, a kedves Hadley-től. Az év októberében megpróbálta távol tartani magát a férfitól. De nem bírta leplezni a lelkesedését, amikor Hadley meghívta őt a lakásukba. És ahogy hűlt az idő, Mrs. Hemingway egyre gyakrabban hívta Fife-ot látogatóba.

Fife a szerkesztőséget elhagyva hamarosan minden este hozzájuk indult: a hapsikáihoz. Ha tudta volna, hogy a barátnője feszeng miatta, nem ment volna oda; ám a meghívás *mindig* Hadley-től érkezett. És Fife nem bírt nemet mondani: csakis a lakásukban lelt nyugalomra – amikor meglátta Ernestet a fél térdén egyensúlyozott kézirattal, a tűz fényében. A *Vogue*-ban egész nap szó szerint remegett az idegességtől, ám amint belépett Hemingwayék kis lakásába, úgy érezte magát, mint egy megkoccintott hangvilla, ami azonnal a helyes, tökéletes hangon szólal meg.

Esténként hármasban könyvekről beszélgettek, és író ismerőseikről pletykáltak. Fife mindig elolvasta Ernest új szövegeit, és miközben a férfi a véleményét várta, mandarinmagokat köpködött a tűzbe, figyelve, ahogy kéken felizzanak.

Fife azért imádkozott, hogy az Úr egy alkalmasabb férjjelöltet vezéreljen az útjába.

Amikor a *Vogue*-ban kellett volna lennie, inkább Hadley-nek segített mosogatni, takarítani, ágyazni, és bátorította a barátnőjét, hogy ne adja fel a zongorázást. Bármit megtett, csak hogy Ernest otthonában lehessen, és megérinthesse a holmijait. Amikor Hadley-t ágynak döntötte a nátha, Fife gondját viselte Bumbynak, Hadley pedig megpaskolta a karját, és azt mondta, hogy mindez nagyon kedves tőle. Fife rémesen érezte magát, és tudta, hogy borzalmasan viselkedik, de nem bírta abbahagyni.

Úgy érezte, csakis isteníteni tudja Ernestet. Dicsérte az írásait, és minden este arról áradozott neki, hogy milyen híres és gazdag lesz, hogy mennyire csodálják majd mint írót – szinte filozófusként. Komolyan gondolt minden egyes szót, és hatalmas gyönyörűséget okozott neki Ernest fülig érő vigyora, valahányszor ilyesmiket mondott neki.

Egy este rajtakapta a férfit, amint őt nézi. Olyan este volt, amikor inkább olvastak, mint beszélgettek, Hadley a szomszéd szobában feküdt, a megfázásból lábadozott. Az ilyen estéken Fife gondolatai gyakran

elkalandoztak az éppen olvasott novelláról: elképzelte, milyen érzés volna, ha Ernest megcsókolná. Vagy hogy mi történne, ha ártatlanul lecsücsülne a két karosszék egyikében ülő férfi térdére.

Felpillantott az álmodozásból – felhúzott lábbal ült a kopott széken, ahogy még iskolás lányként megszokta –, és rajtakapta Ernestet, hogy őt figyeli. Zavarba jött, mintha a férfi fürdés közben látta volna meg.

Ernest letette a kéziratot, és odalépett hozzá. A háta mögött égő tűz sötétbe borította a vonásait, így Fife nem tudta kivenni az arckifejezését. A férfi megfogta a kezét, és úgy tűnt, menten összeroppantja, de aztán csuklójára szorította a száját, és úgy maradt. Hadley köhögött a fal túloldalán lévő hálószobában, és Ernest elengedte Fife kezét. Visszament a székéhez, a tűzbe bámult; rémültnek és magányosnak tűnt.

Hosszú ideig ültek így, alig szólaltak meg. Aztán Fife fojtott hangon beszélni kezdett az elveszett táska rejtélyéről, és Ernest bevallotta, milyen keservesen szenved még mindig a felesége hibája miatt. Ó, igen: Fife pontosan tudta, hogy a pokolban külön helyet tartanak fenn azon nők számára, akik ilyesmit művelnek nőtársaikkal.

***

Elsőként Sylvia Beach említette meg a dolgot. Nem magának Fife-nak, hanem Jinnynek. A kabátjukba burkolózva ültek a Café de la Rotonde-ban, igencsak közönyösen figyelve a vendégeket, amíg meg nem jelent baráti körük valamelyik tagja. Egész délután Sylvia könyvesboltja és kölcsönkönyvtára, a Shakespeare and Company kuncsaftjairól pletykáltak: hogy kit kedvel a nő, és kit nem, ki nem egyenlíti ki időben a számlát, kire várhat a közeljövőben nagy siker. Sylvia szinte mindenkit ismert.

Fife elment italt hozni, ám visszafelé jövet meghallotta, mit mond éppen Sylvia a húgának: – …valami köze Ernest Hemingwayhez?

A vendégek közül többen megbámulták Fife-ot, aki megtorpant a kávézó ajtajában lógó függöny takarásában.

Jinny elpirult.

– Ezt meg honnan veszed? – Tökéletesen festett a nercbundában, ami egy évvel korábban sokkal jobban tetszett Ernestnek Fife csincsillaprémjénél.

– El sem hinnéd, milyen indiszkrétek tudnak lenni az emberek: azt hiszik, hogy egy könyvespolc már hangszigetelés. Harry Cuzzemano úgy hívja őket, hogy a *Hemingway trojka*. Persze mindez csak pletyka. De kíváncsi voltam, van-e valami alapja.

– És pontosan mit állít a pletyka?

– Csak azt, hogy akárhová megy Hadley, Fife mindig vele tart.
– Legjobb barátok.
– Mind a hárman?
– Úgy értem, Hadley és a nővérem. Ők *ketten* legjobb barátok.
Sylvia kockacukrot pottyantott a kávéjába, és kesztyűs kezével kavargatta az italt.
– Ernest mostanában szerelmes verseket kölcsönöz. Ráadásul pont Walt Whitmant.
– Na és?
Sylvia egy hajtásra megitta a kávét.
– Hidd el nekem: ez nem vall Ernestre. – Egy pár galamb felé rúgott, akik egy madeleine morzsáit csipegették fel a járdáról. – Tudod, Hemingwayéknek egy vasuk sincs. Semmi közöm hozzá, Jinny, de megértem, miért lehet csábító a nővéred egy nincstelen férfi számára.
Egy kötényes pincér hiába próbálta megkerülni, hogy kijusson a teraszra, így Fife kénytelen volt kilépni a téli hidegbe. Az asztalnál úgy tett, mintha semmit sem hallott volna, és letette az italokat. Elgondolkozott azon, mit mondott Sylvia a pénzéről, és hogy milyen egzotikusnak érezte magát olykor, Hemingwayék apró lakásában, a *Vogue* egy-egy kölcsönruhájában. Na és ha Ernest csábítónak találta a vagyonát? A pénz csábító: utazást, kiváló bort és remek ételt jelent. Mindenekfölött pedig lehetőségeket biztosít.
Sylvia odatolta az üveg Pernod-t Jinny elé.
– Rohannom kell! Megiszod az enyémet? – kérdezte nyakára kanyarítva a sálját. – Adrienne egy amerikai könyvgyűjtőt vár vacsorára. Mocskosul gazdag a pasas!
Sylvia mindkettőjüknek puszit adott, majd gyors, lendületes léptekkel elment. A galambok úgy rebbentek szét a cipője elől, mint a sár az autó kereke alól. Ahogy figyelték távolodó alakját, Fife megpróbált valami másról beszélni, de Jinny azonnal beléfojtotta a szót.
– Ugye nincs semmi közted és Ernest között?
– Nincs – válaszolta Fife. És nem hazudott.
A szakadó eső estéjén Ernest meghívta Fife-ot magukhoz. A karácsonyt hármasban töltötték; elutaztak síelni, bár egyikük sem síelt sokat. Esténként olvastak a tűz mellett, sherryt iszogattak, és biliárdoztak vagy háromszemélyes bridzset játszottak. Viccből háremnek nevezték magukat. Fife a házaspárral szomszédos szobában aludt.

Hadley a síparadicsomban maradt, Ernest pedig visszajött Párizsba üzleti ügyeket intézni. Hamarosan érkezett tőle egy meghívás Fife részére. Megnézne-e valamit, amit a férfi úton hazafelé, a vonaton írt?

Fife aznap este gyalog ment haza, ahelyett hogy taxit fogott volna. Azt hitte, ezzel majd kiűzheti magából a helytelen gondolatokat. *Légy jó!* – nógatta magát, ahogy átgyalogolt a Pont Neufön. – *Légy jó, te buta liba!* De semmi másra nem tudott gondolni, csakis Ernestre.

Amikor megérkezett, Ernest sápadtan, fáradtan állt az ajtóban. Szinte úgy köszönt a nőnek, mintha hívatlan vendég lett volna. Fife várta, hogy megmutassa neki a kéziratát, ám ehelyett a New York-i útjáról beszélgettek. A tűz mellett üldögéltek. A férfi egész este zaklatottnak, zsémbesnek tűnt.

Ahogy indulni készült, Ernest az ajtó előtt ácsorgott, mintha nem akarta volna elengedni őt. Fife épp valami Jinnytől hallott pletykáról kezdett beszélni, amikor a férfi a lába közé lökte a térdét, és a kabátján keresztül a mellére tapasztotta a kezét. Fife eleinte vergődött, igyekezett ellenállni: emlékezett, mit hajtogatott magának a hídon. De aztán Ernest karjába omlott, és a tűz előtt szeretkeztek, anélkül hogy a férfi levette volna a nadrágját. Pokolian izgató volt. Utána Ernest az egyik karosszéknek dőlve ült, ő pedig a másiknak támaszkodott. Egyikük sem vetkőzött le. Fife úgy érezte, már évek óta vágyott arra, hogy övé legyen a férfi, pontosan itt, ezen a helyen.

Azon a tavaszon Fife abban reménykedett, hogy az írás feloldozást jelent majd. Egyre csak küldözgette a leveleket Hadley-nek, mintha a szeretője feleségének írogatva megszabadulhatna a bűntudattól – de hiába. Néha olyan izgatott lett mindattól, ami Ernest és közte történt, hogy el is felejtette, kinek ír. „Többször is láttam a férjedet, E Hemingwayt – írta Hadley-nek. – Olyan, mint a finom vörös hús két vastag, szottyos kenyérszelet között.” Egy délután részegen elkövette azt a baklövést, hogy csakis Ernestnek címzett levelet írt egy barátjukról, akivel flörtölgetett: egyszerűen csak lefirkantotta az üzenetet egy darab papírra, és elküldte, elképzelve az örömöt Ernest arcán, amikor felbontja a privát levelét.

A chartres-i katedrálishoz tett kis kirándulásuk után Jinny felment Hemingwayék lakásába Hadley-vel teázni. Most pedig ott állt a Picot utcai lakásukban, levetett kalappal.

– *Ça va, mon homme?* – kérdezte Fife a húgától.

– Hemingwayéknél voltam.

A földre hullott az újság Fife öléből.

– Ernest is ott volt?

Jinny körülnézett az otthonukban, mintha csak most tudatosult volna benne, milyen sok helyük van itt. Feszültnek tűnt.

– Teljesen átfagytam. Aprócska a lakásuk, és hideg, ráadásul döglött madaraktól bűzlik. Fogalmam sincs, hogy bírja ki az a nő. Azt sem tudom, hogy bírja ki a férjét, téged vagy éppen önmagát! Mindhárman nevetségesek vagytok!

– Ki vagy merülve a vezetéstől. Csinálok neked egy teát.

– Ó, az isten szerelmére, nem kérek több teát!

A kabátját le sem véve Jinny elővett egy foltos zsebkendőt, és bement a konyhába.

– Alig van annyi helyük, hogy két ember le tudjon ülni – dohogott, megnyitva a csapot. – Mégis *hogy* fértek el, amikor mindhárman ott vagytok? Vagy egyszerűen ágyba bújtok, hogy melengessétek egymást?

– Az isten szerelmére, ne mosogasd már azt a zsebkendőt!

Jinny hirtelen feléje fordult.

– Hadley kérdőre vont.

Fife érezte, hogy az egész arca lángba borul. Mostanáig egyikük sem mondott semmit a dologról. Hadley mélyen hallgatott. Ahogy Fife és Ernest is; még egymással sem beszéltek kényes kérdésekről. Mindhárman nagy erőfeszítéseket tettek, hogy mindig minden kimondatlan maradjon.

– És mit mondtál neki?

Jinny szürke szemével kinézett az ablakon, aztán ismét a nővérére szegeződött a tekintete.

– Megmondtam neki, hogy ti ketten *nagyon kedvelitek* egymást. Úgy láttam, értette a célzást.

– Hát ez remek.

– Én csak megerősítettem, amit már úgyis tudott.

– Nem volt hozzá jogod.

– Láttalak imádkozni Chartres-ban. Nem félsz attól, amit művelsz? Tekintettel kéne lenned Hadley-re, Bumbyról nem is beszélve. És mi lesz a lelki üdvösségeddel?

– Pokolba a lelkemmel; Ernest az én lelkem! Szeretem őt, miért nem érted meg? Szükségem van rá, és neki is rám. Egy ember vagyunk.

Jinny döbbenten, értetlenül bámult rá.

– Te meg *miről* beszélsz?

– Azt mondja, el fogja hagyni Hadley-t.

– Hadley a felesége! – Jinny a mosogató szélére csapott; egymásnak ütődtek a serpenyők. – Te pedig a játékszere vagy. Kis mütyür olyankorra, ha épp unatkozik otthon.

– Ez nem igaz. Miért fogod Hadley pártját?

– Mert reménytelen helyzetben van! Mert semmi esélye veled szemben! Nincsenek barátai. Se családja. Se pénze. Amiben te dúskálsz, neki abból semmije sincs.

– A nővéred vagyok. Velem miért nem érzel együtt?

– Mert neked mindened megvan!

– Hadley-nek van meg mindene! Hiszen az övé Ernest! – Talpra ugrott.

Jinny hátrahőkölt, mintha attól tartott volna, hogy a nővére megüti. Ehelyett Fife megragadta a teafoltos zsebkendőt, és nagy erővel a jégládához hajította. A kendő a láda oldalát találta el, majd lassan a padlóra csúszott.

– Csak várd ki a végét, Jinny Pfeiffer! Most még csak a szeretője vagyok, de hamarosan a felesége leszek!

15. KEY WEST (FLORIDA), 1938. JÚNIUS

Kocsiajtó csapódik be odakint. A citromkarikányi ablakocskán át az asszony látja, hogy Ernest az. Egy taxiból száll ki; megmondja a sofőrnek, hogy hová tegye a bőröndöket. Fife lába körül őrülten repkednek a tollak, miközben felrohan a lépcsőn. A férje szerdát mondott; mostanáig meg volt győződve erről. A férfi őrültnek nézné, ha látná, hogy felvette ezt a ruhát; Antibes puszta emlék, amiről sohasem beszélnek.

Beront a hálószobába, és megpróbálja lerángatni magáról a ruhát.

– Hahó! – hallatszik Ernest hangja, ahogy nyílik a bejárati ajtó.

– Jövök, édesem!

Férje azonban már felfelé tart a lépcsőn, a gombok pedig egészen aprók; Fife egyszeriben kétbalkezessé válik. Nem bírja kigombolni a ruhát, és elszakad az anyag, ahogy igyekszik kibújni belőle. Nem elég gyors. Ernest már nyitja is a hálószoba ajtaját, és pislogva mered az eléje táruló látványra.

– Fife! – mondja. – Te meg mit csinálsz?

– Én csak… kíváncsi voltam, rám jön-e még.

Lyukat hasított a ruha oldalába a gombok közelében. Letakarja a kezével.

– Azt hittem, csak holnap jössz vissza. – A férfi tekintete az éjjeliszekrényen álló koktélospohárra téved. – Jól utaztál?

– Jól. A gép késve ért Miamiba. – Megpuszilja a feleségét. – Végül is mindegy.

Ernest leül az ágy szélére, fáradtan dörgöli az arcát. Néhány pillanatig csend van – furcsa, hogy Fife olyan sokáig áhítozott a férje után, most pedig azt sem tudja, mit mondjon neki. Észreveszi, hogy egy tetű mászik ki a férfi gallérja alól.

– Hazahoztál magaddal egy barátot – mondja, és Ernest döbbent képet vág, mintha lebukott volna. Fife felcsippenti az élősködőt, és megmutatja a férfinak. A tetű végigmászik az Ernest felé tartott mutatóujján. – Nem kezeltek le sóval, mielőtt elutaztál?

– Találkoztam a múlt héten egy tábornokkal. Azóta mindenhol tetveket találok.

– Alig várom, hogy felbukkanjanak az ágyneműn – mondja Fife, az ujján mászó rovart figyelve.

– Bűzlöm – jelenti ki Ernest, azzal leveti az ingét, és becaplat a fürdőszobába zuhanyozni.

Fife a konyhában megvárja, hogy a tűzhely átforrósodjon, majd a lángok közé pöcköli a tetűt. Hangos pukkanással pattan szét. Miközben kávét főz Ernestnek, Fife megcsodálja a legszebb porcelánkészletét, ami a konyhaszekrényben díszeleg. Mindig sikerült megállniuk, hogy a legdrágább tányérjait hajigálják.

Odafentről a zubogó víz hangja hallatszik.

A bőröndök szépen felhalmozva állnak az előszobában. Fife azon gondolkodik, van-e elég ideje átkutatni őket. Martha nyomai után. Valószínűleg nincs. Ernest néhány percen belül le fog jönni a földszintre, és vacsorázni akar majd, aztán korán ágyba bújni a fiúk szobájában, egy puhafedelű könyvvel. Az asszony kíváncsi, miért tért haza korábban. Reménykedve arra gondol, talán rémesen összevesztek Marthával, Ernest pedig faképnél hagyta valahol New Yorkban, véget vetve az ostoba viszonynak.

Sonkaszeleteket rak a szikkadt, sárgás zsemlére. Fenséges étel az ő Odüsszeuszának!

Ernest lejön a lépcsőn; lezuhanyozott, de nem borotválkozott meg. Sortot és fehér pólót vett fel. Remekül néz ki. Könnyebb volna minden, ha Fife nem öregedne sokkal gyorsabban nála. Ő negyvenhárom éves, Ernest viszont ugyanúgy néz ki, mint a húszas éveiben. A férfi csalódottan bámulja az asztalra tett szendvicset.

– Tényleg azt mondtad, hogy holnap jössz.

– Nem érdekes.

Fife behozza az újságot a kertből, és észreveszi, hogy ég a villany a szerszámoskamrában. Muszáj lesz emlékeztetnie a személyzetet, hogy nem mehetnek be oda. Ernest meg van győződve róla, hogy Cuzzemano lefizette őket, és elküldözgetik neki a szemetét.

– Milyen volt Spanyolország? – kérdi az asszony, átnyújtva neki az aznapi újságot.

– Mindkét oldalon olyan rossz a helyzet, hogy az ember már egyikükkel sem tud szimpatizálni. Gyerekek halnak meg. Vér folyik az utcán. – Ernest a szemhéjára szorítja a kezét. – A kaja meg szar.

– Rémes tudósításokat hallottam. Aggódtam. – Fife kávét tölt a férfinak, és löttyint bele egy kis sűrített tejet a konzervdobozból.

– Már nem is tudom, milyen az, ha nem homokzsákok között vagyok. Egyre csak a gránátok hangját várom. Pedig itt nem lőnek aknavetővel.

– Hogy megy az írás?

– A darab jól halad. De szükségem volna valami nagy durranásra. Egy regényre.

– Eddig az összes könyvedből elfogyott több ezer példány.

– A kritikusok viszont… Olyan művet akarok írni, ami nekik is tetszik.

Fife leül vele szemben a fekete tollas ruhájában. Furcsa asztaltárs egy furcsa vacsoránál. A férfi egyelőre még hozzá sem nyúlt a szendvicséhez.

– Ha a kritikusoknak próbálsz megfelelni, azzal az erővel kutyáknak is írhatnál.

– Nem értem, miért utálnak mostanában mindent, amit írok.

– Mégis mit számít egy maréknyi öntelt alak a milliókhoz képest, akik imádják a műveidet?

– Én azt akarom, hogy *nekik* tetsszen, amit írok.

– Nekem tetszeni fog.

– Tudom, tudom. Jaj, Fifey! A hűség szobra.

Ezt úgy mondja, mintha… Mintha a *hűség* valami hitvány dolog volna. Felbosszantja Fife-ot. Sőt, furcsa vakmerőség lesz úrrá rajta: ha Ernestet már nem érdekli a házasságuk, akkor talán Fife-ot sem érdekli. Odahajol a férje tányérja fölé, és beleharap az érintetlen szendvicsbe. A sonka finom, még ha a zsömle kemény is.

– Hé! – mondja a férfi, de Fife látja, hogy élvezi a rosszalkodását.

Még egyet harap a szendvicsbe.

– *Mi* hé, Mr. Hemingway? – Ernest megpróbálja kikapni a kezéből a szendvicset, ám az asszony úgy tartja, hogy ne érhesse el. Közben csábos arcot vág. – Hogy ez milyen finom! – Férje a szemét forgatja. – „Szegény kis éhező riporter vagyok, aki hónapok óta nem evett disznóhusit.” Mégis min éltél az elmúlt hetekben, hmm? Káposztán és húslevesen?

Ernest talpra ugrik, ám az asszony elszalad: balra fut az ebédlőasztal mellett, a férfi pedig jobbra; Fife jobbra ugrik, Ernest pedig balra. Mint a macskák, akiket Fife ma reggel látott a madárfürdő mellett játszani. Kirohan a kertbe, a ruháján lévő tollak őrült hangot adnak; a macskák szertefutnak, ahogy a közelükbe ér. Talpa csattog a medence körüli csempén, miközben Ernest a szendvics után kap, ám Fife még egyet harap, és lenyeli az utolsó falatot is. Férje a fejét csóválja.

– Hónapok óta nem ettem semmit!

– Megérdemled, amiért elhagytál.

Egymással szemben állnak. Ernest becsúsztatja a kezét a tollas ruha alá, Fife lába közé.

– Emlékszem erre a ruhára, Fifey. A vesztem okoztad ebben a ruhában. – Feljebb csúsztatja a kezét. Az asszony rámosolyog; Ernest viszonozza a mosolyt. Fife nem visel alsóneműt. – Mint Franciaországban – mondja a férfi felvont szemöldökkel.

Az asszony arra gondol, hogy végre, ez az! Ez a férje örömteli hazatérése. Ernest megragadja a csuklóját.

– Na és mit csinálunk a fiúkkal, amikor rosszalkodnak?

– Ne, Ernest! – vigyorog Fife. – Ne csináld!

Ám a férfi már dobja is be a medencébe.

A szakácsnő éppen ebben a pillanatban lép ki a személyzeti lakrészből.

– Mr. Hemingway! Üdvözlöm, uram!

– Üdv, Isobel! Mrs. Hemingway nagyon rossz kislány volt – közli Ernest. Fife elképzeli, hogyan nézhet ki; akár egy fürdőtálban fuldokló madár. – Ne is törődjön velünk!

Isobel a fejét csóválja, mint aki soha nem fogja megérteni a gazdagokat meg az ostobaságaikat. Visszamegy a kocsiszínbe.

– Csupa víz vagy – mondja Ernest, miután Fife kimászik a medencéből. A tollak a csempére csöpögnek. A férfi meghúzza a fekete szalagot, ami még mindig masnira van kötve a felesége hajában. Nagyon gyengéden oldja ki, mintha gyümölcsöt hámozna. – Az én kicsi fiúcskám. – Szája sarka vigyorra görbül. – Mennyi időre utaztak el a gyerekek?

– Erre a hónapra.

– Szóval kettőnké az egész ház.

Fife legszívesebben azt felelné: előbb szabadulj meg Marthától, akkor majd visszakaphatod a feleségedet. Legszívesebben közölné vele, hogy nem kaphatja meg mindkettőjüket. Ehelyett nagyot sóhajt, miközben Ernest a nyakát csókolgatja, és azt mondja neki:

– Miamiból hazafelé jövet végig az járt a fejemben, hogy mikor dughatlak meg.

16. KEY WEST (FLORIDA), 1938. JÚNIUS

Spanyolországból való visszatérte óta Ernest délelőttönként dolgozik, délután pedig horgászik vagy úszik; az estéket kettesben töltik Fife-fal. Nem érkeznek táviratok a nap bármelyik órájában, Ernest nem telefonálgat St. Louisba, és nem küld levelet Madridba. Nem vagdossák egymáshoz az étkészletet. A szürkület immár nem azt jelzi, hogy kezdődhet a heves vádaskodás, amit a ház külön-külön pontjain fejlesztettek tökélyre a hosszú, meleg nap során. Ernest azóta nem viselkedett így, amióta Spanyolországba utazgat, hogy a polgárháborúról tudósítson.

Mostanában állandóan kívánja a feleségét: reggelente csókkal ébreszti, esténként pedig úgy bújnak ágyba, hogy ruháik nagy részétől már a földszinten megszabadultak. Fife-ot ez a házasságuk első éveire emlékezteti, amikor még minden olyan csodás volt. Dél-Franciaországba mentek nászútra, sétálgattak a szikes mocsárvidéken és úszkáltak a tengerben. Varázslatos volt; miután oly sokáig titkos viszonyt folytattak, most először végre házaspárként élhettek, és Ernest elmondta neki, hogy már évek óta őrülten szereti. Cigányfesztivál volt azon a héten az egyik közeli városban, ahol összemaszatolták arcukat a gyümölcsök levével és disznóbőr tömlőből itták a vörösbort. Aznap éjjel úgy érezték, mintha a sötét álarcok felszabadították volna őket, és furcsa, rendkívüli dolgokat műveltek egymással az ágyban. Mohó vágy öntötte el őket – folyton így éreztek egymás iránt –, és Fife akkoriban úgy hitte, hogy ez sohasem lesz másként.

Most olyanok, mintha a második nászútjukat élnék. Az Ernest hazatértét követő első néhány napon ki sem mozdulnak a medencéből. Guajávafák és kislevelű fikuszok veszik körül őket. Szapotilfa hajol föléjük, kérgéből gazdagon folyik a gumiszerű gyanta. Fife tökélyre fejleszti a fejesugrást, és szégyennel vegyes élvezettel emlékszik vissza Hadley rémes hasasára, amivel Antibes-ban a hullámokba vetette magát. Ernest a lebegést gyakorolja.

A férfi sebhelyei rózsaszínűbbek a vízben. A homlokán egy párizsi heg húzódik, a vádlija pedig akkor sérült meg, amikor cápákat csáklyázott. A térde a háborúban repedt fel. Fife senki mást nem ismer, aki így vonzaná a baleseteket, a véletlenül felhúzott lőfegyvereket és a karambolokat.

Ernest alapvetően a medence sekély részén marad, és figyeli a feleségét, ahogy újra meg újra a mély vízbe merül. Fife élvezi a vízbe csobbanás adrenalinrohamát; mindig is imádta az ugrás által kiváltott érzést. Jól emlékszik a tutajon töltött napra Antibes-ban, amikor csakis Ernest kedvéért ugrotta a fejeseket. Arra is emlékszik, hogy amint Hadley magukra hagyta őket, megkérte a férfit, jöjjön fel hozzá a sziklára. Ernest furcsán nézett rá, mintha egy könyv szereplőjének képzelte volna magát; mint aki azon tűnődik, mit tenne most ez a karakter. Aztán nemet mondott. Borzasztóan lesújtó volt az a pillanat: Ernest ezek szerint kibírta nélküle. Fife viszont örökké csak a férfira vágyott. Ernest egyszer azt mondta neki, hogy a szerelem sohasem az erős és az erőtlen fél viszonyáról szól. Fife azonban el sem tudja képzelni, mi másról szólna a házasság.

Az utolsó ugrás után odaúszik Ernesthez a sekély vízbe. Felmerül benne a gondolat, hogy a felszín alá löki, hadd menjen víz az orrába. Ehelyett csupán széthúzza a bokáját, és a bőrére fúj a víz alatt, buborékokat küldve a felszínre. Ernest a vállánál fogva felhúzza, hogy aztán lenyomja a fejét.

– Víz ment az orromba – panaszkodik Fife vicces hangon, miután felbukkan.

Kihúzza magát a medence szélére, lassan elül a lüktetés az orrában. Ernest továbbra is figyeli. Rászegezi csodálatosan fürkésző tekintetét: mintha ismét lenyűgözné. Mégis mivel érte el, hogy a férje visszatérjen hozzá?

– Édesanyád írt. El akar jönni meglátogatni a fiúkat.

Tegnap este telefonon beszéltek a fiaikkal. Patrick és Gregory egymást lökdösve igyekeztek az apjukhoz szólni. Valahányszor egyikük mesélni kezdett valamit, a másik belekotyogott, és Ernest nevetve tapasztotta kezét a kagylóra. Azt mondta Fife-nak:

– Egy árva szavukat sem értem! – Aztán ismét a kagylóba beszélt: – Fiúk! – szólt rájuk. – Egyszerre csak egy!

Fife és Ernest olyannyira egymással voltak elfoglalva, hogy egyikük sem törődött annyit a gyerekekkel, mint szerettek volna. Az asszony mindig is úgy vélte, hogy mivel fiúk, nyugodtan hagyhatja, hadd nőjenek fel maguktól. Más lett volna a helyzet, ha leányai születnek, hiszen a lányokat oktatni kell a helyes viselkedésre, és a lelkükre kötni, mit szabad és mit nem. Életük első néhány évében Patricket és Gregoryt tulajdonképpen a dadájuk nevelte, illetve Jinny, mialatt Fife mindig oda ment, ahova Ernest éppen menni akart: Spanyolországba, Wyomingba, afrikai szafarikra. Azt

még csak elviselte, ha nem lehetett a fiaival, a férje mellől viszont nem bírt elszakadni.

Nem mintha nem szerette volna a gyermekeit; csak hát rengeteg dolga volt: Ernest munkáját szerkesztette, a háztartást vezette, irányította a személyzetet, felújíttatta a házat; és mindig el kellett utaznia a férjével, ha annak kedve támadt fürjre vadászni, mélytengeri búvárkodni, vagy bikaviadalt nézni Spanyolországban. Ernest felesége volt; nem sok ideje maradt arra, hogy anya is legyen.

– Anyám nem a fiúkat akarja meglátogatni. Valami mást akar. Pénzt. Még több pénzt. Felőlem elmehet a pokolba.

Odaúszik Fife-hoz, és lopva meghúzgálja a fürdőruháját, ami visszapattanva az asszony melegedő fenekéhez csapódik.

– Nesto!

– Nem érhetek hozzá a saját feleségemhez?

– Nem arról beszélek. Hanem anyádról. Szerintem magányos édesapád nélkül.

– Azt csak magának köszönheti.

Ernest az asszony hasán nyugtatja a fejét. Fife a vizes fülét cirógatja.

– Tényleg úgy gondolod, hogy anyád megakadályozhatta volna?

– Nem. De ez még nem jelenti azt, hogy nem ő az oka.

– Apád maga húzta meg a ravaszt.

– És rohadt szemét volt, hogy megtette. Gyáva féreg.

Ernest visszasüllyed a vízbe. Amikor felbukkan a medence túlsó felén, Fife így szól:

– Beteg volt. Az ember nem öli meg magát csak úgy.

– Megvakult, mert nem bírta elviselni anyám nyaggatását. Nem is csodálom. – Ernest a vizet tapossa, majd a dolgozószobája felé néz, mintha a válasz ott rejtőzne: a munkájában, illetve a képességében, hogy mindent kiírjon magából. – Apám állandóan a pénz miatt aggódott. Miért nem fordult hozzám segítségért?

– Hosszú éveken át egy221 cented sem volt.

– De azt tudta, hogy neked bőven van pénzed. A családod könnyedén megoldhatta volna még a legnagyobb gondjait is.

– Kérlek, Ernest! – Fife a hátára fordul, sütkérezik a napsütésben. Nem hajlandó eltűrni, hogy a férje állandóan a családja vagyonát ócsárolja. A bírálatnak amúgy sincs semmi értelme, hiszen Ernestet nem gyötri bűntudat

amiatt, hogy zsákszám költi a pénzt. – Nincs kit hibáztatni. Egyszerűen csak szomorú a dolog. Ez minden.

A víz cuppogó hangot hallat, ahogy Ernest kikapaszkodik a medencéből.

– Nem hiszem, hogy meg kellene látogatnia bennünket. Most nem alkalmas. – Törülközőt teker maga köré, és nedves lábbal bemegy a házba. Hamarosan hallatszik, ahogy jeget tör a konyhában. Tizennégy óra. Eljött a koktélozás ideje.

Miután egy évtizeddel korábban Ernest visszatért az édesapja temetéséről, egész este dolgozott. Amikor Fife a nap végén bement a dolgozószobájába egy gin-tonikkal, néha azon kapta a férfit, hogy olyan szomorúan néz az előtte lévő papírra, mintha halott apja arcára meredne. Micsoda halál! Ernest harmincéves volt, amikor az apja öngyilkos lett, és mintha emiatt összeomlott volna az önmagáról alkotott képe. Felpillantott a feleségére, a csakis neki tartogatott félmosolyával. De lélekben teljesen máshol járt.

Nem sokkal Ernest hazatérte után csomagja érkezett. A címet határozott középnyugati kézírással írták. A barna papírba burkolt, Ernest édesanyjának vacak masnijaival díszített doboz napokon át a nappali sarkában hevert. Azután Fife észrevette, hogy a csomag alja nedves, ráadásul rémes szaga van. Közölte a férjével, hogy ha nem nyitja ki, akkor ő maga fogja.

Amikor végre kibontották a dobozt, megtalálták a bűz forrását. Ernest egy olvadt csokitortát emelt ki a csomagból, a cukormázát kék penész borította. Berohant vele a konyhába, menet közben nagy darabokat potyogtatva el belőle. Ám a torta alatt egy egészen más tárgy lapult az elmúlt hét során.

Ernest felolvasta a mellékelt üzenetet.

– „Azt mondtad, erre vágysz, úgyhogy tessék, itt van. Sok szeretettel küldöm neked és Pauline-nek. Egészségetekre! Szerető anyád, Grace Hemingway.” Gondolom, a tortára értette. – Ernest megfogta a doboz alján heverő lőfegyver markolatát. – Nem pedig erre. – Polgárháborús revolver volt: Smith & Wesson. Penész vonta be a ravaszt, amit édesapja ujja utoljára érintett. – Bűzlik – jelentette ki a férfi. Visszament a konyhába, hogy megtisztítsa a Grace tortája alatt lapuló pisztolyt.

Fife kíváncsi, hogy vajon hová tette a fegyvert, hol kapott helyet Ernest gyűjteményében. A bölényt, oroszlánt és vapitit megölt vadászpuskák mellett kicsinek tűnne ez az aprócska tárgy, amellyel az apja végzett magával.

A kertben, az árnyékban citromillat érződik. Közeleg a szürkület. Fife követi a konyhába az illatot. A konyhapulton kéknek tűnnek a gin-tonikos poharak. Az asszony hallja, hogy Ernest sietve betol egy fiókot az étkezőben.

– Te jössz! – szól a férfi, feszült vigyorral az arcán lép be a konyhába. – Én már lehajtottam párat. Itt a délután. Végre ihatjuk a rendes piát! – Egy hosszú kanállal kihalássza a jégkockákat a poharából.

Odakint, a folyosón már várja a horgászfelszerelése: a botok, a haltartó doboz meg a sapka, amit a *Pilar*on szeret viselni. Iszik egy kortyot, majd így szól, mintha meg sem szakadt volna a beszélgetésük:

– Tudtad, hogy Hadley apja is főbe lőtte magát?

– Tudom – feleli Fife, és bemegy férje után az étkezőbe. A jeges koktéltól hideg kezét a férfi nyakára simítja.

– Hadley alig tizenhárom éves volt. Az apja még csak át sem öltözött, pizsamában szegezte a pisztolyt a saját fejéhez. Elátkozott generáció vagyunk. Ez a sok apátlan gyermek.

Magához szorítja Fife kezét.

– Már nem vagy gyerek, Ernest. Most már apa vagy. Most pedig – mondja, remélve, hogy ha visszatereli férje gondolatait a munkára, akkor sikerül kizökkentenie őt ebből a veszélyes búskomorságból –, mesélj nekem erről a színdarabról!

Ételt rak az asztalra, sonkát, sajtot, szőlőt és ananászt. Megisszák a koktéljukat, aztán fejenként még egyet, miközben Ernest mesél neki a főszereplőjéről, aki Madridban rekedt, és igen súlyos döntést kell hoznia.

17. PIGGOTT (ARKANSAS), 1926. OKTÓBER

Hadley azt mondta, hogy hajlandó elválni, ha Ernest és Fife beleegyeznek, hogy száz napig nem találkoznak. Száműzetése tizenhetedik napján Fife a családi autóban találta magát, éppen a gyermekkora helyszíne felé tartott. Mrs. Pfeiffer már a vasútállomáson rákezdett a mondókájára, s csak annyi időre hagyta abba, hogy közölje a sofőrrel: pakolja be a csomagtartóba a lánya bőröndjeit. A hazaúton végképp belelendült a beszédbe. Közölte Fife-fal, hogy bármi áron el kell kerülnie, hogy szétválasszon egy házaspárt, akiket Isten kötött egybe. A pokol kénköves tüze és örök kínja várja a másvilágon, ha nem tér le erről az útról. „Anyád addig nyaggat majd, míg be nem adod a derekad” – intette Ernest, és könyörgött, hogy töltse valahol máshol a Hadley által követelt száműzetést. „Nem fogsz visszatérni hozzám, én pedig teljesen magamra maradok.” Fife akkor csak nevetett, olyan képtelennek tűnt ez a felvetés.

Igyekezett lefoglalni magát: spanyolul tanult, gyakorolta a franciát, és tornázott, hogy formában maradjon. A legelső naptól kezdve elszánta magát arra, hogy a száműzetés végén szebben áll majd Ernest elé, mint valaha. Sétált a városban, és biciklizett, amikor csak tudott; bármit megtett, csak hogy elkerülje az anyját.

Azzal a tudattal gyötörte magát, hogy milyen könnyen összefuthat Ernest Párizsban Hadley-vel: esetleg megiszik a lakásukban egy pohár bort, játszik Bumbyval, aztán hajlandó ott tölteni az éjszakát – és az élete hátralévő részét. Ernest nem találkozhatott Fife-fal, Hadley-t viszont nem kellett kerülnie. Talán az asszony sokkal ravaszabb volt, mint gondolták. Fife-nak Párizsban Jinny volt a szeme és a füle. A húga lelkére kötötte, hogy találkozzon Ernesttel annyiszor, ahányszor csak bír.

Már jócskán benne járt a száműzetésben. Egyik nap a nyugatra vezető földutakon kerekezett az ócska biciklijével. A fákat csupán színes foltoknak látta, az eget szürkének. Egész délelőtt nyomorultul érezte magát. Édesanyja szavai a kerekek minden fordulatánál a fülébe csengtek: *Tönkretettél egy családot. Vétkeztél Isten ellen. Bűnt követtél el.* A gyapotföldek mellett elhaladva megpróbált olyan sebesen pedálozni, hogy lehagyja anyja dorgálását, de nem bírt szabadulni tőle. *Ha hozzámész Ernesthez, az olyan bűn, amit nem tehetsz jóvá.* Áthajtott a város főterén, el az italmérés mellett, ahol annak idején Jinny és ő a tulajdonossal flörtöltek

egy-egy gyűszűnyi rozspálinkáért. *Hagyd békén Ernestet, hadd legyen a gyermeke apja és a felesége férje!* Hazaérve a tornácon hagyta a biciklit.

A ház egyetlen helyiségében sem égett a villany, a levegő áporodott volt. Fife hiába szólongatta az édesanyját. Benézett a kis kápolnába – gyakran imádkozott ott az anyja napközben –, de ott sem találta. A házban egyetlen nesz sem hallatszott.

A szobájában árnyak telepedtek a holmijaira. Mintha valaki átkutatta volna a dolgait. A varrószobában égve maradt az egyik olvasólámpa. Az asztalon, ahol édesanyja a gobelinjeit tartotta, Ernest regénye hevert: *Fiesta – A nap is felkel*. A könyv kinyitva, lefelé fordítva feküdt, de anyja még csak bele sem kezdett. A dedikációnál volt nyitva. *Hadley-nek és John Hadley Nicanornak.* John Hadley Nicanor Hemingway: ez a kis Bumby rendes neve.

A zsálya odakint a ház falához súrlódott. Egy lepke röpködött az olvasólámpa körül, szárnya az ernyő puha anyagát verdeste. Fife magához szorította Ernest könyvét, a lepke pedig gyorsabban rebegtette a szárnyát. Úgy hangzott, mint a vér lüktetése a nő fülében. Anyja varrókészlete fölött a Szűzanya és a kis Jézus képe lógott a falon: Mária tekintete nyugodt és elszánt volt.

Hadley-nek és John Hadley Nicanornak.

Fife-ot hirtelen borzalmas szégyenérzet kerítette hatalmába. Szörnyen viselkedtek egész nyáron, mintha csak hármójukról lett volna szó. De mi lesz Hemingwayék kisfiával, mi lesz a kicsi Bumbyval?

Édesanyja nyilván meghallotta a zokogását, mert percekkel később berontott a szobába, és átölelte, miközben Fife majd’ kisírta a két szemét. A nő szíve vérzett mindenért és mindenkiért: saját magáért, Ernestért, Hadley-ért és Bumbyért. Egyre csak azt hajtogatta, hogy *Nem bírom, nem bírom, anyukám, nem bírom ki, szeretem őt, szeretem, kérlek, könyörgök, ne kényszeríts erre!* Érezte, hogy úgy remeg anyja szoros ölelésében, mintha önkívületbe esett volna.

Onnantól kezdve Fife mindig úgy ébredt, hogy lélekben elszörnyedt magától. Még az édesanyja templomi kalapján díszelgő madártoll is annak a bizonyos ruhának a gyöngéd fenyegetését juttatta eszébe. Napokig nem írt Ernestnek, ki sem kelt az ágyból. Tudta, hogy mit kell tennie, ugyanakkor arra gondolt, hogy milyen rémes volna tényleg megtenni. Visszaemlékezett a *Vogue*-nál ledolgozott napokra, amikor egyenesen hazament, ahelyett hogy meglátogatta volna Hemingwayéket. Rémesen boldogtalanul teltek

azok az esték. Most pedig az a sors várt rá, hogy itt maradjon Piggottban, és hozzámenjen valamelyik helyi golfklubos pasashoz. A Szűzanya portréja immáron az ő hálószobájában, a komód fölött lógott. Mária és a kis Jézus lenéztek rá, virrasztottak, míg Fife megbánta bűneit. Az anyjának igaza volt. De mégis, hogy élhetne Ernest nélkül?

Attól fogva úgy írt a férfinak, hogy szavai csakis a felesége körül forogtak: dicsérte az asszony kedves, nyílt arcát, szörnyülködött, hogy milyen embertelenül viselkedtek ők ketten Hadley-vel szemben, és hogy milyen őrület volt az egész antibes-i nyaralás. Undorodva emlékezett vissza, hogy hajlandó lett volna befeküdni a házaspár mellé, a nászágyukba. Jaj, Európa mindannyiukat megrontotta! „Ha Hadley azt akarja, hogy ne találkozzunk többet, vagy hogy bármi mást tegyünk, akkor bármit is kérjen, pontosan azt fogom tenni. Én és te és mindketten" – írta Ernestnek. Anyja boldogan, nagy sietve adta postára a levelet.

A férfi válaszul csak annyit írt, hogy már késő.

Ám Fife makacsul azt hitte, hogy ha Amerikában marad, akkor talán még nem késő. Úgy gondolta, ha soha többé nem találkozik Ernest Hemingwayjel, akkor talán elkerülheti, hogy Isten ellen való vétket kövessen el. Ám a naptárban továbbra is folyamatosan jelölgette, hány nap van még hátra a Hadley által kitűzött százból: ötvennyolc, ötvenhét, ötvenhat… A Szűzanya és a kis Jézus lenéztek rá. Mária szemrehányóan bámulta.

Az ötvenötödik napon távirat érkezett. HADLEY KÉRÉSÉRE VÉGE A VÁRAKOZÁSNAK. Az ezt követő levélben Ernest elmagyarázta, hogy Hadley elutazott Chartres-ba, hogy átgondolja a dolgokat, és úgy döntött, véget vet a száműzetésnek. Máris elkezdték intézni a válást; Fife visszatérhet Párizsba, amikor csak akar. Ernest azt állította, hogy Hadley pontosan ezt akarja.

Tudván, hogy mindez Hadley döntése volt, Fife szégyene elpárolgott, méghozzá könnyen és gyorsan. Várta Franciaország, várta az otthona. Hazavárta Ernest, hogy feleségül vegye.

Isten áldja a chartres-i katedrálist! – gondolta.

Amikor viszontlátta Ernestet, a boulogne-i kikötőben, azt mondta a férfinak, hogy életük hátralévő részében többé el sem mozdul mellőle. Csak később fogalmazódott meg benne a kívánság, hogy bár Ernest is megígérte volna ugyanezt.

18. KEY WEST (FLORIDA), 1938. JÚNIUS

Ernest hazatérése után Fife egy hétig a pletykalapokat bújja. Olyasmit keres, hogy „Csúnyán összekapott Spanyolországban a veterán riporter és a tudósítólány”. Olyan cikkek után kutat, melyek szerint a pár szállodai szobájából kihallatszó üvöltözés „állítólag hangosabb volt, mint az aznap Barcelonára hulló bombák”. Az újságok nem írnának nyíltan egy ilyen ügyről – viszont néha célozgatnak, röviden utalnak a hírességek magánéletére. Fife a lehető legapróbb pletykát is figyelembe venné; bárminek örülne, ami megerősíti, hogy Ernest és Martha viszonya véget ért. Ám semmi ilyesmit nem talál. Végül úgy dönt, hogy ez is jó jel. Egy hét elteltével máris optimistán, múltbéli eseményként tekint vissza a férje hűtlenségére: Martha csak futó kaland volt. Ám mégis felhívja Sara Murphyt.

Sara a telefonban még gazdagabbnak hangzik, mint élőben; olyan a hangja, akár egy filmsztáré. Fife szinte látja maga előtt, amint egy díványon heverészik, skót whiskyt iszik, és a férje házikabátját viseli, miközben a szomszéd szobában Gerald épp festeget. A baráti körükben mindig is Sara képviselte leginkább a Fife szerint elképzelt pazar életmódot.

– Hogy van Ernest? – kérdi Sara. – Hazajött?

– Csütörtökön érkezett meg.

– Agyrázkódást kapott? Meglőtték? Lerobbantották a lábujjait, de észre sem vette? – Fife közli vele, hogy a férje ép és egészséges. – Komolyan mondom, senki mást nem ismerek, aki úgy vonzaná a baleseteket, mint Ernest. Folyton valami zűrbe keveredik.

– Semmi baja. Ami azt illeti, egészen megváltozott. – Fife benéz a nappaliba, hogy meggyőződjön róla, Ernest hallótávolságon kívül van. Olyan ember, aki úgy képes beszélgetésbe merülni, hogy közben az asztal túloldalán folyó társalgásra is figyel. – Nagyon is jól van. Mióta hazajött, egészen megújult a… nem is tudom… hát igen, az érdeklődése. Mintha véget vetett volna a spanyolországi ügynek.

– És tényleg véget vetett neki?

– Én úgy tudtam, hogy legutóbb is *azzal* a nővel utazott oda. Most mégis újult… erővel tért vissza. Annyira figyelmes és édes. Mindig ágyba hozza a reggelit, és egész nap keményen dolgozik. Egyre csak a pálmafákat

bámulja, mintha jelentenének valamit. Egyszerűen nem bír betelni velem. Varázslatos.

A vonal túlsó végén feszült csend támad, majd Sara így szól: – Na és mit mondott? Amikor kérdőre vontad?

– Miről?

– Hogy szakított-e Marthával.

Hiába tudja, hogy irracionális a dolog, Fife mégis visszataszítónak találja, hogy a barátnője név szerint említi a nőt.

– Nem vontam *kérdőre*, hogy *szakított*-e vele.

– Hát akkor hozd szóba a dolgot!

– Ha beszélnénk róla, az tönkretenné az egész… – Fife majdnem azt mondja, „illúziót”. De mindez nem illúzió, bármit is gondol Sara. – Mintha azért jött volna vissza, hogy rendbe tegye a házasságunkat.

Újabb csönd. Hát ezért hívta fel a barátnőjét? Hogy megfossza magát a reménytől? Fife talán tényleg a bitófát hajszolta eddig, Sara pedig felkínálja helyette a kalodát.

A barátnője azt mondja: – *Muszáj* meggyőződnöd róla, hogy Martha már a múlté.

Fife legszívesebben sikítana. Legszívesebben közölné Sarával, hogy a múlt héten egy macska a lábához dörgölőzött, és ez is csak arra emlékeztette, milyen régen nem ért hozzá senki.

– Nem adhatod át magad Ernestnek, ha nem vagy biztos abban, hogy a Martha-ügynek vége. Ezt nem azért mondom, hogy bántsalak. Azt magyarázom, hogy a végén ezerszer rosszabb lesz neked, ha csak áltat a mostani reménnyel. Mihez kezdesz majd, ha mégis visszamegy ahhoz a nőhöz?

Sara téved. Fife ebben az egyben egészen biztos. Ernest visszatért hozzá Marthaországból.

– Többé nem kér belőle. Biztosan tudom.

Fife megígéri, hogy még telefonál, és megbeszélik a jövő hétvége részleteit.

– Ne feledd összegyűjteni a gabonapelyhes dobozokat! – mondja Sara, de igencsak szomorúan, mintha nem is egy parti előkészületeiről volna szó.

Fife leteszi a kagylót, és idegesen nézi a készüléket: mintha bármelyik pillanatban átváltozhatna valami eleven, szörnyűséges lénnyé.

Az asszony kilép a házból a meleg estébe. Felmegy a vaslépcsőn a dolgozószobához, és finoman kopogtat az ablakon. Ernest felnéz és

elmosolyodik. Fife fél kézzel poharat mímel, a férfi bólint, hogy igen, kér egy italt; megnevetteti felesége pantomimja.

Fife a konyhában gin-tonikot készít magának, Ernestnek pedig kivisz egy zöldcitromos whiskyt, leteszi a papírjai mellé, és egy puszit nyom a feje búbjára. Úgy látja, férje még mindig a színdarabján dolgozik; kíváncsi, mikor kéri majd meg, hogy olvassa el. Egy évtizeden át olvasta és szerkesztette Ernest írásait. A férfi elmerül a munkában, nem akarja megzavarni. Ha van valami, amit jobban szeret még a férjénél is, azok a férje szavai.

Így inkább leül a medence melletti asztalhoz, s az írógép billentyűinek kopogását hallgatja. Zuzmószerű szakállbromélia csüng fátyolként a fákról, és egy flamingó járkál az udvarban. A madarat ajándékba kapták Jane Masontől, a Martha előtti szeretőtől, s valahányszor Fife szeme elé kerül, az asszony legszívesebben vadászpuskát ragadna, és szétlőné a madár fejét. A Jane-nel folytatott viszony nem sokáig tartott, nagyjából hat hónapig. Néhány évvel ezelőtt történt, és Jane felbukkanásáig Fife azt hitte, hogy boldogok Ernesttel. Még mindig együtt mentek mindenhova: fürjvadászatra Wyomingba, vagy épp bikaviadalra Hendaye-be. És amikor nem voltak együtt, akkor is hosszú leveleket írtak egymásnak, hogy olyan legyen, mintha el sem mozdultak volna a másik mellől. Valahányszor Ernest elutazott, rémesen hiányzott Fife-nak, és a távolléte alatt az asszony hajlamos volt teljesen váratlanul könnyekre fakadni – akár az úton ment át, akár borsmentás csokoládét eszegetett éppen.

Aztán megjelent Jane, a szőke hajával és a tündéri kék szemével, és Ernest rákapott, hogy minden magyarázat nélkül Kubába utazgasson. Fife azonban egyetlen pillanatra sem érezte Jane-t komoly fenyegetésnek. Túlságosan labilis volt: még a gerincét is eltörte, miután egy Ernesttel való veszekedés során leugrott az erkélyéről. Ernest mindig is a boldog és egészséges nőket szerette, így a románc – ha az volt egyáltalán – azonnal véget is ért, amint elkezdődött.

Gellhorn kisasszony viszont életvidám és egészséges; Miss Masonnel ellentétben egyáltalán nem törékeny alkat. A szobában Ernest keze továbbra is az írógép billentyűin jár. Valahányszor Fife kortyol az italból, megüti az orrát a gin keserű aromája. Egy jégkocka kettéreped a pohárban – olyan a hangja, mintha csont törne. Fife a hajába túr, érzi benne a nap utolsó melegét. Felhajtja a maradék koktélját.

Hogy vonzza Ernest a nőket! Akár a mágnes! Van olyan nő, aki az erkélyről ugrik le a kedvéért, s van olyan, aki a háborúba is követi. Asszonyai szemet hunynak a szeretői felett, mert még egy háromszemélyes házasság is jobb, mint magányos nőnek lenni.

19. KEY WEST (FLORIDA), 1936. DECEMBER

Este fél nyolckor Gerald, Sara és Fife az asztalnál ültek, és nézték a kihűlő bablevest, miközben Ernestre vártak. A férfi egyelőre semmi jelét nem adta annak, hogy valóban úton volna hazafelé, amire máris rájöttek a Whitehouse Street 907. szám alatti ház étkezőjében.

Sara nem az a fajta nő volt, aki tartja a száját. A kanalát markolta, mintha rögtön a tálba akarta volna merni, amint lehetséges.

– Talán neki is láthatnánk.

– Ernest biztosan mindjárt megjön – mondta Gerald. Láthatóan még kényelmetlenebbül érezte magát, mint a felesége, akinek tekintete ijedten villant az ajtó felé minden egyes nesz hallatán. A férfi megnyalta az ajkát, mintha borítékot ragasztott volna le, majd Sara kézfejére simította a tenyerét. – A boy azt mondta, tíz percen belül itt lesz.

Fife felállt, és kinyitotta az egyik ablakot, de hiába, így sem jött be levegő a helyiségbe. A mikulásvirág, amit aznap délután vágott le a kertben, máris hervadozott; a szalvéták lelógtak az asztalról. Az asszony visszaült a helyére.

– Az már húsz perce volt, az isten szerelmére! – suttogta dühösen Sara. Vajkése leesett az asztalról. – Éhen halok.

Gerald visszatette a kést a felesége tányérja mellé. Bocsánatkérő mosolyt villantott Fife-ra, mintha azt akarta volna mondani: *Ó, igen, a házasság! Kinek jutna eszébe ilyesmi?*

Fife figyelte Ernest vele szemben lévő üres helyét. Férje zaklatott volt mostanában: nem volt elégedett az egyik novellája fogadtatásával. Egyre gyakrabban uralkodott el rajta esténként a búskomorság: mélyen elmerült a szomorúságban, ami elszakította Fife-tól. Az italszekrényt pedig – amit az asszony most is látott Sara kissé verejtékes válla fölött – immáron heti kétszer kellett feltölteni. A férfi mindig is sokat ivott, de nem így; nem próbálta kényszeresen elfojtani énje egy részét.

– Ernest már hónapok óta boldogtalan – vallotta be Saraának.

Barátnőjének nehezére esett a felháborodott arckifejezésről részvétteljesre váltani.

– Igen? Miért?

– Szerintem úgy érzi, hogy megrekedt. Alkotói törekvéseiben. A legutóbbi könyve nem volt valami sikeres.

– Én úgy tudom, remekül fogyott.

– Az nem számít. Ernest azt akarja, hogy a kritikusok is imádják. Valamiért kegyvesztetté vált a köreikben. Késdobálóknak nevezi őket.

– Még emlékszem arra a fiatalemberre, akit boldoggá tett volna, ha elad ezer példányt. – Sara ismét megmarkolta a kanalat. – Most több tízezres példányszámban veszik a műveit, s ő mégsem elégedett. Mindig több kell neki: ez lesz a veszte.

A helyiség vészesen meleg volt ahhoz, hogy a jelenlévők uralkodni tudjanak magukon.

– Hát – mondta Fife, és most már megbánta, hogy egyáltalán felvetette a témát –, tudjátok milyen. Főleg, ha úrrá lesz rajta a mélabú.

Kinyílt az ajtó, és mindhárman bizakodva kapták oda a fejüket. Remélték, hogy végre hazaért Ernest, így az apró udvariatlanságot leszámítva nincs miért aggódni. Ám csak Isobel lépett be; le akarta szedni a levesestányérokat, és meglepve látta, hogy az étel érintetlen.

– Még nem láttunk hozzá – mondta Fife. – Megvárjuk Mr. Hemingwayt.

Fife nézte, ahogy Sara és Gerald feszengve üldögéltek, miközben a leves tovább hűlt a kis, fehér tálkákban – már ha volt még hová hűlnie. A kocsifelhajtó még az esti halvány fényben is úgy csillogott, mintha délidő lett volna. A fehérboros palackon pára gyöngyözött, és az asszony csak most látta, máris milyen sokat megivott belőle. Sejtette, hogy nagy macskajaj tör majd rá holnap.

Kinyílt a kertkapu, és Murphyék elhallgattak.

– Végre megjött – mondta Fife. Ezek szerint csakis Ernest időérzékének zsarnoksága alatt szenvedtek, ennyi az egész! Az asszony felállt, és kénytelen volt öklét az asztalra szorítani, hogy megtámaszkodjon. Gerald észrevette, és megbocsátó mosolyt vetett rá.

Fife kiment a házból, és elhaladt a szökőkút előtt. Ernest a kertkapunál állt, póló és sort volt rajta. Nem viselt cipőt: ez a mezítlábas módi újonnan felvett szokása volt. Ahogy belépett a kapun, furcsa képet vágott, mintha lesből akart volna a saját otthonára rontani, ahelyett hogy simán besétált volna. Bajsza túlnőtt a szája sarkán.

– Elkéstél – mondta Fife, tűsarka a murvába süppedt. Nevetségesnek érezte magát a férfi mellett a nyári estélyiben. – Sara és Gerald már…

– Ó, Fife! – nyögte Ernest, majd vigyort erőltetett magára: jellegzetes volt a műmosolya. A kapunak dőlt, karba tett kézzel. Csontrészegnek tűnt. – Azt hittem, Murphyék már délelőtt elmentek.

Egy nő tűnt fel a háta mögött. Rövid fekete ruhát és alacsony sarkú cipőt viselt. Napbarnított lába, izmos karja, tökéletes méretű keze volt. Bubifrizurás szőke haja lenőtt, eltakarta fél szemét. Ahogy közelebb lépett a kapuhoz, Fife megnyugodva látta, hogy nem is olyan csinos, mint elsőre hitte. Viszont fiatal volt, nagyon is fiatal.

– Ez itt Martha Gellhorn. Szintén író. Itt nyaral az anyjával.

– Key Westben?

Ernest elmosolyodott.

– Hol másutt?

Martha kinyújtotta bronzbarna kezét.

– Ernest már rengeteget mesélt rólad.

Fife udvariasan a nőre mosolygott, majd a férjéhez fordult:

– Rettenetesen elkéstél a vacsoráról – mondta.

– Jut elég még egy vendégnek? – Ernest végigment a felhajtón, meg sem várta a választ. – Megkérem Isobelt, hogy rakjon ki még egy terítéket. – Belépett a házba, maga mögött hagyva a murvás ösvényen a két nőt, akik mindenhova néztek, csak egymásra nem.

Mire megvacsoráztak, eleredt az eső, s a hőmérséklet azonnal lezuhant.

– Mennem kell – szólt Martha, mintha a vihar tudatosította volna benne, hogy Ernesten kívül senkinek sem kívánatos a jelenléte.

– Kávét? – kérdezte Fife nem túl lelkesen.

Isobel már felszolgálta a sherryt és az aprósüteményt, amihez hozzá sem nyúlt senki. Martha megcsóválta a fejét.

– Elkísérlek egy darabon – mondta Ernest, és felkapott két ernyőt az előszobában lévő elefántláb esernyőtartóból. Fife-nak a férjét figyelve eszébe jutottak azok az esték, amikor a férfi hazakísérte őt Párizsban. Jól látta? Vagy csak kitalálta? Vajon tényleg jól látta, hogy Martha megnyalta az ajkát, mint a verébre váró macska?

Később Fife segített a szakácsnőnek leszedni az asztalt. Sara máris lefeküdt, fejfájásra panaszkodott. Fátyolszerűen esett az eső, elszürkítve a villán kívüli világot, eláztatva az indiai fügefákat és a hatalmas koronájú pálmákat. Fife megivott két pohár langymeleg vizet, hogy kiöblítse szájából a bort. Aztán aznap este másodszorra is kinyílt a kertkapu.

Szivarfüst sodródott be az előszobába. Gerald állt odakint; Fife hallotta, hogy szivarral kínálja Ernestet. Az asszony átment a nappaliba, ahonnét jobban hallotta őket. Gerald mondott valamit, amit elnyomott az eső zaja, ám Ernest válasza tisztán hallatszott:

– Ó, az isten szerelmére!

– Nemrég szabadultál meg Jane-től, erre most… Egyáltalán ki ez a lány?

– Ne üsd bele az orrod, Gerald! Martha is író.

Fife mindig is szelíd embernek ismerte Geraldot, erre tessék, most szembeszáll Ernesttel.

– Bajt hoz rátok, hát nem látod? Nem veszed észre, hogy mindenkit kiborítasz?

– Nem mindenki olyan áldott, mint a szentséges Murphyék – mondta Ernest halkan, de fenyegetően, mintha rögtön képen akarná vágni a barátját. – Semmi közöd az egészhez!

Kinyílt a bejárati ajtó, eső és szivarfüst illata áradt be. Ernest megállt a küszöbön, a feleségére nézett. Pontosan tudta, hogy az asszony mindent hallott. Néhány másodpercig némán meredtek egymásra, egyikük sem szólt, aztán a még mindig egy tányért szorongató Fife visszament a konyhába, hátrahagyva esőáztatta férjét, aki körül az ajtóban tócsa keletkezett. A szakácsnő mindentudó pillantást vetett az asszonyra.

Martha azon a télen két hétig maradt Key Westben. Napközben Fife a szerszámoskamrában rejtőzött el, mivel Ernest egyáltalán nem használta a dolgozószobáját, annyira lekötötte a Marthával való beszélgetés az írásról, a háborúról és Spanyolországról. Martha csak akkor fogta fel, hogy el kellene hagynia a várost, amikor rajtakapta az asszonyt, amint a kanapé párnáit áztatja a könnyeivel.

Fife már épp azt hitte, hogy végre megszabadultak tőle, amikor Ernest a nő után sietett. A férje higgadtan közölte vele, hogy együtt vacsoráztak Miamiban, majd elvonatoztak Jacksonville-be egy üveg merlot társaságában, miközben Ernest kiötölt valami üzleti utat New Yorkba. Fife kíváncsi volt, vajon egy hálófülkében szálltak-e meg. Gyötrődve képzelte el, amint Ernest keze annak a nőnek a bőrét simogatja – a fiatal testet, amiben még nem tett kárt terhesség.

Martha januárban levelet küldött neki St. Louisból, *Édesem* megszólítással. Könnyed unalommal megírta Fife-nak, hogy legszívesebben elkötne egy hajót, és meg sem állna Afrikáig, vagy talán a Himalája felé venné az irányt – bármihez legyen is kedve egy ilyesfajta leányzónak. Martha lelkesen dicsérte Ernest műveit. Megírta, milyen rendes volt Fife-tól, hogy nem bánja az ő kétheti vendégeskedését, ahogy azt sem, hogy úgy volt jelen az otthonukban, mint a kitömött állatfejek a falon. Arról áradozott, hogy ha naplót vezetne, teleírná a Fife-ról szóló szép szavakkal.

Tényleg? – gondolta Fife. Összehajtogatta a levelet, amire nem válaszolt, mert az ő szavai korántsem lettek volna olyan szépek. Soha többé nem tetszettek neki az állatfejek a falon: a trófeák ezután mindig is Gellhorn kisasszonyra emlékeztették. Az író, haditudósító és férjlopó Martha Gellhornra.

Bár kitehette volna a falra a fejét!

20. KEY WEST (FLORIDA), 1938. JÚNIUS

Továbbra is tart a kettejük fellángolása; Európából továbbra is borzasztó hírek érkeznek. Az épp reggeliző Fife elképzelni sem tudja, mi történhetett az általuk valaha ismert Európával, ahol legfeljebb az antibes-i déli napsütés hevében forrongtak az indulatok. Alicantéban több százan vesztették életüket a bombázásban, cseh csapatok vonulnak a határhoz, Berlinben pedig egy őrült azt csinál, amit csak akar. Ma az újság összes oldalát térképek borítják, és mindenhol törésvonalak húzódnak: Európa egy törött csont.

Ernest eltrappol mellette; a hálószobából jön ki, amin újabban ismét osztoznak. Belekortyol az asszony kávéjába, fintorog: elfelejtette, hogy Fife feketén issza.

– Szerinted nincs mit tenni? Megint háború lesz?

A férfi Chamberlain fényképére biccent. Rém sovány, az arca beesett: úgy fest, akár egy madárijesztő ingben és csokornyakkendőben.

– Ha rajta múlik, nem lesz háború.

Fife követi a hátsó ajtóhoz, odakint tűz a nap. Ernest dolgozószobája még a floridai napsütésben is olyan sötét, akár a tinta.

– El tudsz menni jövő csütörtökön Murphyékért?

– Murphyékért?

– Ideutaznak Thompsonék jelmezbáljára, nem emlékszel? – Fife kilép a kertbe. – Mondtam neked, amikor hazajöttél. – A fodrozódó medencéről visszaverődő fény elvakítja, így Fife nem látja a férje arckifejezését. – Ki kell találnunk, minek öltözzünk. Arra gondoltam, lehetnénk Titánia és Zuboly. Én alakítanám a királynőt, te a szamarat. Kétlem, hogy nehezedre esne.

– A jövő hétvége nem jó.

– Miért?

– Lehet, hogy Murphyéknek sok lesz ez.

– Ugyan már! Pontosan erre van szükségük. – Ernest mintha elhatározna valamit. Már épp megszólalna, aztán láthatóan meggondolja magát. – Mi a baj?

A férfi a vaskorlátra támaszkodik, megtorpan.

– Semmi. Nagyon belelendültem az írásba, ez minden.

– Lemondjam Murphyéket?

A vágya, hogy kedveskedjen neki, mintha még jobban felbosszantaná a férfit. Ernest megcsóválja a fejét.

– Nem, nem, Fife. Jöjjenek nyugodtan!

A férfi felmegy a lépcsőn, és nyitva hagyja az ajtót, hogy legyen huzat. Lehallatszik az írógép hangja. Fife megfogadja magának, hogy ha Martha megjelenik a férje műveiben – ha csak a sorok között is rá lehet ismerni –, akkor gyújtósnak fogja használni a kéziratot; tűzre veti az egészet. Vagy eladja Harry Cuzzemanónak egy dollárért.

– Akkor csinálok nekik helyet a fiúk szobájában! – kiáltja fel a szobába, és igyekszik felidézni az ébredéskor érzett jókedvét. Ernest máris elmerült az írásban, így nem felel.

A kerten átvágva Fife tekintete megakad a délelőtti fényben csillogó világítótornyon. A látványtól egy pillanatra megtorpan a házuk küszöbén. Annak idején azt mesélte Patricknek és Gregorynak, hogy egy kisfiú lakik a világítótoronyban – egy városi fiú, akinek rövid fekete haja és sötét szeme van. Ha a kisfiú éjszaka túl magányos, akkor kioson a világítótoronyból, és a sötétben kimegy a tengerpartra, hogy a cápákkal beszélgessen. A fiúcska tudja, hogy a cápák megkönnyítik a munkáját, mert megakadályozzák, hogy a hajók a szikláknak ütközzenek, így cserébe mindig megeteti őket az aznap kifogott hallal. Az asszony hosszú éveken át azon kapta Patricket és Gregoryt, hogy a világítótornyot bámulják, abban a reményben, hogy éppen őket figyeli a legfelső ablakból a sötét szemű kisfiú. Fife arra gondol, hogy talán mégsem volt mindig olyan rossz anya, amilyennek most tartja magát; ez a mese nagyon is jónak bizonyult. Talán le kellene írnia a fiúknak, hogy olyankor is olvasgathassák, ha éppen nem lehet velük.

Ernest folytatja az írást odafent, a dolgozószobájában. Fife bemegy a házba, hogy kipakolja Ernest holmijait a gyerekek szobájából.

A fiúk szobájába érve Fife a szennyeskosárba hajigálja Ernest ruháit. Megdöbbenti a bűz. Egymás után kerülnek elő a bőröndökből az ingek, akár a hallal teli hálók. Mindent papírok borítanak, köztük az ő egyik levele: *Gyere haza édesem, kész a dolgozószoba, és ki sem látunk az ételből.* Rengeteg toll, egy gázálarc, egy újság Ernest New York-i útja idejéről. Whiskysüveg gurul át a padlón, egy csöpp sem maradt benne. Az egyik bőrönd legalján Fife gondosan beburkolt csomagot talál az egyik kedvenc butikjából. Ajándék! Ernest tényleg újra a régi formáját hozza.

A csomagból egy kék ruha bukkan elő: nagyon csinos, elöl két zseb és keresztöltés díszíti. Az elmúlt hét boldogsága már szinte túlzás. Fife még

soha életében nem volt ilyen izgatott – kivéve talán a párizsi viszonyuk időszakát, amikor alig várta, hogy Ernest megérintse a kezét az asztal alatt egy-egy vacsorán. Fife-nak mindig is úgy tűnt, mintha Hadley úgy kezelte volna Ernestet, mint egy elképesztően szórakoztató vacsoravendéget, aki a desszert után hazamegy. Mintha sohasem érezte volna úgy, hogy a férfi igazán az övé. Fife viszont soha nem érezte úgy, hogy Ernest bárki másé volna.

Amikor Fife hazatért a száznapos száműzetésből, egész Párizs róla és Ernestről beszélt. Valahányszor beléptek a Closerie des Lilas-ba vagy a Sélectbe, Fife egészen különlegesnek érezte magát Ernest menyasszonyaként, majdnem-feleségeként. Az a szédítő boldogság egy mutatványra emlékeztette Fife-ot, amit kislánykorában az édesapjával szoktak előadni. Egy magas asztalról nagyon óvatosan az apja kezébe lépett, és a férfi úgy hordozta körbe, szó szerint a tenyerén, úgy mutogatta őt a nagynénikkel meg nagybácsikkal teli helyiségben, akár egy talapzatra emelt szobrot. Apja mindig azt kiáltotta: „Egyenesen!”, valahányszor Fife megingott, majd belehullott az édesanyja gondosan feléje tartott karjába. Imádta nézni a kipirult arcokat és tapsoló kezeket, ahogy ott állt az apja tenyerén. És akkor is így érezte magát, valahányszor belépett a Sélectbe Ernesttel: csodálat tárgya volt, a férfi a tenyerén hordozta, de mindig is tartott tőle, hogy bármelyik pillanatban lezuhanhat.

Fife felakasztja férje ajándékát a tollas ruha mellé, és visszamegy a fiai szobájába. Most már csak Ernest irattáskája maradt csukva. A barátaik halálosan unják, valahányszor a férfi elmeséli, hogyan veszítette el Hadley az összes művét: a novellákat! A másolatokat! Az első regényét! Az asszony nem végzett félmunkát. Ám az általános vélekedés az, hogy semmi értékes nem veszett oda. Ernest olyan csodálatos műveket írt azóta, hogy az emberek szinte úgy vélik, korai munkásságának eltűnése kimondottan szerencsés fordulat volt. Még jobbá tette őt íróként.

Ám amint Fife felemeli a szennyeskosarat, vissza is ejti az ágyra, és odamegy az irattáskához. A csillárok üvegfüggői összekoccannak a szellőben. Nem volna szabad az irattáskához nyúlnia, ez Hadley esete óta szigorúan tilos. Ám a szerszámoskamrából kihallatszik Ernest gépelése, és Fife a saját kezét figyeli, amint elhúzza a cipzárt. A táska kinyílik.

Jegyzetlapok lapulnak benne. Egy lojalista zászló. Ernest lószőr borotvaecsete. Két puhafedelű könyv a háborúról. Aztán előkerül még egy kötet, és Fife szíve kalapálni kezd. A könyv címe: *Saját szememmel láttam.*

A szerző neve aranybetűkkel domborodik ki a címlapon: Martha Gellhorn. Fife nem bír uralkodni keze remegésén.

Az előlaphoz gemkapoccsal Gellhorn kisasszony fényképét tűzték: hivatalos portréfotó. Jól látszik rajta a Picasso-festményre illő hajlott orr és a pirospozsgás arc. Fife felháborítónak tartja, hogy a házába került a nőszemély képe. Becsapja a könyvet, aztán ismét kinyitja. Kihúzza a fotót a gemkapocs alól, és megfordítja: a hátulján ott van a műterem neve, valamint a nő kézírása. A szavak kétségbeejtőek.

***

Az autó tetején doboló eső zsongító – mintha a víz elektromos töltéssel árasztotta volna el a levegőt. Fife lassan hajt; tudja, milyen veszélyesek lehetnek Key West útjai. Esze ágában sincs meghalni, és hagyni, hogy Ernest ilyen könnyen megszabaduljon tőle. Nem közölte a férjével, hova megy, még arról sem szólt, hogy egyáltalán elmegy. Szörnyen szeretné, hogy a férfi aggódjon érte.

A levegőt betölti az eső, a só, a hal szaga; a felhők alacsonyan állnak, nem látszik a szélük, alig valamivel emelkednek a köd fölé. A pálmalevelek meghajlanak a víz alatt. A kagylóárus bódék feletti ponyvák megereszkednek. Az emberek fejükre kapott kabáttal szaladnak. Az általában az út mentén mászkáló, Fife-ot szörnyen idegesítő kakasok most az üzletek mellé húzódnak, hűvös tekintetük a szakadó esőt figyeli. A kocsi kerekei mártásszerű sarat repítenek szét a felhőszakadásban. Ahogy Fife az óceánhoz közeledik, meglátja a hullámok fehér taraját, ami a mólót mossa. Talán hurrikán közeleg. Az asszony elhajt a tengeri szivacsos dokkig, ahol üresen áll a szabadtéri piac. Az eső az utat szegélyező mangrovefákat veri.

Fife elhalad a kupik és a fodrászüzletek mellett; a nők elkerekedett szemmel bámulják odabentről a zivatart. Az asszony csak arra tud gondolni, mennyire gyűlöli ezt az isten háta mögötti várost. Gyűlöli a férjét. Gyűlöli Martha Gellhornt. A fagyizók dugig vannak a vihar elől bemenekült helyiekkel és turistákkal, ám a jeges gyümölcsök – a neve ellenére édes ízű savanyú anóna, a szapotil, a pikkelyes anóna – puszta gondolatától is felfordul a gyomra. Fife csak hajt tovább, fogalma sincs, hogy mit tegyen.

A bazilika – Szűz Mária, Tengernek Csillaga – Key West egyetlen katolikus temploma, magas falú, fehér épület. Fife belép, és a szenteltvíztartóba érinti a kezét; keresztet vet, majd beül az egyik padba. A kinti viharhoz képest idebent teljesen nyugodt a levegő. Az egyik festett

üvegablak a Szűzanya és a kis Jézus elnagyolt alakját ábrázolja: a piggotti portréra és a chartres-i festményre emlékezteti Fife-ot.

Milyen hevesen imádkozott ott, abban a francia templomban, hogy egy bizonyos férj elhagyja a feleségét! És most, a saját templomában ülve talán éppen elveszíti ugyanazt a férfit. Fife most már egészen biztos abban, hogy a házasság megváltoztathatatlan alkotóelemei a következők: tolvajlás, birtoklás, megtorlás. Az ő büntetése nem más, mint Ernest Marthával folytatott viszonya.

Martha fotójának hátán kézírásos üzenet szerepelt. A szövegnél sokkal rosszabb a dátum:

Nesto, légy örökre az enyém!
Marty
1938. május 27.

Csupán hetekkel ezelőtt írta. Fife ostobának érzi magát, hogy azt hitte, véget vetettek a viszonynak.

Ez a templom sokkal kisebb, mint a francia katedrális, ahol Fife az Úrhoz könyörgött Ernest Hemingwayért. Ezúttal nem csupán a falak, de a vágyai is szerényebbek. Most csak azt kéri, hogy Ernest szeresse, vagy hogy maradjon vele, még ha közben futó kalandokba bonyolódik is. Odakint a világot megkereszteli a tavaszi felhőszakadás. Fife csak ámul a boldogtalansága feneketlenségén.

Mit akarsz tőlem? – kérdi Istent, ahogy ott ül a molyrágta padban és felnéz Krisztusra. Vezekeljek? Hát nem vezekeltem eleget azért, amit Hadley-vel tettem? Muszáj elfogadnom Marthát mint jogos büntetésemet? Nagyon sajnálom – hajtogatja magában –, jaj, istenem, úgy fáj!

A templom csendjében semmi mást nem tud felajánlani az Úrnak, mint a bánatát.

Mire Fife hazaér, mintha minden megváltozott volna. A hálószobát betölti a délutáni sötétség. Az asszony felkapcsol néhány lámpát, ám a fénykörök nem igazán derítik fel a szobát. A kék ruha a gardróbban lóg. Fife elhatározza, hogy el fogja égetni Ernest ajándékát az udvaron. Vagy ollóval fog nekiesni a szoknyarésznek. Nem akarja, nem kér belőle: tudja, hogy Ernest és Martha alig két hete még együtt voltak. A ruhát gyöngyház gombok díszítik. Közelebbről megvizsgálva rádöbben, hogy beleolvadtak a pamutba. Hideg és egyenetlen a felszínük. A tönkrement gombok láttán a sírás fojtogatja.

– Ernest! – kiáltja le a lépcsőn.

Isobel válaszol a földszintről.

– Mr. Hemingway nincs itthon, asszonyom.

Fife visszahajítja a ruhát a gardróbba. Az eget felhők borítják el. Tölt magának még egy italt, miközben a szakácsnő némán figyeli. Fife azonban egy szót sem szól, és Isobel sem szólal meg. Miért nem beszél soha ez a nő? Dühítő, hogy bánik vele a személyzet.

Felhajtja az italt, és kimasírozik a szerszámoskamrához. Megdöngeti az ajtót. Ernest tényleg nincs ott. Fife akkor is bemegy a szobába. A kuka tele van a színdarab kidobott piszkozataival. A padlón lottószelvények és magazincsomagolások hevernek. Az írógép feketén csillog, összegömbölyödött macskára emlékeztet. A polcokon Ernest értékes kötetei sorakoznak. Fife eljátszik a gondolattal, hogy elcsenje az egyik dedikált könyvet a gyűjteményéből. Képes volna megtenni ezt szegény *Nestóval.* Vagy kinyithatná az ablakot, és kihajíthatná a színdarabot az ablakon, hadd tépjék szét odalent a macskák. Esetleg felhívhatná Cuzzemanót, és szép kényelmesen „elveszíthetné” ő is az összes művet. Talán maga Hadley is ugyanezt tette. Lehet, hogy csak kitalálta az egész sztorit a táska ellopásáról, valójában pedig egyszerűen bevágta egy szemeteskukába. Ha olyanja van, Ernest elképesztő rohadék tud lenni. Fife nagyon is el tudja képzelni, miért akarná egy nő jól megleckéztetni.

Meglátja a papírokat az asztalon, szépen halomba rakva az írógép mellett, legfelül a címlappal. A darab címe: *Az ötödik hadoszlop.* Fife a következő oldalra lapoz, s mindössze három szót pillant meg. Istenem – gondolja –, most aztán sikerült a rohadéknak: végül tényleg összetörte a szívem.

Ez áll a papíron: *Martynak, sok szeretettel.*

***

Az emeleti fürdőszobában Fife arca ide-oda rebben a tükrökben. Mint egy gyermeké, akire saját képmásainak végtelen sora tükröződik vissza. Megcsalt asszonyok megszámlálhatatlan sora bámul rá bánatos, fekete szemekkel. Rövid, szurokfekete haja sápadttá teszi az arcát. Megfájdul a feje. *Nesto.* Fife csak a férjét akarja. Ha nem tarthatja meg, akkor inkább megöli magát vagy a férfit. Bekap egy altatót, szárazon nyeli le a tablettát. Nem akar mást, csak abbahagyni a gondolkodást. Megtámaszkodik a mosdótál hideg kerámiáján, mintha megszédülne az agyában pörgő cirkusztól: micsoda szerencsétlen bagázs! Fife, Martha, Hadley: feleségek

és szeretők körforgása, tündibündi vigyorok, sápadt bőr és nedves lyukak, s mindannyian csakis arra a boldogságra várnak, hogy Ernest végre méltóztasson megdugni őket.

Fife lekapcsolja a lámpákat a helyiségben. Lüktet a feje: *bumm, bumm, bumm*. Még a takarót is rém nehéznek érzi. A délutáni vihart balzsamos szürkület váltja fel. Fife a párizsi ég után áhítozik, amelyet állandóan elborítanak az ólmos esőfelhők. Szeretné, ha a házassága nem a rekkenő nyári hőségben futna zátonyra, miközben a banánfák édes illata beárad a hurrikán ellen óvó ablaktáblákon át. Az éjszakai bogarak sorra nekimennek a szúnyoghálónak.

Másnap hiába keresi a Marthának szóló ajánlást, már nincs ott Ernest asztalán. Aznap este Thompsonéknál vacsoráznak: langusztát, pizángot, kubai kenyeret esznek. Az este derűs, ám Fife képtelen beszállni a társalgásba, és mintha Ernest is máshol járna gondolatban. *Légy örökre az enyém!* A dátum: *1938. május 27.* Fife elvágja késsel a langusztát; lassan rágja meg. Hazatérése óta most először Ernest ismét a fiúk szobájában alszik.

21. KEY WEST (FLORIDA),
1938. JÚNIUS

Murphyék csütörtökön érkeznek meg a lányukkal, Honoriával: a szépséges leányzó az édesanyjára ütött. Sara és Gerald méltóságteljesek, mint mindig: napbarnítottak, gazdagok, csinosak. A családjukkal történtek ellenére úgy festenek, mint akik majd' kicsattannak az egészségtől, mintha az Antibes óta eltelt évtized egyáltalán nem hagyott volna rajtuk nyomot. Fehér szerelésben szállnak ki a taxiból, mint akik egyenesen a teniszpályáról jöttek.

– Mr. és Mrs. Diver! – kiáltja Ernest, mert tudja, hogy *Az éj szelíd trónján*-utalás biztosan idegesíti őket. – Üdv Key Westben!

Fife feszülten, suttogva rászól, a férfi pedig odasiet Murphyékhez, hogy segítsen nekik cipelni a csomagjaikat.

Miután a család kipakolt, Ernest és Gerald kihajóznak; a házigazda tökéletes helyet talált, ahol remekül harapnak a vitorláshalak. Ernest mindennap egyre változatosabb fogással tér haza: bonitohallal, sárgafarkú hallal, barrakudával, sárgafarkú fattyúmakrélával.

A nők a villában maradnak, hogy jelmezeket készítsenek a másnap esti partira. Sara úgy néz ki, mint aki menten elolvad a nyári meleg miatti örömében.

– Nahát – szól Fife –, még mindig viseled a gyöngysorodat.

Sara beleharap a nyakláncba.

– Természetesen – feleli. – Ennek is ugyanúgy kell a napfény, mint nekem. – Egy ideig hallgat, mintha a medence melletti sütkérezés komoly dolog volna.

Később Sara alufóliát és coca-colás dobozokat hoz ki a szobájából; Fife előkeríti a gabonapelyhes dobozokat és a többi kelléket, majd a napernyő alatt ülve nekilátnak jelmezeket készíteni.

– Mi robotok leszünk – magyarázza Sara. – Geralddal mindketten robotnak fogunk öltözni a partin.

– Remek ötlet!

– Egy párizsi jelmezbálon már eljátszottuk ugyanezt – legyint Sara. – Emlékszel, amikor Zelda vetkőzni kezdett a zenekar előtt, és a trombitás azt sem tudta, mit fújjon? Egyre jobban feldagadt a képe, ahogy Zelda sorra vette le a holmijait. Scott meg nem bírta eldönteni, hogy leállítsa a

feleségét, vagy példát vegyen róla. – Sara elneveti magát, és őszintén vidámnak tűnik. – Ti minek is öltöztetek be Ernesttel?

– Én Aphrodité voltam. – Most Fife-on a sor, hogy felkacagjon. – De nem Ernesttel voltam azon a jelmezbálon. Hadley volt a párja.

– Jaj, hát persze. – Sara a jelmezét babrálja. – Olyan könnyen összekavarja az ember az ilyesmit. Mintha csak tegnap lett volna, közben meg annyira régnek tűnik. Mindig úgy emlékszem, mintha te és Ernest végig egy pár lettetek volna Párizsban. Úgy érződött.

– Pedig nem sok időt töltöttünk ott együtt.

– A húszas évek Párizsa. Micsoda jó móka volt! – Sara hangjából irónia csendül. Fife-nak úgy tűnik, mintha az az évtized folyamatos mulatság lett volna. Viszont nem figyeltek oda, hogy mi zajlik a játszótér kerítésén túl, ahol arctalan felnőttek várták őket, hogy komor dolgokat közöljenek velük. – Jól éreztük magunkat, nem igaz? Remekül szórakoztunk, felhőtlenül.

Sara leül a székre, szétvetett végtagokkal sütkérezik a napsütésben. Szegény északiak – gondolja Fife –, alig jutnak napfényhez.

– Régen annyira avantgárd és bohém volt az életünk – mondja Sara. – Most viszont elmaradottnak, kívülállónak érzem magam. Hol történnek mostanában a dolgok? Az biztos, hogy nem a keleti parton.

Fife selyemrózsákat csíptet hajtűkhöz, majd a szőke parókájához rögzíti őket. Egyszer szőkére festette a haját, csak hogy megakadjon rajta Ernest szeme. Sara a mellkasa köré simítja az egyik széthajtogatott gabonapelyhes dobozt, méretet vesz. Összeragasztja a dobozokat, és kiteszi a napfényre az elkészült páncélokat.

– Ebből lesz a törzsünk. Gombok is lesznek rajtunk, hogy tudjunk beszélni, és legyenek érzelmeink. Bár attól tartok, én már eleve túl érzelmes vagyok. – Sara nekilát ezüstszínűre festeni a dobozokat. – Néha el sem tudom hinni, hogy már nincsenek velünk – mondja hirtelen, mintegy a semmiből, de számára nyilván soha nem a semmiből kerül elő a gondolat.

Fife emlékszik, milyen komolyan vette Sara a karantént Bumby *coqueluche*-a idején, hogy megvédje a fiait; ám Patricket, a legkisebbik gyermekét egy évvel ezelőtt elvitte a tüdővész, az idősebbik fia, Baoth pedig agyhártyagyulladásban halt meg 1935-ben. Mivel Sara mindig is mániákusan rettegett a baktériumoktól, ez a veszteség valahogy még szörnyűbbnek tűnik, mint egyébként. Fife legszívesebben most azonnal felhívná a saját fiait, hogy meggyőződjön róla, jól vannak-e. Áldottak vagyunk minden bajunk ellenére – gondolja –, miközben Murphyék annyi

mindent elvesztettek! Hála istennek, hogy Saráék lánya, Honoria ép és egészséges! Sőt, tündéri leányzó: egészen az ujja köré csavarta Ernestet.

– Hogy van Gerald?

– Igyekszik megbirkózni a helyzettel.

– Fest még?

– Már amennyit. Szerintem gyakran elhatalmasodik rajta a depresszió.

– Érthető. Mármint, hogy így érzi magát.

– Persze, a gyászunk nagyon is *érthető*. – Sara ráilleszti a robotfejet a dobozból készített törzsre. – Természetesen attól még nem lesz könnyebb, ha tudjuk, hogy érthető. – Hátralép, a művét vizsgálgatja. – Gerald festeget – mondja, miközben kettévág egy coca-colás dobozt, aztán szemként a fejre erősíti –, úgy egy hétig, aztán feladja. Nem tehetség kérdése: inkább arról van szó, hogy egyszerűen nem látja értelmét. Igyekszem bátorítani, de tényleg nem sok értelme van, ha nem lel benne élvezetet. Ha egy művet úgysem fog látni soha senki, akkor legalább okozzon örömet a megalkotása, különben mi értelme az egésznek? Ezzel az erővel fölösleges vacakolnia vele. Gondolj bele, mi lett Zeldával! Szerintem a művészet nagyon rossz hatással lehet egy nő agyára. Rossz belegondolni, milyen hatással lehet a férfiakéra.

– Szerintem Zelda ugyanott kötött volna ki, akár ír, akár nem – feleli Fife.

Egyikük sem ejti ki a *szanatórium* szót.

Sara az utolsó simításokat végzi a robotjain; úgy ülnek előttük, mint két kisgyerek.

– Scott mindig is azt hitte, hogy a pénz mindentől megóvja az embert. De nézd csak meg, mire ment a pénzzel! Teljesen tönkretette mindkettőjüket. Ha Fitzgeraldéknak feleannyi pénzük lett volna, mint ami jutott nekik, akkor kétszer olyan szerencsések lehettek volna. Nem is kérdés. – Sara az italát kortyolgatja. – Scott mindig is roppant intelligens idióta volt. Azon a héten Ausztriában, amikor mindannyian azt hittük, hogy Patricknek vége, megszámoltam őket: négy író volt aznap abban a szobában. És biztos voltam benne, hogy erről soha nem fog írni egyikük sem. Gyávák ahhoz, hogy a valóságról írjanak. – Elhallgat, mintha rögtön elsírná magát. – Mégis olyan volt az egész, mintha egy történetből lépett volna elő. Az olvadó jég a hegyeken, a fény a hófödte csúcsokon, a fenyők illata. Néma csönd volt. Emlékszem, hallottuk, ahogy kidől egy fa, és kíváncsi voltam, vajon milyen messze lehet. Milyen lehet a kivágott fa hangja, ha az ember közvetlen

közel van hozzá. Tudod, nem akartam mást, csak odakint lenni, a hidegben. El akartam menekülni a haldokló fiam mellől. Milyen rémes: hogy az ember ne akarjon a gyerekével lenni! De a lelkem mélyén egyszerűen nem bírtam tovább. – Felkapja az ecsetet, összeszedi magát, miközben folytatja a festést. Halvány, erőltetett mosolyt vet Fife-ra. – Hát igen, mindannyian ki vagyunk téve a sors szeszélyeinek, nem igaz?

***

Miután majdnem elkészültek a jelmezek, és Fife készített néhány újabb koktélt, Sara megkérdi: – És mondd csak, édes Fife-om, mi újság a spanyol fronton?

– Féltem tőle, hogy megkérdezed.

– Ajaj!

Fife bemegy a házba, hogy kihozza, amit a múlt héten talált. Amikor visszatér, Sara fél karját a mellkasára szorítva néz fel rá, mintha beleborzongna az európai emlékekbe.

– Mit akarsz megmutatni? – Belelapoz Martha könyvébe. – Azt tudtuk, hogy írt egy könyvet.

– Nézd meg a fényképet! Hozzá van tűzve az előlaphoz.

Sara elolvassa Martha üzenetét.

– Ó! – szól színtelen hangon, majd becsukja a könyvet, és a borítóra simítja keskeny kezét. – Hol találtad?

– Ernest irattáskájában. Amihez nem volna szabad hozzányúlnom, hogy elkerüljünk egy Hadley-éhez hasonló katasztrófát. A dátum az a nap, amikor kikötöttek idehaza.

– Jaj, Fife!

– Aztán rábukkantam a dedikációra a színdarabban, amin épp dolgozik.

– Marthának ajánlotta?

Fife fintorog.

– *Martynak…* Így nevezi. És *sok szeretettel* ajánlja neki. – Sara felsóhajt, és félreteszi a könyvet. Robotjai őrként állnak mögötte. Fife folytatja: – Emlékszem, régen még volt némi beleszólásom. Tavaly karácsonykor elmentem Párizsba, azt hittem, megtudhatom, mit művelnek ők ketten. Amikor beugrottam Sylviához, leplezni sem tudta a tényt, hogy azt hitte, Ernest máris elhagyott. Sylvia már akkor tudott róluk, ahogy rólam és Ernestről is mindenkinél hamarabb tudott.

– Nem következtethetsz a házasságod végére Sylvia Beach egyetlen futó pillantása alapján. Ugye tisztában vagy vele, hogy Sylvia vagy tíz éve nem

is látott téged? Lehet, hogy fel sem ismert.

– A szállodában közöltem Ernesttel, hogy dugja fel magának a könyveit. Azzal is fenyegetőztem, hogy levetem magam az erkélyről, ha nem hajlandó végre *csinálni* valamit. De semmi sem változott. És most ugyanabban a nyomorult kutyaszorítóban vagyunk, mint hat hónappal ezelőtt. Az istenit, mondjuk már ki! Ugyanabban a kutyaszorítóban vagyunk Marthával, mint Hadley meg én voltunk tíz évvel ezelőtt.

Sara keresztbe teszi a lábát. Egyenes derékkal ül a széken; elegáns, mint egy orvosi szike.

– Nevetséges, hogy Ernest ne mondjon le Martháról, és mellette téged is meg akarjon tartani. Muszáj ultimátumot adnod neki.

Fife előrehajol. Igyekszik a lehető legpontosabban fogalmazni.

– Hadley ultimátumot adott Ernestnek a partitok estélyén. Hallottam őket a szobámból. Kényszerítette, hogy válasszon kettőnk között. És lám, mi lett velük! Nem én *nyertem meg* Ernestet; Hadley *veszítette el* őt. Én nem fogom elkövetni ugyanezt a hibát.

Csörög a házban a telefon. Fife leejti a parókát, és beszalad a nappaliba, ahol annak idején kihallgatta, amint Gerald olyan elszántan a védelmére kel.

– Üdvözlöm, Pauline!

A hideg futkos a hátán, amint meghallja a férfi hangját.

– Mr. Cuzzemano, megmondtam, hogy ne zaklasson minket.

– Pauline…

– Senki sem hív így. Kérem, hagyjon békén!

Már épp letenné a telefont.

– Mrs. Hemingway, nem a táska miatt hívom. – Van valami Cuzzemano hangjában, ami megdermeszti Fife-ot. – Más ügyben telefonálok.

Elhallgat, a vonal recseg. Fife emlékszik, mit mondott neki a könyvgyűjtő a Villa Americában adott partin, amikor épp nem figyelt rájuk senki: *Miss Pfeiffer, tudok róla, hogy maga Mr. Hemingwayjel dug.* Így próbálta meg kizsarolni tőle Ernest írásait. Fife elnevette magát, és közölte vele: „Édesem, egyetlen személyt sem találna ennél az asztalnál, aki *ne* tudna arról, hogy Mr. Hemingwayjel dugok. Még a felesége is tisztában van ezzel a ténnyel.”

– Mrs. Hemingway – mondja Cuzzemano mézesmázos tapintattal –, ha volna bármi, de bármi módja rá, hogy megszerezzen pár… írásos emléket Miss Martha Gellhorntól, én rengeteget fizetnék értük. Rengeteget! Ahogy

olyan levelekért is, amelyeket a férje írt a… – Drámaian megköszörüli a torkát. – A kedvesének. Kukkantson bele a férje fiókjába, nézze át a papírjait, hátha megtalálja a szerelmes leveleiket! Névtelen forrás maradna, senki sem tudná meg…

– Minden jót, Mr. Cuzzemano!

– Tartsa észben, hogy az ajánlatom továbbra is fennáll, ha esetleg megváltozna a helyzet, és vonzóbbá válna a felvetésem…

Fife úgy csapja le a telefont, hogy a készülék beleremeg.

Sara hátratűzte a frufruját, és egyenesen a nap felé tartja az arcát. A mellette lévő robotok egyikének leesett a fél karja, s kicsit lejött róla a festék is. Elővillan az oldalán a corn flakes felirat. Kinyitja az egyik szemét.

– Ki telefonált?

– A fűszeres. Elmaradtunk egy számlával.

Fife daiquirit készít maguknak. Miközben a jeget döfködi, felmerül benne a gondolat, hogy odaad Harry Cuzzemanónak mindent, amit kér. A lelke mélyén legszívesebben tönkretenné a férjét, ha tényleg nem szabadult meg Miss Martha Gellhorntól. Ismét a fényképre írt üzenetre gondol. Azokra a szavakra. *Nesto, légy örökre az enyém!* Mégis mit jelenthet az *örökre* annak a nőnek?

Ernest és Gerald fáradtan térnek haza, mindketten bűzlenek a haltól, orruk naptejes. Fife elképzeli magát a férfi egyik vitorláshalaként, miután ráharapott a horogra. Ernest enged a zsinóron, egy ideig lazára hagyja: egyszer, kétszer, háromszor is messzebb ereszti, hagyja, hadd ússzon el kissé távolabb, mintha szabad volna, aztán újra meg újra felgombolyítja a zsinórt. Végül megcsáklyázza a halat, és beemeli a hajóba. Milyen furcsa tánc ez, míg végül a zsákmány a lába előtt hever, véresen, a nikkelezett horgászbot áldozataként!

Aznap este együtt vacsoráznak az étkezőben: Fife, Ernest, Sara és Gerald. Martha az ötödik vendég az asztalnál, láthatatlan és néma, mégis pokolian hangos.

22. KEY WEST (FLORIDA), 1938. JÚNIUS

Csodálatos szerelésben érkeznek Thompsonék partijára. Sara és Gerald tökéletes robotpárt alkotnak. Key West elitje – már ha létezik ilyesmi ebben a floridai posványban – még soha nem is álmodott ilyen jelmezről. A helyiek mind kalóznak vagy tengerésznek, illetve sellőnek vagy hawaii lánynak öltöztek; egyikük sem fogható az északról érkezett mechanikus párhoz.

Sarát és Geraldot szögletes páncélként borítják az ezüstszínű dobozok, fejükön coca-colás dobozok képezik a kerek szempárt. Kissé inogva járnak; Honoria visított a nevetéstől, ahogy letámolyogtak a lépcsőn, bár a jókedve hamar elszállt, amint kiderült, hogy nem mehet velük a jelmezbálra. Ernestnek sikerült megvigasztalnia; esti mesét olvasott neki, mielőtt a négy felnőtt átsétált Thompsonék házába, igencsak remek hangulatban.

Ernest és Fife végül tényleg Zuboly és Titánia párosa lesznek. Fife selyemrózsákat tűzött szőke, kreppelt parókájára; a mellkasára virágmintát festett, karját repkény vonja be. Kagyló alakú melltartót és fűszoknyát visel: félig sellő, félig erdei tündér, de ahhoz képest, hogy csupán tegnap készítették el a jelmezeket, remek munkát végeztek Sarával.

Ernest szamárfeje szőrrel van teleragasztva; a pamacsok a szemét is körülveszik. Nagyobb nyílást kellett volna kivágniuk a szemének: a férfi panaszkodik, hogy a szempillája állandóan a szegélyt súrolja. Folyamatosan pislog, mintha titkos jelekkel küldene üzeneteket a világnak.

A jelmezbál más vendégei kissé visszafogottabban öltöztek fel. A fehér Key West-i horgászok sötétebbre festették a bőrüket, hogy kubainak nézzenek ki: ágyékkötőjükben azonban inkább egy csapat nagyra nőtt Gandhira emlékeztetnek, mintsem a dokkmunkás cubanitókra.

Egy bajuszkás Adolf Hitler megy el Fife-ék mellett. Zsémbes alaknak tűnik; később kiderül, hogy Thompsonék egyik kuzinja Jacksonville-ből.

– Lássunk egy szép díszlépést, Adolf! – mondja neki Ernest.

– Vagy legalább egy karlendítést – teszi hozzá Gerald.

Adolf ellenáll. Fife nem érti, miért választotta ezt a jelmezt, ha nem akar részt venni a bolondozásban.

– Rajta! – biztatja. – Mondja csak el, hogy ha Európa nem viselkedik rendesen, akkor fel fogja falni!

Sara is beszáll:

– Gyerünk, Adolf, ne keresse magát! Masírozzon ide gyorsan! Tegyen úgy, mintha én volnék Csehszlovákia, és csak arra várnék, hogy meghódítson!

Adolf szorosan markolja a papírpoharát, nevetséges bajusza még ostobábbnak mutatja a játékkal szembeni makacs ellenállását.

– Ha Herr Hitler ilyen szégyenlős, soha nem viszi semmire – jelenti ki Gerald. Arca úgy izzad, hogy átragad rá a robotmaszk ezüstös festéke. Ajka élénk rózsaszín. – Talán nem szerette eléggé az édesanyja, *mein Führer?*

– Hallgass már, édesem! Szegény ember már így is bánja, hogy ezt a jelmezt választotta. – Sara az egyik coca-colás doboznál fogva húzza magához a férjét, ám a robotszem letörik, és a kezében marad. – Jaj, Gerald! – szól kedvesen. – Nevetségesen nézel ki.

– Ahogy te magad is, drágám. Egyébként is, *tönkretetted a jelmezemet.*

– Amúgy is egy rakás szar volt.

– Ezt a jelmezt egy előkelő új-angliai hölgy készítette a saját kezével! Hogy merészeled leszólni?!

– Valahogy kénytelen leszel elviselni.

– Fife, csak szólj, ha szeretnéd hazaküldeni ezt a közönséges vénasszonyt. Nem csoda, hogy soha nem hívtam meg anyámhoz; még a személyzetnek sem mutathattam volna be pironkodás nélkül.

Gerald édesen szájon csókolja a feleségét.

Ernest és Fife elmosolyodnak. Az elmúlt néhány évben egyikük sem a legjobb formáját hozta. Nem úgy, mint Sara és Gerald, az ő sztoikus barátaik. Folyton azt hajtogatták, hogy a boldog élet a legjobb bosszú. És néha Fife már-már el is hitte, hogy ez így igaz. Később figyeli a szégyenlős Adolfot, amint elegáns keringőt lejt egy magas nővel, aki talán a felesége. Talán nem is szégyenlős. Talán csak nem tetszett neki, hogy nyaggatta ez az új-angliai, félig-meddig európai társaság.

A két pár megállás nélkül ropja a táncot a helyi férjekkel és feleségekkel; ugyanannyit isznak, mint annak idején Párizsban, bár manapság meglepően kínozza őket a macskajaj. Fife így legalább holnap nem önmagára, Ernestre és Marthára fog gondolni. A medence mellett fognak üldögélni mind a négyen; esznek, a fejüket fájlalják, majd elmennek aludni. Az asszony úgy véli, a másnaposság remek ellenszer a túl sok gondolkodás ellen.

Ernest folyton igazgatja a fején a szamaras álarcot. Idegesnek tűnik, szeme kivörösödött. Amikor Fife-fal együtt mennek táncba, jól megforgatja a feleségét a parketten, majd szamárbőgést hallat, megnevettetve a

robotokat és a tündérkirálynőjét. Ernest azonban képtelen abbahagyni a játékot, egyre csak bőget, míg Gerald rá nem szól, hogy fogja már be, mire sértődötten elvonul. Fife jól emlékszik Gerald szavaira azután a bizonyos vacsora után: *Nem veszed észre, hogy mindenkit kiborítasz?*

A táncparkettről új dalt kérnek a zenekartól; lassabb szám kezdődik. Először a zongora szólal meg, majd a trombita. A párok a lehető legközelebb simulnak egymáshoz, amennyire csak jelmezük engedi. Sarát egy kopasz Gandhi táncoltatja meg, Gerald pedig Fife-ot kapja a karja közé. A férfi válla fölött Fife látja, hogy Ernest bemegy a konyhába, átkutatja a szekrényeket, valami erősebb italt keresve.

Az énekesnő bársonyos hangon búg egy gyönyörű, búskomor számot. A dal annyira szomorú, hogy Fife-nak kis híján eláll tőle a lélegzete: a nő arról énekel, hogy a világon mindenét felajánlja az őt éppen elhagyó szerelmének – vegye csak el, vigye magával. Megint megszólal a trombita. Az énekesnő elhallgat, a trombitást figyeli, csípője a ritmusra ring. Ahogy elnézi a nőt, Fife azon töpreng, vajon tényleg egy férfit sirat-e, akit szeret vagy valaha szeretett.

Más szavak is járnak Fife fejében: *Nesto. Örökre. Martynak, sok szeretettel.*

– Nagyon szép vagy ezzel a frizurával – mondja Gerald, miközben táncolnak.

Ebből a szögből felnézve Fife pontosan látja a férfi kövérkés nyakát és állát, és tetszik neki Gerald középkorú teltsége. A vállára hajtja a fejét.

– Olyan kedves vagy hozzám. Mindig is az voltál. Bár te mindenkihez kedves vagy.

– Te meg néha kicsit furcsa vagy. – Megállnak. Az asszony érzi, hogy megroggyan a válla. – Minden rendben? – kérdi Gerald. Odahajol hozzá. – Te sírsz, Fife?

– Nem, semmi bajom – feleli. – Minden rendben. – Közben úgy érzi, mintha Ernest arra készülne, hogy mindent elvegyen tőle, úgy, mint a dalban: a szívét, az eszét, a száját, kezét-lábát. Ahogy elfordul Geraldtól, észreveszi, hogy az énekesnőnek is könnybe lábadt a szeme; alig bír énekelni, a sírással küszködve fejezi be a szám utolsó refrénjét. Gyászdal ez, mely betölti az éjszakát.

Elered az eső, a héten már másodszor. A vendégek – akiket megizzasztott és kifárasztott a charleston meg a Lindy-hop, így a cubanitók kifehéredtek, a sellők pedig jó sok pikkelyt elhullajtottak – berohannak a kertben

felállított ponyva alá. Várják, hogy véget érjen a felhőszakadás. Mindenki boldognak és részegnek tűnik, jól összemaszatolták egymást az arcfestékükkel.

Az új-angliai robotok a sátor túloldalán ülnek, nevetve mutogatnak az ételkínálatra: teknősragu, tengeri sügér, pizáng. Fife figyeli, amint barátai megrakják a tányérjukat, aztán észreveszi, hogy Ernest átfurakodik a tömegen. A férfi egy pillanatra óvatosan hátranéz, majd megkerüli a házat. Fife követi, kerülgeti a vendégeket. Arcuk rózsás a piros égősorok fényében.

Ernest a hátsó kertben egy fekete ruhás nővel beszélget, aki macskaálarcot visel, a tetején tökéletes, hegyes füllel. Haját csinos kontyba fogta, az álarc gumipántja vékony vonalat húz aranyszínű frizurájába. Amikor Ernest odanyúl, hogy lehúzza az álarcát, elhessegeti. Hát ezért nem akarta a férfi, hogy Murphyék meglátogassák őket? Mert meghívta ide nyaralni a szeretőjét?

Egyszer azt mesélte neki az édesanyja, hogy Fife-ot már csecsemőként is ott lehetett hagyni egy széken, mert soha nem esett le. „Mint a tű hegyén egyensúlyozó angyal” – mondta az anyja. És Fife most arra gondol, hogy ez így nem jó: ő mindig csak mozdulatlanul ül, figyeli az események alakulását, s nem tesz semmit. Muszáj csinálnia valamit; nem ülhet egész életében tétlenül.

Ernest és a nő nevetve állnak be az eresz alá, aztán a nő mond valamit, és úgy tűnik, indulni készül. Ernest figyeli, ahogy elmegy, ám tekintetéből elégedettség süt: mintha tudná, hogy később újra megkapja azt, amit most látszólag elveszít.

Fife futásnak ered, tudja, hogy merésznek kell lennie, ha helyesen akar cselekedni. Látja, hogy Ernest meg akarja állítani, ám utoléri a nőt, és egyetlen mozdulattal feltolja az álarcát. Olyan erősen, hogy érzi, elszakad a pántja. Felkészült rá, hogy szembenézzen a vacsorakor és a fényképen látott arccal, de nem ő az. Nem Martha áll előtte. Az álarc kalapként ül az ismeretlen nő fején. Fife rém ostobának érzi magát.

– Mit művelsz?! – kérdi Ernest.

Az idegen feszült nevetést hallat.

Fife hitetlenkedve bámulja őket, majd sarkon fordul, és elfut mindkettőjük elől.

Gerald és Sara szemmel követik Fife-ot, miközben átsiet a vendégek között. A vízpart felé tart, jól teleszívja tüdejét a tengeri levegővel. Egy

autó kis híján elüti. A parton homok megy a szandáljába, ám nem áll meg, amíg el nem ér vízhez.

A tengertől pár méterre megtorpan, figyeli, ahogy a fekete víz elfehéredik, amint a hullámok a homokra érnek. Hallja, hogy Ernest utánajött.

– Mi ütött beléd?

– Ó, az isten szerelmére! – Az asszony lerántja a parókáját. Egész este viszketett a fejbőre, és most azt kívánja, bár volna körme, hogy sokkal erősebben is megvakarhassa. – Megtaláltam az ajánlásodat, Ernest. *Martynak, sok szeretettel,* mi? Láttam, mit írt neked a fényképére. Miért jöttél egyáltalán vissza, miért voltál ilyen kedves hozzám, ha közben továbbra is szerelmes üzeneteket írogattatok egymásnak?

A házból arctalan alakok bámulnak le rájuk.

– Fife, ne rendezz jelenetet!

– Azt csinálok, amit akarok. Te is azt csináltad mostanáig, nem igaz?

– Nem.

– Szánalmas vagy. Sőt még annál is rosszabb. Pszichopata vagy!

– Fife!

– Miért játszadoztál velem az elmúlt két hétben? – Fife megáll. Tényleg érdekli, mi lehet az oka. – Így sokkal rosszabb ez az istenverte csalódás. – Az ajkába harap. – Összetörted a szívem, Ernest, újra meg újra meg újra. Tavaly, amíg ellenségek voltunk, legalább nem bánthattál. Az utóbbi pár héten hittem neked, hiába figyelmeztetett mindenki: Sara, Hadley…

– Te belerángattad ebbe Hadley-t?

– Meglepő módon át tudta érezni a helyzetemet. – Fife figyelmeztető mozdulattal feltartja a kezét. – Ha elhagysz, Ernest, és elveszed azt a nőt, előbb-utóbb megint új feleséget akarsz majd. Te csak kezdetben tudsz szeretni, amikor még a legkönnyebb. És ha így folytatod egész életedben, akkor soha nem jutsz túl a kezdeten. – Fife várja, hogy a férje mondjon valamit, ám Ernest csak a vitorláscipőjét bámulja morcosan. Kezét tehetetlenül lelógatja. – Nem tűrök meg három embert a házasságomban. Ha szereted őt, legalább valld be! Légy bátor! Vagy csak a háborúban bírsz hősködni? – Hullámok törnek meg gyászosan a lábuknál. Fife megszámolja őket. Ernest továbbra sem szól. – Szerelmes vagy belé?

– Nem tudom.

Valami szertefoszlik. Vajon micsoda? Talán Fife méltósága.

– Kérlek, ne hagyj el! – mondja, bár megszakad a szíve, hogy így kell könyörögnie. De imádja a férjét. Még soha egyetlen férfit sem szeretett annyira, mint Ernestet; tudja, hogy soha senkit nem fog ugyanígy szeretni. – Maradj velem!

Ernest hátranéz a jelmezbálra. A társaság visszament a házba. Megint a felesége felé fordul. Fife arra gondol, talán enged neki.

– Nem lehet – mondja végül.

Fife egyszeriben holtfáradtnak érzi magát. Eszébe jut a dal. Nos, nem fogja hagyni, hogy Ernest Hemingway a világon mindenét elvegye.

– Nem fogok elválni tőled, Ernest. Jó sokáig nem fogok, hiába is reménykedsz a gyors válásban. Menj a pokolba, nem érdekelsz! Nem hagyom, hogy elvedd azt a nőt! – Fife végre kiejti a nevét. – Martha Gellhornt. Ha nem lett volna ez a hét, sokkal könnyebben elengednélek. Okot adtál, hogy reménykedjek. És én meg foglak büntetni érte. Esküszöm!

Ernest feléje kap, mire Fife – nem egészen tudatosan – behúz neki egyet. A férje a döbbenettől – nyilván nem az ütés erejétől – a vízben botladozik, elesik.

– Gyáva féreg! – üvölti az asszony. – Meg tudnálak ölni!

Egy pillanatra úgy érzi, tényleg képes volna torkon ragadni a férfit, és a víz alá nyomni a fejét. Inkább megölné Ernestet, semhogy átengedje egy olyan nőnek, aki a lába nyomába sem ér. Ezért ér többet az ő szerelme Hadley-énél vagy Martháénál. Soha senki nem fogja így szeretni Ernestet: hogy sziklákon loccsantsa szét az agyát, vagy tengervízzel töltse meg a tüdejét. A férfi feltápászkodik, az állát fogja, és lesöpri a homokot a térdéről.

– Te rohadék – mondja Fife. – Fel sem fogod, mit vesztettél el.

***

Fife első dolga az, hogy lepakolja a könyveket a polcokról. Keresi, mivel árthatna a legtöbbet Ernestnek. Halmokba rakja a köteteket, külön a dedikáltakat, külön az első kiadásokat. Kinyitja azokat a műveket, amiket a legértékesebbnek tart, és nekilát leírni az adott kötet adatait: hányadik kiadás, kiadás helye, éve. Keresgéli, melyik könyvben szerepelnek lapszéli jegyzetek; Ernest firkálmányai újabb nullával toldanák meg az árat.

Később hangok szűrődnek be odakintről a szerszámoskamrában. A jelmezbálról hazatért Murphyék beszélgetnek. A medence mellett üldögélnek, Gerald teát főzött. Ernest nyilván a Sloppy Joe’sban van.

Fife figyeli őket Ernest dolgozószobájából; magányosan gint iszik. A házaspár még mindig viseli a jelmezük maradékát: egy gabonapelyhes doboz itt, egy rugó ott; mindketten elvesztették coca-colás szemeiket.

– Szóval akkor vége? Ennyi volt? – kérdezi Gerald. Két kezébe fogja a bögréjét. – Mégis miért ilyen barom Ernest?

– Szerintem nagyon is igyekszik elkerülni a könyörtelenséget. Néha viszont olyan kegyetlen, hogy arra egyszerűen nincs mentség. – Sara nekiáll cafatokra tépni Gerald jelmezét.

– Mit művelsz? – kérdi a férje nevetve.

– Megkeresem a szíved, és belekarcolom a monogramomat. Hogy mindenki tudja, kié vagy. – Mostanra teljesen letépte Geraldról a robotjelmezt, és csókot nyom a mellkasára, a szíve fölé.

Fife lerogy Ernest asztalához. Úgy érzi, ezt nem éli túl. Elképzeli, hány nő lesz még, aki most éppen az írógépe mellett ül valahol az amerikai Közép-Nyugaton, vagy egy Hemingway-könyvet olvas takaros angol gyepén, vagy Kínában van kiküldetésen, és nem is sejti, hogy Ernest hamarosan kiragadja az ismeretlenségből, és megteszi a következő Mrs. Hemingwaynek.

Ismét Sara hangját hallja a medence mellől:

– Ígérd meg, hogy soha nem hagysz el!

– Nem foglak elhagyni.

Fife feláll. A tinta átitatta a Cuzzemanónak szánt papírt. Gombóccá gyűri a lapot; nem bírja megtenni.

Amikor kijön a szerszámoskamrából, látja, hogy Sara és Gerald elaludtak a nyugágyon, összebújva Florida éjszakai égboltja alatt, robotjaik roncsai mellett. Körülöttük békésen járkálnak a pávák.

MARTHA

23. PÁRIZS (FRANCIAORSZÁG), 1944. AUGUSZTUS 26.

Azt mondják, a Disznó szabadította fel a Ritzet.

Máshol, egy másik szállodában Martha az ágyban fekszik; elképzeli Ernestet, amint épp a kedvenc bárszékén ücsörög, és gin-vermutot rendel a katonáinak. Nyilván a húszas éveire gondol, amikor még sokkal szegényebb és boldogabb volt; amikor még csak egyszer házasodott meg. Párizsi élete olyan emlék, amit Ernest szeret újra meg újra maga elé vetíteni, míg végül szeretete az egész várost el nem lágyítja a szemében. Ma nyilván a szegényes lakása és elveszett Szent Hadley-je után áhítozik: a nő után, akit még csodálatosabbá tesz, hogy nagylelkűen lemondott a *Mrs. Hemingway* címről.

Martha mostanra meggyűlölte ezt a titulust.

Mindig is jobban kedvelte azt a Mrs. Hemingwayt, akit meglopott. Fife-nak legalább volt mersze gyűlölni őt; Martha ki nem állhatta Hadley szerény megadását. Kész sorscsapás lehet, hogy szegény nő ilyen jóságos. Martha szívesebben volna házsártos banya vagy akár halott; de jó semmiképpen sem. Úgy tudja, Hadley és Fife még mindig barátnők: Ernest szerint a két exneje rendszeresen csevegnek telefonon: a gyerekekről és a volt férjüket érintő megfelelő bánásmódról értekeznek. Martha és Fife egyszer sem beszéltek a Key West-i vakáció óta. Mégis miért állnának szóba egymással? Martha kellőképpen tiszteli a játékszabályokat.

Ernest úgy dédelgeti Hadley emlékét, akár egy csecsemőt. Fife-ot úgy kárhoztatja, akár az ördögöt. Martha kíváncsi, rá vajon melyik szerepet osztja a mai nap után.

***

Whiskyt iszogat az ágyban; az alkohol lenyugtatja, rendezi a gondolatait. Tegnapi útja Párizsba nem volt könnyű, és még mindig fáj a mellkasa – lehet, hogy eltört az egyik bordája. Ma reggel érkezett meg a Lincolnba; írógéppel, hátizsákkal és hálózsákkal a kezében. A recepciós nagy lelkesen mesélte neki a férje kalandjait, amint meglátta nevét az útlevelében. Mint kiderült, Ernest tegnap egy csapat katonával felszabadította a Ritz szállót; kiűzték az ágyakból a Luftwaffe embereit meg a szajháikat.

Mindez egyáltalán nem kellene, hogy meglepje az asszonyt: Ernest mindig is imádott a rivaldafényben lenni, bárhová is ment. Bokszoló, bikaviador, horgász, katona, vadász; soha nem bír meglenni anélkül, hogy a

hőst játszaná. Az elmúlt években Martha gyakran áhítozott a hétköznapi pasas után, akivel Spanyolországban barátkozott össze.

A whisky felszítja a felháborodását. Gyűlöli, hogy Ernest nagyképűen páváskodik minden városban, akár egy hadvezér. Azt is utálja, hogy mások nem látnak át a hamis hősködésén. Szóval felszabadította a Ritz Szállót! Jellemző.

Tudta a Disznó, hogy az az egyetlen hely a városban, ahol biztosan akad még alkohol.

De Martha ma jól megmutatja Ernestnek, hogy nem csaphat be mindenkit. Ma szét fogja tépni a férfi önmagáról alkotott képét, méghozzá tűéles karmokkal. Mert kész, ennyi volt, végeztek. Martha ma olyan élvezettel fogja elhajítani magától a Mrs. Hemingway nevet, amilyen gyönyörrel mindkét exfeleség a nyálát csorgatta rá. Ma elhagyja a férjét.

Hotelszobájában kibírhatatlanul meleg a levegő. Perzselt fa, égésszag csapja meg az orrát. Nyitva hagyta az ablakot, hogy hallja a párizsiak ujjongását, és azért is, hogy ne törjön be az üveg, ha a menekülő németek esetleg megszabadulnának maradék lövedékeiktől. A Marseillaise-t zengő énekhangokat csak néhány pillanatra szakítja meg lövöldözés.

Martha pizsamát visel; ugyanez volt rajta öt évvel ezelőtt is, amikor evakuálták egy helsinki szállodából. Megkérdezte Ernestet, nem akar-e vele tartani Finnországba, hogy együtt tudósítsanak a háborúról, mivel úgy gondolta, jót tenne a kapcsolatuknak, ha a spanyolországihoz hasonló veszélyt élnének át együtt. A férfi azonban azt mondta, hogy inkább kacsára akar vadászni az idahói Sun Valley-ben. Furcsa, hogy annak idején pont Ernest keltette fel az érdeklődését a csatatér iránt, miközben a felesége koktélokkal szolgálta ki őket a mimózafák és banánfák árnyékában. Néhány évvel később pedig inkább otthon maradt, Martha pedig elment a háborúba.

Az asszony felkel az ágyból. Zászlók lógnak a szemközti épületről; fiatal srácok mászkálnak az utcán karabélyukkal. Mindegyikük olyan peckes, mintha egymaga űzte volna ki a nácikat a városból. Jó nekik, egészségükre. Lesz még itt vádaskodás – kik azok, akik lepaktáltak az ellenséggel, akik nem álltak ellen? –, de nem ma.

A fürdőszobában nyikorognak a csapok a vén vízvezetékek miatt. Marthára ráférne egy hajmosás, még mindig érzi magán a terepjáró kipufogóbűzét; de inkább csak kifésüli a frizuráját. Fehér blúzt vesz fel, rá a katonai zubbonyát, rajta a „correspondent”, azaz haditudósító státusát jelző C betű. A londoni feketepiacon vett rúzst keni az ajkára, és eltűnődik, vajon

hol lehet a férje. Ki tudja? Talán épp zászlót tűz ki a diadalívre. Marthát nem lepné meg, ha azt hallaná, hogy Ernest egymaga szabadította fel a fények városát.

A hátizsákjába pakolja a holmiját: a jegyzetfüzetét, a pénztárcáját, a szobakulcsát. Iszik még egy korty whiskyt, csak hogy szerencsét hozzon. Szemtanúja akar lenni, ahogy Párizs felszabadul: jegyzetelni fog, és levonja a tanulságokat. Elmenekül a férje árnyékából, a világhírű író felesége szerepéből. Vajon őrültség, hogy elhagyja Ernestet? Az apja annak tartotta volna – bár az anyja eleve őrültségnek vélte, hogy hozzáment Hemingwayhez.

***

A recepciós mézesmázos mosolyt villant rá az előcsarnokban. Úgy tűnik, borzasztóan szeretne hosszasan beszélgetni az asszonnyal, ám Martha kisiet a forgóajtón. Amint kilép Párizs rideg fényébe, azonnal szájon csókolja valaki. A férfi – aki igencsak jóképű és magas – vígan közli, hogy *„Vive la France!”*, majd továbbsétál a Champs-Élysées-n nyüzsgő tömeg felé.

Minden sarkon puszilkodnak és piálnak az emberek. Lehet, hogy minden család őrizgetett egy üveg remek italt erre a napra. Mint mindig, most is a férfiak özönlötték el legelőször az utcákat. Egy frissen szabadult férfi rosszabb, mint egy bebörtönzött – gondolja Martha, és begombolja blúza legfelső gombját. Saját dicsőségüktől megrészegülten, szemérmetlenül meresztik rá a szemüket; Martha meg is ijedne tőlük, ha nem látta volna már ugyanezt Spanyolországban. A gyerekek a tankok árnyékába húzódnak, a nők pedig óriási, vödörnek is beillő kalapot viselnek. Tökéletes nap Martha személyes felszabadulására. Nekivág a városnak, hogy közölje a hírt Ernest Hemingwayjel.

24. KEY WEST (FLORIDA), 1936. DECEMBER

Martha azért ment el Key Westbe, hogy személyesen találkozzon a hősével, nem pedig azért, hogy hozzámenjen. Igazság szerint a kiruccanás csak amolyan utólagos ötlet volt az 1936-os karácsonyi vakáció után, mivel Miamiban már nem volt mit csinálnia.

Semmi mást nem akart, csak könyvekről beszélgetni Hemingwayjel. Esetleg bezsebelni néhány tanácsot. A saját írásaiban igyekezett úgy használni a szavakat, hogy hűvösek és szárazak legyenek – akárcsak a férfi a szövegeiben –, mintha egy kőműves fáradságos munkával formálná meg őket a kemény tömbből. Első regényében még a *Búcsú a fegyverektől* egy mondatát is idézte: „Bátor embereket nem érhet baj.”[3] Miközben leszállt a kompról a családjával, és besétált velük a mangrovék, a tengeriszőlő meg a hatalmas pálmák közé, arra gondolt, ha nem szedi össze a bátorságát, akkor biztosan nem találkozhat az íróval. Így hát felvette a kis fekete ruháját, amiben az anyja szerint a legjobban nézett ki.

Gellhornék egész nap a szigeten sétálgattak. Menet közben Martha nagy vonalakban megfogalmazott magában egy úti beszámolót arról, hogy bár majd’ egy évtized eltelt a tőzsdekrach óta, Key Westen még mindig meglátszik a gazdasági válság. Sok ház be volt deszkázva, és mindegyikre ráfért volna a festés. Csirkék kószáltak az utcán, s az egész sziget szeméttől és szennyvíztől bűzlött. A bordélyházakban óriási volt a forgalom, de ezt mintha senki sem bánta volna. Mindenből akadt bőven: banánból, zöldcitromból, kókuszból – elég volt egy csettintés, hogy leessenek a fáról. Nem csoda, hogy még érződött a válság: munka nélkül is élelemhez lehetett jutni, csupán meg kellett rázni egy fát. A kölykök mindenesetre ugyanolyan boldognak tűntek itt is, mint Amerika bármely isten háta mögötti településén.

Amikor elmentek Hemingwayék otthona mellett – csakis az ő házuk lehetett, a legnagyobb és legdrágábbnak tűnő épület az egész szigeten –, Martha a magas téglafal és a zárt kapu mögé lesve macskákat és egy szökőkutat látott. Édesanyja a turistatérképről olvasott fel; Hemingwayék háza a látnivalók között szerepelt. Martha úgy látta, hogy a kertet feltűnően gondosan ápolták. A ház hatalmas volt, ablakai nyitva álltak, átengedve az öböl felől érkező szellőt. Egy nő hangja ért el hozzájuk a kertből: – Sara, ideadnád a metszőollót? Nekiesem ennek a mikulásvirágnak.

Mrs. Gellhorn felnézett a térképről, és derűsen Marthára mosolygott, mintha valami szenzációs titkot hallgattak volna ki.

– Ó, Martha, hiszen ez Mrs. Hemingway!

Martha nógatta a többieket, hogy menjenek tovább; felsőbbrendűnek tartotta a családját a turistáknál, akik szájtátva bámulják a szerző otthonát. Később arra gondolt, hogy talán be kellett volna kopognia, hogy ott és akkor bemutatkozzon. Ha Ernest feleségét ismerte volna meg először, talán máshogy alakulnak a dolgok.

Délutánra mindannyian kimelegedtek és kimerültek, Mrs. Gellhorn pedig azt javasolta, hogy üljenek be valahova egy italra. A Sloppy Joe's bárban olyan sötét volt, mintha egy hajóroncsba léptek volna be. A ventilátorok nem igazán mozgatták meg a levegőt. Miközben helyet foglaltak egy asztalnál, Marthának eszébe jutott, hogy az egyik magazinban azt olvasta, ez Hemingway törzshelye. Lehet, hogy most is itt van, idebent ütve el a délután legmelegebb részét.

Persze csak álmodozott arról, hogy a férfi akár itt is lehet. Valójában úgy gondolta, biztosan nem fut össze vele. Ám Hemingway tényleg ott volt a bárban: idősebbnek tűnt, mint a képen, amit Martha a kollégiumi szobája falára tűzött. Éppen otthagyta a biliárdasztalt, egyenesen a bárpulthoz ment, és leült. Ápolatlanabb is volt, mint a fotón. Piszkos pólót és madzaggal megkötött rövidnadrágot viselt. Még cipő sem volt rajta. A csapos, akinek sötét keze az imént még zöldcitromot facsart, most letett Mr. Hemingway elé egy pohár koktélt anélkül, hogy a férfinak egyáltalán rendelnie kellett volna.

– *Un highbalito* – mondta a csapos, az író pedig elmosolyodott, és nekilátott átnézni a postáját.

Martha kihúzta magát, és kissé oldalra biccentett fejjel hallgatta az édesanyját, míg a bárt belengte a zöldcitrom illata. Érezte, hogy a pultnál ülő férfi őt nézi.

Édesanyja épp bőbeszédűen fejtegette – jóval hangosabban, mint Martha szerette volna –, hogy vajon daiquirit vagy valamilyen gines koktélt kellene inniuk, amikor leesett neki a tantusz.

– Nahát! – hökkent meg Mrs. Gellhorn, és alig próbált uralkodni a lelkesedésén vagy a hangerején. – Mr. Hemingway itt van a bárban, édesem!

Az asszony felnézett Martha válla fölé. A férfi nyilván odajött hozzájuk. Martha erőnek erejével le akarta küzdeni a pirulását. Megfordult, és a tőle

telhető legmerészebb és legbúgóbb hangon szólalt meg: – Mr. Hemingway – mondta. Felállt, és az írót megelőzve kezet nyújtott. – Martha Gellhorn. Nagyon örülök, hogy megismerhetem, uram. – Oldalra biccentette a fejét; tudta, hogy ebből a szögből érvényesül legjobban a szépsége. És úgy tűnt, hogy elnyerte a férfi tetszését.

Martha bemutatta az anyját és a fivérét, Hemingway pedig kihúzott egy széket, hogy leüljön hozzájuk.

– Mit iszik? – kérdezte Mrs. Gellhornt. – Ezt kóstolta már? – Édesanyja megfogta a feléje nyújtott poharat, és belekortyolt az italba. – Különleges daiquiri, Papa Doblénak neveztem el.

– Ezt egész délután sem fogom kiheverni – mondta Mrs. Gellhorn. – Kérek egyet! – Átadta Marthának.

Az anyjának igaza volt: az ital baromi erős volt, és nagyon finom.

– Skinner! – szólt az író. – Papa Doblét mindenkinek!

– Köszönjük, Mr. Hemingway – hálálkodott az édesanyja.

– Csak az adóhivatal hív Mr. Hemingwaynek. Kérem, szólítsanak Ernestnek! Vagy Papának.

Bár a férfi vagy tíz évvel idősebb volt nála, Marthának esze ágában sem volt Papának szólítani. Az Ernest tökéletesen megfelelt.

Először Key Westről beszélgettek, hogy mit láttak a szigeten, és mit gondolnak róla. Ernest bevallotta, hogy Martha fivérét a férjének nézte, és jót nevettek, amikor tisztázták a viszonyokat. Alkonyatkor már mindannyian részegek voltak, Martha arra gondolt, milyen csodálatos, hogy egy zseni társaságában ülnek itt. Ez a férfi írta a *Fiestá*t, a *Búcsú a fegyverektől*t, a *Halál délután*t – és megannyi novellát, amit más írók folyamatosan tanulmányoztak, hogy megfejtsék Hemingway titkát. Pedig nem volt semmiféle titok: a puszta szavak sorakoztak úgy, mintha az lett volna a magától értetődő, természetes alakjuk és sorrendjük – mint a folyó mélyén megült kavicsoké.

Martha huszonnyolc évesen csak egyetlen könyvére volt büszke; a többi írását teljesen értéktelennek tartotta. Szerette volna kifaggatni Hemingwayt, anélkül hogy naivnak tűnjön: hogyan szerkessze meg az ember a saját munkáját, honnan tudja, mi a jó és mi a rossz, ha alapvetően az egészet egy nagy rakás szarnak érzi? Honnan tudja, hogy melyik piszkozaton dolgozzon makacsul, és melyiket vágja ki egyszerűen a szemétbe?

Újabb kört rendeltek, Skinner pedig tovább facsarta a zöldcitromot. A csapos egyszer jelentőségteljes pillantást vetett Marthára. Ernestet nyilván

hazavárta a felesége.

Később, miközben az édesanyja és a fivére azon vitatkoztak, melyik a legjobb útvonal vissza a szálloda felé, Ernest fojtott hangon megkérdezte tőle: – Ön szerelmes, Miss Gellhorn?

Martha belekortyolt a Papa Dobléjába, és elnevette magát.

– Miért kérdi?

– Kipirult. És boldognak tűnik.

– Nem – felelte. – Nem vagyok szerelmes.

– De volt már?

– Hát persze.

– Kibe?

– Egy francia pasasba.

– Maga hagyta el őt, vagy ő hagyta el magát?

Martha megitta az utolsó kortyot. A koktélnak tényleg csodás íze volt.

– Általában nem ők hagynak el – mondta, majd jót nevetett a megfogalmazásán. – Én hagytam el őt.

– Értem. – Ernest elmosolyodott. Így sokkal inkább hasonlított a kollégiumi képre. – Miért lett vége?

– El akart venni feleségül.

– És maga nem akart hozzámenni?

– De igen. A felesége viszont nem akarta, hogy hozzámenjek.

– Á! – bólintott Ernest. – Ez jellemző a feleségekre. – Kiitta a poharát. Hányadik koktélnál tartott? Úgy ivott, mint a kefekötő. – Maga mennyi idős?

– Huszonnyolc – felelte Martha.

– Én huszonnyolc éves koromra már elvettem a második feleségemet.

– És mit szólt ehhez az első felesége?

– Nem igazán örült.

– Á, ez jellemző a feleségekre.

– Talált, süllyedt – válaszolta Ernest, majd az illendőnél jóval tovább bámulta Marthát.

A nő – talán a részegsége miatt – merészen farkasszemet nézett vele, míg a férfi el nem fordult. Martha megesküdött volna, hogy Skinner, aki közben végzett a facsarással, elfintorodott.

– Miért hordja így a nadrágját?

A feslő madzag napozó kígyóként lógott Ernest sortjának oldalán.

– Mert úgy tartja kedvem.

– Úgy néz ki, mintha épp most húzta volna fel a gatyáját, és mindjárt le is akarná venni.

– Talán pont ez a tervem.

Az édesanyja és a fivére ismét rájuk figyeltek, így Ernest témát váltott.

– Látott már háborút, Martha?

A nő a fejét csóválta.

– Lehet, hogy tetszene magának. Találkoztam egy magához hasonló nővel Olaszországban, a világháború alatt. Ápolónő volt a milánói kórházban. – Egy pillanatra elhallgatott, mintha elmerült volna az emlékeiben. – Úgy érzem, maga élvezné a veszélyes életet.

– Maga élvezte?

– Néha igen. Néha borzalmas volt. Emlékszem, miután felrobbant egy lőszergyár, minket küldtek oda, hogy szedjük össze a holttesteket. Haj borított mindent, nagy csomókban, a drótba akadva. A hullák arca olyan volt, mint a felfújt léggömb. Húscafatok csontdarabkákkal: ennyi maradt belőlük a robbanás után. – Ernest tekintete üveges, hideg lett. – Három napig tartott, míg eltakarítottunk. Megesküdtem, hogy ezek után soha nem tekintem jó dolognak a háborút. És nem is tekintem. Ám az írók számára jó oldala is van a háborúnak: olyan, mintha minden perce egymillió dolcsit érne, és az ember nem akar mást, mint megcsókolni minden szembejövő nőt, az igazságot kutatni, és jó műveket írni. Mit gondol, menne magának?

– A nőkkel való csókolózáson kívül szerintem igen.

– Spanyolországba fogok menni. Magának is meg kellene fontolnia. Hová megy Key Westből?

Martha vállat vont.

– Vissza St. Louisba.

– Mindkét feleségem odavalósi. Maga remek helyről származik. – A nő arcát fürkészi. – Szőke veszedelem. Így neveznék magát a fronton, Miss Gellhorn.

Ernest ragaszkodott hozzá, hogy Martha aznap este vele vacsorázzon a villájában. Amint odaértek a kert kapujához, a nőre ismét rátört az aznap reggeli szégyenlősség emléke, és elbújt a téglafal mögött.

Pauline Hemingway a vacsora alatt végig komor arcot vágott, és egyre csak ivott, keserűen. Amikor Martha Pauline-nak szólította az asszonyt, Sara kis híján kiköpte a bablevesét.

– Aranyom – mondta –, senki sem szólítja őt *Pauline*-nak. Úgy hívjuk: *Fife*. A lánykori neve, a Pfeiffer alapján. – Ernest felé intett. – Így hívták,

mielőtt hozzáment ehhez a csirkefogóhoz.

– Hogy tetszik Key West? – kérdezte Sara férje, Gerald.

– Szerintem ennél jobb helyre még nem bukkantam Amerikában.

– Azt meghiszem – motyogta Sara a borospoharába.

– Ha az egész világ ilyen napfényes volna, sokkal kevesebb rossz dolog történne.

– Nesze nektek, egy igazi középnyugati – mondta Ernest. – Hadley is mindig ezt mondta.

Fife éles pillantást vetett rá.

– Milyen szép virág! – biccentett Martha az asztal közepén álló csokorra. – Milyen fajta?

– Mikulásvirág – válaszolta Fife kissé szomorúan.

– Tudtátok, hogy a párizsi virágkereskedők régen festették a portékájukat, hogy élénkebbek legyenek a szirmok? – kérdezte Sara. – Emlékszem, tele volt festékkel a kanális. Voltak napok, amikor úgy tűnt, mintha vér folyt volna a csatornában.

– Párizsban éltem egy darabig – mesélte Martha.

– Mit csinált ott? – érdeklődött Gerald.

– Újságíróként dolgoztam.

– Kinek? – kérdezte Sara.

– Bárkinek, aki megbízást adott. Gyakran a *Vogue*-nak. Úgy kellett tennem, mintha érdekelne a francia szoknyák hossza.

– Fife is riporter volt a *Vogue*-nál! – mondta Ernest.

Fife halványan mosolygott.

– Ideadnád a sót, Gerald?

A vacsora alatt Gerald folyamatosan igyekezett jó hangulatot teremteni, miközben Fife gyászos figyelmességgel egyre csak újratöltötte mindenki poharát. Martha csodálatosan heves vitába bonyolódott Ernesttel Proust érdemeit illetően, Sara Murphy pedig szinte végig haragosan bámulta a nőt.

Mire Fife belevágta a kést a sült csirkébe, Ernest rásimította a tenyerét Martha mostanra igencsak meleg combjára. Martha sietve lesöpörte a kezét, mielőtt válaszolt volna az asszony kérdésére: – Comb vagy mell?

Még a nevetést is sikerült magába fojtania.

A vacsora végén két kisfiú jött be a helyiségbe, vastag pizsamájuk izzasztónak tűnt a hőségben.

– Ohó! – szólt Fife. Arcáról szempillantás alatt eltűnt a gyanakvás; nyílt és őszinte lett. Martha ekkor látta meg először az asszony szépségét. – Azt

hittük, egereket hallottunk odafent, de ezek szerint ti voltatok azok!

Fife megcsiklandozta a kisebbik fiú pocakját, és ölébe ültette a nagyobbikat. Felnézett Marthára a fia válla fölött. És csupán percekkel azután, hogy Ernest a combjára simította a kezét, Martha láthatta, milyen szeretettel nézi a férfi a feleségét.

A kisfiú felmászott az édesapja ölébe.

– Apa, ki ez?

– Gregory, a hölgy Miss Martha Gellhorn. – Ernest odahajol a nőhöz. – Megkérném, hogy fogjon kezet a fiammal, de mint láthatja… – A fiatalember épp a hüvelykujját szopta.

Martha felkacagott.

– Miss Gellhorn író. Mint apa. Méghozzá remek író.

– Tudtátok, hogy Németországban a gyerekeknek már tízévesen be kell lépniük a Hitler-jugendbe? – kérdezte Gerald.

– Nevetséges – mondta Sara. – Én aztán nem hagynám, hogy elvegyék tőlem Patricket.

Murphyék jelentőségteljes pillantást váltottak, Martha kíváncsi volt, mire gondolhatnak. Gerald a felesége kezéhez ért, megszorította. Sara a semmibe meredt.

– Hitler őrült – jelentette ki Gerald. – A diliházban a helye. Szerencsések vagyunk, hogy itt élünk.

– Szerencsések – mondta Sara. – Igen, igen. Szerencsések vagyunk.

– Szerintem eleget mulattatok ma este, fiúk – szólt Fife. Megpuszilta idősebbik fiát, aki rögtön le is törölte az arcát.

Miután a gyerekek kimentek, Fife behívta a szakácsnőt, hogy szedje le az asztalt. A Papa Doblék, a fehérbor és az egész napos hőség után Martha úgy érezte, komolyan fenyegeti a veszély, hogy menten leesik Hemingwayék pazar kárpitozású székéről. A tökéletes időzítéssel kitört viharnak köszönhetően könnyen visszautasíthatta a sherryt.

Martha másnap megmutatta Ernestnek néhány írását, miközben a kertben ültek, egzotikus virágok között, melyek nevéről a nőnek fogalma sem volt. Fife megmutatta neki az egész kertet, és Martha végig elismerően hümmögött. Igyekezett őszinte lelkesedést mutatni, de Mrs. Hemingway mintha egyáltalán nem értette volna, hogy az ilyesmi jobban érdekelhet egy negyvenes éveiben járó asszonyt, mint egy huszonéves nőt.

Ernest fekete tollal húzta meg a novellát, amit Martha mutatott neki, elmagyarázva, hogy mely szavak fölöslegesek.

– A csontváz – mondta a férfi, ujjával követve egy mondatot, mintha olvasni tanította volna Marthát. – Csak arra van szükség.

A következő néhány hétben meghitt családként éltek együtt. Ernest szerkesztette a nő munkáját, hangosan olvasta a bekezdéseket, hogy mindketten hallhassák a ritmust. Beszélgetéseik során Martha megbecsültnek és fontosnak érezte magát: olyasvalakinek, akivel ötleteket lehet megvitatni, komoly dolgokat mérlegelni. Talán flörtölgettek is egymással, de csak annyira, ami megszokott volt vonzó, tehetséges írók és írónők között.

Mrs. Hemingway általában a házban vagy a szerszámoskamrában volt egész nap. Azt állította, nem bírja a hőséget.

Egy délelőtt Martha bement a házba, hogy igyon valami hideget.

– Hozz nekem is egy pohárral! – kiáltotta Ernest a teraszról, és a nő észrevette, hogy árnyék suhan el a szerszámoskamra ablaka mögött.

Martha a konyhában töltött magának egy limonádét, és odasétált Hemingwayék bekeretezett fényképeihez, amelyek ott sorakoztak egy kis asztalkán. A legtöbb kép a gyerekeiket ábrázolta, valamint Ernest első házasságából született fiát, Bumbyt. A nő eltűnődött, milyen lehet Hemingway apaként: valószínűleg ritkán van jelen, olyankor viszont felvillanyozó.

Az asztal szélén csoportkép díszelgett, középen Ernesttel. Martha felismerte Geraldot, Sarát és Fife-ot, aki igencsak ijedtnek tűnt a vaku fényében. A harmadik nő nyilván Hadley. Ernest a múlt héten mesélte, hogy egyszer régen együtt nyaraltak Antibes-ban: feleség, férj, szerető; az egész bagázs. Marthának ez úgy hangzott, mintha valamennyiüknek elment volna az esze. Úgy vélte, a jelenlegi helyzetet össze sem lehet hasonlítani az antibes-i vakációval. Végtére is ő egy jóképű svéddel aludt együtt, akire a szállodában bukkant rá. És még ha Ernest romantikus érzelmeket táplált is iránta, Martha ezt cseppet sem viszonozta. Visszatette az asztalkára a furcsa fotót, és eltűnődött, vajon Fife miért tűri meg az ilyesmit a házban.

Zokogás hangja hallatszott egy másik szobából.

A nappaliban be volt húzva a függöny; Martha először csak az állatkoponyákat látta. Aztán megpillantotta a kanapén ülő Fife-ot, aki a párnák közé fúrta az arcát. Nagy rakás *Vogue* magazin tornyosult mögötte. Amikor az asszony Martha felé fordult, kisírt szeme reménytelenséget tükrözött.

– Az isten szerelmére – mondta Mrs. Hemingway nagyon lassan –, miért vagy *még mindig* a házamban?

Odakint, ahol a fehér fény ismét Martha szemébe tűzött, a nő így szólt Ernesthez: – Szerintem be kellene menned a feleségedhez. Azt hiszem, fel van zaklatva.

Másnapra már messze járt Key Westtől, a svédjétől, Hemingwayéktől. Nem számított rá, hogy Ernest utoléri, hogy vele vacsorázik Miamiban, hogy majd együtt borozgatnak. Ahogy arra sem számított, ami Spanyolországban kezdődött kettejük között.

25. PÁRIZS (FRANCIAORSZÁG), 1944. AUGUSZTUS 26.

Martha dél felé tart a Champs-Élysées-n, hogy átkeljen a bal partra, a Shakespeare and Company könyvesbolthoz. Valahányszor Ernest beteszi a lábát a városba, a rue de l’Odéonra vezet az útja, hogy beszerezzen egy jó könyvet.

Füstölgő barikád emelkedik az utca egyik végén ott, ahol a rue de Rivoli a Louvre-hoz ér. Épphogy kivehető a nyári nap kora reggeli fényében. Közelebb érve Martha látja, hogy az úttorlaszt ágykeretekből, a földből kirángatott parkkerítésből, valamint egy megégett kilincsű ajtóból tákolták össze. Az utcán lyukak tátonganak, mivel a macskakövet feltépték, és a barikádra hajították. A szél vécészagot sodor magával. Egy férfi int Marthának, hogy álljon meg. Szívós és kissé mogorva az arca.

– Átmehetek? – teszi fel a kérdést franciául.

– Francia? – kérdi a pasas.

– Amerikai.

A férfi barátságosan elmosolyodik.

– Remek az akcentusa amerikai létére! Mit keres Párizsban?

– Tudósítok a háborúról. – *És elválok a férjemtől,* gondolja. – Újságíró vagyok.

– Kinek tudósít?

– A *Collier’s*nek.

A férfi a karjára teszi a kezét.

– Mondja el nekik, mi történik itt! – köti a lelkére. – Semmit se hagyjon ki! – Kosz ragadt a körme alá, keze olajtól feketéllik.

– *Vive la France!* – köszön el Martha, és elmenőben megpróbálja letörölni karjáról a férfi mocskos kezének nyomát.

– *Vive les Américains!* – kiáltja utána a pasas.

A latrinaszag forrása ott van közvetlenül előtte: egy metróból kirángatott piszoárt raktak a szeméthalom tetejére. A fajanszlefolyón sárga bevonat csillog. Martha elhalad a piszoár mellett, ám amikor megfordul, hogy viccelődjön rajta a francia ellenállóval, kiderül, hogy a pasas egész addig nyíltan bámulta a távolodó fenekét. A férfi tekintete nem sokban különbözik attól, ahogy Olaszországban nézte néhány hete Marthát a katonatisztje. Ó, igen, neki is voltak afférjai az elmúlt hónapokban. Ernestnek elég volt rávicsorognia előző feleségeire és szeretőire, s azok

máris elviselték volna, hogy akár egyben lenyelje őket, ha éppen úgy tartotta kedve. Martha azonban különbözik azoktól a nőktől, a szelíd feleségektől.

Hamarosan a folyóhoz ér. Napfény villan az olajos Szajnán. Az Île de la Cité-n tömeg verődött össze, az emberek a Notre-Dame árnyékában, a füvön ülve italoznak. A reggeli pikniken azt esznek, amijük van. Harmonikások vetélkednek egymással az odavetett apróért. Férfi áll a sarkon, kalapját a szemébe húzva kántálja: – Csoki, amcsi cigi, gyufa, csoki, amcsi cigi…

Mialatt a legtávolabbi hídhoz sétál, végiggondolja magában, milyen szöveggel fog előállni Ernest, hogy visszahódítsa. „Nyuszikám… ne hagyj el, együtt erősebbek vagyunk… nem bírjuk ki a szörnyűségeket egymás nélkül.” Visszagondol az összes gyűlöletes dologra, amit a férje valaha a fejéhez vágott: minden alkalomra, amikor hitványnak, törtetőnek, nagyravágyónak vagy ribancnak nevezte. Visszaemlékszik arra, amikor Ernest pofon vágta, miután Martha fának hajtott a férfi Lincoln Continentaljával, meg arra, amikor táviratot küldött neki, miközben Martha épp kiküldetésben volt: HADITUDÓSÍTÓ AKARSZ LENNI, VAGY FELESÉG AZ ÁGYAMBAN? (Martha ezt válaszolta: MINDIG IS HADITUDÓSÍTÓ LESZEK STOP MAJD HA AKAROK HAZATÉREK FELESÉGNEK AZ ÁGYADBA STOP HADITUDÓSÍTÓD, FELESÉGED, MARTHÁD.) Arra gondol, hogy Ernest hónapokkal ezelőtt felkönyörögte magát a brit légierő egyik gépére, s azzal repült át Angliába, így Martha kénytelen volt egymaga eljutni Amerikából Liverpoolba, ráadásul egy dinamittal telepakolt teherhajón. Micsoda ajándék volt ez a drága jó férjétől! Az átkelés minden percében azon aggódott, hogy felrobban a dinamit. Még azt sem hagyták, hogy dohányozzon a fedélzeten. De volt tizenhét napja, hogy átgondolja a dolgokat; tizenhét napja volt arra, hogy ráébredjen: házasságának valószínűleg befellegzett.

Miután kikötött Liverpoolban, Martha délre utazott, Londonba, ahol közölték vele, hogy Ernest kórházban van. Autóbaleset érte; nyilván vaksötétben hajtott, mint egy részeg bolond. Martha készen állt arra, hogy közölje vele, vége a műsornak: elege van Ernest piás baleseteiből, a szerencsétlenségeiből, meg abból, hogy milyen óvatlanul bánik mind a feleségével, mind saját magával. Néhány percig figyelte alvó férjét a poros kórteremben. Vastag kötés borította a fejét, felborzolta a haját. Milyen fáradtnak tűnt szegény – mennyire különbözött attól a férfitól, akit a Sloppy

Joe’sban ismert meg, aki elbájolta őt felvillanyozó mosolyával a tiszteletére elnevezett koktél fölött. Mostanra teltebbé vált az arca. Már nem volt olyan jóképű; már nem ő volt mindenhol a társaság közepe.

Ernest egy tulipánokkal teli váza mellett aludt. Martha letépte az egyik virág szirmát: kíváncsi volt, ki hozhatta a csokrot. Minden hibája ellenére Ernest továbbra is hamar elvarázsolta az embereket, hamar megszerette azokat, akik nyíltak, őszinték és igazak voltak. A kötést vér áztatta, és Martha azon morfondírozott, vajon hogyan tudná megóvni Ernestet önmagától. Egy szó nélkül hagyta el a kórházat.

Most, miközben átmegy a túlsó partra, tudja, hogy ma biztosan véget ér a házasságuk. Ahogy a Shakespeare and Company felé tart, Martha újraéli az összes többi rossz emléket. Ernest remek szónok; az asszony tudta, nem szabad hagynia, hogy férje maradásra bírja.

Ma visszatérnek Párizsba a könyvek. Két nő dobozokat és ruháskosarakat hord le az utcára. Egy férfi követi őket, szerelvényeket, festményeket, asztalokat, székeket cipel utánuk. Martha takarásba húzódva figyeli őket, ahogy fel-le járnak az üzlet és a fölötte lévő, második emeleti lakás között. A könyvesbolt neve alig látszik a homlokzaton: SHAKESPEARE AND COMPANY. Mindenki ki van melegedve, igencsak boldognak tűnnek.

Amikor épp nem a spanyol polgárháborúról tudósítottak, Martha és Ernest egyszer ellátogattak Sylviához, aki úgy ölelte keblére a férfit, mintha a holtából támadt volna fel. Martha itt, ebben a boltban szeretett bele Ernestbe. Egy évig azt hitte, hogy a Spanyolországban folytatott viszonyuk csak a túlélésről szól. Talán a falakat betöltő könyvek miatt, vagy mert akkora rajongással nézte Sylvia Ernestet – esetleg amiatt, ahogy a férfi azt mondta: „Nézd, Marty, Párizs!”, amikor a város szürke, rézsútos tetőit csodálták –, mindenesetre ezen a helyen mintha minden stimmelt volna. Ernest nem a Sloppy Joe’sban vagy Madridban hódította meg a szívét, hanem Párizs könyvei között. *Nesto* – írta később Martha a könyvébe, amit a férfi a Shakespeare and Companyben vásárolt –, *légy örökre az enyém!* Akkor még komolyan gondolta: szó szerint értette, hogy *örökre.*

Megszólal a csengő, ahogy belép az üzletbe. Sylvia Beach egy pillanatra üres tekintettel mered rá. Sylvia híresen kedves mindenkihez, de ma úgy tűnik, nem ismeri fel, ki áll a küszöbén.

– Martha! – kiált fel, végre megismerve a nőt. Ahogy megpuszilja Marthát, érezhető rajta egy kis bajuszka. – Adrienne, gyere gyorsan, itt van Martha Gellhorn!

Magas nő lép be a helyiségbe, arcán kimért mosoly, kezében egy kosár könyv.

– Martha, édes! – mondja letéve a terhét. – De jó látni téged! Máris hozok neked valami innivalót. – Besiet a teakonyhába, és egy pohár gránátalmaszörppel tér vissza. – Ne haragudj, nincs ennél erősebb. *Pas de gin, pas de whiskey, pas de vodka.* Semmi pia.

Martha elneveti magát.

– *Pas de problème.* Semmi gond!

Adrienne leül a pénztárgéphez. Az ács éppen most rakja a gépet a pultra; a billentyűk úgy zörögnek, mintha több ezer franknyi nyugtát pötyögnének be rajtuk.

– Mi történt itt? – kérdi Martha.

Sylvia megemeli igencsak sűrű szemöldökét.

– Szerencsétlen incidens egy gestapós alakkal.

– Hogy érted?

– Mondjuk úgy, hogy a pasas azt hitte, ő jobban megérdemli a *Finnegans Wake* utolsó példányát, mint én.

– Nem is tudtam, hogy a fasiszták olvassák Joyce-ot.

– De, bizony. A gestapós megkérdezte, mennyibe kerül a kötet, én meg mondtam neki, hogy ez a saját példányom. Erre közölte, hogy ha nem lehet az övé a könyv, akkor az összes könyvemet elszállíttatja.

– És?

Adrienne felkacag: nevetése zengő, pajkos, bársonyos.

– Két óra alatt elrejtettünk mindent. Kipakoltuk az egész boltot: a nácik semmit sem találtak itt.

Az ács közli, hogy végzett, Sylvia pedig kifizeti. A nő feltűnően öregebbnek látszik; vonásai élesebbek, mintha éhezett volna az elmúlt néhány évben.

– Hogy ment a sorotok a háború alatt? – érdeklődik Martha.

– Bizonyos szempontból tűrhetően. Más szempontból rosszul. – Eltelik néhány pillanat, mielőtt Sylvia ismét megszólal. – Jó kis rendszert dolgoztunk ki magunknak a háború alatt, nem igaz, Adrienne? Én gyümölcsöket gyűjtögettem, Adrienne pedig sorban állt a péknél. Megszállottjai lettünk az ételnek, ahogy azelőtt a könyveknek. Sőt, a könyvek már nem is voltak olyan fontosak. Egy ponton azt fontolgattuk, hogy megesszük a könyveinket. Vagy legalábbis elfüstöljük őket.

– Végig Párizsban voltatok?

– Én egy rövid ideig Vittelben…
– A fürdőhelyen?
– Hát, úgy nem valami nagy élmény, ha nem engednek el onnan.
– Internáltak?
– Mint amerikai emigráns hölgyet. – Sylvia roppant finoman ejti ki a szavakat, mintha önmagát csúfolná. – Nem volt vészes. Elindultak velünk Párizsból, de fogalmuk sem volt, hová vigyenek. Úgyhogy átmenetileg bezártak minket a boulogne-i erdőben lévő állatkertbe.
– Az állatkertbe?
– Sejtésem sincs, hova tűntek onnan az állatok. Én a majomházba kerültem, ami egész tűrhető volt. Jó sokat majomkodtunk a többiekkel.
– Ez a vicc – horkant Adrienne franciás gúnnyal –, rémes volt.
Sylvia elmosolyodik. Talán ezért kedvelte őt mindig is Ernest, mert semmit sem volt hajlandó komolyan venni. Bár a férfi rengeteg barátjából ellenség lett az idők során, Sylvia Beachet rendületlenül szerette.
– Végül Vittelbe költöztettek minket, egy átalakított szállodába. Angol arisztokraták, művészek, prostik és apácák… Meg egy csomó szobalány, akikről sehogy sem bírtam kideríteni, miért is kerültek oda. Az egész ügyet fényűző vakációnak élték meg. Teljes joggal. – Martha észreveszi, hogy Adrienne elfordult, nehezen viseli Sylvia komikus meséjét. – Adrienne viszont végig itt volt, vigyázott a készletre. Csak hogy biztosan része maradjunk a betiltott irodalom piacának. – Martha azon gondolkodik, vajon milyen rémes lehetett Adrienne-nek itt ragadni Párizsban Sylvia nélkül; a francia nő láthatóan jóval kevésbé találja viccesnek az egész történetet. – Na és te, Martha? Te merre jártál?
– Ó, amerre a front volt.
– Még mindig tudósítasz?
– Hát persze.
– Figyelj csak, Martha. Itt járt Ernest.
Férje nevének említésére az asszony furcsán érzi magát. A könyvesbolt kedves a szívének, csökkenti az elszántságát. Hirtelen azonnal meg akarja találni Ernestet, hogy meggyőződjön róla, nem esett baja. Egész délelőtt váltakoztak az érzelmei, hol borzasztóan haragszik a férfira, hol őrült vágy önti el, hogy vele lehessen. Szeretne sokkal határozottabban gondolkodni.
– Tudtam, hogy ide jön először.
– Még szép, édesem. „Párizs egy jó könyv nélkül olyan, mint egy gyönyörű lány fél szemmel.” Ki is mondta ezt, Adrienne?

Adrienne grimaszt vág, és visszaviszi az üres poharat a teakonyhába.

– Balzac, *chérie* – feleli, miközben megnyitja a csapot. – Bár a sajt nélküli vacsoráról beszélt.

– Martha – folytatja Sylvia továbbra is izgatottan –, a férjed gyakorlatilag maga szabadította fel a könyvesboltot! Hallottam, hogy egy ismerős hang azt kiabálja: „Sylvia! Sylvia!”, aztán az egész utca nekiállt a nevemet kántálni. Igazán örömteli volt, kedvesem; tényleg nagyon izgalmas. Ernest felment a padlásra, hogy ellenőrizze, nincsenek-e német orvlövészek a környékbeli tetőkön. Miután meggyőződött róla, hogy a bolt teljes biztonságban van, konyakkal ünnepeltünk mindannyian… Azután közölte, hogy megy és felszabadítja a Ritz borospincéjét. Csodálatos!

Martha pillanatokkal korábbi férje utáni vágyakozása hirtelen szertefoszlik. Bármerre jár, Ernest propagandájának árnyékában találja magát. A férfi kényszeres önimádata végtelenül kimerítő. Martha a cikkeiben folyton kis történetekről ír, a dolgok közelről való megfigyeléséről – Ernest viszont mindig saját magával, a nagy íróval foglalkozik; úgy áll a cikk közepén, mint egy téren szónokló diktátor.

Sylvia megkérdi, hol szálltak meg.

– Ó, nem egy helyen szálltunk meg. – Sylvia idegesen pillant Adrienne-re. – Közösen döntöttünk így. Na, és hol van most Ernest?

– A Ritzben – szól egy férfihang a bolt hátuljából. – Úgy hallottam, már fel is szabadította. – Előlép a pasas, akit Martha az üzlet előtt látott.

– Ó, Harry! – mosolyodik el Sylvia. – El is felejtettem, hogy itt vagy! Végig hallgatóztál?

– Észre sem vettétek, hogy lejöttem a lakásból?

– Martha, ismered Harry Cuzzemanót? Könyvgyűjtő. Évek óta ismeri a férjedet.

– Még nem találkoztunk személyesen.

Harry Cuzzemano kilép a könyvespolcok közül. Hosszú sebhely húzódik a szemétől az álláig, még látszanak a varratok.

– Nagyon örvendek, Mrs. Hemingway.

– Sikerült megtalálnia Ernest táskáját?

A férfi hirtelen felnevet.

– Ó, arról már régen lemondtam. Mint kiderült, talán meg sem történt az egész.

– Azt kétlem. Szerintem nagyon is igaz a történet. Csak képzelje el, mi volna, ha valaki más találná meg! Akkor maga elvesztegette volna azt a sok

időt.

Cuzzemano elpirul. A veszélyt szimatoló Sylvia közbelép.

– Ha én találnám meg, eladnám Ernestnek egy vagyonért. Gondolj csak bele, Adrienne: saját szigetünk volna Antiguán!

Cuzzemano rajtakapja Marthát, amint a sebhelyét fürkészi.

– Az amerikaiak aknavetőkkel lőtték Párizst néhány napja – mondja egészen halkan. – Két tűz közé kerültem. – Felvonja a szemöldökét, mintha szavai kettőjük számára mélyebb jelentést is hordoznának.

– Mennem kell, Sylvia. Muszáj megtalálnom Ernestet, mielőtt megment egy újabb nemzeti kincset.

– Már késő! – feleli Adrienne szinte dalolva.

Sylvia felkapja a *Finnegans Wake*-et.

– Legalább vigyél magaddal valami olvasnivalót!

– Nem ez az utolsó példányod?

– Van még jó pár belőle – vigyorog Sylvia. – Senkit sem szabad rákényszeríteni egy könyv eladására.

– Remek lecke mindannyiunknak – mondja Martha Cuzzemanóra pillantva, akivel mostanáig csupán telefonon beszélt, méghozzá a legdurvább kifejezésekkel, ami csak eszébe jutott St. Louis-i gyermekkorából… pontosabban a játszótérről, mivel az édesapja, dr. Gellhorn nem engedte volna, hogy otthon ilyen szavakat ejtsen ki a száján. Martha köszönetet mond Sylviának, és kezében a könyvvel búcsút int neki.

– Ne feledd – köti a lelkére Sylvia –, ne próbáld megérteni! A könyveket, akárcsak az embereket, jobb nem teljesen érteni.

***

Martha átkel a zebrán, és megáll a rue de l’Odéon régi bútorokból, egy sütőből és néhány szemetesből emelt barikádja mögött. A kirakaton át figyeli a boltban mély társalgásba merült Sylviát és Adrienne-t. Sylvia vadul csóválja a fejét, szája azt formálja: *„Non!”* Martha jelenléte nyilvánvalóan megzavarta az üzlet nyugalmát.

A hátizsákjába dugja a Joyce-kötetet, majd a Ritz felé indulva átsétál a Pont Neufön. Továbbra is lelkesen buzog benne az Ernesttel szembeni megvetés, ám még él benne a könyvesboltban feléledt érzés, hogy milyen csodálatos pár voltak kezdetben. Olyan rongyosan érkeztek Madridból, mint a menekültek; arcuk kipirult a vörösbortól és a zabkásától, szerelmüket szívóssá tette Spanyolország. Amíg lőttek rájuk, amíg poros

öszvérszalonnán kívül nem volt mit enniük, amíg egymást ölelték éjszaka, miközben házakat lőttek szét körülöttük, addig boldogak voltak.

Madridban Martha kissé szégyenlős volt Ernest előtt. Hónapokkal korábban – Key Westben, Fife jelenlétében, az asszony trópusi kertjében – mintha sokkal fesztelenebbül élvezték volna egymás társaságát. Madridban Ernest elnézte Marthát, miközben száraz kenyeret és kávét reggeliztek a szálloda éttermében, majd amikor később megkezdődött a bombázás, a férfi szalvétával a száját törölgetve így szólt: – Á! Itt a desszert.

Rövidesen Martha szokásává vált, hogy reggeli után kövesse Ernestet a szobájába. A férfi állítása szerint ott nem találhatták el őket mesterlövészek. Ahogy a bombák táncra perdültek Madridban, Ernest feltett egy mazurkát. Néha beszélgettek, néha csak hallgatták a zenét. Az ablakon beáramló szellő kordit, szétlőtt gránit és sár szagát hozta magával. Bár abban a két hétben semmi sem történt köztük, Martha kezdte úgy érezni, mintha a többi riporter Ernest szeretőjeként nézne rá. Sütkérezett a rivaldafényben, ami a férfi révén vetült rá. Hiszen ezt leszámítva nem volt senki: egyetlen cikket sem írt még Spanyolországról.

Pár hét alatt megtanulta óvatosan kikerülni a macskakőről felemelt áldozatok után maradt sötét foltokat. Egyik reggel egy kisfiú holttestére bukkant egy elpusztított házban. Az ajtónál homokzsákok álltak, ám a bombák miatt beomlott a tető, és Martha a konyhaasztal alatt találta meg a fiúcskát. A gyerek halála aznap este csöndessé tette. A többi haditudósító láthatóan észrevette a komorságát, de senki sem faggatta miatta; ki tudja, ők mit láttak aznap? Martha távol tartotta magát a többiektől, mintha csakis az egyedülléteivel adózhatott volna a halott gyermek emléke előtt. Végül elaludt, miközben a többiek whiskyt ittak, néhányan pedig táncoltak. Mire Martha felébredt, már mindenki elment, Ernest pedig a másik ágyban aludt. Két emelettel lejjebb zötyögtek az utcán a halottas szekerek.

Másnap reggel Ernest a nyitott ablak mellett üldögélt, figyelte az ételért sorban álló embereket, bár az üzletekben alig volt más, csak narancs meg cipőfűző. Amikor észrevette, hogy Martha ébren van, eljött az ablaktól. Lehúzta a nőről a takarót, befeküdt mellé az egyszemélyes ágyba, és szorosan magához ölelte.

– Nyuszika – mondta –, feleségül akarlak venni.

Aznap este Martha látta, milyen táviratot fogalmaz meg Ernest a feleségének. Mindössze két szó állt benne: „Minden csodálatos.”

Ám Spanyolországban nem Ernest feleségével, de még csak nem is egymással kellett foglalkozniuk, hanem a megfigyeléssel: figyelték a nyikorgó szekereken érkező menekülteket, a kövér kutyákat és a döglött öszvéreket, a bombák által feltépett buszokat. Figyelték, ahogy az emberek széthordják a házak roncsait: ajtókat, ablakkereteket és asztalokat. Az épületeken lyukak tátongtak, akár sebek a bőrön. Megfigyelni és mindent szavakba önteni: csakis ez volt itt a dolguk. És Martha lassan nekilátott a munkának: figyelt és írt. Az emberek odahaza borzongva olvasták a spanyolországi tudósításait.

Nem lett volna szabad otthagyniuk a háborút, gondolja most, miközben átér a hídon, és felkészül, hogy találkozzon a férjével a Ritzben. Csakis a háború éltette őket.

26. HAVANNA (KUBA), 1939–40

A ház a dombok közt emelkedett. A villát övező pálmafák olyan hatalmasak voltak, akár a repülőgép-anyahajók, és szőlőindák futották be az épület homlokzatát. Martha hátrafordult, hogy lássa, a sofőr még mindig a kapunál áll-e a kocsival; kissé ideges volt, hogy egyedül kell bemennie a hatalmas házba.

Benézett az ablakokon, belesett pár helyiségbe: egy fürdőszobába, a konyhába, a hálószobákba. Úgy gondolta, hogy saját dolgozószobára lesz szükségük. A házba belépve állott víz szaga fogadta, az egyik szobában tó méretű pocsolyát talált. A szél által besodort levelek a szegélylécek mentén sorakoztak, és hatalmas virágok kocogtatták halkan az ablaküveget, mintha bebocsátást akartak volna nyerni.

Egy másik helyiségben – Martha úgy döntött, ez lesz az ő külön hálószobája – az indák olyan sűrűn nőttek az ablak körül, hogy függönyt alkottak. Homályos tükör lógott a falon, Martha megpillantotta magát benne nyári ruhájában és tornacipőjében. Képes lesz erre? Hogy a ház asszonya legyen? Egy macska bandukolt be a szobába, pislogás nélkül figyelte a nő tükörképét. Éveken át egyetlen szállodai szoba volt az otthonuk Madridban. Itt viszont bőven akadt tér, csönd és békesség. Itt végre nyugodtan élhettek és írhattak, nem kellett attól tartaniuk, hogy valamelyikük fejére rálát egy orvlövész.

A medence vizét alga borította, a teniszpályát pedig felverte a gyom. A hely kész romhalmaz volt, Marthának mégis szinte mennyeinek tűnt. Az elvadult birtokon állva eszébe jutott Ernest Key West-i háza, hogy milyen takarosnak, gondozottnak tűnt a téglafal és a vaskapu mögött. Mint kiderült, a fal Fife ötlete volt: azzal akarta kizárni a világot, és – Ernest elmondása szerint – bezárni a férjét. Martha azonban nyitva szerette volna tartani ezt az otthont, hadd uralja el a természet.

– Megtaláltam – mondta később Ernestnek a szállodai szobájukban, amit elborítottak a férfi holmijai. Viccből elkezdte a férfit Disznónak szólítani. – Megtaláltam az új otthonunkat.

Az a neve, hogy *La Finca Vigía*. Az őrtorony. Ez nagyon is frappánsnak tűnt; mintha a háznak részben az volna a szerepe, hogy őrt álljon Ernest feleségeinek armadája ellen, akik bármikor áthajózhatnak a Floridai-szoroson, megpróbálva visszahódítani a férfit.

– Kövessünk el egy bődületes baklövést! – mondta Ernest egy júliusi napon, miközben a Finca medencéje mellett üldögéltek. Az *Akiért a harang szól* elkészültét ünnepelték. Utolsó simításként Ernest megírta a dedikációt: *Ezt a könyvet Martha Gellhornnak ajánlom.* Eredetileg a pár évvel korábbi színdarabját ajánlotta volna neki, ám Fife tudomást szerzett róla, így most ezzel kárpótolta Marthát. A nőnek jobban is tetszett így. A színdarab sem volt rossz; ezt a regényt viszont varázslatosnak találta.

A múlt héten visszanyesett fák árnyékában ültek, Ernest arca kivörösödött az ebéd óta megivott jó pár daiquiritől. Felkelt a nyugágyról, és fél térdre ereszkedett. Marthát abban a pillanatban elöntötte a félelem.

– Gyere hozzám, Marty! – szólt a férfi.

A nő Havannára bámult, ami olyan fehér volt a vizes területek és a cukornád mögött, akár egy felhő.

– Már van feleséged. Talán elfelejtetted?

– Hamarosan elválunk.

– Nem lesz az olyan könnyű. – Martha belekortyolt a pezsgőbe, bár ebéd óta egyre erősödött a fejfájása. – Az a nő még sokáig nem fog kiengedni a karmai közül. És a végén a körméhez tapadnak a darabkáid.

Fife még mindig a nyomorúságában fortyogott Key Westben. Ernest nyilván iszonyú rohadtul bánt vele, ha az asszony még mindig haragszik rá. Úgy tűnt, addig fogja megtagadni a válást, ameddig csak teheti. Martha tudta, hogy így bünteti őket Spanyolországért.

– Fife azt mondta, ha kezdettől fogva őszintébb lettem volna, sokkal könnyebben elengedne. Nesze neked egy átkozott katolikus. – Ernest úgy mosolygott rá, hogy felső ajka eltűnt a bajusza alatt. – De én nem bírtam ellenállni neked, Nyuszika. Ezt jól tudod. Házasság, Marty! Csodás lesz.

– Mindent tönkretenne – hallotta Martha a saját hangját. A szeme sarkából úgy látta, mintha a trópusi levelek megnőnének, úgy növekednének, akár egy rákos sejt. Megint vissza kell majd vágnia őket. A pezsgőnek almaillata volt, és Martha feje ismét lüktetni kezdett. – Le kell szoknod a nősülésről, Ernest. – Muszáj volt kiráznia a lábából a feszültséget, így a medence mellett fel-alá járkálva folytatta: – Így azt csinálhatunk, amit csak akarunk. Te elmehetsz Key Westbe, meglátogathatod a gyerekeket és Fife-ot. Én elutazhatok tudósítani. A házasság tönkretenne minket. Tönkretenne mindkettőnket.

A trópusi levelek Ernest arcát keretezték. Micsoda arcot vágott! Csüggedten, hitetlenkedve meredt rá, mintha meg lett volna győződve róla,

hogy igent fog mondani. Ám Martha úgy gondolta, hogy a házasság olyan nőknek való, akik otthon akarnak maradni, a szomszédokkal teniszezni, és estélyibe öltözve koktélt iszogatni a gyepen. Ő ezek egyikére sem vágyott. Ernesttel akart lenni, és háborúról háborúra utazni vele. Haditudósítók voltak, nem pedig otthonülők.

– Ne haragudj! Egyszerűen nem nekem való.

– Hát nem szeretsz?

– Hogyne szeretnélek! De ez nem jelenti azt, hogy hozzád akarok menni. – Dühös volt Ernestre: amiért tönkretette a kellemes szórakozásukat, amiért szóba hozta a házasságot. Hát nem érti, mennyivel jobb az ilyesmit kimondatlanul hagyni? Egyre jobban lüktetett a feje. – Egyszerűen fel nem foghatom, miért kellett megemlítened a dolgot.

***

Ernest hetekig olyan képet vágott, mintha gyomorba rúgta volna. Folyton Marthán tartotta a szemét a házban, de hozzá sem szólt. A nő viszont nem volt hajlandó bocsánatot kérni azért, hogy próbálja megóvni a kapcsolatukat. Sosem ígért Ernestnek semmit; pláne nem házasságot.

Már majdnem egy éve éltek a Fincában. Nem záporoztak golyók a házuk falára. Nem kellett félbeszakítaniuk a szeretkezést, hogy lerohanjanak az óvóhelyre. Nem riadtak fel az éjszaka közepén, nem kellett megpróbálniuk kitalálni, milyen közel hullanak bombák. Egyre csak írtak, kihajóztak a *Pilar*ral, és daiquirit ittak a Floriditában. Ernest tekintete azonban egész nyáron komor volt.

Amikor Martha már nem bírta tovább, leült vele szemben az étkezőben. Megpróbálta azzal kiengesztelni, hogy a kedvenc ebédjét tálalta fel neki: a jégládából frissen elővett, hideg garnélasalátát. Ám Ernest akkor sem tűnt boldogabbnak, amikor meglátta a halvány rózsaszín ételt.

– Amit a minap mondtam, azt úgy értettem – próbálta megmagyarázni neki Martha –, hogy nehéz a munkámat végezni úgy, hogy közben jó asszonya legyek az uramnak.

Ernest borús képpel nézett rá.

– Ha semmi sem történik, semmi sem változik.

– Nem hiszem, hogy jót tenne nekem a házasság.

– Nekem nagyon is jó a házasság.

– Igen, Ernest, te profi vagy! Mire százévesen meghalsz, tíz özvegyed lesz! – Meg akarta nevettetni a férfit, ám az még csak el sem mosolyodott. – Ugyan már, Ernest! Ki akarna megházasodni?

– Én akarok.
– Miért?
– Mert el akarom venni a nőt, akit szeretek. Meg akarom mutatni a világnak, hogy ketten vagyunk mindenki ellen.
– Már próbálkoztál a házassággal, és nem jött be.
– Harmadszorra az igazi! Ezúttal más a helyzet.
– Miért?
– Mert megtanultam, hogy… a válás túl drága. – Ernest elmosolyodott, de látta, hogy Martha azt akarja, vegye ezt komolyan. – Mert őrülten szerelmes vagyok beléd, Nyuszikám. Mert bátrabb vagy nálam, és viccesebb, és jobb riporter, és fiatal, és olyan szőke, hogy mindig úgy érzem, egy pitypang mellett ébredek fel. Mert pokoli gyönyörű vagy, és semmi sem ijeszt meg. Mert szeretlek. Na, milyen indok ez a házasságra?
– Jaj, Ernest! – mondta Martha. – Ez mind remek indok a házasságra, de csak *neked*. Nekem nem. – Odament a férfihoz, és leült a térdére. – Éljünk vadházasságban, hadd botránkoztassuk meg továbbra is a személyzetet! Nem akarjuk megfosztani őket a pletykáktól, igaz?
Ernest nem felelt. Martha visszaült a helyére, és figyelte, ahogy a férfi lassan rágja a garnélát. A tekintetében csodálattal vegyes rémület ült.
Később, még azon a nyáron, Martha megtalálta a könyvét, amibe Ernest annak idején beletűzte a tőle kapott fényképet, és elolvasta a fotóra írt üzenetet. Az *örökre* szót bámulta a hálószobájában, amit továbbra is gyéren rendezett be. Volt egy furcsa vágya: ha újra kiküldetésre hívják, akkor képes legyen tíz perc alatt elhagyni a házat. Úgy érezte magát, mint egy madár az ülőrúdján: otthon volt, de készen állt a repülésre. Tényleg azt akarta, hogy *örökre* ilyen maradjon az életük a Havanna fölötti hegyekben. Nem akarta elveszíteni mindazt, amijük itt volt, hiszen Kuba kész mennyországnak tűnt az unalmas Amerikához és a mészárlással teli Európához képest.
Ha a házassághoz csak szerelem kell, akkor talán tényleg eléggé szerelmesek hozzá.
Tizenhárom nappal Ernest válása után Martha hozzáment feleségül, a Union Pacific vasúttársaság wyomingi központjának bankett-termében, 1940 novemberében. A vacsora sült jávorszarvas volt. Martha beszédet mondott, és derűsen megjegyezte, hogy a nászút részeként a kínai kommunisták megerősödéséről fognak tudósítani. Nem sok vendég volt jelen – csupán azok, akiket két hét alatt elő tudtak keríteni –, de ők mind

nevettek. Azt gondolták, hogy a kínai utazás csak vicc. A jávorszarvas ízetlen és rágós volt.

Az egyik vadászaton Ernest lőtt pár fácánt, és hazaküldte a húst Key Westbe. Bele sem gondolt, mégis mit kezdhet a volt felesége a harmadik nászútja zsákmányával.

– Jaj, Ernest! – dorgálta Martha aznap este a lakosztályuk ágyából, meztelenül a friss, fehér lepedőn, lába között az aznapi újsággal. – Ezt igazán nem kellett volna. – Szinte látta maga előtt az elszörnyedést Fife arcán, amikor rádöbben, hogy Ernest a nászútján lőtt zsákmányt küldte el neki. Marthának el kellett ismernie, hogy a dolog szégyenletes örömöt okoz számára.

Az újságba belelapozva cikket talált a házasságkötésükről. „Kova és acél” – írta róluk a riporter. Martha kíváncsi volt, melyikük melyik, és hogy a kettő közül melyik az erősebb.

27. PÁRIZS (FRANCIAORSZÁG), 1944. AUGUSZTUS 26.

Amerikai tisztek és francia ellenállók nyüzsögnek a Ritz előcsarnokában. A katonák egyenruhája nem illik a testes bútorok és arannyal hímzett függönyök közé. Facipők kopogása visszhangzik; ezek szerint az ellenállóknak nem jutott bőrtalp. Martha örül, hogy Ernest nincs sem az előcsarnokban, sem a bárpultnál. A válást jobb nem egy daiquiri fölött bejelenteni.

A recepciós olyan merev mosollyal néz rá, mintha kikeményítették volna az arcát.

– Harmincegyes szoba, mademoiselle – válaszolja, miután Martha megkérdezi, hol szállt meg Mr. Hemingway. – Felszóljak telefonon?

– Mondja meg neki, hogy Madame Hemingway van itt. – Hozzáteszi: – *Sa femme.* A felesége.

A férfi elvörösödik.

– Ahogy óhajtja, Madame Hemingway. – Ernest biztosan rémesen viselkedik, ha a pasas ilyen ideges lett attól, hogy itt a neje.

Egy csapat tiszt megy el az asszony mellett; érzi, hogy végigfuttatják tekintetüket az alakján. Hallja, hogy a recepciós azt suttogja a telefonba:

– *Oui, je suis sûr. Elle m'a dit „Sa femme."* – Igen, biztos vagyok benne. Azt mondta, „a felesége."

A pasas végül ismét Marthára mosolyog, majd a lépcső felé int.

Amint elindulnak felfelé, a recepciós idegessége elmúlik, és be sem áll a szája. Ő is elmeséli, amit az asszony már hallott: Monsieur Hemingway legendás hőstettét, miszerint bátran kiűzte a nácikat a Ritzből.

– Aztán a csaposunk megkérdezte Monsieur Hemingwayt, hogy mivel szeretne koccintani a szabadságunk tiszteletére, ő pedig azt felelte: „A szokásossal, Benjamin!" Egy órába telt, hogy Benjamin gin-vermutot készítsen mindenkinek, de olyan boldogok voltunk!

Követi őket a világosság, ahogy egyre feljebb érnek; az ablakokon beragyog a napfény. A lépcső korlátja sok helyütt hiányzik, a fa talán az ellenállás barikádjain végezte, vagy a németek égették el.

– De mégis mitől kellett felszabadítani a Ritz szállót? Csak nem nácikat szállásoltak el itt?

A recepciós tekintete Martha haditudósító-jelvényére vándorol.

– Az embernek nem sok választása van, ha egy luftwaffés szobát akar, Madame. A németek nagyon meggyőzőek tudnak lenni. – Végigmennek a folyosón, majd megállnak a harmincegyes szoba előtt. – Itt is volnánk.

A pasas még téblábol egy kicsit, borravalóban reménykedik, ám az asszony egyszerűen csak *bonne journée*-t kíván neki.

Zaj hallatszik ki a szobából: pukkan egy pezsgősüveg dugója. Férfiak nevetnek, fegyverek zárja kattan tisztogatás közben. Itt az idő – gondolja Martha –, ideje nekem is felszabadulnom. Még egyszer, utoljára erőt vesz magán: végiggondolja a kocsit, a pofont, a dinamitot szállító teherhajót. Mély levegőt vesz, és bekopog a szobába.

Léptek hallatszanak, ám a háttérzaj nem csökken. Amikor kinyílik az ajtó, Ernest jelenik meg Martha előtt: Ernest, akinek még mindig kötés van a fején.

– Nyuszika! – Szinte meglepettnek tűnik, mintha arra számított volna, hogy a feleségének inába szállt a bátorsága valahol a recepciós hívása és a szoba ajtaja között. – Hát itt vagy!

Marthának szinte eláll a lélegzete, ahogy meglátja a férfit. Ismét elönti az iránta érzett szerelem, mint abban a londoni kórházban. Legszívesebben azt mondaná: *Igen, itt vagyok, drága Ernestem!* – ám inkább így szól:

– Jó rég nem láttuk egymást, mi? – Semleges hangnemet akar megütni, ám hallja a szavaiból kicsendülő magányosságot.

Nyilván Ernest is érzékeli, mert megkönnyebbültnek tűnik.

– Most nézd meg, csak álldogálunk itt, mint a hülyék. Gyere be! – Habozik. – Várj! Hadd menjenek ki előbb a többiek.

Francia ellenállók és amerikaiak vannak odabent. Egyikük a sezlonon hever, mocskos bakancsát a brokátra teszi, olajtól feketéllő kezében pezsgővel teli pohár. Ernest mindkét nyelven elmondja nekik, hogy itt van a felesége, a híres haditudósító Martha Gellhorn. Ismerik? Büszkeség árad a hangjából. A férfiak fogják a karabélyukat, térképeiket, kifényesített cipőjüket, és kifelé menet lopva Marthára pillantanak. A szobából kilépve néhányan ráköszönnek, Mrs. Hemingwaynek szólítva őt, mintha kíváncsiak lennének, milyen kimondani ezt a nevet.

– Az én kis szabadcsapatom – mondja Ernest.

Martha belép a szobába: sokkal nagyobb, mint az ő szobácskája a Lincolnban.

– Mi a tagdíj?

– Egy üveg pia. A skót whiskyért jár a legmagasabb rang.

Az íróasztalon lévő tálcán nyitott üveg Perrier-Jouët áll; zöldesen szűrődik át rajta a fény. Jellemző. Bárhova megy Ernest, ott bőven akad pezsgő.

– Egy pillanat, csak megtisztálkodom – szól a férfi, letartóztatott emberként tartva fel a kezét.

A helyiséget belengi egy korábbi illat: még a kenőolajon és a cipőkrémen át is érezni, mesterséges és édes. Parfüm? Talán. Lehet, hogy Ernest kurvákat látott vendégül idebent.

Az öltözőasztalt térképek borítják. Dokumentumok hevernek mindenhol, és mintha egy nagy göngyöleg vécépapír lógna ki az iratok alól. Martha kinéz az ablakon; odalent az utcán nők gyülekeznek, vizsgálgatnak valamit. Kihajol az ablakon, de nem lát mást, csak a hosszú szoknyákat.

Ernest tisztára mosott kézzel jön ki a fürdőszobából. Ahogy leül a cukorkaszínű ágyterítőre, boldognak és gyerekesnek tűnik. A rózsaszín szaténon katonai karabélyok és kézigránátok sorakoznak. Az éjjeliszekrényen jegesvödör áll, benne újabb pezsgősüveg: Martha kíváncsi, vajon a jégnek volt-e ideje elolvadni, mielőtt Ernest az utolsó csöppet is kiitta az üvegből.

Martha a pezsgőre mutat.

– Ezt meg honnan szerezted?

– A szálloda pincéjéből. Úgy tervezem, hogy nyakára hágok az egész készletnek.

– És aztán?

– Aztán jöhet a bor.

– Nem így értettem.

– Tudom. – Ernest ráül a kezére és előredől, nézi az ablakpárkányon ülő asszonyt. – Itt voltál a partraszálláskor?

– Egy vöröskeresztes hajóval jöttem.

– Engedéllyel?

– Nem, potyautasként. Elbújtam a vécéjükben. – Ernest fülig érő vigyorral néz rá. Martha tudja, hogy amikor épp olyanja van, a férfi imádja a bátorságát. – Hogy van a fejed?

– Nem hagyják, hogy levegyem ezt az átkozott kötést.

– Ha oda a józan eszed, oda a megélhetésed.

Ernest bosszúsnak tűnik. Utálja, ha az iványatáról beszélnek. A szellő megrebbenti a vitrázs függönyt, beszéd hangja száll fel a Vendôme térről. Még több nő gyűlt oda, néhányan vitatkoznak. Martha visszafordul a szoba

felé, észreveszi, hogy Ernest sajtóigazolványa egy revolvernek van támasztva.

– Magaddal hoztad apád fegyverét? Kubából?

– Gondoltam, örülne, ha főbe lőnék vele egy nácit. Tekintve, hogy legutóbb nem vérben fürdött, hanem csokitortában.

– Ne feledd a genfi egyezményt, Ernest: riporter vagy, nem katona.

Sziréna szólal meg, és a férfi is az ablakhoz megy. Mindketten az eget kémlelik. Már számtalanszor csinálták ezt együtt, sőt, szinte megnyugtató rituálénak tűnik. Emlék abból az időből, amikor Madridban voltak, együtt, a házasságuk előtt.

– Le akarsz menni az óvóhelyre?

– Nem igazán.

Az utcán sem kapkodják magukat az emberek.

Ernest mazurkát tesz fel a gramofonon. A vén gazember; ez a madridi zenéjük. Martha hallja, hogy a lemez megugrik egy karcolásnál; Ernest egyszer a fejéhez vágta a korongot a Fincában, az egyik hevesebb vitájuk során. Próbál visszaemlékezni, miről is vitatkoztak. Piáról. Háborúról. Nőkről. A jó öreg trió.

Ernest nézi a forgó lemezt, majd csodálatosan őszinte szemével az asszonyra néz.

– Gyönyörűen festesz, Marty, ahogy ott ülsz és a hajadra tűz a napfény. Annyira hiányoztál, Nyuszikám!

Martha úgy véli, ha a férfi nem ér hozzá, akkor nem fog meghátrálni. Ám Ernest odamegy hozzá, megáll mellette, olyan közel, hogy az asszony hallja a lélegzését; hallja, amint nyel. Férje gyengéden kisimít az arcából egy tincset, a füle mögé söpri. Martha összeszedi minden akaraterejét, ám Ernest megcsókolja a nyakszirtjét.

– Mondd, hogy hiányoztam!

– Disznó – mondja Martha. – Még szép, hogy hiányoztál.

– Olyan messze voltál! Most végre újra együtt lehetünk.

– Ernest.

– Együtt a háborúban, mint a régi szép időkben.

– Ernest…

A sziréna elhallgat. Talán téves riasztás volt. Az utcán lévő emberek az eget fürkészik. Martha odafordul a férjéhez, hogy közölje vele azt, amiért idejött, hogy nekik kettejüknek nincs jövőjük, többé már nincs, ám a férfi az

ágy mellett áll, épp átönti a jeget az egyik vödörből a másikba. Tölt magának egy pohár pezsgőt a nyitott üvegből.

– Azt próbálom elmondani, hogy…

– Tudnál inni egy italt? Mert én igen. – Ernest kedélyesnek tűnik, de Martha látja, hogy a második pohár kitöltésekor remeg a keze.

– Mennyit iszol mostanában?

– Pezsgőt öntök reggel a gabonapelyhemre, és ginnel ízesítem a teát. – A halántékát masszírozza. – Nem szeretnék most ezen vitatkozni.

– Mást sem csinálunk évek óta – kezdi az asszony –, csak vitázunk.

Ernest odaadja neki az italt.

– Mert egyformák vagyunk. Mert mindketten írók vagyunk.

– Ez nem elég jó kifogás. Tizenhét napot töltöttem egy dinamittal megrakott teherhajón, te meg csak úgy ideröppentél egy hidroplánon. Nekem is szerezhettél volna jegyet.

A férfi magába dönti a pezsgőt, szinte egy hajtásra kiissza a poharat.

– Nem akartam, hogy itt legyél – feleli. – Miért vettem volna neked jegyet, amikor eleve nem akartam, hogy ide gyere?

Martha bele sem kortyol a pezsgőbe; leteszi a poharat és felkapja a hátizsákját. Úgy érzi, nem bírja tovább férje borzalmas önzőségét.

– Én nem…

– Marty.

Ernest a hátizsákja pántjánál fogva magához húzza, míg Martha le nem ül a térdére. Megfogja az asszony mindkét kezét, hüvelykujjával dörgöli a tenyerét.

– Nyuszika, emlékezz Spanyolországra! Háborúra van szükségünk, hogy érezhessük egymás erejét. Ne menjünk vissza Kubába! Majd követjük a frontot, ha az tart össze minket. Mindig lesz háború, ahova elmehetünk. Egy csapat vagyunk; nem állhatunk ellen egymásnak. Nem választhat el minket az illem. – Hüvelykujja még mindig az asszony tenyerébe mélyed. – Úgy beszélsz, mintha végleg elfuseráltuk volna. De azért meggondolod? Hogy nem kezdhetnénk-e újra?

Lövés dördül. Facipős lábak rohanása hallatszik. Ajtók csapódnak. A párizsiak bemenekülnek az utcáról.

– Egészen olyan, mint Madrid – mondja Martha, és szomorúan mosolyog mindazért, ami azóta elveszett.

– Amíg veszélyben vagyunk, addig biztonságban van a házasságunk.

– Nem tudom, akarom-e, hogy ez igaz legyen… még ha az is. Ernest!

– Mi az?

Martha a férje sebhelyes kezére és bekötözött fejére néz, majd feláll. Muszáj eltávolodnia tőle, különben nem fogja kimondani a szavakat.

– Szerintem már nem jó nekünk ez a házasság.

Ernest döbbenten mered rá, mintha az asszony hirtelen pofonvágta volna.

– Szeretlek – mondja szinte keserűen Marthának –, szó szerint, őrülten. – Felkel, de csak azért, hogy megigya a felesége maradék pezsgőjét. – Fontold meg, amit mondtam! Újrakezdhetnénk, Marty, ott élhetnénk, ahol csak akarsz. Ha az tesz boldoggá, felőlem akár egy árokban is lakhatunk, Nyuszika.

Martha azt hajtogatja magában, hogy mondjon nemet, hogy közölje a férjével: fontolgatott ő már annyit, amennyit csak bírt, ám ehelyett csak bólint. Mert Ernest Hemingway szerelmének rabja, az elmúlt hét évben nem ismert semmi mást.

Puszit nyom a férfi arcára, és kis híján feldönti az italát. Erről eszébe jut, hogy amikor a kínai nászútjukon a gépük zuhanórepülésbe kezdett, és miután visszaállt egyenesbe, Ernest megnevettette a többi tudósítót. Azt mondta: „Nézzétek, egy csepp se ment ki!” Csak ezután nézett Marthára, hogy meggyőződjön róla, jól van-e. Az asszony kibámult a repülő ablakán, miközben körülötte minden tudósító kacagott; eltűnődött, vajon kihez ment feleségül. Az alkohol valóban nem semmi szerető.

Martha fogja a holmiját, és kifelé indul. Elmegy a fürdőszoba mellett, amiben két mosdó meg egy akkora bidé áll, hogy egy kutyát is le lehetne benne csutakolni. Már az ajtóban áll, amikor széllökés süvít be a szobába, lefújva a térképeket az asztalról. A nagy göngyöleg vécépapír, amit az asszony már az előbb észrevett, leesik a szőnyegre, visszapattan, majd gurulva kitekeredik.

– Ernest! – mondja Martha szinte nevetve.

Lehajol, hogy felszedegessen mindent, ám ekkor észreveszi a papíron lévő írást. Ernest kék tintával írott betűi borítják a vécépapír hat lapját.

– Hagyd! – mondja a férfi riadt, feszült hangon. – Majd én összeszedem.

Martha azonban már meglátta, amit a férje takargatni próbál. A vécépapíron szerelmes vers áll. Az íven fekete lyukak látszanak ott, ahol a tinta átáztatta a papírt. Martha végigolvassa a költeményt, miközben a függöny libeg Ernest körül az ablakban.

A vers címe: „Marynek, Londonba”

– Ez meg mi? – kérdi az asszony. – Ki ez a Mary?

– A *Time* tudósítója – feleli Ernest egyszerűen, kertelés nélkül.

Martha lassan visszateszi az asztalra a papírt. Ez megmagyarázza Sylvia ma reggeli tekintetét: ezek szerint nem feledkezett el Martháról, csupán azt hitte, le lett cserélve. Sylvia talán még találkozott is ezzel a Maryvel, bárki legyen is az. Martha a papírra mered: egészen elönti a búskomorság, képtelen levenni a szemét a nevetséges versről.

– Nem értelek. Azt állítod, hogy nem bírsz elveszíteni, miközben egy másik nőnek írogatsz verseket?

Ernest könyörögve néz rá, de nem szól semmit. A függöny úgy lebben körülötte, mintha vőlegény volna, és a menyasszonya fátyla verdesné.

– Mary mi?

– Welsh.

– És ki ez a Mary Welsh? A szeretőd? A kedvesed? A következő feleséged?

Ernest úgy fest, mint aki mondani akar valamit, de nem felel. Martha arra gondol, milyen jellemző ez a férfira: akarja a feleségét, akarja a szeretőjét, akar mindent, amit csak lehet. Nem arról van szó, hogy ennyire mohón vágyna a nőkre, hanem arról, hogy ennyire fogalma sincs, mire van szüksége. Újabb és újabb és újabb feleség – Ernestnek nem feleségre van szüksége; anya kell neki!

Akaratlanul is elönti a düh. Hogy teheti ezt vele a férje? Mindenekfölött kínos az egész – mindannyiuk számára kínos egy újabb Ernest által kavart botrányba csöppenni.

– Miért könyörögsz, hogy ne hagyjalak el, ha már úgyis van valakid?

Ernest vállat von. Zavartnak látszik. A szekrényhez lép, tölt magának még egy italt. Még mindig hallgat.

– Gyerünk, Ernest! Fojtsd italba a problémádat! Felejtsd el! Már elmúlt dél, úgyhogy annyit ihatsz, amennyit csak akarsz. Nem ez a szabályod? – Nem vált ki más reakciót, csak azt, hogy a férfi az ablak felé fordul, az utcát nézi. – Nevetséges vagy. Még egy gyereknél is rosszabb. Meg kellene próbálnod véget vetni a meglévő kapcsolataidnak, mielőtt kerítesz magadnak valaki mást! Egy férfinak illene ennyire tisztességesen viselkednie. Vége van, hallod? Elegem van belőled!

Mielőtt becsukja az ajtót, megakad a szeme Ernest apjának revolverén; sötét folt a szobában, mint a feltépett macskakövek helye a hézagos utcán. A férje még mindig nem fordult meg, hogy ránézzen.

– Eszedbe ne jusson valami hülyeségest csinálni! – mondja, ahogy elhagyja a szobát.

Kint az utcán Martha az ablakból látott nők felé tart. Most már fel is vannak fegyverkezve fazekakkal meg késekkel. Egyikük hentesbárdot markol. A szoknyáik között az asszony egy döglött kancát pillant meg a macskakövön. A marja fényes, sörénye sötét. A körülötte álló nők tányérokat és vászonzsákokat nyújtanak maguk elé, hátha jut nekik láb, pata vagy szőrös pofa. Martha hátrébb lép, miközben egy nő belevág a kanca nyakába. A vér belefolyik a megmaradt macskakövek közt tátongó lyukakba.

28. HAVANNA (KUBA), 1944. ÁPRILIS

Úgy tűnt, a BBC tengerentúli adása nem érte el a világ ezen szegletét. Martha semmi mást nem fogott a rádión, csak zörejt és egy hittérítő műsort Jamaicából. A hangolgatással az őrületbe kergette Ernestet, ám az asszony tudni akarta az európai híreket, és nem volt hajlandó feladni.

A Finca mostanra lakhatóvá vált; megzabolázták a virágokat és az egyéb növényzetet. A medencét megtisztították; a trópusi dzsungelt hetente nyesték – ám Martha nem szégyellte bevallani, hogy a háztartás vezetése nem az erőssége. A személyzet azonban őt nyaggatta, amikor éppen írt, nem pedig Ernestet; vele akarták megbeszélni a menüt és a bevásárlást.

– Menjenek, kérdezzék meg erről Mr. Hemingwayt – mondta ilyenkor az asszony; úgy zavarva ki a szobából az alkalmazottait, mintha a szoknyáját ráncigáló gyerekek volnának. – Dolgozom.

Azonban a murvafürtöt vissza kellett vágni, a menüt meg kellett írni, a komornyikot pedig emlékeztetni kellett arra, hogy ne csak a fogpiszkálót rágcsálja egész nap. Az itteni jó napokon Martha ájuldozott önnön boldogságától; az unalmas napok lassúságát viszont ki nem állhatta.

A rádióból jövő statikus zörej sem nyomta el a konyhából hallatszó zajt, ahol a férje jeget tört. Ernest mostanában egyre korábban állt neki az ivásnak, hogy megszabaduljon az aznapi feszültségtől. A férfi két kókuszos koktéllal lépett be a nappaliba. Piszkos fehér pólójában úgy nézett ki, mint egy kubai csavargó. Martha már épp megdorgálta volna, ám eszébe jutott, hogy ma már rászólt egyszer emiatt, így most lakatot tett a szájára. Manapság már csak félig-meddig volt vicc, ha Disznónak szólította.

A szeme sarkából figyelte Ernestet, aki várta, hogy vele foglalkozzon. Martha húzta az időt, továbbra is a rádiót hangolta. Halászhíreket fogott Floridából, aztán egy helyi oktató műsort, majd végre a harangszót és az angol bemondó hangját: *Önök a BBC adását hallgatják.*

– Úgy örülök, hogy megvettem neked ezt a rádiót – mondta a férfi végre átnyújtva neki az italt. – Nincs is jobb, mint hallgatni, ahogy a friss híreket a fülünkbe rikoltozzák.

– Vagy így értesülünk a hírekről, vagy négynapos késéssel, a postahajón keresztül.

– A Harmadik Birodalom tovább dübörög, akár halljuk a híreket, akár nem.

Csöndben hallgatták az adást, megosztoztak a kanapén, de nem ültek közel egymáshoz. A három könyv, amit az asszony itt, e ház békéjében írt, Ernest művei mellett sorakozott a polcon: *Véres csatatér*, *Egy idegen szív, Liana*. Jó hely volt ez az írásra, unalom esetén viszont borzalmas, bár három könyvet összehozni öt év alatt nem rossz teljesítmény. Egy nap Martha épp címet keresgélt a novelláskötetének, amikor rábukkant Fife egyik Ernestnek írott levelére. A nő ebben is kirohanást intézett a volt férje ellen, ám egész elmélkedőn zárta a sorait: „egy idegen szív mindig sötét erdő". Martha ezt egészen tökéletes kifejezésnek találta, és örömmel használta fel egy részét a kötet címeként. Kíváncsi volt, vajon rábukkant-e Fife a könyvre a helyi könyvesboltban. Úgy gondolta, jó kis meglepetést szerezne a címmel az előző Mrs. Hemingwaynek.

A híradó véget ért. Martha elment zuhanyozni, a kanapén hagyva a férjét, miközben egy másik állomás salsamuzsikába váltott át. Volt idő, amikor egy ilyen dal hallatán mindketten táncra perdültek. Egyikük sem tudott rendesen táncolni, ám annak idején imádtak egymással táncolni.

A zuhany elnyomta a zene hangját. Miközben Martha aznap már másodszorra szappanozta be a testét, ismét emlékeztette magát arra, hogy boldog. Micsoda élete van! Kókuszhéjban feltálalt fagylalt, gin-tonik a kertben, tengeri fürdőzés reggel és tenisz délután.

De volt, hogy úgy érezte magát, mint akit elevenen eltemetnek. A házat körbevették a futtatórácsok. A kertben lévő virágok olyan nagynak tűntek, mintha egyben le tudnának nyelni egy tehenet. Az asszony néha úgy érezte, menten belefullad a koktélokba és a növényekbe. Pont tegnap vette észre, hogy az egyik fa törzsén orchideák nőnek, de miután metszőollót ragadott, hogy lenyesse a virágokat, rájött, mennyire elborítják a fát: nagy csomókban, a lombok közt selymes kötegekben terpeszkedtek. Lehetetlen volt mindet levágni. Aznap délután Martha csüggedten bújt ágyba, és hideg éghajlatról meg természeti katasztrófákról álmodott. Felidézte az itteni első napját, mennyire be akarta engedni ide a természetet, jól emlékezve arra, hogy Fife Key Westben téglafal mögé zárta Ernestet. Ez viszont nevetséges volt; a házat lassan elnyelte a természet!

És Ernest! Ernest úgy viselkedett, mintha a személyzethez tartozna – mintha maga is az alkalmazottjuk lett volna. Marthának az volt az érzése, hogy a férfi egyre csak próbálja boldoggá tenni itt: úgy igyekezett elegyengetni a problémákat, mintha egy ruha ráncait simította volna ki. Elküldte az asszonyt tudósítani a tengeralatti hadviselésről Antiguára,

Sabára, Barbadosra; bárhova, csak hogy dolgozni tudjon, és a közelben maradjon. Martha azonban nem talált mást azokon a helyeken, mint képeslapra illő tengerpartokat és végtelen nyarat. Tavaly végre elmenekült Angliába, és csak ott lelt rá az ismerős érzésre: újra háborúban volt, újra otthon érezte magát.

Martha nadrágban és ingben ment vissza a nappaliba. Ernest ott volt az asszony dolgozószobájában. Martha biztos volt benne, hogy a férfi valamit el fog veszíteni, vagy rossz helyre fog visszatenni, ezért közölte vele már régebben, nagyon világosan, hogy nem akarja őt ebben a helyiségben látni. Ernest épp Európa nagy térképét bámulta, a háta mögött összefogott kézzel, mintha egy galériában kiakasztott festményt csodált volna.

Az asszonynak fogalma sem volt, mi mást mondjon, így végül kibökte:

– Tudod, gyűlölök óvatos lenni.

– Jaj, Marty! – szólt Ernest, először gyöngédén, de kihallatszott a hangjából az ironikus udvariasság. – Mégis hol lennél inkább, mint itt? Talán a haldoklókkal lennél itt – mutatott hüvelykujjával Németországra –, vagy itt – bökött Franciaországra –, vagy itt? – Az utóbbi Londonra vonatkozott.

Igen – gondolta Martha –, London nagyon is jól hangzik. A bemondó angol akcentusa hallatán elképzelt magának egy mayfairi lakást: bombák robbannak fölötte, miközben papírra veti egy novella piszkozatát, köntösben és gázálarcban.

Martha otthagyta Ernestet a dolgozószobában. A nappaliban újra megpróbálta befogni a BBC-t, ám a férfi utánament, és kikapcsolta a készüléket.

– Utálok megfontolt, jó és megállapodott lenni – mondta neki Martha, és nem értette, miért van ilyen meleg ebben a szobában, miért nem hűl le soha ez a ház. – Ez a luxus! – tette hozzá a tőle telhető legnagyobb undorral, körbenézve, látva tárgyaik megállapodott nyomorát. – Ez az odú! Neked nincs eleged belőle?

Ernest feltette a székre sebhelyes lábát.

– Ezt teszi a háború, Marty: megnyomorít és gyilkol. Azt hiszed, te majd valami mást találsz benne; különlegesnek képzeled magad. De semmi mást nem fogsz találni.

– Baromság! Amikor megismerkedtünk, te magad mondtad, hogy látnom kellene a háborút.

– Most már láttad! Bravó!

Az asszony az ablakhoz lépett: a kubai alkonyat odakint beragyogta a cukornádültetvényeket.

– Szerintem te félsz elmenni.

– Gyávának nevezel?

– Nem, azt mondom, hogy boldogtalan vagyok itt. Nem akarok úgy élni, mintha be volnék bugyolálva.

– Martha Gellhorn – nevetett Ernest nyersen. – Haditudósító és mazochista. Neked kurvára fogalmad sincs semmiről, kislány.

Martha kinyitotta a bejárati ajtót, és kiment a széles kőlépcsőre. Friss levegőre volt szüksége. Újra meg újra lefolytatták ezt a vitát. Talán csak saját magának köszönhette: kellett neki valaha is azt gondolnia, hogy megkaphatja Ernesttől az áhított választ. Odakint a macskáik galambokra várva heverésztek. Egy orchidea nyújtogatta vékony, mályvaszínű nyakát. Gondtalanul csiviteltek a madarak.

Körbevette az érő-érlelődő Kuba.

Ernest kijött a tornácra, itallal a kezében. Szó nélkül átnyújtotta az asszonynak az egyik poharat, majd leült a nádszékre. Nyikorgás hallatszott, majd reccsenés, és a szék összerogyott. Ezután legfeljebb gyújtósnak használhatták volna. Térdével a füle mellett Ernest úgy nézett ki, akár egy gyerek. Dühös képet vágott, amíg meg nem látta, hogy az asszony kacag.

– Szaros kis vacak – morgott, aztán felkapta a szék egy darabját, és a kertbe hajította, mire az egyik macska komikusan rémült nyivákolást hallatott. Martha újra elnevette magát. – Na, most mondd meg, miért akarnál bárhol máshol lenni? – kérdezte Ernest a Finca, pazar romjuk felé intve. Leült az asszony mellé, koktélszaga volt a pólójának. – Mit tehetek érted, Marty? – Ismét gyöngéden szólt.

Szegény Ernest! Soha nem szeretett jobban, mint amennyire őt szerették.

Martha átkarolta.

– Menjünk Európába!

– Öreg vagyok.

– Negyvennégy éves vagy. Újra kivirulnál.

– Európa hideg. Az étel borzalmas. Fáradt volnék, semmire se volnék jó.

Belekortyolt a felesége italába, majd visszaadta a poharat.

– Nekem jó volnál.

– Nem lehetek a szobalányod, Marty. Nem lehetek a nevelőnőd.

– Akkor legyél ismét riporter!

– *Nem akarok*, Marty. Ha itthon maradsz, családot alapíthatnánk. Hátha kislányunk születne.

A gyerekvállalás gondolatára Martha összerezzent. Tavaly újabb terhességet szakíttatott meg. Ernest próbálta rávenni, hogy tartsa meg, mivel a fejébe vette, hogy kislány lesz. Martha azonban közölte vele, hogy nem válna belőle jó anya. Nem volt – és úgy érezte, soha nem is lesz – kedve az anyasághoz.

– Ne gyere megint ezzel, kérlek!

Ernest leguggolt elé, és a térdére tette a kezét. Könyörgöm – gondolta Martha –, csak kedves és szerető ne legyen! Azt még tudta kezelni, ha a férje goromba és durva volt, azt viszont nem, ha gyöngéden és jámboran viselkedett.

– Nyuszika, tudom, hogy kimerítettük egymást. Tudom, hogy nem mindig hoztuk a legjobb formánkat, de Isten soha nem ígért könnyű sorsot az íróknak, akik megpróbálnak együtt élni. Nyuszikám, kérlek szépen!

Martha Ernest ellágyult, könyörgő arcára nézett, de kitartott az elhatározása mellett. Jó nagyot húzott az italból. Jó erős gin-tonik volt, a tonikból már kiment a buborék.

– El kell mennem.

– Rendben – állt fel Ernest. – Fogd a világfájdalmadat, eredj, keresd meg valahol máshol a teljes nyomorúságot! A háború ugyanolyan nyomorúságos lesz, amilyen mindig is volt, te elkényeztetett kis kurva!

Na tessék: Ernest visszatért a szokásos formájához.

A férfi fogta az italát, és bement a házba, átrúgva a tornácon az összerogyott széket.

– Írópicsa! – szól vissza a házból, harsog az indulattól. – Akkor menj el egyedül a kibaszott Angliába!

Martha kipiszkált a jegygyűrűjéből egy darab szappant, és kipöckölte a kertbe. Figyelte a föléje magasodó fán fészkelő madarakat, és egy hajtásra megitta a maradék koktélját. Az este gyorsan szállt le Kubára. Az írófeleség élete nem volt Marthának való. Elindult a háborúba.

29. PÁRIZS (FRANCIAORSZÁG),
1944. AUGUSZTUS 26.

Martha elhagyja a Ritzet, és elindul vissza a Champs-Élysées-re. Ennyi volt? Ez lett volna a nagy kiugrása a Hemingway-csapatból? Ma reggel még úgy képzelte, hogy a felszabadulása olyan dicsőséges lesz, mint Párizsé. Ehelyett azonban, miközben nyugat felé, a Tuileriák kertjéhez ballag, egyre csak Ernest versén jár az esze, ahogy kigöngyölődve a komód oldalához gurult, mint egy álom szalagja. Szerelmes vers Marynek, bárki is legyen az a nő. Miért kellett Ernestnek ezt tennie? Ez a magas, nagydarab pasas fel-alá dübörög a városban – ám úgy tűnik, képtelen egy hetet, egy napot, akár csak egy órát is egyedül tölteni. Az előző feleségétől való válása és a Marthával kötött házassága között tizenhárom napot várt; mintha olyan férfi volna, aki egyszerűen képtelen feleség nélkül élni.

A Tuileriáknál üresek a virágágyások, a növényeket valószínűleg megették. Egy kiégett tank még mindig füstöl. Martha beül ebédelni a park kis éttermébe, magába kanalaz egy tál híg húslevest, aztán rendel egy kávét, bár amint megkóstolja, rádöbben, hogy nem is kávé, hanem pörkölt cikória néhány szem édesítővel. Miközben odakint ül az éles fényben, hagyja, hogy lassan világossá váljon a ma délelőtt teljes őrülete: ugyanazon a napon, amikor Ernest könyörgött neki, hogy ne hagyja el, a férfi szerelmes verset írogatott a szeretőjének. Nem kellene, hogy meglepje a dolog, hiszen Ernest nő nélkül olyan, mint egy feleségre áhítozó író. Az asszony mégis elárulva érzi magát Mary váratlan felbukkanása miatt, mintha gondosan begyakorolt szövegkönyvét ellopta volna egy csapat bohóc, akik minden igyekezetükkel megpróbálják bohózattá változtatni ezt a napot.

Marthának Londonban fülébe jutott a pletyka, miszerint a férjének talán *vendége* van a Dorchesterben, ám csak háborús kettyintésnek vélte a dolgot, jelentéktelen epizódnak tekintette. Elvégre neki magának is bőven voltak afférjai, amióta elutazott Havannából. Visszaemlékezik a londoni kórházban látott sárga tulipánokra. Talán azokat is az a nő küldte ajándékba – Mary Welsh. Vagy Walsh a neve? De ha Ernest verset ír – pláne szerelmes verset –, akkor bizony nagyon is komoly kell legyen a kapcsolatuk. Martha szinte csodálja a férjét: hatalmas dicsőségnek tartja, hogy Ernest el akar venni minden nőt, akit csak megdug. Ernest Hemingway olyan erős a szerelemben, amilyen pocsék férj.

Az asszony elszív egy cigarettát, hogy elnyomja a kávé ízét. A sötét löttyöt mintha kéregből főzték volna. Nézi a körülötte zajló életet. A párizsiak végtelenül boldognak tűnnek, mindannyian, Martha azonban réges-régi emlékek gyászos szemlélőjének érzi magát. Emlékszik, hányszor itták le magukat Ernesttel a sárga földig gin-kókusz koktéllal Havannában; egy este kitalálták a Hem-Horn-hop nevű táncot, de mindketten olyan részegek voltak, hogy nem bírták felidézni a lépéseket, valahányszor megkísérelték előadni. Emlékszik, hogy egyszer, amikor borzalmasan küszködött az írással, Ernest kihajózott vele a *Pilar*on, és a tengerre nézve ezt mondta: „Ez itt, Marty, ez az egyetlen dolog, ami számít.” Férje kicsalogatta őt a nyomorúságából, ami olyan furcsa és érthetetlen volt, hogy csakis az írás okozhatta – és csakis egy másik író érthette meg. Aznap délután Ernest minden kifogott tonhalat egy olyan kritikusról nevezett el, akit mindketten gyűlöltek. És aznap este megsütötték odahaza a New York-i kritikusok krémjét a Finca grilljén.

Ahogy szívja a katonai fejadagból származó cigarettáját, Martha legjobban a férfi őiránta érzett szerelmére emlékszik vissza. Talán csak az asszony ambivalenciája tette ilyen metszővé és dühössé a férje szerelmét. „Szeretlek, szó szerint őrülten” – Ernest úgy köpte ki ezeket a szavakat, alig egy órája a Ritzben, mintha undorodott volna saját magától.

És most mindennek vége – gondolja Martha, olyan döbbenettel, amit most érez először házassága felbomlása alatt. Minden rossz véget ér, ám minden jó is egyben. Az asszony egyszerre érzi magát komornak és boldogtalannak. Ó, Ernest! Martha fel nem foghatja, miért kellett a férfinak vele is ezt tennie. Ám Ernest Hemingway házasságainak végén nem maradhat csupán két személy. Nem, gondolja Martha, kissé keserűen. Mindig kell, hogy legyen egy szerencsés harmadik.

Miközben Martha átvág a parkon, vagy százan ráznak vele kezet vagy ölelik át lelkesen, amint meglátják a haditudósító-jelvényét. De Gaulle-t három órára várják, és máris gyülekezik a tömeg a sugárúton, egy-egy üveg calvadosszal vagy szilvapálinkával. Martha tudja, hogy gyorsan kell anyagot gyűjteni a cikkéhez, mielőtt a sugárutat elözönlik a részegek és az ünneplők.

Martha főnöke a *Collier’s*nál nagyon rossz szemmel nézte az asszony merész húzását a normandiai partraszálláskor. Hogy megbékítse a pasast, Martha úgy döntött, ír neki egy könnyed kis cikket a párizsi divatról. Erről akartak hallani az amerikaiak Európából: nem a zsidók helyzetéről vagy az

ellenállás tevékenységéről, hanem arról, hogy milyen hosszú most a francia szoknya. Nos – gondolja az asszony –, hadd tudják meg! Egyébként is, muszáj dolgoznia, hogy elterelje a figyelmét Ernestről. Valahányszor úrrá lett rajta az ilyen vagy olyan aggodalom, mindig a tudósítás bizonyult a leghatékonyabb érzéstelenítőnek. *Travail: opium unique* – mindig is ez volt a mottója: a munkánál nincs jobb ópium.

Az egyik divatüzletben talál egy eladót. A férfi zászlókat aggat a szőrmével, brokáttal, gombokkal és csipkével ékesített próbababákra a kirakat üvege mögött. Párizs egzotikus madárnak tűnik Londonhoz képest, ahol Martha egyáltalán nem látott eladó ruhaanyagot – gombot, csipkét vagy gyöngyöt pedig végképp nem. Amikor megkocogtatja az üveget, az eladó összerezzen, és a szívére szorítja a kezét. Párizs még mindig riadt. A férfi a Martha karjára tűzött jelvényt méregeti.

Az eladó otthagyja az augusztusi fényben fürdő, félmeztelen próbababát. Martha a legbájosabb mosolyát villantja rá, majd felteszi a gyilkos kérdést: – Milyen vásárlók voltak a nácik, monsieur?

A férfi azonnal védekezőre fogja.

– Én csak a kirakatot rendezem – mondja. Idegesen figyeli a sugárutat, mintha attól rettegne, hogy a tömeg rögtön ellene fordul.

Martha szelídségre inti magát: csak azt kell megtudnia, mihez kezdtek a hölgyek a műselyem fejadagjaikkal.

– Mit vehetnek itt a nők, monsieur?

Az eladó óvatosan felsorolja a hiánycikkeket: nincs se fémkapocs, se karika, se bőrtalp cipőhöz. Mesél Marthának a legújabb divatőrületről, a hatalmas kalapokról, mivel azokat apró maradékokból és fecnikből is el lehet készíteni. Az asszony úgy véli, eleget hallott ahhoz, hogy összedobjon valamit; egy könnyed kis cikkecskét, ami elnyeri majd a főnöke tetszését. Martha köszönetet mond az eladónak, majd elindul vissza a szállodájába, ahol egyetlen órára el fogja felejteni a házassága zűrzavarát, leül az írógépéhez, és csak *ír.* Talán a divatüzlet bemutatásával kezdi a cikket, aztán szavakba önti a város panorámáját: a könyvkereskedőket a Szajna partján, a magukat gyaloghintón cipeltető gazdag nőket, valamint a facipőket, melyek mintha kétlábú lovak patájaként kopognának. Legyen minél egyszerűbb! – hajtogatja magának.

Alig száz méterre az üzlettől hirtelen rádöbben, hogy elfelejtette leírni az eladó nevét. Visszasiet, ám már a távolból is látja, hogy a férfi beszélget valakivel a kirakat előtt. Egy másik újságírónővel.

Ez bosszantó. A *Collier’s*nak csak akkor kell majd a cikke, ha exkluzív az anyag. Már éppen odalépne a riporterhez, és közölné a nővel, hogy szálljon le a sztorijáról, de megtorpan. Ismerős valahonnan ez a nő: egyidősnek tűnik Marthával, szőke haja a tarkójánál kunkorodik. Nagyon csinos kosztüm és blúz van rajta, bár a blézer nem leplezheti dús keblét. Talán Madridból ismerik egymást; lehet, hogy ez a nő is a Florida hotelben szállt meg, és együtt ették a félbevágott grépfrútot a reggelinél.

Martha egy újságosbódé mögül figyeli az újságírónőt. Nem, meggondolja magát, mégsem Spanyolországból ismeri, hanem a *Post* vagy a *Times* New York-i szerkesztőségéből. A férfi fagyossága teljesen elolvadt a nyájas riporter figyelmének melegében – nem is kérdés, melyikük készített jobb interjút, ez a nő vagy Martha. Az eladó még el is neveti magát. A beszélgetés végeztével az újságírónő átnyújtja a névjegyét, és franciául bemutatkozik. Neve hallatán Marthát kirázza a hideg a döbbenettől. Ő az. Ez a nő Ernest versének címzettje.

Mary Welsh nem tűnik haditudósítónak. Keblét nem szorítja melltartó; szőke hajának nagy, lágy csigáit nem tűzte félre gondosan az arcából. Miközben a férfit hallgatja, rokonszenvvel dönti oldalra a fejét – valószínűleg hozzászokott, hogy hízelgéssel szerezzen információkat a pletykalapok vagy a női magazinok cikkeihez. Martha úgy véli, vonzó nő – legalábbis bizonyos mértékben.

Egy kövér amerikai riporter lép oda Maryhez: épp akkor szólítja meg, amikor a nő elteszi a jegyzetfüzetét. Mary láthatóan örül, hogy látja, bárki legyen is a pasas. A sarkon állva beszélgetnek, meghitten közel hajolva egymáshoz a tömegben.

– Akar venni valamit?

Martha értetlenül mered az újságosra.

– Hogyan?

A férfi ismét megkérdi, akar-e a madame újságot venni.

– Nem.

Az újságosbódén kívül nincs hol elbújnia. Nem gondol bele, hogy tulajdonképpen mit fog mondani neki; egyszerűen odamasírozik Mary Welshhez. Ez aztán a rajtaütés! Bár egyáltalán nem tervezte.

– Mary? – kérdi, de nem hallani a hangját. Dudák tülkölnek ott, ahol a tömeg összeverődött, és sokan kiabálnak, hogy megérkezett a tábornok. Egy rendőr a sípját fújogatja, próbálja fenntartani a rendet. – Mary! – kénytelen megismételni a nevét.

– Igen? – A nő kifejezéstelen arccal néz Marthára.

A kövér pasas pislog. Arca kipirult és izzadt a hőségben.

– Martha vagyok. Martha Gellhorn.

A férfi szemében mintha félelem csillanna. Martha örül, hogy a neve továbbra is képes ilyen reakciót kiváltani. A pasas megszorítja Mary karját.

– Holnap találkozunk! – Úgy mondja, mintha sok szerencsét kívánna a nőnek, mintha Mary csatába indulna. Martha kíváncsi, vajon Mary és Ernest viszonya közismert-e; talán ő az egyetlen a riporterek baráti körében, aki semmiről sem tud. Gyűlölné, ha bármelyik ismerősük ostobának tartaná. A férfi biccent neki, mielőtt továbbsétál; egy pillanatra a két nő a távolodó alakot figyeli.

– Tudom, ki maga – mondja Mary. Két vállra veszi a hátizsákját, és elmosolyodik, mintha tökéletesen nyugodt volna a szeretője felesége társaságában. – Nem emlékszik rám, ugye?

Martha úgy érzi, elvesztette az irányítást; azt hitte, ő fogja diktálni a beszélgetés menetét.

– Hogyhogy nem emlékszem?

– Chelsea-ben találkoztunk. Néhány hónapja.

Martha rájön, honnan ismeri a nőt: nem Madridból vagy New Yorkból, ahogy gondolta, hanem Londonból. A *Herald Tribune* egyik partiján találkoztak, Marthát azonban teljesen lefoglalta, hogy információt próbáljon kiszedni két lengyel pilótából, így alig figyelt oda az újságírónőre. Semmi másra nem emlékszik vele kapcsolatban, csak arra, hogy Mary megcsodálta a rókaszőrme stóláját – a találkozásuk aznap este nem lehetett hosszabb néhány percnél. Marthának még csak eszébe sem jutott, hogy Ernest ezt a nőt nézte ki a következő feleségének. Martha és Mary – gondolja –, mint a két nővér, Márta és Mária a Bibliában. Mindketten haditudósítók, és most mindketten Ernest rendkívül szívélyes ágyát melengetik. Forog tovább a szánalmas kerék.

Mary cigarettára gyújt, másik kezével megtámasztja a könyökét. Úgy néz ki, mint egy iskolakerülő. Könnyen kezelhetőnek tűnik – mintha egész testével készen állna arra, hogy megtegye, amit elvárnak tőle. Mennyire élvezheti ezt Ernest!

– Mióta tart a dolog?

Mary vállat von.

– Fogalmam sincs, miről beszél.

– Ne játssza az ártatlant!

A nő lenéz a cipőjére, de egyáltalán nem tűnik bűntudatosnak.

– Ernest azt mondta, hogy maga már nem tényező. Azt mondta, magányos Londonban, és hogy már hónapok óta magányos.

– Csak tizenhét napig voltam távol!

– Azon a partin, amin megismerkedtünk, maga nem tűnt magányosnak.

– Ez teljesen lényegtelen. Tudni akarom, mi van maguk között.

– Csak együtt ebédelünk meg iszogatunk, ennyi.

– Mennyire komolyan udvarol magának Ernest?

– Nem hinném, hogy ahhoz magának bármi köze volna.

Egy csapat diák közeledik feléjük, kerékpárjuk csengője folyamatosan szól. Az augusztusi meleg ellenére sísapkát viselnek. A felszabadulásról énekelnek, és néhányan – megmagyarázhatatlan módon – vécékeféket lóbálnak a levegőben, féktelen vigalommal. Martha alig várja, hogy eltűnjenek innen; úrrá lett rajta a méreg, és válaszokat akar. A diákok elkerekeznek mellettük, így Martha és Mary kénytelen a bolt oldalához húzódni.

– Beszél magának házasságról? Lefogadom, hogy igen.

Mary bólint. Talán csak az épület árnyéka miatt látszik másmilyennek az arckifejezése; homályba borulnak a vonásai, de végre mintha lenne benne annyi tisztesség, hogy kissé bűntudatosnak tűnjön.

– Nem gondolja komolyan.

– Ó, véresen komolyan gondolja – feleli Martha. – Szemernyi kétségem sincs, hogy a lehető leghamarabb el akarja venni magát. Mondja, maga is ezt akarja?

– Hogy hozzá akarok-e menni Ernesthez? Nem tudom. – Kissé kétkedően nézi a másik kezét. – Az a probléma – mondja –, hogy már férjnél vagyok.

Martha csak most veszi észre a jegygyűrűt Mary ujján. A legszívesebben nevetésben törne ki. Milyen abszurd! Milyen *elképesztően* nevetséges! Ernest, aki még egyszer, az új évtizedben is felszarvazott bohócot csinál mindannyiukból.

Az egyik diák Martha felé bök a vécékeféjével. Az asszonyt utánozva komor képet vág, majd elvigyorodik, és végighúzza ujját ajka felfelé görbülő ívén. Martha akaratlanul is elmosolyodik.

– Hát, ez *valóban* bonyolítja a helyzetet – mondja Marynek. Úgy véli, Mary talán belevalóbb nő, mint Hadley és Fife, a szűz arák.

– Nézze, Martha… Szólíthatom így?

Az asszony bólint. Mary a mellékutcában lévő pad felé int, ami épp most szabadult fel. A két nő kissé feszengve, gondos távolságot tartva ül le egymás mellé.

– Martha, csak azt akarom mondani, hogy eszem ágában sem lett volna betolakodni a maga területére, ha tudom, hogy még igényt tart rá. Ernest nagyon határozottan állította, hogy *magának* lett elege *belőle,* és nem fordítva.

Martha haragja, ami percekkel korábban még heves és elkeseredett volt, hirtelen szertefoszlik – kész meghallgatni a Mary által elmondott igazságot. Már nem akar Ernest felesége lenni. Ujjongó párizsiak veszik körül, vagy a fejük feletti erkélyeken tolonganak, házi készítésű zászlókba burkolóznak, a gyerekek felkapaszkodnak a fákra és az utcai lámpákra. Véget ért a megszállás, és Martha egyszerűen képtelen beolvasni Marynek, hiába lépett oda hozzá ezzel a szándékkal. Ehelyett sürgető kényszert érez, hogy őszinte legyen a nővel. Mary maga is riporter, így talán megértheti a furcsa ellentmondást, hogy milyen érzés szeretni a férfit, és még a szerelménél is jobban vágyni a teljes szabadságra.

Martha megpillant egy lehorzsolt térdű szőke kislányt az egyik fa tetején, amint de Gaulle tábornokot fürkészi a tömegben. A saját kislánykorára emlékezteti a kép, amikor egyszer késő estig lapult a jegesember kocsijában. Amikor a szülei megtalálták, csak azt tudta mondani nekik, hogy látni akarta a világot. Utazás. Kaland. Martha mindig is erre vágyott.

– Ne haragudjon, hogy az imént olyan nyers voltam! – mondja Marynek. – Nem akartam gorombáskodni. Fel voltam dúlva. Igazság szerint csak most értesültem a viszonyukról a férjemmel… vagyis a kapcsolatukról Ernesttel. Kissé megdöbbentett a dolog.

– Nagyon sajnálom – feleli Mary.

Itt ül emellett a nő mellett, a nő mellett, akinek Ernest már verset is ajánlott – Martha egyszeriben annak látja Maryt, ami valójában: a kiútjaként. Ma délelőtt meggyőződhetett arról, hogy a férje nem fogja hagyni elválni őt, amíg van rá esély, hogy esetleg egyedül marad. A férfi fél a magánytól meg a brutális gondolatoktól, amelyek rátörnek, valahányszor nem gondoskodik róla senki. Csak akkor fogja elengedni az aktuális feleségét, ha biztos abban, hogy már készen áll a következő.

– Én csak meg akarok szabadulni Ernesttől – vallja be Martha Marynek. – A saját nevemet akarom látni az útlevelemben. Igaza van. Nem akarok többé Mrs. Hemingway lenni.

– Hát ennyire nem ajánlja?
– Az Ernesttel való házasságot? – nevet Martha. – Nem, ez nem igaz. Az Ernesttel töltött éveim – mondja a hazugság leghalványabb árnya nélkül – egyszerűen csodásak voltak. De most vége… legalábbis a házasságunknak. Valami véget ér, az biztos.
Mary bólint, és cigarettával kínálja. Az ajkak, amelyek Ernest ajkán osztoztak, most egy amerikai cigarettát osztanak meg. Martha a széles, fákkal szegélyezett sugárútra néz, elképzeli, ahogy hamarosan tankok hajtanak végig rajta, és mindenki a szabadság eksztázisában énekel.
– Van bármi tanácsa? – kérdi Mary a cigaretta füstjében. – Már ha tényleg házasság lenne a vége.
– Nem is tudom… Élvezze ki! – Martha elmosolyodik. – Nem minden lány nevezheti magát Mrs. Hemingwaynek.
Mary elneveti magát.
– Olyan furcsa ez az egész, nem gondolja? Hogy itt ülünk, és erről beszélgetünk.
– Ó, dehogy – feleli Martha. – Ernesttel mindig Párizsban történik az ilyesmi; itt döntik el az asszonyai a sorsát. Azt hiszi, ő maga hozza az összes döntését. – Elszívja a cigarettát, és elnyomja a cipőjével. – Pedig korántsem.
Egy darabig még üldögélnek, figyelik az ünnepi készülődést, aztán Mary azzal hozakodik elő, hogy még le kell adnia egy cikket, mielőtt visszatérne tudósítani a felvonulásról. Együtt sétálnak végig a Champs-Élysées-n: Mrs. Hemingway és Mr. Hemingway szeretője. Mielőtt elbúcsúznak egymástól, Marthának eszébe jut, hogyan nézett rá Sylvia Beach a könyvesboltban ma délelőtt.
– Hadd kérdezzem meg, Mary – szól, épp, mielőtt elválnának –, voltak együtt Ernesttel ez alatt a kiküldetés alatt a Shakespeare-ben?
– A könyvesboltban? – kérdi Mary. – Igen, voltunk.
– Megkérdezte Sylvia, hogy kicsoda maga?
– Azt hiszem, Ernest csak annyit mondott, hogy a barátja vagyok. Miért?
– Nem érdekes – válaszolja Martha. – Amúgy min dolgozott az előbb?
– Egy rövid kis cikken a párizsi divatról a *Time*-nak.
Martha elmosolyodik.
– Mi az?
– Mondjuk úgy, hogy ismét összeért az utunk. – Martha elveti a cikke ötletét; hagyja, hogy Mary írjon a témáról. Megállnak a trafiknál, hogy

megpróbáljanak újabb cigarettákat szerezni. Martha kinyitja az ajtót, és maga elé engedi a másik nőt.

30. PÁRIZS (FRANCIAORSZÁG), 1944. AUGUSZTUS 26.

Mary a Ritz előcsarnokában várja Marthát; sikerült átküzdenie magát az ünneplő párizsiakkal teli utcákon. Mary arca beesett, feszült; nyoma sincs a pajkos nőnek, akivel Martha kora délután találkozott – és akiről azt hitte, soha többé nem fogja látni.

– Mary! – Martha leül mellé. – Mégis mi a baj?

Éppen belesüppedt volna egy kád forró vízbe, mivel úgy érezte, élete leghektikusabb napján van túl, amikor Mary kétségbeesetten felhívta a Ritzből.

– Muszáj idejönnie – mondta. Martha szíve hevesen kalapált, eszébe jutott az Ernest komódjának támasztott revolver. – Ernest teljesen kiborult. Kérem, jöjjön ide, most azonnal!

Mary mozdulatlanul, komoran üldögél a kanapén a szálloda előcsarnokában. A Ritz hátborzongatóan csöndes a kinti zajhoz képest.

– Jaj, Martha! – mondja az ajkát harapdálva. – Nem tudom, mit tegyek!

Martha a bárhoz tereli. Egy erős italt rendel Marynek, aztán magának is.

– Mondja el szép lassan, mi történt!

Mary jó nagyot húz a skót whiskyből.

– Délután visszajöttem ide, miután magával beszélgettem. Az előcsarnokban találtam rá Ernestre, amint éppen komoly vitába merült egy Harry Cuzzemato nevű alakkal.

– Cuzzemano. Folytassa!

– Ernest mindenfélével vádolta a fickót. Lopással és zaklatással, meg azzal, hogy folyton gyötörte amiatt a táska miatt. Szegény ember úgy remegett, akár a nyárfalevél. Végül sikerült elrángatnom Ernestet Cuzzemanótól, mielőtt még kitekerte volna a nyakát. Miután visszamentünk a szobába, rávettem, hogy dőljön le.

Marynek még mindig remeg a keze – ennél sokkal jobban kell boldogulnia, ha meg akar birkózni Ernest hangulatingadozásaival. Martha már többször tanúja volt annak, hogy a férfi alig néhány perc leforgása alatt gyengédből gyűlölködőbe csapott át.

– Végre elaludt, én pedig úgy döntöttem, legépelek egy verset, amit nekem írt. Gondoltam, örülne, ha erre a kis meglepetésre ébredne. – Szeme fehérje fátyolos a rémülettől. – Már csak azért is, mert *vécépapírra* volt írva, Martha. Amikor megmutattam Ernestnek a legépelt verset, úgy tűnt,

tetszik neki. Elkezdte felolvasni, aztán megakadt: azt állította, hogy kihagytam valamit. Azt mondta, csak néhány sor maradt ki, és hogy ellenőrizhetjük az eredetit. Fogalmam sem volt, mit mondjak! Amint végeztem, kidobtam a vécépapírt. Azonnal visszarohantam a szobámba, de a szemetes már üres volt. A szobalány mosolygott, mikor kérdőre vontam, és annyit válaszolt, hogy „nyugodjon meg, madame, a papírjai nem fognak a rendőrség kezére jutni!”. Kénytelen voltam közölni Ernesttel, hogy elveszett az eredeti. Jaj, Martha, azóta lent van a pincében! A szemetet túrja, meggyőződése, hogy meg fogja találni a verset. Rám nem hallgat. Muszáj beszélnie vele!

Mary felhajtja a maradék italát, Martha is kiissza az övét.

Tárgyak rajzolódnak ki a pince sötétjéből: az elmenekült turisták által itthagyott háború előtti bőröndök, összehajtogatott zászlók, régi étlapok, mustáros-és ecetesüvegek. A fal mentén porral borított pezsgőspalackok sorakoznak – vagyis hiába van itt Ernest tizenkét órája, még nem élte fel teljesen a készleteket. Martha a férfit szólongatja. Nem jön válasz.

A bőröndöket kerülgeti, és ismét Ernestet szólítja. Ha Mary azt mondja, akkor biztosan idelent van. Martha elképzeli, amint a férje az egyik útitáska mögött bujkál, halkan szuszog, szeme már rég hozzászokott a sötéthez. Az asszony nem akar halálra rémülni csak azért, mert Ernest remek viccnek tartaná, hogy ráijesszen. Megpróbálja kikalkulálni, vajon mennyit ihatott a férfi a déli pezsgőzés óta.

– Ernest! Az isten szerelmére, felelj már!

Szürke fényt vesz észre a pince oldalában, és követi, míg fel nem jut a szabadba.

Valaki turkál odakint a szemetesekben. Ernest az, és valahogy még így, az üres borosüvegek, törött faládák és nyálkás ételmaradékok között is olyan férfi benyomását kelti, aki kapcsolatban áll az istenekkel.

Kihúzza a kezét a szemétből, egész karja zsíros és mocskos. Felvillantja bugris vigyorát. Nincs egyedül: a szálloda két alkalmazottja is bejött a sikátorba, de túlságosan tisztelik Monsieur Hemingwayt ahhoz, hogy közbeavatkozzanak. Az író a Ritz kedvenc vendége. Mégis mit gondolhatnak róla – tűnődik Martha –, látva, hogy csupán órákkal azután, hogy felszabadította a szállodát a piás brigantijaival, most könyékig turkál a gazdagok mocskában?

– Marty!

– Mit művelsz, Ernest?

– Annyira hiányoztál, Nyuszikám! – Összefolynak a szavai. Karja tehetetlenül lóg. Erős bűz árad belőle. Martha a járdához vezeti, leül vele a padkára.

Az asszony nem szól, amíg Ernest le nem nyugodott kicsit.

– Jól vagy?

Férje a kezét bámulja.

– Mary elvesztette a verset.

– Tudom.

– Hol van, Nyuszika?

– Tudod, hogy minden kidobott írást elégetnek.

A férfi ránéz, mániákussá válik a tekintete.

– Mi van, ha ellopták a náci disznók? – Felfújja magát, aztán majdnem összeesik, miközben megpróbál feltápászkodni. Úgy tántorog a sikátorban, akár egy sebzett lábú medve, és a falhoz rúg egy konzervdobozt. – Mi van, ha Cuzzemano kaparintotta meg? Tudom, hogy idelent járt, próbált összeszedni mindent, amit csak lehet. Még az átkozott kezemet is lenyúlná, ha le bírná rágni rólam!

– Ernest, kérlek! Kétlem, hogy Cuzzemano lefizette a szobalányt.

– Akkor az a kurva tehet róla… Mary! Ő dobta ki! – Ernest belerúg egy ládába, a szállodai személyzet diszkréten elfordul. – Téged is ő hívott ide?

– Igen.

– Még mindig a feleségem vagy, Nyuszika? – Megint leül az útpadkára. Vizenyős, részeg szemét az asszonyra emeli. Martha térdére teszi a kezét, ugyanúgy, ahogy azon a bizonyos estén Kubában.

– Nem lehetek többé a feleséged. – Most ő az, akinek a hangjából gyöngédség süt, hiszen éppen elengedi Ernestet.

– De azt akarom, hogy a feleségem legyél. Őrülten magányos vagyok nélküled.

– Most már itt van neked Mary.

– Mit érek Maryvel? Még csak nem is akar engem. Nem örökre.

– Ezt meg honnan tudod?

– Mondjuk úgy, hogy van beépített hazugságvizsgálóm.

Egy nő kacag fel a szálloda mellett. Egy férfi mond rá valamit, és az éjjeliőrök is nevetnek.

– Mit akarsz, mi legyek?

– A feleségem.

– Haditudósító vagyok. Nem akarok csak feleség lenni.

Ernest feláll, előrehúzza az ingét, hogy női mellet imitáljon. Affektálva járkál, fejhangon mondja:

– *Juuuuuj! Martha Gellhorn vagyok, az egyetlen női haditudósító a világon!* – Elengedi az ingét, aztán felkap a kuka mellől egy felmosórongyot és egy vödröt. A fejére teszi a vödröt, az álla alá húzza a fogantyúját. Martha felé bök a felmosóval. – Én meg egy kóbor lovag vagyok, és vissza foglak hódítani!

Még néhányszor feléje döf a felmosóval, az asszony kacag. Ernest végül az arcába nyomja a rongyot. Marthát elfogja a hányinger, és ellöki magától a férfit.

– Hagyd abba, Ernest! – A férfi nem hagyja békén, így Martha kénytelen erélyesebben rászólni. – Állítsd le magad, az isten szerelmére!

Ernest megszabadul a sisakjától meg a kardjától, és szót fogadva lehuppan az asszony mellé. Martha alig ismer rá: felpuffadt a bőre, durván borotvált arca borostás. Már nincs bekötve a feje, ám a sebe kidudorodik, akár egy barackmag. Felesége nagyon vágyik arra, hogy bár jobban ügyelne magára; Ernest mintha már nem is törődne önmagával. Viccből nevezte el Disznónak, de mostanra mintha tényleg azzá változott volna: kövér és imbolygó, szeme kicsi, bőre durva. Cseppet sem hasonlít a férfira, akivel Martha egy meleg délutánon megismerkedett egy bárban, hét évvel ezelőtt.

– Széttépjük egymást. Ha így folytatjuk, nem marad belőlünk más, csak a csontjaink.

– Kérlek, hadd folytassuk – mondja Ernest színtelen hangon.

– Keményen kell dolgoznunk, muszáj írnunk. Csak ahhoz értünk.

– Az *Akiért a harang szól* óta nem írtam semmit. – Megfogja a nő kezét. – Becsődöltem.

– Negyvenhat éves vagy, Ernest. Azt még nem lehet vénnek nevezni. Csodálatos író vagy.

– Te csak egy szerkesztőt akartál, nem férjet.

– Ez nem igaz.

Ma reggel Martha még azt hitte, élvezetet lel majd ebben, ám a diadal érzése elmarad. Az ő felszabadulását nem követi népünnepély, ivászat és utcai csóközön. Hogy is ünnepelne, amikor a férje mostanáig a szemétben turkált, kezén még ott a mocsok, agyára félig-meddig őrület borult a piától. Martha cigarettára gyújt.

– Félek – szól Ernest.

– Mitől?

– Nekem annyi. – Megint az asszonyra villantja féloldalas vigyorát, ám Marthára ez már rég nem hat. Emlékszik, amikor annak idején, a Sloppy Joe’sban Ernest levette a lábáról ezzel a mosollyal.

– Ne beszélj butaságokat!

– Nem butaság. Én mondom neked, ez a szarság egy ökröt is kinyírna. Ez… – Elfelejti, mit akart mondani. Tekintete megkeményedik. – Régen képes voltam írni. Most úgy kell kiszenvednem magamból a szavakat, de még akkor sem találnak célba. Bezzeg az *Akiért a harang szól!* Azt könnyű volt megírni: az rólunk szól, meg Spanyolországról. Minél régebb óta nem írok, annál jobban fáj. – Elhallgat. Valahol a közelben tűzijáték durrog. – Akkora űr van bennem, mint egy ház, Marty. Félek.

– Mitől?

– A nőktől. Vagy a szavaktól. Ki tudja?

– Drága Ernest…

– Mi lesz, ha úgy végzem, mint az apám? – Mintha lövés dördülne a sötétben. – Martha… – mondja, és mintha az asszony neve Ernest lelkének legsötétebb zugából törne fel; *mindig* Martynak szólítja. Marthát megijeszti ez a hely, Ernest félelmeinek búvóhelye. Vajon mitől fél ennyire? Tudja, hogy fél az egyedülléttől. Fél a kegyetlenül rátörő szomorúságtól, de valami többről van szó. Olyasvalamiről, amit Ernest nem bír nevén nevezni, ahogy az asszony sem. Ernest lelkében valami rothad: szennyhalom, mint ez a sok szemét körülöttük. Ha Martha elmélyedne benne, akkor hosszú távra el kellene köteleznie magát a férfi mellett. Márpedig arra nem képes. Egyszerűen nincs rá energiája, hogy minden egyéb mellett még Ernest Hemingway lelkivilágával is foglalkozzon.

– Munka – szól az asszony. – Számunkra a munka a gyógyír.

– Jó ember akarok lenni, jó író.

– Légy az egyik vagy a másik, Ernest. Ne mindkettő.

– Arra vágyom – teszi kezét a szívére a férfi –, hogy sikerüljön megváltoznom. Tarts ki mellettem!

Martha fürkész tekintetet vet rá. Kíváncsi, vajon valaha ugyanezeket a szavakat mondta-e Hadley-nek vagy Fife-nak is.

– Nem tudok.

– Miért?

– Egyszerűen nem tudok. – Ernest nyilván hallja, hogy elcsuklik a hangja.

– Mary vett rá erre? Soha többé nem találkozom vele, ha melletted maradhatok.

– Mary csak arra kért, hogy beszéljek veled a versről.

– Úgy tűnik, mindig Franciaországban veszítem el az írásaimat. Meg a feleségeimet. – Ernest szomorúan mosolyog, nadrágjába törli mocskos kezét. Hirtelenjében egész józannak tűnik. – Az a szörnyű érzésem van, hogy csak akkor vetted hasznomat, amikor még toll volt a kezemben. Szerettél engem egyáltalán?

– Hát persze! – Martha a tengerészcipője varrására mered. – Szerintem ideje elengednünk egymást.

– Rendben, Marty. Elválok tőled. Beadom a keresetet ellened hűtlenségért. Hogy annyiszor magamra hagytál a drágalátos háborúid kedvéért. Meg hogy aztán… hogy most… amiért most végleg elhagysz.

Martha puszit nyom az arcára, aztán felkelnek a padkáról.

– Drága Ernestem, neked rémes szagod van.

– Neked is az volna, ha a szemétben turkáltál volna.

– Sosem volt erősséged a higiénia, öregfiú.

A szállodai személyzet egy helyben toporog; érzik, hogy vége a jelenetnek. Martha reméli, hogy senkinek sem beszélnek az itt történtekről; reméli, hogy Ernest Hemingway propagandája nagyobb hatással lesz a párizsiakra, mint egy pletyka, miszerint a nagy író szánalmasan turkált a szemétben.

– Nyuszika – mondja Ernest, és még utoljára megtorpan a pince ajtajában. Az asszony csuklójára szorítja az ajkát, majd elereszti. – Sokszor volt jó, igaz?

– Igen – válaszolja Martha. – És borzasztóan fogsz hiányozni.

Ez az igazság. Az elmúlt hét évben ez a férfi volt a párja, a másik fele. Martha követi őt a pincébe; elhalad a vén dobozok, zászlók és porlepte borosüvegek között. Még mindig a sötétben vannak, amikor Ernest így szól:

– Azt hittem, itt hagytam egy doboznyi írásomat, mielőtt Fife meg én hazautaztunk. De az is eltűnt. Még valami, amit elveszítettem.

***

Mary a bárban várja őket, könnyes arccal. Kezében üres pohár. Martha kezet fog a nővel, ad még egy puszit Ernestnek, aztán visszasétál egyedül a Lincoln szállodába. A következő hónapokban írnak majd egymásnak néhány levelet Ernesttel, és találkoznak, hogy megbeszéljék a válás részleteit. Néha mindketten visszagondolnak majd arra a fülledt délutánra a

Sloppy Joe’sban meg a Fife kertjében töltött hetekre és a madridi reggelekre, amikor mazurkát hallgattak együtt, meg az írás békés napjaira a Fincában. Martha majdnem ugyanolyan sokáig volt Ernest szeretője, mint a felesége. És bár kígyót-békát fognak majd egymásra kiabálni, az asszony sohasem fogja elfelejteni az öregfiút, aki egyszer a kezével túrta a szemetet, és a félelmeiről beszélt neki. Ám senki előtt sem mondja ki többé a híres nevet. Az év eltelte után pedig soha többé nem látja viszont Ernestet.

MARY

31. KETCHUM (IDAHO), 1961. SZEPTEMBER

Mary a dolgozószoba azon részén ül, ahová ennél jobban már nem fog sütni a nap. Papírok veszik körül: felbontatlan magazinok, lottószelvények, a Golf-áramlat térképei, regények piszkozatai, táviratok szeretőknek és feleségeknek.

Az asszony mindennap úgy jön be ebbe a szobába, mintha a munkája egyfajta virrasztás volna. A reggeli kávét iszogatva csak úgy buzog benne az energia, ég a vágytól, hogy mindent rendszerezzen. Ám alig lát neki a feladatnak, perceken belül oda a lelkesedése. Estére Ernest foteljében találja magát, amint az ő leveleit olvasgatja, egy pokrócba burkolózva, amelyből félelmetes sebességgel illan el a férfi illata.

Mary ládákban hozta el a papírokat és fényképeket a Fincából; a több ezer dollárt érő kéziratokat egy garnélarákot szállító hajón juttatta ki Havannából. A ládákból egércsontvázak és csótányok is előkerülnek, ráadásul a csótányok sokszor egér nagyságúak. Az asszony néha arról álmodozik, hogy behajít a szobába egy égő gyufát, és lemond az egészről – az utolsó rohadt papírfecniről is.

Ernest leveleinek olvasásakor szinte hallja a férfi hangját, mintha a szél sodorná feléje a Sawtooth-hegységből. Amikor este fázik a keze, elképzeli, hogy a férje a kezében melengeti az övét. Azelőtt néha letelepedett Ernest mellé a foteljébe; a férfi a tenyerébe támasztotta az állát, és együtt olvasták az előtte lévő szöveget. Ernest keze: ez az a része, ami legjobban hiányzik Marynek. Ernest keze nem író keze volt: hegek szántották, és megkérgesedett a tengeren. Ha Mary visszakaphatna valamit, akkor azt kívánná, hogy újra magán érezhesse Ernest megnyugtató érintését.

Néha mintha Ernest lépteit hallaná a tornácon. A férfi leveti a cipőjét az előszobában. Felakasztja a kampóra a télikabátját. Vadászpuskával a vállán jön be a házba. Talán egy serpenyőbe szánt fácán van a hóna alatt: a tollai között alvadt vér, a tekintete üveges. Néha egy üres szobából hallja, amint Ernest a nevén szólítja. *Mary*. Az asszony ilyenkor folytatja, amit éppen csinál, mert nem őrült; tudja, hogy üres a ház. *Nézz ki a kertbe, Mary! Itt vannak az első nyulak.* A férje hangja kísérti.

Aztán ott van a lövés hangja arról a bizonyos reggelről. Mary azt is hallja, újra meg újra, még akkor is, ha épp odakint áll az erkélyen, és azt figyeli, ahogy az idahói hegyekre lehull az első hó.

Ez a baj azzal, ha ezeket a leveleket olvassa. Feltámasztják Ernestet.

Éjszakánként azon gondolkodik, vajon milyennek hangzik a sírása: nem fojtott hang, egyáltalán nem az, de nem is gyászos zokogás – inkább olyan, mint a hold miatt háborgó kutya vonítása. Reggelente a szakácsnő ad neki egy törülközőt, amit éjszakára a jégládában hagyott, uborkás vízben ázva. Mary ezzel borogatja a szemét, miközben elszívja az aznapi első cigarettáját. Az özvegyi lét már csak ilyen; megvannak a maga ritka előnyei.

Odakint, az erkély előtt lassan elsárgulnak a fák koronái. Mary néhány héten belül porrá zúzhatja a leveleket a cipőtalpával. Szájában tartja a cigarettafüstöt. Már jócskán itt a szeptember, ám Ernest irodája még mindig kész káosz; egy nagy rakás papír. Mary ebbe a gondolatba kapaszkodik bele; csak az öngyilkosok tesznek rendet a papírjaik között a haláluk előtt.

Egy délután rátalál egy példányra a méltatásból, amit férje Kennedy elnök tiszteletére írt.

Ernest szinte jeges rémülettel fogadta a Washingtonból érkezett kérést. Addigra már túl régóta volt boldogtalan író. Az írás képességének elvesztése a tiszta fejjel való gondolkodás képességének elvesztésével volt azonos. Az írás olyan, mint belépni egy csodálatos házba: egy tiszta, remekül megvilágított helyre, ahol a fény nagy, fehér sugarakban hull a fapadlóra. Az írás maga az otthonlét, a tisztánlátás.

A kérés úgy szólt, hogy Ernest írjon kézzel néhány sort az elnök úrnak. Februárban azon a héten Ernest a dolgozószobájában ült, és idegesen meredt hordóhasára. A nyomorúság érzése folyton ott lebegett felette. Mary gyakran eltűnődött azon, hogy vajon miért nem adja fel a férje ezt a borzasztó hivatást. A jogdíjaknak, a megfilmesítési szerződéseknek, a magazinokban megjelent írásoknak köszönhetően bőven volt pénzük. Ha Ernest befejezte volna végre a párizsi visszaemlékezéseit, aztán vadászattal és horgászattal foglalta volna le magát, talán könnyebben megtalálta volna a boldogságot. Ám az írók és a szenvedésük már csak ilyen: nem választhatók el egymástól. Semmilyen körülmények között sem.

Mary bement a városba, hogy megfelelő levélpapírt keressen, aztán tökéletes méretre vágassa. Amikor visszatért, letette a papírt Ernest asztalára.

– Csak pár mondat kell. – Férje komor döbbenettel nézett a levélpapírra; mintha Mary valami olyan borzalmas dolgot kívánna tőle, mint, mondjuk, egy kisded lemészárlása. – Segíthetek valahogy, szívem?

– Nem. Ezt nekem kell megírnom.

A mondataiból nem állt össze több egy táviratnál.

Amikor Mary ebéd után visszament a dolgozószobába, Ernest még mindig nem vetett papírra semmit. A férfi irigyen takargatta a lapot, akár egy kisfiú dolgozatírás közben. Felnézett a feleségére.

– Az utolsó csöppet is kisajtoltam magamból – mondta Ernest az üres papírt nézegetve.

– Egyszerűen írj le egy mondatot! Simán csak kívánj minden jót az elnöknek!

Ernest tekintete értetlen volt, elhomályosította a pia. Mary nem tudta, mennyit ivott aznap. A férfi képes lett volna szájvizet inni, ha nem lett volna alkohol a házban.

– Akarod, hogy maradjak?

Férje a fejét csóválta.

– Majd délután befejezem.

Mary megcsókolta, ám Ernest mintha észre sem vette volna.

Az asszony kiment a házból, elgyalogolt egészen a legelő végéig. Megtett még négyszáz métert a Warm Spring Roadig, közben visszagondolt a férfira, akibe beleszeretett a Ritzben. Milyen kecsegtetőnek tűnt a közös életük a harmincegyes szoba éjjeli sötétjében! Milyen csodálatosnak képzelte Mary az életet Ernest Hemingway oldalán! És most? Most a férfi mintha képtelen lett volna tudomást venni a dolgokról, amelyeket valaha élvezett. Mary néha ráförmedt, mert már fogalma sem volt, mit kezdjen vele vagy saját magával. Ernest depressziója ott ült mellettük az asztalnál, reggelitől vacsoráig.

Az asszony tudta, hogy nem volna szabad ráförmednie, de már belefáradt, hogy alkalmazkodjon a férje sötét hangulataihoz. Együtt öregedtek meg: ismerték egymás hiányosságait és gyengeségeit; hogy mikor voltak harapós vagy gonosz kedvükben; mikor jött el a megbocsátás ideje egy összeveszés után; illetve hogyan kerüljék el egyáltalán a vita elfajulását. Ám az elmúlt hónapok – vagy talán az elmúlt évek, a repülőgép-balesetek óta – különösen nehezek voltak. A legsötétebb hangulatai közepette a férfi egyszerűen elérhetetlen lett. Még ennél is rosszabb volt, hogy Ernest ilyenkor gyakran vált kegyetlenné. Mary tizenöt évnyi házasság után sem szokott hozzá a férfi legdühödtebb kirohanásaihoz. Senki más nem illette olyan cifra inzultusokkal egész életében, mint amiket a férje vágott a fejéhez.

Mary továbbment, amíg el nem érte a havat.

A dolgozószoba homályba borult, mire visszaért. Ernest a néma sötétben ült, könyvekkel körülvéve. Amikor Mary felkapcsolta az íróasztali lámpát, meglátta, hogy a férfi szeme kivörösödött a sok dörgöléstől.

– Fogalmam sincs, mit tegyek – mondta Ernest. A papírra nézett: ezzel az erővel egy jégtömbre is írhatott volna. Az asszonynak sikerült rávennie, hogy aznapra hagyjon fel az erőlködéssel.

De másnap ugyanez ismétlődött meg. Ahogy harmadnap is.

– Csak néhány mondatot írj, szívem – könyörgött neki még néhány nappal később is Mary, amikorra a férfit befejezetlen mondatok és elvetett piszkozatok vették körül.

Az elnök üdvözlete egy héttel később készült el.

Mielőtt borítékba tette volna, Mary még egyszer ellenőrizte az üzenetet. Ernest kézírásának minden kunkoráról kínzóeszközök jutottak az asszony eszébe: a középkori kaloda béklyója és gúzskötése, benne a vasra vert kezű, fogóval préselt nyelvű szenvedővel. Jaj, Ernest – gondolta –, talán boldogok lehetnénk, ha egyszerűen letennéd a tollat!

Két hónap telt el azóta, amióta hirtelen egyedül maradt a házban, és Mary még mindig nem fekszik le korán. Ötvenhárom éves, mégis úgy él, akár egy kamasz: későn kel fel, és van úgy, hogy csak hajnali háromkor-négykor fekszik le. Úgy alszik, mint a bunda, és miután felébred, semmire sem emlékszik az álmából, sőt még arra sem, álmodott-e egyáltalán. A barátai azt akarják, hogy beszéljen valakivel – egy szakemberrel – arról a reggelről, amikor holtan találta meg a férjét. Nem az kínozza még mindig napközben, amit látott, hanem elsősorban az a hang: mintha egy fiók esett volna le a sínről, és zuhant a földre. Még ha csak a szakácsnő zörgeti is az evőeszközt, vagy a hátsó ajtót csapja be a huzat, Marynek rögtön eszébe jut az a bizonyos puskalövés azon a reggelen.

Az orvos azt akarja, hogy erről beszéljen: magáról az incidensről. A doki szerint, ha nem beszél – ha nem vall erről a bizonyos incidensről –, azzal megnehezíti a gyász feldolgozását. Azt mondja, az emlék olyan, mint a repesz Ernest lábában: a beszéd egyenlő a repesz eltávolításával, a hallgatás viszont fekélyhez és betokosodáshoz vezet. Marynek viszont semmi kedve sincs megosztani az emléket: sem az agykurkászokkal, sem az életrajzírókkal, sem a volt feleségek armadájával. Mindenki nyaggatja, hogy öntse ki a lelkét. *Beszélj! Beszélj! Beszélj!* Mintha ez az emlék olyasmi volna, amit ki kellene füstölni egy lyukból.

Egyébként is, Mary eleget beszélt már. Miután a halottkém elment, felhívta Ernest feleségeit és fiait, dermedten, semmit sem érezve. A noteszában megtalálta Hadley számát és Martha londoni elérhetőségét. Néhány pillanatra Fife bejegyzésére bámult a lapon: a neve át volt húzva fekete vonallal. Szegény Fife! Szinte vallásos hittel, elkötelezettséggel szerette Ernestet. Vajon ő szerette legjobban a férfit? Az biztos, hogy Fife küzdött érte a legelszántabban – gondolta visszaemlékezve arra, ahogy Martha egy vállrándítással megszabadult Ernesttől, akár egy nehéz kabáttól, azon a túlságosan meleg napon, Párizsban.

Először Hadley-nek mondta el.

– Baleset történt, véletlenül elsült egy puska – magyarázta, hallotta saját hangja kimértségét.

– Mégis hová készült Ernest olyan korán reggel?

– Kacsavadászatra – felelte Mary. – Együtt mentünk volna ki kacsavadászatra.

Csönd támadt a vonal túlsó végén. Mary a következő hónapokban hozzászokott ehhez az elnémuláshoz, a beszélgetés megakadásához, amint közölte: *baleset volt, Ernest véletlenül húzta meg a ravaszt.* A személyzeten kívül senki sem hitt neki.

– Nem hittem volna, hogy ez lesz a vége – szólt végül Hadley. – Istenem! Soha nem képzeltem el a világot Ernest nélkül. – Hadley öreg volt már ahhoz, hogy elutazzon Idahóba, de azt mondta, hogy Bumby eljön majd: Bumby és a felesége, aki épp gyermeket vár. – Megmondom neki, hogy vigyen vörös rózsát. Nem fog emlékezni, hogy ez miért fontos.

Ezután Mary felhívta Patricket és Gregoryt, hogy elmondja nekik, mi történt az apjukkal. Majd telefonált Marthának, és végül ő volt az egyetlen, aki sikoltozva elrohant a telefontól, miután Mary kimondta a szavakat. *Ernest meghalt. Baleset történt egy puskával.* Mary erre nem számított. Marthától nem.

32. LONDON (ANGLIA), 1944. MÁJUS

Mindketten házasok voltak, amikor találkoztak azon a délutánon a Charlotte Street-i étteremben. Mary semmi furcsát nem talált abban, hogy Mr. Hemingway meghívta ebédre: a férfi nemrég érkezett Londonba, és a katonai kérdéseket illető tudatlansága máris hírhedtté vált az amerikai tudósítók körében, akik a háború elejétől fogva a városban voltak. Mary úgy vélte, Hemingway ezzel az ebéddel információkhoz szeretne jutni, mivel egy riporternőt nem olyan kínos kifaggatnia, mint egy férfi kollégát.

A nő nem sokat vacakolt a készülődéssel. Épp elég rúzst talált ahhoz, hogy kipirosítsa az ajkát és az arcát, a szempillájára pedig vízzel elkevert égetett parafát kent. A tükörbe pillantva elégedett volt a kinézetével. Soha életében nem nevezte magát szépnek, ám harminchat évesen az arca tisztességes, hasznavehető volt. Mary tudta, hogy a férfiak a merészsége és a vidámsága miatt kedvelik, illetve azért, mert még akkor is képes folytatni az éneklést meg az ivászatot, ha már mindenki más elment aludni. Mary nem volt lélegzetelállító szépség, viszont roppantul értett a mókához.

Még mindig csupa por volt a haja az előző este miatt. Megpróbálta kifésülni, de egyszerűen nem bírta lekaparni a koszt a fürtjeiről. Ebben a városban egyszerűen nem lehetett tisztálkodni. Mr. Hemingway kénytelen lesz ezzel beérni – gondolta Mary, miközben összeszedegette a holmiját, mert aznap délután még be akart ugrani a *Time* szerkesztőségébe, hogy leadjon egy cikket.

Mr. Hemingway késett. Mary az egyik kinti asztalnál foglalt helyet, hüvelykujja körmével húzogatott vonalakat a kockás abroszra. Szörnyen melege volt gyapjúblézerében, és megbánta, hogy nem odabent ült le. Az a férfi számára is diszkrétebb lett volna. Az étterem homlokzatán az állt nagy fekete betűkkel: NYITVA TARTÁSUNK VÁLTOZATLAN, KIVÉVE KÖZVETLEN BOMBATALÁLAT ESETÉN.

Mary a feleségre, Martha Gellhornra gondolt, aki szinte uralkodói felhajtással jelent meg a városban. Amikor találkoztak egy partin, az asszonyt szenvedélyes személyiségként ismerte meg. A kis chelsea-i lakásban mindenki más barátságtalannak és sápadtnak látszott, Martha azonban csinos és napbarnított volt az élénk középnyugati akcentusával és a lapockájára simuló ezüstróka stólával. Az asszony egész este nem egy, de két lengyel pilóta társaságát is élvezte.

Mindenki, akivel csak beszélt, a híres Martháról suttogott – a férje nélkül nemrég ideérkezett híres asszonyról –, meg a spanyolországi, finnországi és kubai kalandjairól.

– A pletyka szerint – mesélte egy barátja – Martha egy dinamittal megrakott hajón utazott ide. A házassága a végét járja. Állítólag válni készülnek Hemingwayjel. Gondolj csak bele! Egy ilyen férfi Londonban, egyedül! Szét fogják tépni az angol nők, mielőtt az ellenség egyáltalán megtalálhatná.

Martha Gellhorn kecses tartással állt a helyiségben: tisztában volt vele, hogy a figyelem középpontjába került, mégis úgy döntött, ügyet sem vet erre.

Mary megitta a puncsot. Olyan íze volt, mint a kötéllel kevert kenőolajnak. Igyekezett összeszedni a bátorságát, hogy megszólítsa az asszonyt. Azóta csodálta Martha karrierjét, amióta ő maga is újságíróként kezdett el dolgozni, a *Chicago Daily News*nál (bár Maryre a női rovatot bízták, nem a külföldi tudósításokat). Miközben színtrendekről, első bálozókról és arról a kérdésről írt, hogy vajon idén nyáron a selyem vagy a vászon lesz-e a divat, folyamatosan olvasta Martha elképesztő tudósításait Madridból. Fúrta az oldalát a kíváncsiság, hogy vajon hogyan sikerült Marthának ennyivel előrébb jutnia a pályán, hiszen egyidősek voltak. Mary megfogadta, hogy amint kitör a háború Európában, ő azonnal odautazik.

És most itt állt előtte Martha, a híres riporter, rókaprémbe burkolózva, lengyelek kíséretében. Mary felhajtott még egy pohár puncsot.

A barátja odaráncigálta az asszonyhoz, hogy megismerkedhessenek egymással.

– Martha Gellhorn Hemingway, Mary Welsh Monks. Te jó ég, ezek aztán jó hosszú nevek!

Martha kezet nyújtott: a stólája lejjebb csúszott, kivillant csinos gömbölyű válla.

– A nevem egyszerűen Martha Gellhorn. – Vér szökött az arcába. – Otthon még csak-csak elviselem, de munka közben semmiképpen. Örvendek a találkozásnak, Mary. Vagy szólítsam inkább Mrs. Welsh Monksnak?

Mary már épp közölte volna vele, hogy ő sem vette fel a férje nevét, illetve ő maga is riporter, és borzasztóan tetszettek neki Martha spanyolországi cikkei a *Collier’s*ben, ám az asszony addigra már hátat fordított neki, és egy pohár puncsot tartott a magas pilóta szájához. A másik

lengyel addig unszolta az anyanyelvén, míg a magas férfi egy hajtásra kiitta a poharat, aztán megborzongott. Martha kacagott. Nevetése zengő és merész volt. Mondott valamit lengyelül, mire a pilóták is elnevették magukat.

Mary otthagyta a kis csoportot: keményebb fából faragták, minthogy beijedjen Martha Gellhorn – vagy akármi is a neve – kisded játszadozásától.

Valamivel később Mary észrevette, hogy a szőrmestóla egy szék hátán maradt. Jellemző: az asszonynak kívülállóként fogalma sem volt arról, hogy bármelyik londoni ölni tudna egy ilyen meleg holmiért. Mary végighúzta kezét a róka szőrén – mintha kutyát simogatott volna. Az állat szájában hegyesek voltak a fogak.

– Hoppá! – szólt mögötte valaki. Mary megperdült, és érezte, hogy elpirul, mintha megpróbálta volna ellopni a stólát. – Ez az enyém – mondta Martha. – Gondolom, nem volna szabad szanaszét hagynom a holmimat. – A vállára kapta a stólát, egy láthatatlan kapoccsal összefogta a melle fölött, majd hófehér fogsorát kivillantva Maryre mosolygott, ahogy kifelé indult. – *Ciao!* – köszönt, és kiment a chelsea-i lakásból. A két lengyel követte; szorosan a sarkában loholtak.

Ernest tíz perc késéssel érkezett meg az ebédre, sűrű bocsánatkérések közepette, de cseppet sem sietve. Akárcsak a felesége, ő is csodásan le volt barnulva. Testesebb, mint ahogy az első találkozásukról rémlett, majdnem kövér. Arcára van írva, hogy mérgezi magát; valószínűleg alkohollal – mint az összes többi londoni tudósító.

– Csinos a blézere, Mary – mondta, ahogy leült a nővel szemben.

– Köszönöm – felelte a nő. – A férjem egyik öltönyéből varrtam.

Ernest lesöprögette a port az asztalról. A terítőn még mindig látszanak a vonalak, amiket Mary húzott a körmével várakozás közben.

– Ő is Londonban van?

– Csak ritkán. Ezért nem volt szüksége az öltönyre.

Ernest elmosolyodott.

– Szóval maga ollóval esett neki szegény öltönynek, és csak úgy átszabta? Nem illene így bánnia a volt férje holmijaival.

– Pontosan így kellene bánnom a holmijaival, ha tényleg a volt férjemről volna szó. Noel Monks azonban nem az exférjem. Még mindig házasok vagyunk.

– Noel Monks? Hát persze – bólintott Ernest, mintha nem lepte volna meg, hogy még házasok. – Találkoztam vele Spanyolországban.

Mary már tudott erről. Miután a nő elújságolta a férjének, hogy Hemingway meghívta ebédre, Noel az írta vissza, hogy emlékszik Spanyolországból az íróra, aki nagyhangú és erőszakos. Ám a Maryvel szemben ülő pasasra egyáltalán nem illett ez a leírás. Sőt, Mary meglepetten tapasztalta, hogy kettejük közül Ernest volt az, aki kissé idegesnek tűnt. A férfi fejjel lefelé nyitotta ki az étlapot, majd komikus grimasszal megfordította. Mary kíváncsian várta, mit fog szólni az itteni ételhez.

Ernest letette az étlapot.

– Van egy olyan érzésem, hogy magának tetszik a háború, Mary.

– Egyáltalán nem. Az embernek nem tetszhet ilyesmi – intett a nő egy épületre, ami már rég megsérült, és bezúzott ablakában még mindig ott verdesett a majdnem fél méter hosszú függöny.

– Női haditudósítók! Olyanok, mint a taxik. Sehol senki a környéken, aztán hirtelen mindenütt ott vannak.

– A katonák nem szoktak panaszkodni.

– Valóban nem. El nem tudom képzelni, miféle okuk lehetne maga miatt.

– Vagy a maga felesége miatt.

Néhány pillanatra csönd támadt, miközben Mary az étlapra összpontosított. Ernest előkelő benyomást gyakorolt rá, ugyanakkor némi bizonytalanságot is sugárzott, mintha fogalma sem volna, hogy tulajdonképpen mihez kezdjen a híg birkaleves és a lebombázott épületek városában. Megérkezett a pincér, és felvette a rendelésüket. Ernestnek jó sokáig tartott döntésre jutnia: megvárakoztatta a pasast, aki kénytelen volt a járda szélén ácsorogni, miközben autók ontották kipufogógázukat a hőségben.

– Ismeri őt? A feleségemet? – kérdezte Ernest, miután a pincér elment.

– Találkoztam vele egy partin néhány hónappal ezelőtt. Ő nyilván nem emlékezne rám… csak futólag ismerkedtünk meg.

– Bosszantaná, hogy más nők is azt csinálják, amit ő. – Ernest végighúzta az ujját a kése recés élén. – Martha egy dinamittal megrakott hajón jött ide. Ennyire imádja a háborút. Hajlandó volna felrobbanni, csak hogy láthasson másokat felrobbanni. Ilyen az én feleségem; megvannak a maga szeszélyei.

– Az biztos, hogy lenyűgöző teremtés.

– Ki adta a partit?

– Egy barátom a *Herald Tribune*-től.

– Volt Marthával valaki?

Mary csak a fejét csóválta. Ha Ernest meg akarja tudni, pontosan mi történt Martha Gellhorn meg a lengyel pilóták között aznap este, azt mástól kell megkérdeznie. Fészkelődni kezdett a székén; vágta a combját a harisnyatartó gumija. Véletlenül belerúgott Ernest lábába, és érezte, hogy elpirul.

– Bocsánat!

Ernest azonban mással volt elfoglalva.

– A feleségemnek nagyon határozott elképzelése van arról, hogy szerinte hogyan kellene kinéznie az életének. Ezért szinte mindig azt akarja, hogy rettenetes erőszakba bonyolódó emberek vegyék körül. Csak akkor boldog, ha valami szerencsétlen flótás épp feldobja a talpát a közelében. Hát igen. Egy férfi tragédiája egy nőnek tiszta haszon.

– Akkor maga miért jött ide?

– Mert behódoltam a nyaggatásnak.

– Ernest Hemingway: aki behódolt a nyaggatásnak. Micsoda gondolat!

A pincér kihozta az ételt. Ernest a barna levesre meredt, benne az érményi krumplidarabkákkal. Egy szelet pirítóst kapott hozzá.

– Hogy miért nem maradtam otthon? Jó kérdés. – A férfi úgy rágta a kenyeret, mintha homokot kevertek volna a lisztbe. Aztán letörte a pirítós egyik sarkát, és odadobta egy galambnak. A madár verdeső szárnya olyan hangon szólt, mint a habverő.

– Vigyázzon! Engem majdnem kivégzőosztag elé állítottak, amiért kidobtam egy darab penészes sajtot. – Mary szendvicsének, ami legfeljebb nyomokban tartalmazott sózott marhahúst, csodálatos íze volt; hetek óta nem jutott rendes ennivalóhoz. Igyekezett nem túl gyorsan befalni, de amikor felnézett, Ernest nagyon is elégedettnek tűnt; mintha tetszett volna neki az étvágya. – Azt mondják, a felesége igencsak rettenthetetlen.

– Ezt ő maga mondja a legtöbbet, az egyszer biztos. – Mary felvonta a szemöldökét. Eszébe jutottak a barátja szavai: *A házassága a végét járja, válni készülnek Hemingwayjel.* – Egy házasság nem bír el mindent. Pláne, ha két olyan ember házasodik össze, mint én meg Martha Gellhorn. Maga nem író, ugye, Mary?

– Csak újságíró.

Ernest elégedettnek tűnt a válasszal. Sötét szeme a nőét figyelte, miközben az étteremben ülők őt magát figyelték: a híres írót, aki átjött Európába, hogy megnézze, mi a helyzet. Az ételre szinte oda sem figyelve kanalazta a levesét, és a beszélgetés a háborúra terelődött. Mary akkor már

tudta, hogy a találkozójuk tényleg a munkáról fog szólni, pedig amikor eljött a lakásából, úgy érezte, talán mégis lapul valami rejtett szándék Ernest Hemingway ebédmeghívása mögött. Elmesélte a férfinak, hogy ezerkilencszáznegyvenben elmenekült Párizsból és meg sem állt Biarritzig, onnan pedig visszahajózott Angliába. Mesélt neki London bombázásáról: a szétrombolt házakról, az egyik épületből kilógó karosszékről, amire még mindig rá volt hajtva egy öltöny. Arról, hogy kezdetben, amikor az emberek még megriadtak a szirénától, a nők szappanhabos hajjal rohantak le az óvóhelyre. Hogy mindent elborít a porrá zúzott törmelék. Hogy képtelenség a tisztálkodás. Hogy micsoda boldogság volt, ha megszerzett egy üveg mogyoróvajat, amelynek ott volt a tetején egy csészényi olaj.

– Olaj! – lelkendezett Mary. – Végre olajon süthettem valamit!

Ernest lejegyezte a nő által javasolt olvasmányokat. Miközben végzett a szendvicsével, Mary azon tűnődött, hogy vajon kérjen-e autogramot az írótól. Eladhatná az aláírását valamelyik Cecil Court-i könyvesboltban. Vajon mire cserélhetné el? Talán egy citromért. Vagy egy tojásért! Átkozta magát, amiért nem hozta magával Ernest egyik könyvét. Pedig az *Akiért a harang szól* ott volt a lakásában. Észre is vette, hogy a férfi Martha Gellhornnak ajánlotta a művet. Kíváncsi volt, milyen régen lehetett.

Miután a pincér elvitte a tányérokat, a férfi elővett egy egész, gyönyörű narancsot a táskájából. A járókelők elborzadva meredtek rá, mintha egy emberi fejet tartott volna a kezében.

– Ez a magáé – mondta odanyújtva a gyümölcsöt Marynek. – Köszönetképpen mindezért – intett a jegyzeteire. – Mert segített, hogy ne tűnjek baromnak a nagy tiszteletre méltó kollégáink előtt.

A gyümölcs színe szinte felháborító volt. Mary az orrához emelte a narancsot. Megszakadt a szíve az illatától.

– Tömegverekedés fog kitörni, ha ezt itt hámozom meg – mondta a Charlotte Street gyalogosaira pillantva. – Hadbíróság elé állítanának nyilvános zavarkeltés miatt.

– Visszavonulhatnánk a lakásába. Megehetnénk ott.

Na tessék: nem kellett volna kétkednie a megérzésében. Mégsem csak a munkáról van szó, ha egy férfi és egy nő együtt ebédel. Aztán eszébe jutottak Martha szavai a partin, amikor Mary hozzáért a rókaszőrméhez. *Ez az enyém.* Hemingwayre nézett, aki lényegében még mindig azé a nőé volt, akár *a végét járja* a házasságuk, akár nem.

– Nem hinném, hogy az tetszene Mrs. Hemingwaynek.

– Nem hinném, hogy Mrs. Hemingwayt érdekelné.

Mary nagyon kelletlenül visszaadta neki a narancsot.

– Lehet, hogy őt tényleg nem. A férjemet viszont talán nagyon is.

Ernest kioldotta a nő hátizsákjának szíjait, és bedugta a gyümölcsöt a táskába.

– Ez akkor is a magáé – jelentette ki, majd mintha olyasmit tett volna hozzá: „ahogy én magam is”. Ám ezt a szalvétájába mondta, a szakállát törölgetve, és Mary tudta, hogy valószínűleg rosszul hallotta.

– Köszönöm szépen, Mr. Hemingway! – mondta mosolyogva. – Őszintén szólva nem is tudom, mikor ettem utoljára narancsot.

– Ha akar, hívhat Papának. Mindenki így szólít.

Mary elnevette magát.

– Rendben van, Papa, akkor én is így fogom hívni – felelte, és úgy tűnt, Papa igencsak örül annak, hogy beleegyezett a közvetlenebb megszólításba.

Odahaza Mary lemosta a sminkjét, és izgatottan leült az asztalhoz. Későbbre halasztotta a cikke leadását, csak hogy azonnal hazajöhessen, és megehesse a gyümölcsöt. Amint a narancs héjába vájta a körmét, közel hajolt hozzá, hogy megcsapja a kispriccelő lé. Mennyei illata volt. Némán köszönetet mondott annak az istenségnek, aki az útjába sodorta Ernest Hemingwayt ezen a meleg tavaszi napon Londonban, miközben a háború minden valószínűség szerint a végéhez közeledett, méghozzá a jó oldal győzelmével kecsegtetve. Mary beleharapott az új világba, ami meglepő modon és leírhatatlanul édes volt.

33. KETCHUM (IDAHO), 1961. SZEPTEMBER

Szeptember végén máris itt van a hideg. Kora reggel a völgyben prémként takarja a dér a zsályacserjéket. A múlt héten Mary feladta az Ernest-féle papírok rendbe tételének tervét: levelei elhagyatottan hevernek szanaszét a dolgozószobában.

Az asszony inkább a dombok között sétál, ürgék kotorékát és rókák lábnyomát követi. A dombokat hamarosan ellepi a hó, ám egyelőre olyan sötétek, mint egy afrikai szafarin lőtt nagymacska prémje. Szürke az ég, békés víztükörnek tűnik.

Mary néha elsétál az erdőbe: a fák levelei már sárgulnak. Az erdő hamarosan őszbe borul, csupa mustársárga, rozsdabarna és vérvörös minden. Ernest szenvedélyesen szerette a természet szépségét, és az asszonyt egészen elképeszti a tény, hogy többé már semmit sem láthat belőle.

A riporterek egyre csak telefonálgatnak, annak ellenére, hogy Mary minden egyes interjúban szó szerint ugyanazt mondja: *Ernest épp a fegyvert tisztította, amikor az véletlenül elsült.* Erre mindig jött az a bizonyos csönd, a hitetlenkedő hallgatás, mielőtt a rendelkezésükre álló néhány percben megpróbálták kifaggatni. *Ernest mesterien értett a fegyverekhez* – mondják –, *mégis miért kelt fel olyan korán, miért éppen akkor állt neki puskát tisztítani?* Kacsára készült vadászni – feleli Mary, mindig pontosan ugyanazokkal a szavakkal. Aznap délelőtt együtt mentek volna ki kacsavadászatra.

Előző este Ernest fogkrémmel teli szájjal szerenádot adott Marynek. *Tutti mi chiamano bionda… Ma bionda io non sono!* Velencei gondolásoktól tanulta a dalt. Miközben az asszony a ruháit hajtogatta, mosolygott magában a bolondos szöveg hallatán. „Mindenki szőkeségnek hív, pedig nem is vagyok szőke!” Ernest egyre többször volt jó kedvében. Mintha az írás is könnyebben ment volna neki.

– *Porto capelli neri!* – trillázta a férfi a fürdőszobában. „A hajam fekete!”

Mary odaszólt neki a hálószobájából: – Mit csinálunk holnap, szívem?

– Mit szólnál egy kacsavadászathoz?

– Remek ötlet!

Igazán kiváló jel volt, hogy Ernest ki akart mozdulni a házból, kint akart lenni a szabad levegőn, csinálni akart valamit. Az asszony arra gondolt, talán még arra is ráveheti, hogy fejezze be a párizsi visszaemlékezéseit, és küldjék el a kéziratot a kiadónak. Szerette volna, hogy a férje újra megtapasztalhassa a világ elismerését; az megőrizte volna a jó kedélyét. *Az öreg halász és a tenger* óta eltelt évtizedben Ernest rém keveset publikált; nem csoda, hogy úgy érezte, kiégett.

A férfi bejött Mary hálószobájába jó éjt kívánni. Az elmúlt néhány napban gyöngéden és érzelmesen viselkedett. Ahogy megcsókolta Maryt, az asszony egy pillanatra érezte, hogy a nyelve a szájába siklik – még érezni lehetett rajta a fogkrémet.

– Jó éjt, szívem! Aludj jól!

Hallotta, hogy Ernest még visszaszól a hálószoba ajtajából: – Jó éjt, cicuskám!

Aztán énekelte tovább a nótáját, zengő-harsogó baritonján, a háború alatt elsajátított olasz kiejtése még mindig csodás volt. *Tutti mi chiamano bionda… Ma bionda io non sono!* A szavak dúdolássá halkultak, miközben a szobájában tett-vett.

Mary megnyugodva hunyta le a szemét. Végre! – gondolta. Ernest végre visszatért. Eltervezte, hogy kacsavadászattal fogják tölteni a másnapot; ő elkészíti a férje kedvenc ételét, aztán kedveskedve arról áradozik majd neki, mennyire meg fognak őrülni az emberek Ernest Hemingway emlékiratáért. A férfi ősz hajára hajtja majd az arcát, és este, egy üveg jó bor után, talán még szeretkeznek is. Aztán becsukódott az ajtó, elvágva Ernest dúdoló hangját, és Mary félálomban arra gondolt, hogy vajon mi mindent tartogathat még számukra a másnap.

A következő hang, ami megütötte a fülét, a lövés dördülése volt.

Nem érdekli, hogy a riporterek nem hisznek neki. Nem kell hinniük. Mary magasról tesz a *Times* újságírójának véleményére. Ha Ernest tényleg megölte magát, akkor mégis miért volt olyan jókedvű az azt megelőző este? Miért csomagolta el olyan gondosan a vacsora maradékát? Vagy miért vett lottószelvényt a következő heti húzásra? Miért készített részletesen kidolgozott tervet a következő vakációikra? Mégis miért hagyta hátra a leveleit ilyen zűrzavarban, hacsak nem azért, mert nagyon is itt akart lenni, és az elkövetkező hetekben szándékozott rendet tenni? Ernest gyűlölte az önző módját annak, ahogy az apja véget vetett az életének; biztos, hogy nem tette volna ő is ugyanezt. Nem hagyta volna magára Maryt.

– Kacsára készült vadászni – mondja Mary, bárkivel beszél is éppen, és ezzel véget vet a társalgásnak. Az asszony jól emlékszik a háború alatt újságíróként megtanult leckére: addig kell faggatni az interjúalanyt, míg el nem tér az előre begyakorolt szövegétől. Csak így lehet megtudni az igazat. Úgyhogy újra meg újra ugyanazokat a szavakat ismételgeti. Tántoríthatatlanul.

A tónál Mary nézi a vízben lévő kacsákat és gémeket. Beszívja az erdei talaj illatát, miközben a madarak feléje közelednek; szeretnek a lehető legközelebb merészkedni hozzá. Hagyja, hogy egy csapat kövér, rozsdabarna fogoly is a bakancsa körül kapirgáljon. Ha itt volna a férje, lelőné a madarakat, és megennék őket ebédre. Marynek azonban elment a kedve a vadászattól; minden puskájukat elzárta.

Ezen a nyáron gyakran üldögélt a tó mellett, és még az ősz beállta után is kijár ide. Valahányszor leül itt, élénken felidézi egy gyerekkori emlékét. Eszébe jut egy bizonyos eset, amikor épp a tavon korcsolyázott Minnesotában. Úgy gondolja, hétéves lehetett, mert az ottani fűrészmalom ajtajába ezt az évszámot véste: 1915.

Abban az évben korán befagyott a tó, és azon az estén, amikor a szél sem fújt, tükörsima volt a felszíne. Mary körözött a tavon; érezte, ahogy a korcsolyája a jeget karcolja, míg meg nem húzta a saját sötét kis ösvényét a pályán. A hosszú fűhöz közel a jég vékonyabb volt, és a kislány távol is maradt ezektől a részektől, bár szerette látni a jég alatt elsuhanó pisztrángokat.

A tó egyik sarkában fűrészmalom állt. A színe alvadt vérnek tűnt a fehér tájban. Az ajtajára felvéste a nevét és az évszámot minden bátor gyerek, aki rámerészkedett a sarokban lévő vékony jégre. Marynek épphogy sikerült az ajtóba karcolnia az 5-ös számot, amikor ugyanazt a reccsenő hangot hallotta, mint amit az apja fejszéje produkált, amikor a fába hasított. Az egyik korcsolyája alatt repedezni kezdett a jég.

Próbált apró lépéseket tenni oldalra, ahogy anyja tanította, de amint megmozdult, a jég a másik talpa alatt is berepedt. Fekete víz tört fel a résekből. A jég azonnal elkezdett szétválni Mary alatt. Víz töltötte meg a kislány csizmáját.

Megragadta a fűrészmalom kilincsét, de hiába nyomta le, az ajtó nem nyílt ki, és semmi sem bírta el a lány súlyát. A partról kiáltások hallatszottak. Most már teljesen eltűnt alóla a jég, és képtelen volt tovább

kapaszkodni a kilincsbe. Mary érezte, hogy a lyukon át a sötét vízbe merül, le a dermesztő hidegbe.

A tó felszíne békés, miközben a kacsák egyre csak úszkálnak, a nyírfa ágai között átsütő fény pedig kezd halványodni. Ernest mindig is *őrjítő*nek nevezte a magányosságát – mintha az egyedüllét szó szerint megfosztotta volna a józan eszétől. Mary magánya azonban ma inkább fájdalom, dal.

Emlékezetében összemosta a két incidenst, hiszen Ernest is csak annyira akarhatott meghalni, amennyire ő kislányként a vízbe akart esni. A férfi talán csak rosszul lépett, ahogy Mary is gyermekkorában, és megbotlott. Talán csak meg akarta fogni az előszoba kilincsét, ahogy Mary kapott apró ujjaival a fűrészmalom ajtaja után, de lecsúszott róla a keze, akár a kislányé. Talán finoman a ravaszon nyugtatta az ujját, s egy önkéntelen mozdulattal meghúzta. Az asszony eltűnődött, vajon mindkettejük számára ugyanolyan volt-e az a bizonyos pillanat: amikor a fegyver elsült, amikor a jég betört. Nem dühös, hanem kíváncsi pillanat. *Mi történik velem?* – gondolhatta Ernest. *Mit keresek idelent, a sötétben?*

34. PÁRIZS (FRANCIAORSZÁG), 1944. SZEPTEMBER

– Papa – mondta a közlegény –, egy hölgy keresi! – A közlegény megállt a nyitott ajtóban. Miközben fél füllel hallgatta, mit mondanak neki odabentről, a fiatalember fontoskodva mérte végig a nőt. – Nem is tudtam, hogy ezeket csak úgy osztogatják fűnek-fának – biccentett a Mary karján lévő C-betűs haditudósító-jelvényre. Tekintete a nő katonai zubbonnyal takart keblére siklott.

– Ha valaki olyan régóta tudósít, mint én, akkor valóban könnyű hozzájutni.

Valaki mondott valamit a közlegény mögött, és a fiatalember azt felelte: – Nem, nem az a nő, egy másik.

Egész héten ez ment: talpnyalók hadán kellett keresztülvergődnie, hogy eljusson magához Ernesthez.

– Mondja meg neki, hogy Mary Welsh van itt!

Miután a közlegény jelentette a nevét, végre megjelent az ajtóban Ernest, a fiatalember pedig sietve félrehúzódott.

– Szervusz, mókuskám! – köszönt az író.

Mary puszit nyomott Ernest arcára, miközben lesöpörte a férfi kezét a fenekéről. A boldogsága ezen a héten már-már vétségnek érződött. Az értelmes emberek többsége – köztük az összes barátja – óvták attól, hogy bárminemű szövetségre lépjen az íróval. Ernestnek hamar elterelődik a figyelme – intették mindannyian.

– Az én zsebvénuszkám – suttogta a férfi az ablakhoz terelve Maryt, miközben a kis „szabadcsapata” kivonult a szobából. A helyiségben még mindig ijesztően erős volt a lóhús szaga, miután néhány nappal korábban egy ló lábszárát főzték meg vacsorára Ernest gáztűzhelyén. – Kérsz pezsgőt? Még nem éltük fel teljesen a készletet. – Egy tál narancs díszelgett egy asztalkán.

Ernest lakosztálya úgy el volt látva, akár egy tábornok kvártélya. A férfi bárhová ment, annyi alkoholt cipelt magával, amennyit a tudósítók évek óta nem láttak. A partikon lekvárral, mogyoróvajjal, konzerv sonkával, főtt barackkal jelent meg. Ha egyetlen árva könyvet sem írt volna, akkor is hírességgé vált volna egy szempillantás alatt – hála a nyalánkságokkal teli híres gardróbjának a londoni Dorchesterben. Mary még néhányszor együtt ebédelt és vacsorázott vele Londonban: mindketten tiszteletben tartották a

távollévő házastársakat. Alapvetően a háborúról esett szó köztük; a nő beavatta Ernestet az elmúlt öt év csapatmozgásaiba, támadásaiba és csatáiba. Az autóbalesete után Mary meglátogatta a férfit a Szent György Kórházban. Amikor puszit adott neki a kötése közelébe, szappan-és kámforillata volt.

– Mi történt? – kérdezte Ernesttől abban a poros kórteremben.

– Belehajtottunk egy acél víztartályba. Vaksötét volt, semmit se láttam.

– Elsötétítés van érvényben, butus. – Mary elrendezgette a tulipánokat a vázában. – Tessék! Ezek a virágok jót fognak tenni.

– Te teszel jót nekem.

A nő elmosolyodott. Ernest olyan arcot vágott, mintha önkívületben lett volna: az agyrázkódását egy üveg pezsgővel próbálta kezelni. Mary kiöntötte a maradék piát. Ernest tiltakozott, bár közben mosolygott, mintha tetszett volna neki, hogy a nő anyáskodik fölötte. Azt mondta, hogy délután Martha jön hozzá látogatóba, az úrhölgy személyesen. Feltartotta ökölbe szorított kezét, és párszor játékosan a levegőbe bokszolt.

– Nem akarsz itt maradni? Hogy lássuk, ki nyerne meg egy jó kis bunyót.

Mary csak nevetett, és nemet mondott. A chelsea-i parti, a lengyel pilóták és a prémstólát illető célzatos megjegyzés után semmi kedve nem volt viszontlátni Martha Gellhornt.

***

Ernest kibontott egy újabb üveg pezsgőt, és az ablakból figyelték, ahogy a dugó a macskakőre hullott odalent. A szemközti manzárdtetős épületek egyikében cukrászda volt, zsákvászon ruhás tulajdonosnője épp a port söprögette ki az üzletből. Férfiak álltak sorban az utcában lévő újságosbódénál, hogy megvegyék az esti hírlapjukat. Még mindig borvörös folt éktelenkedett az úton az egy héttel azelőtti döglött ló miatt, az ablakokból kilógó zászlók pedig egyre rongyosabbnak és koszosabbnak tűntek. Párizs kezdett hozzászokni a szabadsághoz.

A pezsgősüveg a fémvödörhöz ütődött.

– *Vive la Libération, et vive ma Mary!* – koccintott a nővel Ernest, akinek még mindig kötés volt a fején. Haditudósítói egyenruha volt rajta, és bár nem viselt cipőt, mintha nem is ugyanaz az ember lett volna, aki a minap könyékig turkált a szemétben. Maryt megdöbbentették a férfi hangulatingadozásai: most például teljesen magabiztosnak és kiegyensúlyozottnak tűnt. A nő fontolgatta, hogy bocsánatot kér az

elveszett versért, de meggondolta magát. Jól emlékezett Martha intő szavaira.

Ernest az ablak melletti karosszékben ült, arcát megvilágította a lemenő nap fénye.

A pezsgő isteni volt, ahogy a pirítós és a ráolvadt vaj is.

– Nincs rajtad zokni – mutatott Mary a férfi csupasz lábára a cigarettájával, aztán kipöckölte a hamut az ablakon.

– Tökéletes a mezítlábas tánchoz – felelte Ernest lábujjaival vakargatva a másik bokáját. – Tudod, az első feleségemmel Párizsban éltünk. Egy fűrészmalom fölött. A legrosszabb napokon tele volt a szemünk fűrészporral.

– És mi történt?

– Velem meg Hadley-vel? – Ernest vállat vont, és felállt. Feltett egy lemezt a gramofonra, és ráillesztette a tűt. Hatalmas mancsa ellenére mindent finom mozdulatokkal csinált. Sercegő hang hallatszott, majd megszólalt egy zongora. Chopin egyik mazurkája. Egy ideig Ernest csak állt, figyelte a körbe-körbe járó lemezt. Aztán visszafordult Mary felé, hamuszürke volt az arca. – Néha úgy érzem, hogy mindig minden csak ismétlődik. Ugyanazon a lemezen ugyanoda illesztem a tűt, ahová mindig, mégis arra számítok, hogy más dallam fog megszólalni. – A férfi semmit sem ivott, miközben Mary a pezsgőt kortyolgatta; most felkapta a poharát, és egy hajtásra kiürítette. – Mit gondolsz, minek tartana Freud?

– Neurotikusnak?

Ernest szomorúan mosolygott. Megint a szájához emelte a poharat, ám rádöbbent, hogy semmi sincs benne.

– Emlékszem a pillanatra, amikor észrevettem őt azon a chicagói partin, ahol megismerkedtünk. Térdig érő, kék ruhát viselt. Úgy nézett ki, mint aki még soha nem volt partin. Amikor beszédbe elegyedtünk, nem volt szégyenlős; sőt nagyon is nyílt volt, teljesen kiegyensúlyozott. Azonnal úgy éreztem, hogy bármit elmondhatok neki. És azt gondoltam, nyilván ő az igazi: ez az a nő, akit feleségül kellene vennem. Huszonegy éves voltam. – A pezsgő buborékjaira meredt, miközben töltött magának még egy pohárral, aztán Marynek is. – Hadley egészen különleges teremtés. Őrületes, hogy mennyi gyöngédség van benne. Ezért szerettem belé. Most mondd meg nekem: mégis miért untam rá egy ilyen nőre?

– Talán a megszokás miatt.

– A jó öreg megszokás, hát persze. Ostoba voltam.

Furcsa volt hallgatni, ahogy Ernest kiöntötte a lelkét. Londonban csakis a háborúról beszélgettek, vagy a férfi viccelődött azzal, ironikus meghittséggel, hogy feleségül venné Maryt. De mindez csak tréfa volt: hiszen mégis mit tehettek volna, míg mindketten házasok voltak? Szegény Noel! Észak-Afrikába ment tudósítani, és otthagyta Maryt a bombázástól félőrült Londonban. Noel édes és kedves volt – ám Mary vele sosem szórakozott olyan jól, mint Ernesttel.

– Nincs miért bűntudatot érezned – mondta Mary. – Paul és Hadley nekem mindig nagyon boldog párnak tűntek.

– Ismered az új férjét?

– Csak mint Mr. Mowrert. Ő volt a főnököm Chicagóban. A *Daily News*nál.

– A feleségeim már csak ilyenek – mondta Ernest. – Mindig sikerül megtalálniuk egymást anélkül, hogy nekem bármi közöm volna hozzá.

– Na és Pauline? – kérdezte Mary, ahogy kifújta a cigarettafüstöt. Az ablak felé eregette, tudva, hogy Ernest ki nem állhatja a szagát.

– Fife?

– Ő is férjhez ment azóta?

Ernest a fejét csóválta.

– Nagyon szégyellem magam amiatt, ahogy vele alakultak a dolgok.

– Még mindig Key Westben él?

A férfi bólintott.

– Hash azt mondja, Fife még mindig epekedik utánam. Ő fogalmazott így. Fife… – Körülnézett a szobában. – Mit is mondjak Fife-ról? Nála bátrabb nőt nem ismerek. Valamikor hihetetlenül boldogok voltunk együtt. Sokszor viszont semmire sem mentünk egymással. Állandóan csak vitatkoztunk. – Kitöltötte a maradék pezsgőt, aztán fejjel lefelé visszatette az üveget a vödörbe. – Furcsa egy kérdések sorozata ez.

– Marthával már találkoztam. Gondoltam, talán jó volna megismerkednem a többiekkel is.

– Van úgy, hogy visszanézek, és egyszerűen nem értem, hogyan történt az egész. Hogy ment tönkre mindegyik. Minden egyes házasságom. – Ernest valóban döbbentnek tűnt, ahogy ott ült a Ritz foteljében, és visszagondolt a hosszú évtizedek elveszett asszonyaira. – Azon tűnődik az ember, hogy vajon ki volt a hibás, de persze mindannyian hibásak voltunk. Ezt megértem. Viszont én sokkal inkább hibás voltam, mint a többiek.

Levette a tűt a lemezről. Csönd borult a szobára. Ahogy elnézte a foteljében zokni és cipő nélkül, az autóbaleset miatt még mindig turbános fejjel üldögélő férfit, Marynek eszébe jutott a szintén bekötött fejű fiú, akit Párizs felé hajtva pillantott meg: holtan feküdt egy normandiai árokban. A fiú kék szeme ősöregnek tűnt, körös-körül ráncos és vörös volt. A hasa úgy felpuffadt, mintha hat hónapos terhes lett volna. Olyan szomorú volt ott látni, ahogy egyedül hevert, amerikai egyenruhában a francia földön. Mary eljött az ablaktól; két kezébe fogta Ernest sérült fejét.

– Vigyázz magadra! – szólt. – Vigyázz a szegény kis fejedre!

– Megbocsátasz nekem, ugye?

– Most itt vagy velem, Ernest. Nincs semmi, amit meg kellene bocsátanom.

– Csak azt akarom mondani, hogy ki fogok tartani melletted.

– Emlékszel a jó öreg megszokásra?

– Nem baj. Ezúttal máshogyan érzek.

– Mitől más most a helyzet?

– Öreg vagyok.

– Méghogy öreg! Nem lehetsz idősebb negyvenötnél.

– Pontosan! Az már bőven öreg. – Ernest elvette Mary poharát, és félrerakta. – Túl öreg, túl fáradt és túlságosan szerelmes vagyok ahhoz, hogy elölről kezdjem az egész cirkuszt, mókuskám. Tieid lesznek az őszi éveim, és aztán a téli napjaim is. Hagyjuk magunk mögött a magányunkat! – Megcsókolta a nőt, az arcához dörgölte az orrát. – Nem fogsz megszabadulni tőlem. Olyan hűséges leszek, mint egy kutya. Ez lesz az utolsó házasságom, megígérem. Az utolsó nekifutásom.

– Megmondom, mi legyen! Megfontolom a felvetésedet, ha nekem ajánlod a következő könyvedet.

– Ezt úgy érted, hogy a feleségem leszel?

– Nem. Úgy értem, hogy fontolóra veszem.

– El van intézve. – Mary elnevette magát.

Mary aznap éjszaka órákon át nem bírt elaludni. A szobában meleg volt, hiába hagyták nyitva az ablakot. Késő éjjel, még nem kora hajnalban, éneklést hallott az utcáról, és az ablakhoz ment. Egy csapat férfi adogatott körbe egy üveget.

Après la guerre finie,
Tous les soldats partis!

Mademoiselle a une souvenir,
Après la guerre finie!

Úgy lendítették egymás felé az üveget, akár a tapasztalt tengerészek. Amikor meglátták, hogy Mary őket nézi az ablakból, integettek neki az üveggel. *Venez!* – hívogatták, hogy jöjjön le. *Venez!* A nő elmosolyodott, az ajkára tette a mutatóujját, majd alvást mímelt.

Elszívott egy cigarettát, aztán visszafeküdt az ágyba. Eltűnődött, vajon mi is ez az érzés: lehet-e boldogságnak nevezni, vagy inkább a félelem volna a helyes kifejezés. *Ki fogok tartani melletted* – mondta Ernest, ám Marynek nem volt módja próbára tenni a szavait.

Az esti homályban, az alvó férfi mellett, Mary egyszeriben furcsa hatalom birtokában érezte magát. Hirtelen ötlettől vezérelve lehúzta Ernestről a takarót. Ilyen állapotában nem láthatta őt senki más. A nő úgy nézte, mintha igyekezett volna az emlékezetébe vésni, mintha cikket akart volna írni róla, mintha szavakba próbálta volna önteni Ernest érzéki testének milyenségét. Amit észrevett rajta, az sokkal inkább az volt, hogy mennyire elborítják a sebhelyek. Évtizedekkel ezelőtt találta el a srapnel, fél lába – lábikrája és combja – csupa heg volt. Azt mondta, hogy a lövedék egyes darabkái még mindig a testében vannak. Térdét zúzódás színezte el a londoni autóbaleset miatt, az ujjhegyei pedig sötétek voltak, mintha elfagytak volna. A másik lábán ovális sebhely látszott, mintha meglőtték volna. Az volt a csoda, hogy egyáltalán sikerült egy darabban maradnia.

Ernest védtelennek tűnt így, meztelenül, alvás közben. Az önmagában tett károk, a sok sebhely még jobban hangsúlyozták meztelenségét. Maryt hirtelen elöntötte a boldogság; egy maharadzsa sem lehetett volna elégedettebb nála. Ez itt – gondolta a birtoklás teljes bizonyosságával – az enyém.

A férfi szétvetett lába közé térdelt, és a szájába vette. Érezte, hogy Ernest felébred, aztán megcirógatja a füle mögött. Lövés dördült odalent, valamelyik utcán, és a férfiak abbahagyták a dalolást. Kántálva buzdították egymást: *Ré-sis-tez! Ré-sis-tez! Ré-sis-tez!*

Ernest feljebb húzta Maryt, és megcsókolta. Haja lágy, szőke csigái közé túrt, és beléhatolt.

– Szeretlek – mondta. – Bármit megtennék, hogy boldog légy. – Közben révülten, megrészegülten nézett fel a nőre, mintha Mary szent vagy megváltó lett volna, aki azért jött, hogy megmentse őt a világ minden nyomorúságától.

Párizs utcáin újabb lövések dördültek. *Ré-sis-tez!* – hangzott a kiabálás. – *Ré-sis-tez!*

A következő néhány héten Párizs utcáin kóboroltak, jókat ettek, ahol csak lehetett, Picassóval és a barátnőjével ebédeltek a Marais-negyedben, Sylvia által ajánlott könyveket vettek a Shakespeare-ben, esténként pedig szeretkeztek, miközben az ablakuk alatt továbbra is ropogtak a fegyverek. A Ritzben éltek, és Ernest azt mondta, hogy a céljuk a készletek teljes felélése – csak azután mehetnek el, miután az utolsó csepp piát is megitták.

Aztán az egyik este, valami jelentéktelen apróság miatti ostoba vita során Ernest kezet emelt a nőre. Nagy erővel ütötte meg, az állkapcsát találta el. Mary döbbenten fogta az arcát. Mégis hogy tehetett ilyet – hüledezett –, ezek után a csodálatos hetek után? Visszament a saját szobájába, hogy átgondolja, mit keres egy ilyen férfi oldalán. „Az a pletyka járja, hogy hozzá fogok menni Ernest Hemingwayhez – írta a szüleinek. – Ez csak pletyka. Semmi sem biztos.”

35. KETCHUM (IDAHO), 1961. SZEPTEMBER

Ernest dolgozószobája egy palotányi papír. Mindenhol könyvek vannak: a sajátjai, sok különféle nyelven, illetve a barátok és a kiadók művei, amelyekhez méltatást kértek a férfitól. Itt van a több száz részvéttávirat és levél is, amelyekre Mary még nem válaszolt, de előbb-utóbb muszáj lesz válaszolnia, ha végre lesz hozzá ereje. *A folyón át a fák közé* az asztalon fekszik. Az asszony nem tudja, miért vette le a polcról Ernest a halála előtti estén. Az ajánlás így szól: *Marynek, sok szeretettel.* A padlón dobozokban állnak a férfi holmijai: francia hetilapok, a londoni *Economist* számai, vörös viasszal lepecsételt kéziratok, valamint levelek – mind arra várnak, hogy Mary valamiféle rendet teremtsen köztük. Mary azonban Ernest felesége akar lenni, nem pedig a végrendeleti végrehajtója.

Mazurkát tesz fel, és Ernest pokrócába burkolózik; a férfi maradék illatába burkolja magát. Ernest foteljében ülve hallgatja, ahogy a zongora megbirkózik a nehéz ritmussal, a tű pedig ugyanazon a ponton akad meg, ahol mindig is. Ez az ő párizsi zenéjük. Visszarepíti Maryt a Ritzbe, az ablakon beáramló korditszagba, a férfi karjába, aki a férje akart lenni. Egyszer olvasott egy Marthával készült interjút, amiben a tudósítónő azt mesélte, hogy Ernesttel mindig Chopint hallgattak, miközben Madridra hullottak a bombák. Maryt nem zavarta, hogy osztoznia kellett Marthával az Ernesttel közös zenén. Ernesten, jelleménél fogva, muszáj volt osztozni. A házasságukban nem két nő volt, hanem kezdettől fogva négy: Hadley, Fife, Martha és Mary. Az volt a lényeg, hogy ne fájjon emiatt a szíve.

Megpróbálja időrendi sorrendbe rakni a leveleket. Talál néhányat Harry Cuzzemanótól: a nyálkás alak mindig eljött, hogy kikönyörögje Ernesttől, amit csak bírt. Az agya hátsó zugában, Maryben felmerül a kérdés, hogy vajon talál-e majd ismeretlen nők által írt leveleket. Talán ezért halogatta mostanáig ezt a feladatot. Nem akar rálelni annak bizonyítékára, hogy Ernest hazudott neki. Talál pár levelet Adrianától, egy fiatal nőtől, akire Ernest vágyott – ezt Mary jól tudja –, méghozzá nagyon is hevesen, hosszú éveken át. Ám az asszony sosem érezte magát fenyegetve Adriana által: a lány alig nőtt még ki a kamaszkorból, amikor megismerkedett Ernesttel, és Mary számára világos volt, hogy Adriana ugyan össze akart barátkozni a férjével, ám ennél többet egyáltalán nem szeretne tőle. Aztán el is tűnt Ernest életéből. Mint az összes többi nő.

A vitrin legfelső polcán lévő széfre néz. Ernest az íróasztala bezárt fiókjában tartotta a kulcsot. Mary egyelőre ellenállt a kísértésnek, hogy kinyissa. Fél attól, hogy mi lehet benne: Ernest mindig azt kérte, hogy ne faggassa róla. Fogalma sincs, mit rejtegethetett a férje. Csak nem egy ismeretlen nőtől származó levelek vannak odabent? Egy idegen nőtől, aki úgy vergődne elő a sötétből, akár az éjszakában botladozó, vak csavargó.

Telefoncsörgés rángatja ki a dolgozószobából, és kifullad, mire elér a konyhában lévő készülékhez.

– Jaj, Mary, már azt hittem, nem érlek el! Mit csinálsz mostanában?

– Rendet teszek Ernest papírjai között – feleli Hadley-nek. – Jó sokáig tart.

Mary leül a konyhapulthoz, amire felhalmozta a júliusi gyászjelentéseket. A *New York* és a *Los Angeles Times*, a *Herald*, a helyi újság. Mindegyik címlapon Ernest fényképe áll. Mary minden reggel az ő arcát nézi, miközben kávét főz vagy kenyeret pirít, és hirtelen elönti a düh amiatt, hogy a férje nincs vele, hogy együtt reggelizzenek.

– Túl sok ez az egész – mondja az újságokra meredve.

– Rengeteg szemetet megőrzött, mi? Cukorkáspapírok. Bevásárlólisták. Rádióműsorok.

– Kénytelen leszek kidobni egy részét, csak nem tudom biztosan, hogy melyik részét. – Mary szeme megakad a saját szavain a pulton lévő újságcikkekben. „Mr. Hemingway ma reggel fél nyolckor véletlenül megölte magát, miközben egy puskát tisztított.” A halála utáni napon minden gyászjelentésben ugyanez az idézet állt.

– Gondoltál arra, hogy visszamenj dolgozni?

Mary elneveti magát.

– Tizenhat éve nem írtam egyetlen cikket sem, Hadley. Először is le kellene fújnom a port a jegyzetfüzetemről.

– Azon gondolkodom, hogy talán kellene neked valami saját feladat.

Mary a hüvelykujja köré csavarja a telefonzsinórt, és figyeli, ahogy ellilul a bőre. Letekeri a zsinórt; a vér visszaáramlik az ujjába. Kattanás hallatszik a vonalban. Talán Ernestnek igaza volt, és tényleg lehallgatják a telefonjukat. De mégis miért hallgatóznának még mindig, hónapokkal a férfi halála után, miért volnának kíváncsiak az első felesége és a jelentéktelen özvegy beszélgetésére?

– Bőven van feladatom.

– Hogy áll a párizsi könyv?

Hadley azokra a visszaemlékezésekre gondol, amiken Ernest az elmúlt néhány évben dolgozott. Azután kezdte el írni őket, hogy előkerült néhány kofferja a Ritzből, amiket annak idején az első házassága elől menekülve és a másodikra készülve hagyott ott a szállodában. Marynek nem is kellett kérdeznie, miért nem dobott ki Ernest soha egyetlen árva papírfecnit sem; hiszen a múltban mindig is üldözte a balszerencse, folyton elvesztette valamijét. Ez a felfedezés pedig égi adománynak tűnt: a jegyzetfüzetek megtalálása visszaadta Ernest kedvét az íráshoz.

– Az ügyvédek jól el lesznek vele foglalva. Át kell majd olvasniuk, hogy mi minden lehet benne becsületsértő.

– Ernest ijesztően őszinte tudott lenni, ugye?

– Van benne egy zseniális rész Fitzgerald férfiasságáról. Ernest véresen komolyan bizonygatja, hogy normális méretű, de érezhető a nevetés a háttérben. Tényleg csodálatos az egész. Séta a Szajna mentén, vad kocsikázás a többi amerikaival, ilyesmik. Rengeteg étel: milyen fehérbort kell inni osztrigához, mikor keverjük bele a tojást a tatárbifsztekbe. Rólad is van benne szó.

– Ugye nem ír a bőröndről? – Hadley hangja aggodalmassá válik.

– Nem, dehogy – feleli gyorsan Mary, hogy megnyugtassa a barátnőjét. – Nagyon édesen ír rólad. *Bár pusztultam volna el, mielőtt rajta kívül másba beleszerettem*, meg ilyesmi.[4] Igazság szerint az egészet elolvasva igencsak mellékesnek érzem magam. Mintha kettőnk közös élete csak függelék lett volna Ernest egykori, sokkal csodásabb élete után.

– Azok a párizsi napok… ne is foglalkozz velük! Ernest teljesen beléjük szeretett, de csak utólag. – Hadley elhallgat. – Ír valamit rólam meg Fife-ról?

Mary nagyon tapintatosan fogalmazza meg a választ.

– Jó sokat magyaráz arról, ahogy Fife… *behálózott* titeket. A könyv téged és Ernestet nagyon is jó színben tüntet fel, ami viszont Fife-ot illeti… Nos, ő a Diorba öltözött ördög. Örülök, hogy Fife már nincs velünk, hogy elolvassa. Én egyikőtöktől sem ezt a verziót hallottam. Ernest a vége felé már kezdett nagyon furcsa dolgokat gondolni. Nagyon határozott elképzelései voltak bizonyos ügyekben, amiket nekem addig soha nem említett.

– Az elmúlt néhány évben igencsak megváltozott.

Mary szó nélkül hagyja a megjegyzést. Tudja, hova akar ezzel kilyukadni Hadley.

– Arra gondoltam, az lehetne a címe, hogy *Vándorünnep*. Ernest egyik leveléből van.
– Szerinted tetszene neki? Szerintem igen. Elolvashatom majd a könyvet még a kiadás előtt?
– Hát persze – feleli Mary. – Hash!
– Igen?
– Azt akarom, hogy jöjjön haza. – Mary lenéz Ernest fényképére a gyászjelentésben. – Hiányzik.
– Tudom.
– Annyira igazságtalan az egész.
– Mary… – sóhajtja Hadley.
– Mi az?
– Ezek a vad hangulatingadozások… A paranoia, amiről meséltél nekem. Az alkohol. Nyilvánvaló, nem? Balesetnek is álcázható, de valójában…
– Az *tényleg* baleset volt.
– Szerintem Ernest súlyosan depressziós volt.
– Sokkal jobban érezte magát, Hash. Látnod kellett volna előző este. Megint a régi önmaga volt.
– Ezek szerint…
– Baleset volt. Ennyi.
Becsapódik a hátsó ajtó, Mary szíve kalapálni kezd. Ismét maga előtt látja a skót kockás köntös cafatjait. A vért és a fogakat az előszoba falán. Az Ernest testén keresztben fekvő puskát. Ám csak a szobalány jön be a konyhába, és az asszony szíve lecsillapodik.
– Véletlenül elsült a puska. Ennyi. Pontosan ezért olyan szomorú az egész.
Aznap éjjel Mary Ernestről álmodik. Arról, amikor a *Pilar* fedélzetén voltak, és a tengerpart felé suhantak. Ahogy közeledtek, a víz egyre világosabb lett, a hajótestet hínár vette körül. Az égen csak vékonyka bárányfelhők lebegtek, és enyhe szellő fújdogált, a napsütötte part felé terelgetve a hajót.
Ernest betemette őt homokkal, hatalmas mellet csinált neki, egészen a nyakáig beborította, aztán kagylóhéjakkal és kövekkel díszítette. Amikor jó hosszan és alaposan megnyalta az asszony arcát, Mary úgy nevetett, hogy homokkal púpozott hasa beleremegett.
– Isteni sótömb az arcod! Órákig tudnám ízlelgetni! – Ernest a szemzugát, az orrlyukát és a fülkagylóját nyalogatta, míg Maryn úrrá nem

lett a görcsös nevetés. Aztán megkérte a férjét, hogy ássa ki a homokból, hadd szorítsa a szívére.

Mary zokogva riad fel. Zihál, mintha túl sokáig maradt volna a víz alatt. Párnáját könnyek áztatják. Bimini szigetén voltak együtt így, ahol kagylót gyűjtöttek. Az asszony azt kívánja, bár több mindent érzékelt volna Ernest! Többet mindebből az örömből, az élet örüméből.

Rémes idő tombol odakint, a fák hajlonganak a szélben. Mary igyekszik elhessegetni az álomkép emlékét. Gyűlöli azokat az álmokat, amelyekben Ernest életben van, az ébrenlét óráiban viszont mindennél jobban kívánja, bárcsak élne még a férje! Az erkélyen állva megiszik egy pohár vizet, és elszív egy cigarettát. Özvegyi kiváltságok.

Arra gondol, hogy mi van, ha mégsem baleset volt? A kérdés úgy tör fel benne, mint egy hajóroncsból kiszabaduló buborék. Gregory is ezt kérdezte tőle a temetésen, és az asszony úgy tett, mintha meg sem hallotta volna. Ernest három fia egymás mellett állt a sírnál, és Mary arra gondolt, milyen borzasztóan szeretett volna szülni egy leányt a férjének. Ám miután a házasságuk legelején, pár hónappal az esküvőjük után Mary elvetélt, Ernest azt mondta neki, hogy nem kérhet tőle ilyen áldozatot. „Senkit sem kérnék arra, hogy ugorjon ki egy épületből ejtőernyő nélkül – erősködött a férfi. – Te sokkal fontosabb vagy nekem, minthogy lányom legyen.” Ahogy ott állt a temetőben, és figyelte, amint a férje koporsóját leengedik a földbe, Mary azon gondolkodott, hogy egy kislány talán megmenthette volna Ernestet önmagától.

Az asszony elszívja a cigarettát. Épp visszamenne a házba, amikor meglát egy hatalmas szarvasbikát, ami a fogyó hold fényében áthalad a kerten. Az állat egészen fenséges. Óriási az agancsa, és könnyed, méltóságteljes léptekkel jár, mintha a lába valójában nem is érne a talajhoz. Magányos teremtmény, és mekkora súly nehezedik rá – Mary nem is érti, hogy bírja el a terhet.

36. HAVANNA (KUBA), 1946

Az esküvőjük estéjén Mary bezárta a hálószobája ajtaját, hogy a férje ne juthasson be hozzá.

– Mary, engedj be!

Ernest a kilincset rángatta, és a termeszektől máris meggyengült ajtó megremegett a zsanérjain.

– Te vadállat! Takarodj innen!

Mary erősen markolta a kilincset, tartotta az ajtót, amíg meg nem hallotta, hogy Ernest visszamegy a nappaliba. Azonnal nekiállt összecsomagolni a holmiját: a Noel öltönyéből varrt blézert, a pamutruháit, a kevés könyvét; jól emlékezett a napra, amikor megérkezett, és kipakolt itt. Milyen izgalmasnak – milyen csodálatosnak – tűnt számára a Finca Vigía a párizsi tél után!

Most viszont alig várta, hogy visszatérhessen a hidegebb éghajlatra. Vissza akart menni Chicagóba, ahol a levegő áporodott és békés. *Meddig is tartott a házasságod Ernest Hemingwayjel?* – kérdezték volna a barátai a *Daily News* női rovatánál, talán még néhány cikket is írtak volna róla a pletykarovatba. Mary kénytelen lett volna azt felelni: alig huszonnégy óráig. Máris látta maga előtt a szalagcímet: HEMINGWAY NEGYEDIK HÁZASSÁGA EGY NAPIG SEM TARTOTT.

Most már csak az volt a kérdés, hogy átöltözzön-e az esküvői ruhájából, mielőtt elmegy innen. Mary úgy gondolta, hogy az öltözék végül is megfelel utazóruhának – mindketten tapasztalt vén rókák voltak a házasság terén; egyikük sem akart nagy felhajtást csapni. Az asszony levette a ruhájáról a mellcsokrot, és kihajította a szemétbe.

Miután bepakolta a bőröndjét, számítva a konfrontációra. Ernest biztosan a nappaliban üldögél, a lámpafényben, a kudu felügyelete alatt. Whiskyt iszogat, és kész arra, hogy bocsánatkéréssel enyhítse meg a nejét. Mary elszánta magát, hogy cirkusz nélkül elvonul mellette, kocsiba ül, és elhajt. Meg sem akarta hallgatni Ernest bocsánatkérését; a férfi túlságosan nagy szakértője volt a bocsánatkérésnek.

Azon a reggelen, amikor Mary megérkezett a Fincába, rögtön megérezte a hibiszkusz és a zöldcitrom illatát, amint Ernest leparkolt a ház előtt. Hatalmas fehér villa terült el előtte, a kubai napfényben úgy csillogott, akár

a hegyi kristály. Skarlátvörös virágok pettyezték a lépcsőt. A férfi megállt a kocsi mellett, Mary arcát fürkészte, a reakcióját lesve.

– Ó, Ernest! – kiáltott fel az asszony, és megfogta a férje kezét. – Hiszen ez *káprázatos!*

A fák felől akkora zaj áradt, mintha egy madárházban lettek volna. A férfi felvezette Maryt a széles kőlépcsőn, megmutatta neki a medencét és az ősöreg kapokfát, aztán bekísérte a nappaliba, amelynek falát kitömött állatfejek díszítették.

– Elizabeth Bennetnek érzem magam – mondta Mary.

– Hogyhogy?

– Gondolom, saját kis Pemberley-je is van itt, Mr. Hemingway.

– Nem is emlékszem: Miss Bennet végül feleségül megy Darcyhoz?

– Nagyon gyanús neki az úr. Aztán meglátja a házát, és meggondolja magát.

– Tetszik a ház? – Az asszony bólintott. – Akkor ezt jó jelnek vehetjük.

Macskák dörgölőztek Mary bokájához.

Ernest magára hagyta, hogy kipakolhasson a szobájában. Mary mindenhová benézett, hogy még a bútorok belsejét is lássa. A komód fiókjai könnyen jártak a síneken; minden faillatot árasztott, üres és tiszta volt. Frissen vágott rózsák illatoztak az éjjeliszekrényen, a vastag szőlőindák függönyként lógtak az ablakok előtt. Az asszony tudta, hogy a szoba valószínűleg Marthááé volt.

Mary fehérneműben heveredett le az ágyra. Ahogy elnézte a mennyezeten forgó ventilátort, elgondolkodott, hogy vajon nem ment-e el a józan esze. Feladta az állását a *Times*nál, feladta a londoni lakását, elhagyta a szelíd férjét, hogy ebben a citromsárga fényű és meleg, édes levegőjű mennyországban élhessen. Amikor Ernest jó passzban volt, elbűvölően viselkedett – ám ha ivott, igen visszataszító tudott lenni. Mary azon is eltűnődött, hogy vajon mi itt az ő feladata. Irányítsa a személyzetet? Járjon horgászni és vadászni Ernesttel? Többé már nem volt tudósító saját történetekkel, megbízásokkal és fizetéssel. Odakint valamiféle egzotikus madár vijjogott. Az asszony nem tudta, vajon lesz-e itt elég dolga.

Ernest kopogott. Mary felkelt, köpenyt vagy pongyolát keresett. Kicsit ideges volt a férfi társaságában. Miután Párizsban hat hónapig éltek egymás közvetlen közelében, mégis egymástól függetlenül, ide Kubába már úgy jöttek, mintha férj-feleség lettek volna.

– Szeretnél úszni egyet, Mary? – kérdezte Ernest az ajtó mögül.

– Csak egy pillanat! – Az asszony átöltözött fürdőruhába, és megnézte magát a tükörben. Falfehér volt; a bőrét nem érte rendes napsütés Párizs felszabadulása óta. Összefogta a fürdőköpenyt a mellkasánál, és kinyitotta az ajtót.

Ernest tálkával a kezében állt odakint.

– Barack pezsgőben – mondta Mary felé nyújtva az edényt. – Egész éjjel benne ázott. Nincs is ennél jobb! – Elejtette a kanalat, csörömpölve esett a padlóra. Ernest felkapta, tisztára nyalta, majd visszatette a tálkába, és azt suttogta az asszony fülébe: – Túlságosan felizgat a látványod.

Kint a medencénél, miután Mary levetette a fürdőköpenyét, Ernest fülig érő vigyorral nézett rá – az asszony később rájött, hogy férje ezt a vigyort olyankorra tartogatta, ha a horgára akadt halról kiderült, hogy igazán hatalmas. Mary a hosszakat rótta a medencében; érezte a frangipáni és az eukaliptusz fölötte lebegő illatát, valamint látta a több mint másfél kilométerre lévő Havanna pálmafáit. Felsóhajtott. Arra gondolt, hogy ez a hely talán tényleg maga Pemberley.

Az esküvő után egy órával Mary beszállt a sportkocsiba, és becsapta az ajtót.

– Én még maradtam volna, Ernest.

A Vedadóból fél óra volt a visszaút a Fincába. A férfi padlógázzal hajtott el a havannai háztömb elől.

– Azokkal a bohócokkal aztán nem!

– Nem is bohócok! A barátaink!

– Marjorie részeg volt. Nem hallottad, hogy beszélni sem tudott rendesen?

– *Te vagy* részeg, Ernest.

Az esküvő után egy barátjuk lakásán ünnepeltek, és minden remekül alakult, amíg Marjorie el nem sütött egy ostoba viccet arról, hogy Ernestnek a következő válásakor mindenét meg kell majd feleznie Maryvel: az összes jogdíját, a megfilmesítési jogait, a könyveit és minden egyebet. Erre a férfi vadul ráförmedt szegény nőre, majd a csuklójánál fogva kirángatta Maryt a lakásból.

Ernest a tenger felé hajtott. Egy csapat kecske baktatott a kocsi elé, nyomukban a tehetetlen, spanyolul káromkodó pásztorukkal.

– Micsoda bibliai időket élünk! – kiabálta Ernest. Hogy kinek, arról Marynek fogalma sem volt, ám a pásztor nyilván magára vette, mert elkezdett ordibálni velük, erős kubai akcentussal, elmondta Ernestet valami

anyjának, vagy talán az anyját mondta el valaminek? Ernest maga sem értette, hogy mit mond.

Biciklisek és motorkerékpárosok haladtak el mellettük, a kecskéket kerülgetve át tudtak jutni a nyájon, miközben Hemingwayék Lincolnja a Malecón korzón vesztegelt. Az esküvői ruha flitterei Mary bőrébe martak, az orchideás mellcsokor pedig ijesztően édes illatot árasztott.

Ernest láthatóan egyre jobban kimelegedett és felpaprikázódott. A pálmák koronáit nem rebbentette meg szél. Mary arra gondolt, nyilván őrült a férje, ha azt gondolja, hogy ilyen durván bánhat vele, ráadásul a barátaik szeme láttára. Ernest iszákos vadember; micsoda ostobaság, hogy feleségül ment hozzá!

– Vigyél vissza! Legalább hadd élvezzem ki az esküvőm napját, még akkor is, ha a férjem nem hajlandó velem örülni!

Ernest nem válaszolt, csak elsüvített a kocsival az utolsó néhány kecske mögött – az egyiket majdnem lefejezte menet közben. Jóval gyorsabban hajtott a kelleténél; Mary attól tartott, hogy meghal, mielőtt még beadhatná a válókeresetet.

– Lassíts, az isten szerelmére!

A férfi csak gyorsított, és a völgy pálmafái még sebesebben suhantak el mellettük.

– Lassíts már, te őrült!

Percekre az otthonuktól leszakadt az ég. Nem volt idő, együttműködésre való hajlandóság pedig pláne nem volt arra, hogy felhúzzák a sportkocsi tetejét. Kuba egyetlen hatalmas esőcseppé vált. Mary a feje fölé emelte a blézerét.

Az autó csikorogva fékezett a Finca előtt. Ernesthez hozzátapadt az esküvői öltönye; Mary is bőrig ázott. A személyzet a spanyol hagyományokhoz híven felsorakozott a villa előtt, egy-egy kis ajándékkal a kezükben. Páran esernyővel vártak rájuk, hogy üdvözöljék a friss házasokat. Arra nem számítottak, hogy Mr. és Mrs. Hemingway bőrig ázva gördülnek a felhajtóra, gyilkos pillantásokat váltva.

Mary kiszállt, becsapta a kocsiajtót, és azt kiáltotta: – Menj csak, mérgezd magad még egy pohárral, te rohadék! Elvégre ez a házasság is ugyanolyan jól alakult, mint a legutóbbi!

Berohant a házba, de még hallotta, hogy odakint pezsgőskupak durran, és a kertész igencsak bizonytalan hangon köszönti az ifjú párt: *Felicidades, Señor y Señora Hemingway…*

Ott állt a lába mellett a becsomagolt bőrönd, készen a New York-i útra.
Ernest ismét kopogtatott az ajtón, ezúttal finomabban.

– Mókuskám!

– Elmegyek.

– Kérlek, nyisd ki az ajtót!

– Nem akarok beszélni veled.

– Mary, sajnálom, hogy ostobán viselkedtem ma délután. A mai nap hátralévő részét csak veled, kettesben akartam tölteni.

Mary kinyitotta az ajtót: férje olyan képpel állt odakint, mint egy megvert kutya, és egy pohár whiskyt tartott a kezében. Odanyújtotta a poharat az asszonynak. Mary csak nagy vonakodva volt hajlandó belekortyolni, hogy átjárja az ital melege.

– Többé ne házasodjunk meg, cicuska.

– Egymással semmiképpen se.

A hátulról jövő megvilágításban Ernest idősebbnek tűnt a koránál: a halántékánál őszült. Rajta volt a szemüveg, amit a hiúsága miatt a házon kívül nem vett fel, bár Mary tudta, hogy nagyon is rászorul, még ha nem is akarja bevallani.

Ernest megrángatta a ruháját, ám az asszony nem mozdult. A férfi tekintete megakadt a bőröndön.

– Mókuska, ugye nem hagynál el, ugye nem ilyen hamar? Legalább annyi időre maradj, hogy át tudj öltözni! Még mindig csöpög a víz a ruhádból.

Ernest az ágy felé terelte; az asszony leült, mindkettejük ruházata nyirkos volt még.

– Nyugtass meg, hogy a tökéletesen megfelelő házasságomat nem egy ilyen botrányosért hagytam ott!

– Néha elveszítem az önuralmam… Ne haragudj!

Rámosolygott a feleségére. Az asszony nem bocsátott meg neki; még nem.

– Ernest!

– Igen?

– Kérlek, ígérd meg, hogy kedvesebb leszel hozzám!

– Megígérem, cicuskám.

– És még valami.

– Bármi! – ígérte Ernest nagyvonalúan.

– Tüntesd el Martha nyamvadt háborús térképét abból a szobából! Látni sem bírom azt a sok kis rajztűt mindenhol.

A férfi nevetett, és azt felelte: – Ezer örömmel.

Mary olyan könnyedén adta fel a régi életét, mintha forró fürdőben merült volna el. A hideg Európa egy emberöltővel korábbinak tetszett. Megnevettette a gondolat, mennyire vágyott arra, hogy olyan karriert fusson be, mint Martha Gellhorn. Pályafutása Marthaénak még csak a közelébe sem ért – viszont megörökölte a nő házát. Emlékezett Martha dölyfös szavaira Londonban: *Ez az enyém,* közölte vele a szőrmestóláért nyúlva, fensőbbségesen. Nos – gondolta Mary, körülnézve a hibiszkusszal övezett villában –, többé már nem a tiéd.

Az élet a Fincában olyan volt, amiről addig nem is álmodott. Mary a délutáni hőségben fel-alá járkált, termeszeket irtott, az ácsokat felügyelte, felújíttatta a házat. Ernesttel hosszú utakra mentek a *Pilar*ral, halásztak Bimininél és Cojímarnál, marlint és aranymakrahalat hoztak haza vacsorára. Az asszony mindennap leúszott majdnem egy kilométert az ebéd előtt, anyaszült meztelenül; a délután pedig mindig jeges daiquirivel kecsegtetett. Vakációztak Olaszországban, New Yorkban, Franciaországban, jártak a pamplonai fiestán, kelet-afrikai szafarikat tervezgettek. Ernest ötvenedik születésnapján a kertben ebédeltek az összes barátjukkal: kínai töklevest és csirkét ettek, desszertre pedig félbevágott kókuszban feltálalt fagylaltot.

Ebéd után – jól lerészegedve – célbalövősdit játszottak. Ernest adott egy csókot mindenkinek – beleértve a férfi vendégeket is –, akinek sikerült eltalálnia a cölöpökre felállított kókuszok egyikét. Mary egy puskával, Martha vén Winchesterével puffantotta le a zsákmányát a cölöpről, és aznap délután ő kapta a három leghosszabb csókot.

– Boldog félszáz évet, szívem! – mondta a férjének, miközben figyelte, ahogy Patrick és Gregory, akik addigra fiatalemberré cseperedtek, célba vették a kókuszokat.

– Nekem való pacák vagy – mondta Ernest, és átkarolta.

Micsoda jólétben éltek! Aztán megjelent *Az öreg halász és a tenger,* s bár hosszú idő óta senkinek sem tetszettek a férfi írásai, a világ újra megőrült Ernest Hemingwayért. A könyvet kritikailag is méltatták, vitték, mint a cukrot, és Nobel-díjjal jutalmazták; úgy tűnt, ennél jobb már nem is lehet az életük.

37. KETCHUM (IDAHO), 1961. SZEPTEMBER

Mary az erdőből megpillantja a felhajtóján végiggördülő autót. A kocsi orra az épület felé mutat; csakis az asszony otthona lehet a célja. Ma reggel roppant magas és széles az ég; a jármű aprónak tűnik a határtalan térben. Marynek elszorul a szíve. Látogatók.

Közelebb érve látja, hogy egy vén Ford az; mostanra a kocsi leparkolt a háza előtt, és a sofőr már nem ül benne. Az autó karosszériája olyan horpadt, mintha a helyiek megkövezték volna. Egy férfi kukucskál be a nappali egyik ablakán, tenyerét az üvegre simítva. Aztán hátrébb lép, a ház betonfalát és szögletes vonalait nézegeti, mintha egy ellenfél testalkatát mérné fel. Eleinte nem sok látszik belőle a kalapja karimája és a kabátja gallérja között. Ám amikor visszamegy az autójához, Mary rájön, hogy ki az.

Ernest forogna a sírjában, ha látná Harry Cuzzemanót a háza előtt.

– Mrs. Hemingway! – köszönti a férfi. Úgy mosolyog az asszonyra, mintha mindez teljesen normális volna. Jót tettek neki az utóbbi évek: felszedett kilói lágyabbnak mutatják az arcát. A sebhely, ami a Ritzben még olyan feltűnő volt, mostanra elhalványult (Mary emlékszik, hogy mit mondott a férfi a szálloda előcsarnokában: „két tűz közé kerültem”), bár még mindig végigfut szinte az egész arcán. – De örülök, hogy látom! – Gyengéden fog kezet az asszonnyal.

– Mr. Cuzzemano! Ez aztán a meglepetés. – Mary érzi, hogy a férfi megbámulja: nyilván ő maga is megváltozott, mióta oly sok évvel ezelőtt találkoztak Párizsban.

Cuzzemano arca elkomorul.

– Mrs. Hemingway, kérem, fogadja őszinte részvétemet!

Mary bólintással nyugtázza a részvétnyilvánítást.

Mindig is kedvelte Harry Cuzzemanót; úgy vélte, hogy szerencsétlen céltáblaként szenvedte el Ernest több különösen dühös pillanatát. Ugyanakkor a könyvgyűjtőnek mintha különleges érzéke lett volna arra, hogy felbosszantsa Ernestet. Néha úgy tűnt, hogy direkt csinálja, mint aki önként dugja hurokba a fejét: leveleket írt, késő éjjel telefonált, másolatokat küldött az elveszett irattáskát részletező francia újsághirdetésekről. Mary úgy látta, hogy a férfi bármire hajlandó Ernest figyelmének felkeltése érdekében – még az ingerlésére is.

– Mi járatban van itt?
– Mindig is tartottam attól, hogy Ernest rám lőne, mielőtt egyáltalán eljuthatnék a házig. Gondoltam, most már biztonságos idejönnöm. – Úgy mondja, mintha ezzel választ adna az asszony kérdésére.
– Épp úton van valahova?
Harry Cuzzemano bólint, de nem fejti ki a dolgot.
– Honnan indult?
– Délről.
A férfi kék szeme olyan fürkész, hogy Mary nehezen állja a tekintetét.
– Nem akar bejönni? – kérdi, mert fogalma sincs, mi mást mondhatna.
Cuzzemano bólint, és hosszú lépteivel az előszoba ajtajához sétál.
– Az zárva van. – Mary meg sem közelíti az ajtót. – Hátul megyünk be.
Amint belép a házba, Cuzzemano arckifejezése megváltozik. Szívtelenség volna azt gondolni, hogy nem hatja meg a hely. Mintha minden zuga áhítatot keltene benne.
– Az ember maga – mondja azonnal észrevéve a fal mélyedésében lógó portrét. Ernest portréja a szobát nézi: két szeme olyan, akár egy puska két csöve. Az ősz szakáll szinte a keretig ér; a férfi mosolya majdnem ugyanolyan széles. Mary mindig Mikulásnak hívta a férjét, valahányszor úgy érezte, hogy legfőbb ideje megnyírni azt a szakállt.
– A hatvanadik születésnapján készült.
– Látnia kellett volna fiatal fiúként. Úgy nézett ki, akár egy isten. – Cuzzemano közvetlen közelről nézi a képet. – Élethű kép. Nagyon is az.
Mary kíváncsi, vajon hogy érti ezt Cuzzemano, hiszen már több mint egy évtizede nem találkozhatott Ernesttel. A könyvgyűjtő otthagyja a portrét, és helyet foglal a kanapén. Párnát tesz a dereka mögé. Tekintete bejárja a szobát, szemügyre veszi a koponyákat, prémeket és könyveket. Mary arra gondol, hogy kénytelen lesz megmotozni a pasast, mielőtt elmegy, el ne csórjon iratokat vagy az ezüstneműt.
Leül a férfival szemközti kanapéra, és még mielőtt megkérdezné, hogy mit tehet érte, Cuzzemano megszólal:
– Tudja, Ernest első látásra meggyűlölt. – Könnyedén beszél, mintha egy korábbi társalgást folytatna. – Már Antibes-ban, amikor még egy senki volt. Soha nem értette meg, hogy én csak jót akarok neki. Igyekeztem felkutatni az eltűnt táskáit. Az elveszett regényeket, verseket. Zelda és Scott: ők soha nem utáltak úgy, mint Ernest.
– Talán mert maga mindig készségesen adott nekik kölcsön piára.

– Hemingwayék, Fitzgeraldék, Murphyék. Istenem, mennyire része akartam lenni a körüknek: az aranytársaságnak, a Riviéra krémjének. Mary, ezek az emberek… – felsóhajt. – A kiválasztottak közé tartoztak.

– Mit számít az már, Mr. Cuzzemano? Mindannyian halottak.

Cuzzemano az asztal sarkára szegezi a tekintetét.

– Miután Zelda meghalt a tűzben, többé nem ment ki a fejemből az a bizonyos antibes-i este: amikor Ernest a vállára kapta, akár egy tűzoltó, mire Scott fügékkel bombázta. Az az este a Villa Americában. Egyszerűen *varázslatos* volt.

Mary még sohasem hallotta ezt a sztorit a fügékről meg Zeldáról, és nem biztos benne, hogy igaz. A barátaik azt mondták, Cuzzemano nagy szélhámos, ha olyan kedvében van.

– Szegény Zelda – folytatja a könyvgyűjtő. – Utálta Ernestet. Ő volt az egyetlen. Mindenki más beleszeretett, férfiak és nők egyaránt. Az emberek mániákusan próbáltak a kedvére tenni; Fife-on is ezt a mániákusságot láttam. Őt velem egy fából faragták. Túlságosan rajongott Ernestért. – Felvonja a szemöldökét. – Mindig is azt hittem – mondja lassan, mintha ez volna az utolsó esélye, hogy a lehető legpontosabban megmagyarázza a szándékait –, hogy megtalálom Ernest táskáját. Hirdetéseket tettem közzé a párizsi lapokban. Kifaggattam londinereket és kalauzokat, még a trafikosnőt is, akitől Hadley a cigarettát vette. Persze semmire sem jutottam. De mindig azt hittem, hogy meg fogom találni. Hogy vissza fogom adni Ernestnek, ő pedig megbocsát nekem, és a barátom lesz. Milyen ostoba voltam! Mekkorát tévedtem!

Mary figyeli a férfit. Ötvenes évei végén járhat, alig fiatalabb Ernestnél, ám az arca valahogy kortalan, mintha nem fogna rajta az idő.

– Kávét?

Cuzzemano bólint, aztán ismét Ernest portréját nézi.

Mire az asszony visszajön, a könyvgyűjtő még mindig a kanapén ül. Kecsesen összekulcsolja a kezét a térdén, és legmegnyerőbb mosolyát villantja Maryre.

– Sütemény! – kiáltja gyerekes izgalommal.

Az asszony leteszi a tányért a dohányzóasztalra. Kíváncsi, vajon Cuzzemano kifosztotta-e a szoba kincseit azalatt, míg ő megfőzte a kávét.

Közben beborult az ég. Eső mossa az ablakot. Mary lámpát gyújt.

– Mit tehetek önért, Mr. Cuzzemano? Mi a látogatása célja? Talán zarándokút, vagy esetleg egy aukció? Netán feloldozásért jött?

– Vissza szeretném kapni a leveleimet.

Ezt nyíltan, habozás nélkül közli.

Az asszony tölt neki egy csésze kávét, míg keresi a szavakat a válaszhoz.

– Tejszínt? – Cuzzemano a fejét csóválja. – Cukrot? – A férfi megint nemet int. Mary leül a csészéjével, és azt kérdi: – Mit akar velük?

– Azt akarom… – Cuzzemano megnyalja az ajkát, beleharapna egy süteménybe, aztán mégis visszateszi a tányérjára. Idegesnek tűnik. – Azt akarom, hogy ne maradjon semmi nyomom.

A háta mögötti ablakok merő vízfüggönyök, a kávéscsészéből gőz gomolyog.

Mary az öt-hat levélre gondol, amiket a dolgozószobában talált, a férfi kacskaringós kézírásával szignálva: *H. Cuzzemano*. Egész ártatlan aláírás volt egy olyan emberhez képest, aki évtizedek óta élősködött rajtuk, mint a bolha a nagy kutya szőrén, a kézirataikkal, leveleikkel, papírjaikkal üzletelve.

– Miért egyeznék bele? Nekünk, többieknek nincs választási lehetőségünk.

– Azok egy őrült levelei, Mary. Jaj, hogy nyaggattam és gyötörtem őt! Túlságosan – mondja, közben kortyol a kávéból – nagy rajongója voltam. Hadd töröljem magam a történetből! Már elégettem azokat a leveleket, amiket Ernest küldött nekem. Adja vissza a leveleimet, Mary, és azokat is tűzre vetem! Még csak egy lábjegyzet sem leszek a történelemben.

Cuzzemano tekintete meggyőző. Újra felemeli a süteményt, és beleharap.

A dolgozószoba retesze hangtalanul csúszik félre. Mary kinyitja az ablakot, hadd kavarja fel a szél a helyiség áporodott levegőjét. Az üveg mellett áll Ernest magas asztala, amelynél állva dolgozott. Mindössze hetekkel a halála előtt tisztíttatta meg az írógépét, és cseréltette ki a festékszalagját. Mintha tényleg felkészült volna arra, hogy visszatérjen az íráshoz.

A dolgozószobában van minden, amit Mary elhozott a Fincából: az összes papír, amit sikerült megmentenie. Rengeteg fiókra való iratot juttatott ki Havannából: orvosi szakvéleményeket, leveleket ügyvédektől, hazai és külföldi kiadóktól, bankároktól. Sok papírt kikezdett a trópusi rothadás. Az asszony azt javasolta Kubában – méghozzá nem viccből –, hogy az egyik alkalmazott kivihetné a *Pilar*t a nyílt tengerre, aztán elsüllyeszthetné. Mégis mihez kezdhetne Mary egy ekkora halászhajóval? Egy hajónak gondját kell viselni, muszáj átfestetni, szárazdokkba vontatni,

szeretni. Mary véresen komolyan gondolta, hogy ki kellene vinni a tengerre, és elsüllyeszteni; hadd csapjanak át a hullámok a fedélzetén. *Lemondás*, igen, valóban ez a helyes kifejezés – gondolja, miközben szemügyre veszi a dolgozószobát. A becses holmik feladása. Az asszony néha arról álmodozik, hogy lemond az egészről, az utolsó rohadt papírlapról is.

Mary megtalálja a könyvgyűjtő leveleit, és átnéz még egy dossziét, hátha abban is van belőlük. Halomba gyűjt minden bizonyítékot Harry Cuzzemanóról, amit csak talál. Lesz még több is; ebben teljesen biztos. Mielőtt ismét elreteszelné a dolgozószobát, az asszony szeme újra megakad a vitrin üvege mögötti széfen. Megfordul a fejében, hogy előkeríti a kulcsot, és kinyitja a széfet. Ehelyett inkább bezárja a dolgozószoba ajtaját.

38. HAVANNA (KUBA), 1947

Évek teltek el, mire Mary rájött, hogy egy másik nőnek is helye van a házasságukban.

Ez az év Ernesttel csodálatos volt: olyan házasságban éltek, amilyenben Mary a legoptimistább pillanataiban reménykedett. Nyugaton kacsára vadásztak, a Fincában teniszeztek, látták az orchideákat megnőni, a murvafürtöt a falra felkúszni, a mormontulipánt fehér fejecskéjével bólogatni. Jeges kókuszlé és gin. Ivászat és tánc Havanna óvárosában. Estélyek írókkal és művészekkel. Mary még soha nem töltött ennyi időt kötelezettségektől mentesen, és csodálkozott, hogy nem önti el a nosztalgia a régi firkászélete iránt. Új élete csupa fény és meleg volt, reggelente pedig a drága Ernest oldalán ébredt. Úgy érezte, mintha csupán a házasságkötésük után mert volna beleszeretni a férfiba.

Aztán megjelent egy másik nő: egy csinosan öltözködő, felújításokhoz értő, minden tennivaló helyes módját ismerő asszony. Egy nő, aki már ismerte Ernest szívének körvonalait; aki tudta, hogy mit akar és mit nem akar – miközben Mary maga épp csak akkoriban kezdte megtanulni mindezt.

Fife jelent meg a színen.

A húszéves Patricknek azon a tavaszon rémes autóbalesete volt. Fife írt Ernestnek, erősködve, hogy csakis az anya jelenléte siettetheti a fiú gyógyulását.

– Key Westben nem nagyon érdekelték a gyerekek – mondta Ernest Marynek. – Most meg nem nyughat addig, amíg ide nem jöhet Patrickhez. Gondolom, a fiú tényleg az anyjával akar lenni. Nem bánod, ugye?

***

Hónapokon át így éltek a Fincában: Ernest, Mary és Fife, míg Patrick a vendégházban lábadozott. Ernest boldognak tűnt abban az időszakban: mint egy kutya, akinek a füle tövét vakargatják. És miután elmúlt a kezdeti féltékenysége amiatt, hogy a férje exfelesége az otthonukban lakik, Mary kénytelen volt elismerni, hogy kedveli Fife-ot: pimasz őszinteségét, komor karizmáját. Bár az asszony jó tíz évvel idősebb volt Marynél, a haja még mindig olyan fekete volt, mint a kátrány. Még mindig sugárzott belőle az elnyomhatatlan bűverő, mintha örökre a virágzó húszas évek gyermeke maradt volna.

Mint kiderült, Fife végtelenül tájékozott volt: tudta, hogyan kell megtervezni egy bonyolult menüsort, milyen bor illik az egyes fogásokhoz, milyen a tökéletes teríték, és ami legfontosabb: azt is, hogy mit kezdjenek a sokhektáros kerttel. Ő és Mary órákon át tudtak növényekről beszélgetni. Imádtak együtt iszogatni, és néha elbújtak Ernest elől, ha épp nehezen ment neki az írás, és emiatt a főudvarmestert játszotta. A két nő ilyenkor kiment a rózsakertbe, és leitták magukat vacsora előtt. Mary örült, hogy van itt egy barátnője – még ha az illető éppenséggel Ernest exneje volt is.

A volt feleség állandó lakótársuk lett a Fincában, míg végül teljesen természetessé nem vált, hogy esténként hármasban vacsoráztak a tornácon, a vadszőlő alatt, amit még Fife maga ültetett. Az asszonyt nézve Mary rádöbbent, hogy Fife nem féltékenyen néz Ernestre, hanem szerelemmel. Még mindig szerelmes volt a férfiba, nagyon is. Mary emlékezett, mit mondott Ernest azon a bizonyos napon a Ritzben: *nála bátrabb nőt nem ismerek.* Igen, az biztos, hogy bátor – gondolta Mary gyakran, miközben figyelte, ahogy a korábbi Mrs. Hemingway Ernest egyik ostoba viccén nevet desszert közben, az alkoholba áztatott barack fölött. Mary azonban nem tartotta Fife-ot fenyegetőnek. Ernest számára Fife a múltba száműzött nők közé tartozott.

– Mindig is ilyen színű volt a hajad? – kérdezte Fife, ahogy megérintette Mary göndör fürtjeit egy késő estén, amikor Ernest még nem tért haza a halászatról. Mindketten spiccesek voltak kissé, ahogy a Finca medencéje mellett üldögéltek; Fife csodálatos gin-vermutot készített.

– Egyszer megváltoztattam – mondta Mary –, teljesen kiszőkíttettem. Ernest megőrült érte, de én sosem bántam, hogy szőkésbarna.

– Én egyszer még nálad is szőkébbre festettem be. – Fife megdörgölte a fejbőrét rövidre nyírt, fekete tincsei alatt. A medencéről rájuk vetülő zöld fényben arca homályos üregnek tűnt. – Mert tudtam, mennyire szereti a szőkéket. Na de Martha! – mondta. – Martha volt az igazi.

– Ernest egy pitypangokkal teli mezőn is boldog volna.

– Ahogy mondod.

Leheveredtek az új nyugágyakba. Fife vette rá Maryt, hogy cserélje ki a régieket, amik túl roskatagok voltak.

– Jól emlékszem arra a napra, amikor megismerkedtem Martha Gellhornnal. Mindenféle furcsaságot magyarázott azzal a jellegzetes, középnyugati akcentusával. Azt mondta, Proust egy *csicska.* Az irodalom *kulimunkása.* – Fife elnevette magát. – Aznap este, amikor

megismerkedtünk, azt hittem, Sara Murphy ki fogja rá taccsolni a levest. Az ember valahogy nincs felkészülve arra, hogy a férjét a saját szalonjában lopják el tőle. – Fife a medence felszínén tükröződő fényt nézte, elhúzta a száját. – Szerintem Martha nem is igazán akart hozzámenni Ernesthez. Bár tényleg arra vágyott volna! Akkor valahogy megbocsátható lett volna az egész, akkor az életem legfontosabb személyét nem egy olyan nő vette volna el, aki utána csak játékszerként bánt vele. Aki semmibe vette. – Gyötrelmes lassúsággal hozzátette: – Ernest volt a mindenem.

– Szerintem Ernest igenis fontos volt Marthának, Fife.

– Martha négy év után megszabadult tőle. Négy év után, Mary, míg én tizenkét évemet adtam oda Ernestnek! *Most mégis mihez kezdjek?* – Fife könnybe lábadt szemmel pislogott, mintha a fájdalom még nagyon friss volna.

– Ernest egyszer azt mondta, hogy te vagy az egyik legbátrabb ember, akit ismer.

– Legbátrabb? Hát ez jó! A bátorság nem éppen szexis, igaz? – mondta Fife. Mély levegőt vett, aztán felsóhajtott. – Örülök, hogy te vagy a párja, Mary. Nekem mindennél fontosabb, hogy Ernest boldog legyen. – Megemelte a poharát. – Éljen az orvosság! – Felhajtotta a maradék gin-vermutot, és cuppantott. Szopogatta kicsit az italban lévő olajbogyót, majd visszaköpte a pohárba. – Istenem! Feltartalak a szövegelésemmel. Most már békén hagylak. – Puszit nyomott Mary homlokára. Mary észrevette, milyen szép Fife szeme: tiszta, akár a gin. Lehelete alapján aznap este már jó pár pohár gin-vermutot leguríthatott.

Amikor Mary aznap este bement a házba, rajtakapta Fife-ot, amint Ernest fürdőszobájában ácsorog, és a falakat borító orvosi graffitire mered. A gipszvakolatot tollal írt feljegyzések borították: Ernest vérnyomása és súlya, mellette az aktuális dátum. A szekrények tele voltak egészségügyi felszereléssel: gyógyszeres üvegekkel és levelekkel, orvossággal a férfi szívére és szemére. Fife búskomornak tűnt, mintha szerette volna megóvni Ernestet.

– Ügyelj rá, hogy vigyázzon magára! – mondta Marynek megszorítva a kezét; talán arra is vágyott, hogy ismét megérinthesse a férfit. Bár Ernestnek voltak aggályai Fife-fal kapcsolatban, Marynek viszont egyáltalán nem. Nagyon is a barátjának tartotta az asszonyt.

Jinny 1951 októberének második napján táviratozta meg Kaliforniából, hogy Fife meghalt. Szívroham érte hajnali háromkor; nem volt mit tenni.

Az előző este Fife és Ernest borzasztóan összevesztek telefonon Gregory miatt. Jinny később teljes bizonyossággal közölte Ernesttel a telefonban, hogy a férfi ölte meg a nővérét, sőt tulajdonképpen attól a pillanattól kezdve tönkretette Fife életét, hogy megismerkedett a csincsillaprémet viselő nővel azon a párizsi partin.

– Te rohadék! – hallotta Mary a kagylóból Jinny hangját. – Fife mindent megadott neked!

Ernest ellenkezett egy kicsit, ám alapvetően hagyta, hadd zúdítsa rá Jinny a gyászát.

Fife halálának évében Mary és Ernest visszatértek Key Westbe, hogy rendezzék az asszony dolgait. Két hetet töltöttek Fife házában, a téglafallal és a hervadozó mikulásvirággal körülvéve, érezve, hogy az asszony nélkül nem volna szabad itt lenniük. Egy este Mary a férje dolgozószobájából figyelte, ahogy Ernest egyedül úszott a sós vizű medencében. A férfi teste olyan lerobbant volt, akár egy vén tragacs. Amikor megállt a medence egyik végében, Ernest arcán legördült egy könnycsepp. Mary tudta, hogy Ernest jobban szerette Fife-ot, mint amennyire mutatta: szerette, amiért megadta neki azt az időt a harmincas éveiben, amiért hagyta őt írni, méghozzá oly sokat; amiért a lehető legjobb barátja volt az édesapja halálát követően. Mary emlékezett Fife szavaira a Finca medencéje mellett: *Ernest volt a mindenem.* A barátnője tiszteletére Mary nem ment le a férjéhez, hogy megvigasztalja. Hagyta Ernestet egyedül úszni – a pompás ház, Fife káprázatos, trópusi kertjének emlékeiben elveszve.

Igazságtalannak tűnt, hogy elveszítették egyikőjüket. Igazságtalan volt, hogy Fife ilyen fiatalon halt meg. Igazságtalan, hogy Fife nem tapasztalhatta meg azt, amint felülemelkedik Ernest elvesztésén. Mary úgy érezte, hogy mindannyiuknak ugyanolyan sokáig kellene élniük, mint Ernestnek, hogy mindannyiukra szüksége van, hogy tanúi legyenek valamiképpen. Mary többször is elképzelte, hogyan kellene alakulnia az életük történetének: úgy gondolta, mindannyian túlélik majd Ernestet – és Ernest maga is sokáig fog élni. Végül majd mindannyian kibékülnek, s önmagukként sorakoznak fel: Hadley Richardsonként, Pauline Pfeifferként, Martha Gellhornként és végül ő maga, Mary Welshként.

Furcsa egy család, az tény, igencsak szokatlan nővérek.

39. KETCHUM (IDAHO), 1961. SZEPTEMBER

Mire Mary visszajön a dolgozószobából, Cuzzemano már nincs a nappaliban, de a konyhában sem. Talán máris elhajtott, csikorgó kerekekkel, kavicsokat röpítve szanaszét. És most mit csináljon? Hívja fel Hadley-t? Vagy Marthát? Már azért is baleknak tartanák, hogy egyáltalán beengedte a pasast a házba. Cuzzemano mostanra már minden bizonnyal egy New York-i aukciós ház felé tart.

Ernest holmijai azonban még mindig a helyükön vannak: a horgászbotja, az írógépe, az első kiadású kötetei, a drótkeretes szemüvege. Semmi sem tűnt el. A házban csönd honol.

Mary már épp telefonálna, amikor megpillant egy árnyékot az előszobaajtó homályos üvege mögött. A kissé nyitva hagyott ajtón át látszik Cuzzemano olajos, göndör üstöke, valamint az arcát felszántó sebhely. A fenyőlócán ül, ahová Ernest számtalanszor letelepedett, hogy levegye a cipőjét. Gumicsizmák, esőkabátok, hócipők veszik körül. Teljesen mozdulatlan.

– Nem használjuk ezt a bejáratot, Mr. Cuzzemano. Már mondtam magának.

A férfi kinyitja kék szemét, döbbenetesen gyöngéd a tekintete.

– Mary. – Megnyalja az ajkát.

Az előszoba tulajdonképpen nem is rendes helyiség, inkább amolyan átmenet az odakint és az idebent között, ahová belépve lerakták a kabátokat, sálakat, sáros csizmákat és fegyvereket. Mary soha életében nem töltött itt egyszerre több időt néhány percnél. Ez a szoba semmit nem jelentett számára, amíg meg nem hallotta azt a lövést. Lelki szemei előtt látta, ahogy a papucsos lába kettesével szedi a fokokat, ahogy rohan lefelé a lépcsőn, azt kiabálva: „Ernest, *Ernest!*” Aztán ott találta a férjét, egyedül az előszobában. A kilincs véres volt, a férfi abba próbált kapaszkodni, amikor elesett.

Megismétli:

– Nem használjuk ezt a helyiséget.

– Itt történt?

Az asszony Ernest egyik vadászkabátjának ujjára koncentrál.

– Igen.

– Jaj, Mary, hogy volt képes ezt kibírni?

– Baleset volt – feleli az asszony. – Véletlenül történt.

Cuzzemano kihozza az egyik újságot a konyhából. Felolvassa a szavakat, amiket Marytől idéznek benne. Nem úgy néz az asszonyra, mintha ostoba volna. Úgy néz rá, mintha teljesen egyedül maradt volna, árván.

– Azért jött ide, hogy meggyőzzön, mégsem baleset volt?

– Szó sincs róla, Mrs. Hemingway. Maga az egyetlen, az egyetlen személy, aki tudja, mi történt.

A közelben álló cédrus levelei meg sem rebbennek. Az égen világos foltok emelik ki a legsötétebb részeket. Ismét eső fenyeget. Mary tétovázva belép az előszobába, most először azóta a bizonyos nap óta. Mintha templomba lépne be: a helyiség hangulata roppant nyugodt és békés, mintha ez a szoba volna a ház szentélye, menedékhelye.

Az ablakból látja, hogy egy csapat fekete madár röppen fel a legközelebbi fáról. Gondolkodás nélkül azt mondja: – Azokat a fákat akkor ültettem, amikor Ernest a klinikán volt. Japán kajszi. Madárberkenye.

– A klinikán?

Mary nem fordul el az ablaktól, mert nem akarja látni a férfi arcát. Csak a legjobb barátaik tudnak a klinikáról.

– Miért volt kórházban? – kérdezi Harry. – Miért szorult kezelésre?

– A vérnyomása miatt – válaszolja Mary, és úgy hiszi, ez az igazság, közben tudja, hogy hazugság.

Azok a madarak most már magasan járnak, és egyikük sem szakadt el a többiektől. Szorosan egy csapatban repülnek, felfelé, aztán elfordulnak a délutáni égen. Úgy mozognak, ahogy a szél süvít át a kukoricatáblán. Keletre repülnek; Mary figyeli őket, míg teljesen el nem tűnnek.

– Elektrosokk-kezelést kapott. Depressziós volt. – Az asszony nem is érti, miért pont Cuzzemanónak önti ki a lelkét. – Ernest úgy hívta, hogy *szalonnasütés*. Jó hosszú időbe telt, mire rávettem, hogy menjen be a klinikára.

– Értem.

– Nem maradt bent sokáig. Meggyőzte az orvosokat, hogy ismét jól van; fogalmam sincs, hogyan sikerült neki. Amikor elmentem érte, az egyik orvos szobájában ült, szépen becsomagolt bőrönddel, és vigyorgott, mint a fakutya. Tiltakoznom kellett volna. Kényszerítenem kellett volna, hogy maradjon a klinikán. – Összefonja a kezét. – De nem tettem.

– És utána?

– Egy héttel később történt. – Könnybe lábad a szeme. – Nem volt önmaga. Nem tudta, mit csinál.

Mary odamegy a lócához, letelepszik Cuzzemano mellé. Elüldögélnek egy darabig az előszobában, ahol Ernest meghalt, és figyelik, amint a mályvaszínű felhők az égen gyülekeznek: a helyiség még jobban elsötétül, aztán rákezd az eső, előbb csöpörög, végül már ömlik. Az asszony nem bánja az esőt. A cseppek dobolnak az előszoba tetején. A kajszifák remegnek a viharban.

Szorosan egymás mellett ülnek. Mary némi vigaszt merít a férfi jelenlétéből.

– Elképesztő, hogy Ernest már nem láthat színeket. Hogy nincs több szava. Döbbenetes… nem is… *elképesztő,* hogy többé nem élvezheti ki mindezt. Amikor az ember a szavait olvassa, felháborítónak tűnik, hogy Ernest már nincs itt, hogy papírra vesse a történéseket. – Mary elmosolyodik. – El kellene olvasnia a párizsi írásait, Harry. Meg fogják *nevettetni* az embereket.

Néhány percig figyelik az ágaknak az előszoba falára vetülő árnyékát. Vihar után mindig ilyen a fény: erős és áradó, egész völgyeket tölt meg. Víz és fény alkímiája, az idahói ősz szépsége.

– Tudja, Ernest szeretett nagyvadakat elejteni. Leopárd, oroszlán, bölény: mindegy volt, csak hatalmas legyen. Amikor hazajöttünk a Fincába egy afrikai útról, az egyik macskánkat súlyos sebesüléssel találtuk meg, a csípőcsontja hátul kiállt a bőre alól. Ernest azt mondta, nincs mit tenni. Megkérdeztem, miért kell így sietni, mire azt felelte, azért, mert a macskának hamarosan fájdalmai lesznek. Valaki odaadta Ernestnek a puskáját. Magához szorította a macskát, a nyakát puszilgatta, és dicsérgette, hogy milyen szép cicuska. Aztán lepuffantotta, ott helyben, a teraszon, mindenki szeme láttára: szétlőtte a fejét. Soha életemben nem hallottam Ernestet úgy bömbölni, mint aznap. Nem hagyta hidegen mások szenvedése. Sajnálom, hogy maga mindig is a kegyetlenebb oldalát látta. És le vagyok nyűgözve attól, hogy ennek ellenére is szerette.

Cuzzemano félmosollyal néz rá, és megfogja a kezét.

– Ne aggódjon – teszi hozzá Mary –, Ernest mindig is vonzotta a mániákusokat. Maga csak egy volt a sok megszállott közül. Szerintem Ernestnek titokban néha hízelgett is a dolog. Fitzgeraldnak soha nem volt saját zaklatója.

Ezután a sebhelyről kérdezi Cuzzemanót. Mindig is úgy érezte, mintha hosszabb történet rejtőzne a férfi szemét és állát összekötő, rózsaszín vonal mögött.

– Két tűz közé kerültem – feleli Cuzzemano, de ezúttal sem hajlandó részletezni.

Miután a vihar teljesen elvonul, Mary kihozza a leveleket a nappaliból.

– Ha találok még – mondja –, azt majd elégetem. Tessék! – Cuzzemano felé nyújtja a leveleket. A férfi úgy tartja elé a két kezét, mintha az áldását kérné. – Történelmi megbocsátás.

Odakint a felhajtón Cuzzemano megpuszilja, arcának ép felét simítva az asszony arcára, aztán beül a volán mögé, és beindítja a motort. Ernest mesélt Marynek a véletlen találkozásukról Cuzzemanóval a Riviérán, 1926-ban: arról, hogy eleinte bátorította a könyvgyűjtőt az elveszett táska keresésére, és nagyon is szerencsésnek hitte magát, hogy ingyen dolgozik az ügyén egy magánnyomozó. Ernest azt mondta az asszonynak, hogy azóta nagyon megbánta a dolgot – tekintve, hogy micsoda piócává vált Cuzzemano. Mary a maga részéről azonban kibékült a könyvgyűjtővel. Legszívesebben Ernest nevében is békejobbot nyújtott volna, ám a férje helyett nem bocsáthatott meg.

Mielőtt elhajtana, Cuzzemano iszik egy kortyot a laposüvegéből, mintha kimerítette volna, hogy eljött ide, a hőse házába. Ahogy lágy ajkát csücsörítve az ivásra készül, a férfi Ernestre emlékezteti Maryt. Indulás előtt Cuzzemano még egy utolsó pillantást vet a házra, és felsóhajt. Rajongó: ebből nem fog tudni kigyógyulni.

– Vigyázzon magára! – búcsúzik tőle az asszony.

Miután a könyvgyűjtő elhajt, Mary tekintetével követi a kocsi által kavart porfelhőt, le egészen a Big Wood folyóig. Gondolataiba merülve letelepszik a kivágott nyárfára; örül, hogy újra egyedül van.

Azelőtt kettesben üldögéltek ezen a rönkön: a völgyet figyelték, amíg Ernesten úrrá nem lett a paranoiája. Túl nagy itt a tér, állította; bármelyik oldalról megtámadhatják őket.

– Ernest – hajtogatta Mary. – Ernest! – Mintha a neve talán visszacsalogathatta volna önmagához. Az asszony nem értette, miféle ördög vette el a férje józan eszét, és csinált belőle a saját árnyékától is megijedő alakot.

Az erdőben Ernest megvadult.

– Mary – mondta megújult energiával a szemében. – Az FBI lehallgat minket. – Lement a folyóhoz: a káka és a nád meghajlott a sodrása mentén. A férfi a völgyet kémlelte, kereste a búvóhelyet, ahol meglapulhat az ellenség, aztán visszasietett a rönkhöz. – Csapdába akarnak csalni. Le akarnak sittelni. Azt hazudják majd, hogy nem fizetek adót. Az adóhivatal is benne van. Figyelj, írni fogok neked egy feljegyzést. Majd azt mondom, hogy semmit sem tudtál a pénzügyeinkről, hogy csak a leghalványabb fogalmad volt a számláinkról. Azt fogom mondani, hogy nem tudtad, mi volt a csomagjainkban, amikor utazgattunk. Ugye fogalmad sincs semmiről?

Mary a szemébe nézett, próbált kapcsolatot teremteni a férje régi énjével, akit ismert és szeretett, aki olyannak látta a világot, amilyen az valójában.

– Én ezt nem értem, szívem.

Ernest az égnek emelte a karját, mintha a fák előtt adta volna fel hivatalosan a józan eszét.

– Gyertek csak, kapjatok el, ROHADÉKOK!

Az erdőben a fák tovább hallgattak.

Ernest úgy csörtetett a magas fűben, mintha a szalonkákat akarta volna felzavarni.

– Tönkrement az egész nap! – kiabálta. – *Tönkrement* a nap!

Azokban a percekben, amíg a férje hátat fordított neki, Mary megengedett magának egy rövid, szívtépő zokogást, mielőtt utánament volna a folyópartra, hogy visszahozza. Aznap délután hívta fel a klinikát.

40. KETCHUM (IDAHO), 1961. SZEPTEMBER

Mary mindig is furcsának találta a napközbeni tűzgyújtást. Ösztönösen este gyújtana tüzet, ám el akarja intézni a dolgot, mielőtt lemegy a nap. A kertben fenyő, megbolygatott föld, valamint pézsma illata terjeng, mintha a múltkor éjszaka látott szarvasbika hátrahagyta volna a szagát.

Máglyát rak a szélviharban letört ágakból. Aztán kihozza a konyhából az újságokat egy ládában, amiben eredetileg narancsok voltak. Ernest arca bámul rá a címlapról, és Marynek eszébe jut, milyen örömmel olvasta a férfi a saját magáról szóló gyászjelentéseket még 1954-ben, amikor a gépük lezuhant a Murchison-vízesésnél. Amikor a megmentésükre siető repülőgép lángba borult a kifutón, Ernest a fejét használta faltörő kosként, hogy kijussanak a felrobbanni készülő roncsból. Bohózat volt, gondolta Mary, de iszonyúan borzalmas.

Egyetlen szerkesztőség sem várta meg, hogy a roncsból valóban holttestek kerülnek-e elő.

– Nos – szólt Ernest másnap reggel, az egyik indiai lapban közzétett halálhírét olvasva a szállodai szobában –, úgy tűnik, *A folyón át a fák közé* senkinek sem tetszett, *Az öreg halász és a tenger*rel viszont mindenki szerint örök klasszikust alkottam. Elbűvölő úriember voltam, aki a vonzerejével híres nőket csalt az ágyába. Négy feleségemet az ellenállhatatlan mosolyommal sikerült a hálómba édesgetnem – most már vigyorgott, mintha ízlelgette volna a gyászoló világ zamatát –, és én vezettem be a gyanús, bohém életstílust Párizsban, amit azóta is próbálnak utánozni az írók… bár eddig mindegyikük kudarcot vallott. Ökölvívóbajnok, vadász, mélytengeri halász voltam. Ja, és megalkottam az írás vadonatúj iskoláját. Na, mit gondolsz erről, Marykém? Nem rossz egy ötvenöt évestől.

Másnap reggel Ernest arra ébredt, hogy a párnáját átáztatta az agyvize. Hideg pezsgőt ivott gyógyszer gyanánt, mondván, hogy attól majd „kitisztul a feje”. Ám ez már nem az a helyzet volt, mint annak idején a londoni kórházban, ahol Ernest megpróbálta lenyűgözni Maryt, és csak azért sem mondott le az üvegről. Ezúttal ellökte magától az asszonyt, igencsak erősen, a megégett és még mindig véres kezével.

A kettős repülőgép-baleset után Mary valamiféle változást érzékelt a férjén. Mindig is szeszélyes hangulata még változékonyabb lett; sokkal

többet ivott és egyre nehezebben vetette papírra a megfelelő szavakat a megfelelő sorrendben. Többé már nem ontotta magából az egyszerű, tömör mondatokat. Azt mondta Marynek, hogy az alkohol segít, de ha piálna, valahányszor fáj a mája, a gerince vagy a lépe, akkor állandóan részeg volna, és képtelen volna írni. Márpedig Ernest saját állítása szerint az írás volt az egyetlen dolog, amiért megérte kitartania.

A balesetek után is folytatódtak a vad partik a Fincában és a csodálatos kirándulások a *Pilar*on, amelyeken nyugat-afrikai spanyolmakrélát ettek zöldcitrommal, és kagylót gyűjtögettek a szigetek tengerpartján. Csodálatos volt az életük, ám Ernest titokban, magányában hinni kezdett a rossz dolgokban, amiket magáról gondolt.

Mostanában valahányszor Mary az íróasztalnál találta, a férfi vészjósló, szinte sértett képet vágott, mintha megtagadták volna tőle azt az élvezetet, amit született kiváltságának tekintett, amióta huszonöt éves korában összeállította az első, mindössze néhány száz példányban kiadott novelláskötetét. Ernest azt mondta, hogy az írás minden erejét felemészti.

Most már vodkát vagy gint vedelt bor helyett, és ha semmi alkohol nem volt otthon, akkor szájvizet ivott. Egyik nap ki akarta lyukasztani a fülét, ahogy a szafarin megismert wakamba törzsben szokás, aztán az éjszaka közepén azzal vádolta Maryt, hogy pont olyan kegyetlenül bánik vele, ahogy az anyja bánt az apjával. Szidta az asszonyt, hogy nem veszi komolyan a veszélyt, hogy mennyi adóval tartoznak, hogy milyen szegények lesznek, ha Mary nem figyel oda a bankszámlájukra.

Marynek fogalma sem volt, mihez kezdjen a férjével. Ernest megkérte, hogy ne hagyja őt megőrülni, az asszony azonban nem tudta, mégis hogyan tudná ezt elérni. Talán meg kellett volna vonnia tőle az alkoholt; ragaszkodnia kellett volna ahhoz, hogy maradjon ott a klinikán, és folytassa az elektrosokk-kezelést; vissza kellett volna küldenie a pszichiáterhez. Az ilyen helyzetben azonban szinte képtelenség segíteni a betegnek… pláne, ha a páciens nem más, mint Ernest Hemingway. Mary nem tehetett mást, mint hogy remélte, a férje visszaváltozik azzá az emberré, aki a Fincában volt, a balzsamos levegő és boldogság álomszerű évei alatt. Abban az időben, amikor átkarolta az asszonyt, s azt mondta neki: „Nekem való pacák vagy.”

Mary a farakásra halmozza a gyászjelentéseket. Talicskaszám hordja ki a kertbe a magazinokat, a hetilapokat és napilapokat, a máris foszladozó papírokat. A magazinok egy részén még mindig rajta van az átlátszó csomagolás. Nyilvános archívumba kerülnének, a tudósok pedig mindenféle

következtetést vonnának le Ernest édesanyjára vonatkozóan abból, hogy a férfi az *Economist* egy bizonyos számát olvasta. Lesz nagy panaszkodás, még szép, hogy lesz. Mary saját maga is megírhatná a ma délutáni máglyáról szóló szalagcímeket: HEMINGWAY FELESÉGE KINCSEKET ÉGETETT EL. Ám képtelen zavartatni magát emiatt.

Mindegyik újság a *baleset* szót használja, ám egy évvel korábban Mary a saját szemével látta, hogy Ernest elindult a repülőtéren egy nemrég leszállt repülőgép még mozgó propellere felé. A kifutópálya másik végén álló asszony felsikoltott, ám a hangja nem harsoghatta túl a motorok és a teherautók zaját. A géptől csupán néhány méterre állította meg a férjét egy barátjuk, miközben Ernest révülten bámulta a légcsavar pörgő szárnyait.

Miután felszálltak, a férfi az ablak melletti üléséből egy csapat őzet figyelt meg odalent, a hóval borított mezőn, míg a gép fel nem emelkedett a felhők fölé.

– Drágám! Mindenkiben ott lapul egy kis sötétség. Minden ember lelke mélyén – mondta az asszony, remélve, hogy megvigasztalhatja a férfit.

– Csak egy elkeseredett öregember vagyok.

– Nem vagy öreg. Bár segíthetnék rajtad!

Hónapokkal később egy nap kora reggel az előszobában találta meg a férfit. Kockás köntösét viselte, a vadászpuska keresztben feküdt az ölében, akár egy beteg kutya. Az asszony beszélt hozzá, elmondta, mennyire szereti. Áradozott, milyen csodásak a Párizsról szóló írásai, és hogy az emberek alig várják, hogy elolvashassák őket. Beszélt a vacsoráról, amit aznap szeretett volna főzni neki, meg az új könyvekről, amik a jövő héten érkeznek, hogy milyen csodálatos lesz elolvasni őket. Két töltény volt kikészítve az ablakpárkányra. Ernest lassan odaadta neki a puskát. Az asszony talán akkor volt utoljára az előszobában, egészen addig a bizonyos reggelig.

Először a júliusi újságok gyulladnak meg. Színes lángok lobbannak fel a lapokról, aztán füstölni kezdenek az ágak. A tűz erőre kap, fény és forróság árad szét a kertben. A potyautas egerek és csótányok ropognak a lángok között. Ez aztán a vándorünnep – gondolja Mary mosolyogva.

Ám Ernest lelkében talán nem is kis sötétség lapult. Lehet, hogy fojtogatta a sötétség, úgy öntötte el a torkát és az agyát, mint az írásainak legfeketébb tintája. Senkitől sem volna szabad elvárnunk, hogy elviselje ezt a fajta mély szomorúságot, amelynek enyhülésére alig van remény. Ernest a

távozás mellett döntött – gondolja végül Mary, miközben figyeli, ahogy a tűz befeketíti a lapokat. A férje szerette őt, de nem bírta tovább az életet.

Mivel a tűz most már élénken lobog, Mary hátrébb lép a lángoktól. A máglya olyan kellemes hőt áraszt, hogy az asszony legszívesebben gesztenyét vagy mályvacukrot sütne rajta. Örömünnepet csapna, hadd legyen olyan a hangulat, mint egy fiestán. Az biztos tetszene Ernestnek. Mindig is értett ahhoz, hogyan kell remek partit csapni.

Az asszony Harry Cuzzemanóra és a leveleire gondol. Valószínűleg azok is a tűzben fogják végezni. Milyen elszántan próbálta megtalálni azt az elveszett táskát a hőse kedvéért! Mary felidézi a férfi szavait aznap délutánról: *Igyekeztem felkutatni az eltűnt táskáját. Az elveszett regényeket, verseket.*

Rádöbben, hogy Harry Cuzzemanónak nem volna szabad tudnia az eltűnt versről. Arról a versről egyedül Marynek és Marthának volt tudomása. Emlékszik a szobalány szavaira: „Nyugodjon meg, madame, a papírjai nem fognak a rendőrség kezére jutni!” Lehetséges, hogy Cuzzemano tényleg lefizette a szobalányt, pontosan úgy, ahogy Ernest mondta, és az a darab vécépapír most a férfi otthonában, a magángyűjteményében van? Hát, ha nála van a vers, tartsa csak meg! Marynek nincs ereje ahhoz, hogy haragot tartson. A múlt – gondolja, miközben a tűz a maradék néhány újságot is porhanyós, szürke hamuvá égeti –, a múlt immár lezárult.

Az ágakból, magazinokból és újságokból már csak parázs maradt a kert végében. Leszállt az éjszakai sötétség. A füstölgő fa szaga követi Maryt a házba. A konyha üres. A nappaliban még mindig ott van a tányér a süteménnyel és a morzsákkal; ott, ahol Harry órákkal korábban ült.

Mary a dolgozószoba felé indul.

Elhúzza a reteszt. Kiveszi a széf kulcsát Ernest íróasztalának fiókjából. Kinyitja a vitrin üvegajtaját, leemeli a bezárt ládikót, és az asztalra teszi. Csontfehér, akár egy fog. Mary kíváncsi, mi lehet benne. Nem az volna a legjobb megoldás, ha kivinné a kertbe, és a tűzre vetné a tartalmát, oda sem nézve, hogy mi van benne? De képtelen erre. Amint elfordítja a kulcsot, könnyedén felnyílik a tető.

Egyáltalán nem azt találja a széfben, amire számított.

Legfelül Martha egyik kötete van: a *Saját szememmel láttam*, benne a Shakespeare and Company könyvjelzőjével. A hátsó borítóhoz Martha fényképe van tűzve: a hátán üzenet Ernestnek. Bár a tinta elhalványult, a szavak még mindig olvashatók: *Nesto, légy örökre az enyém!* A dátum 1938

májusa, amikor Ernest még mindig Fife férje volt. Martha könyve alól egy Fife által ír levél kerül elő, amit a férfi madridi címére küldött. *Gyere haza édesem, kész a dolgozószoba, és ki sem látunk az ételből.*

A doboz mélyén Hadley és Fife levelezése lapul. Mary kíváncsi, vajon hogyan jutott hozzájuk Ernest. Milyen furcsa az egyik volt feleség és egy mostanra már halott nő régi levelezését olvasni! *Mondtam Fife-nak, hogy nyugodtan megszállhat itt, ha akar – remekül megtréfálnánk az egész világot, ha te, Fife meg én együtt töltenénk a nyarat Juan-les-Pins-ben* – írja Hadley az egyik Ernestnek szóló levelében. A két nő láthatóan folyamatosan levelezett egymással – bár Fife írta a legtöbb üzenetet –, amíg váratlanul meg nem szakították a kapcsolatot. Ami nem is csoda abban az esetben – gondolja –, ha egy férj lecseréli a feleségét annak legjobb barátnőjére.

A levelek alatt egy albumot talál, a feleségek könyvét. Minden képen, mindegyik pár mögött egy feleség szelleme lebeg. Minden évtizednek megvan a saját triptichonja.

Mary már éppen becsukná a dobozt, amikor rádöbben, hogy tőle magától semmi sincs benne. A hálószobájában fog egy zsebkendőt, és spriccel rá a parfümjéből. Levág egy tincset a szőke hajából, ami kissé megőszült, amióta megismerkedtek Ernesttel, és átköti szalaggal. Kiválasztja a legjobb tudósítását, amit a *Time*-nak írt azokban a napokban, amikor ő és Ernest flörtölni kezdtek egymással Londonban, a háború idején, amikor a férfi megajándékozta egy naranccsal a Charlotte Street-i étteremben – megalapozva ezzel életük hátralévő részét. Ezeket a dolgokat hagyja Ernestre; ez a férje öröksége.

A dolgozószobában, mintegy utógondolatként, keres egy fényképet Ernestről horgászás közben. Boldognak tűnik a képen, vigyora olyan széles, mint a válla. Nyugodt vizeken hajózik, talán várja, hogy megvillanjon egy marlin farkának ezüstje. Talán mindig is erre vágyott, nyugalomra; az alvás előtti békére. A többi fénykép tetejére teszi a fotót. Furcsa látvány: Ernest egyedül.

Marynek mindent jól le kell nyomnia ahhoz, hogy be tudja csukni a dobozt. Jaj, Ernest – gondolja –, túl sok feleséged volt! Ettől majdnem elneveti magát.

Kint az erkélyen Mary megiszik egy pohár bort, és elszív egy cigarettát. Vár, reméli, hogy a finom léptű szarvasbika visszatér a kertbe. Időről időre egy prérifarkas vonítását hallja a dombok felől. A kertben lévő fáknak már

szinte minden levele lehullott – hamarosan itt a tél, és hó fogja borítani a földet. *Legjobban az őszt szerette.* Ezt vésette Mary Ernest fűzfák és nyárfák ligetében álló sírkövére.

A cigaretta sercegve alszik ki a nyirkos füvön, ahogy ledobja a kertbe.

Marynek ismét eszébe jut, hogy milyen érzés volt beleesni abba a minnesotai tóba. Emlékszik rá, hogy mit gondolt, ahogy a jégen tátongó lyukon keresztül a vízbe zuhant: *Itt a vége*. Eltűnődik, hogy vajon a férjének is valami hasonló gondolat járhatott-e a fejében hónapokkal ezelőtt, amikor meghozta a döntését, és bement az előszobába azon a júliusi kora reggelen. *Itt a vége* – gondolhatta. – *Végeztem a világgal*.

UTÓSZÓ

Ez a mű a képzelet szüleménye. Ha az olvasó Hemingway feleségeinek (és a regényben röviden említett más nők) életére kíváncsi, a legjobb kiindulópont Berenice Kert csoportos életrajza, a *The Hemingway Women* (A Hemingway-asszonyok).

Hadley Richardson élete – hogy miként lett a saját bevallása szerint vénlányból Hemingway első felesége – részletesen megismerhető a Gioia Diliberto által írt életrajzból: *Paris Without End* (A végtelen Párizs) – amely Alice H. Sokoloff *Hadley: The First Mrs Hemingway* (Hadley: az első Mrs. Hemingway) című munkáját követi. Sokoloff az életrajz nagy részét a Hadley Hemingway Mowrerrel készült interjúkra alapozta: ezek a hangfelvételek meghallgathatók a www.thehemingwayproject.com oldalon. Paula McLain regénye, *A párizsi feleség* pedig regényes formában mutatja be Hemingway első házasságát.

Ahogy az életrajzíró Ruth A. Hawkins rámutat, Pauline Pfeiffer szerencsétlenségére nem élt tovább, mint az egykori férje, ráadásul nem mesélte el a történteket a saját szemszögéből. A Hawkins által megírt új, nagyszabású, súlyos és hiánypótló életrajz – az *Unbelievable Happiness and Final Sorrow: The Hemingway–Pfeiffer Marriage* (Hihetetlen boldogság és végső bánat: a Hemingway–Pfeiffer házasság) bemutatja Pauline Pfeiffer szerkesztői munkájának hatását a férje munkásságára, valamint azt, hogy milyen komolyan segítette Ernest karrierjét az asszony családjától kapott támogatás. Pauline Pfeiffert sokan a *Vándorünnep*ben játszott szerepéről ismerik, mint a „gazdagok” egyikét, aki „behálózta” Hemingwayt. Azonban a *Vándorünnep* 2011-ben kiadott, helyreállított változatában korábban kihagyott részletek is szerepelnek, amelyek kedvezőbb megvilágításban tüntetik fel Fife-ot. A www.hemingwayhome.com oldalon számos fotó látható Fife és Ernest floridai, Key West-i otthonáról.

Martha Gellhorn regényeit és novelláit a mai napig kiadják; tudósításait a *The Face of War* (A háború portréja) című gyűjtemény tartalmazza. Levelei (köztük számos Hemingwaynek írott levél) a *The Selected Letters of Martha Gellhorn* (Martha Gellhorn válogatott levelei [szerk. Caroline Moorehead]) címen jelentek meg. Gellhornról két életrajz készült: Caroline Moorehead *Martha Gellhorn: A Life* (Martha Gellhorn: Életrajz), valamint Carly Rollyson *Beautiful Exile: The Life of Martha Gellhorn* (Csodás

száműzetés: Martha Gellhorn élete) című művei. A La Finca Vigíáról készült képek a www.hemingwaycuba.com oldalon találhatók.

Ami Mary Welsh Hemingwayt illeti, a feleségek közül egyedül ő vetette papírra a gondolatait a Hemingwayjel való házasságáról, megírva ezzel az egyetlen Mrs. Hemingway-önéletrajzot, *How It Was* (Hogy is volt) címmel.

A feleségek fényképei, valamint a Mr. és Mrs. Hemingwayekről szóló ajánlott könyvek hosszabb listája a www.naomiwood.com oldalon találhatók.

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

Végtelenül hálás vagyok Francesca Mainnek, szerkesztőmnek a Picadornál, aki éleslátásával, kemény munkájával és szenvedélyével segítette a *Mrs. Hemingway* megírását, majd átírását. Ernest hálás lehetett a sorsnak Max Perkinsért, én pedig ugyanilyen hálás vagyok miattad. Köszönetem mindenkinek a Picadornál; különösen Paul Baggaley-nek, Kris Doyle-nak és Sandra Taylornak.

Hálás vagyok az ügynököm, Cathryn Summerhayes energiájáért és szenvedélyéért, aki – elhivatottságára jellemzően – úgy olvasta el a kéziratomat, hogy közben fél karján a gyermekét, az ő Ernestjét ringatta, míg másik kezében a papíron lévő Ernestet tartotta. Hálás vagyok állhatatos támogatásáért legelső találkozónk óta, valamint az azóta elfogyasztott jó sok daiquiriért. Szeretnék köszönetet mondani a következőknek a WME-től: Annemarie Blumenhagennek, Becky Thomasnak és Claudia Ballardnak.

Köszönöm továbbá Tara Singhnek a korai változatokon végzett munkáját, valamint Patrick Nolannek és Emily Bakernek a Vikingtől, hogy annyira lelkesedtek a *Mrs. H* iránt.

Szerencsés módon anyagi támogatásban is részesültem, ami a kutatási szakaszt finanszírozta. Szeretném kifejezni szívből jövő hálámat a brit nemzeti könyvtár Eccles Központjának a támogatásukért, hogy 2012-ben rezidens írójuk lehettem. Az ő segítségük nélkül nem írhattam volna meg ezt a könyvet. Külön köszönöm Philip Daviesnek a kedvességét és a nagylelkűségét, Matthew Shaw-nak és Carole Holdennek pedig azt, hogy segítettek tájékozódni a British Library gyűjteményében.

Köszönöm a Művészeti és Bölcsészettudományi Kutatási Tanácsnak, hogy a projekt kezdeti szakaszában hároméves doktorátusi ösztöndíjjal támogatott. Hálásan köszönöm Giles Fodennek, Rebecca Stottnak és Andrew Cowannek, a Kelet-angliai Egyetem oktatóinak a bölcs szavakat és a bátorítást. Carolyn Brown és Mary Lou Reker a washingtoni Kongresszusi Könyvtárban szintén csodás támogatást nyújtottak 2010-ben, amikor a Kluge-ösztöndíjnak köszönhetően ott kutattam.

A *Mrs. Hemingway* megírása egzotikus útvonalat biztosított számomra. Hálás köszönetem a JFK Könyvtárban lévő Hemingway-gyűjteménynek és a Yale Egyetemen található Beinecke Könyvtár szakembereinek, valamint a chicagói Oak Parkban, a floridai Key Westben és a kubai San Francisco de Paulában lévő, múzeummá alakított Hemingway-otthonok munkatársainak.

Végül, de nem utolsósorban a következő embereket illeti köszönet, amiért mindig volt hozzám egy kedves szavuk a nehéz időkben, és mert osztoztak örömömben a boldog időkben. A családom: Pamela, Michael és Katherine Wood. Barátok, legelső olvasók és kollégák: Alaina Wong, Alastair Pamphilon, Alison Claxton, Ben Jackson, Bridget Dalton, Charlotte Faircloth, Edward Harkness, Eleni Lawrence, Eve Williams, Hannah Nixon, Jonathan Beckman, Jude Law, Lucy Organ, Matthias Ruhlmann, Natalie Butlin, Nick Hayes, Nicky Blewett, Nicola Richmond, Rebecka Mustajarvi és Tori Flower. Köszönöm mindenkinek!

Megjegyzések

[←1]

A novellát Szász Imre fordította

[←2]

A *Fiesta* című regényt Déry Tibor fordította

[←3]

A regényt Örkény István fordította

[←4]

A *Vándorünnep* című könyvet Göncz Árpád fordította

Tartalom